

SLUŽBENI VJESNIK

Broj 2/2010.

BISKUPIJÂ
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik

Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik

Don Ivan Kovač
sudski vikar

Odgovorni urednik

Msgr. Tomo Vukšić
generalni vikar

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zadnjoj korici

Katedrala u Trebinju

SADRŽAJ

I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	131
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan molitve za zvanja 2010.	
Svjedočanstvo pobuđuje zvanja	132
Papin nagovor članovima Papinskoga biblijskoga povjerenstva	
Nužno je priznati što je pogrešno u našem životu	134
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija	
Svećenik i pastoral u digitalnom svijetu: novi mediji u službi riječi	136
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2010.	
Izgrađivanje crkvene zajednice jest ključ misije	139
Papina poruka svećenicima na kupreškom susretu	141
Brzjav Svetomu Ocu	142
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BIH I	
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA	145
Priopćenje s XII. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BIH I HBK	146
Propovijed msgr. dr. Marina Srakića u mostarskoj katedrali	147
Poziv na pripremu za opće izbore u Bosni i Hercegovini	150
Zajednička izjava komisijâ Iustitia et Pax	
Hrvatske biskupske konferencije i BK Bosne i Hercegovine	150
III. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE I	
KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BiH	155
Susret biskupa BK BIH i članova konferencije	
viših redovničkih poglavara i poglavarica - Priopćenje	156
IV. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	159
Biskupove čestitke novoimenovanim biskupima	160
Pozdrav biskupskog vikara za pastoral, don Ivana Štironje, na susretu Puljića	161
IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA	162
Primopredaja i uvođenje župnika u posjed župe	164
Pravilnik "Svećeničke uzajamnosti" dijecezanskih prezbitera	165
Statut Svećeničkog doma biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske	167
Pastoralni dan u Bijelom Polju	170
Predavanja na pastoralnom danu	171
BISKUPOVE HOMILIJE	191
Na Misi posvete ulja	191
O Božjem daru svećeničkoga celibata	191
Na svetkovinu Duhova	194
Kako i zašto Bog zove?	194
Na susretu svećenika na Kupresu	196
Svećeništvo - dar i zadatak	196

Na prezbiterskom ređenju	200
Propovijed don Dragana Filipovića na srebrnom jubileju	203
VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA (KIUM)	205
Za bračne parove u Stocu	205
Duhovni seminar hrvatskim časnicima	206
Posveta ulja u trebinjskoj katedrali	208
Misa večere Gospodnje	209
Križni put uz humsku "kalvariju"	210
Velika subota 2010.	211
Nije ovdje, uskrsnuo je!	212
Pastoralni dan u Emausu	212
Đakoni u Hercegovini	214
Jedan prezbiter i dva đakona	215
Gabela - nedjelja Božanskoga milosrđa	216
Dan škole 2010. u Travniku	216
Seonica, gore srca!	218
Potoci i Goranci	219
Sveti Jure i krizma u Viru	220
U Posušju	220
Sveti Marko u Klobuku	221
Sveti Josip u Grljevićima	222
Na Širokom - strah Božji	223
Potvrda - Obljetnica - Tečaj	224
Kraljica mira u Hrasnu	225
Slavlje u Gorici-Strugama	226
Čitluk: Odričemo se vruga, vjerujemo u Boga	227
Kruševo: Nisam ničim zaslužio	228
Humac: Tko nije katolik, a kaže da jest?	228
Vitina: Samuele! Samuele!	229
Duvno: Abrahame! Abrahame!	230
Mostar: Marta! Marta!	231
Buhovo: Presveto Trojstvo	232
Stolac: Krv svećenika - sjeme novih duhovnih zvanja	233
Bukovica: Vozi magistralom Božjih zapovijedi!	234
Gradina: Učenici, važan je i župni i školski vjeronauk!	235
Šuica: Sv. Ante višestruko obdaren Duhom!	235
Ploče-Tepčići: Pobjeda Duha	236
Kočerin: Spasonosno znanje	236
Blagaj - Buna: Darovi Duha u službi Božjega zakona	237
Ružići: Poruke Ivana Krstitelja	238
Magistrirao don Mladen Šutalo	239
Rakitno: Primi dar - zapovijedi obdržavaj!	239
Ljuti Dolac: Pravi i krivi katolik	240
Mostar: Srebrnomisnici	240
Rotimlja: Župni zaštitnici i župljani krizmanici	240
Hercegovina: 1 biskup, 2 đakona, 3 svećenika	242
Magistrirao don Nikola Menalo	242
Emaus: Svećeničke duhovne vježbe	243
Sustavne obljetnice jedne Generacije	243
Doktorirao don Marko Šutalo	245
Bogoslovi na otoku Gospe od milosti	246
Sjemeništarcu u Nevesinju	246

HERCEGOVAČKI SLUČAJ	248
Suspendiranim svećenicima nezakonito nastanjenima i djelatnima u župi Grude	248
Čapljina: Spasiti, a ne spaliti!	249
MEĐUGORSKI FENOMEN	251
Biskupova propovijed u Međugorju	251
BISKUPOVA KRATKA KRONIKA	253
USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	258
Pater Vladimir Vlašić	258
Fra Mladen Hrkać	259

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI DAN MOLITVE ZA ZVANJA 2010.

SVJEDOČANSTVO POBUĐUJE ZVANJA

Časna braćo u biskupstvu i svećeništvu, draga braćo i sestre!

Svjetski dan molitve za zvanja, koji će se po 47. put slaviti na Četvrtu uskrсну nedjelju - odnosno nedjelju Dobrog Pastira - 25. travnja 2010. pruža mi priliku predložiti vam da razmišljate o temi koja se dobro uklapa u Svećeničku godinu: Svjedočanstvo pobuđuje zvanja. Koliko će naši naponi koje ulažemo u promicanje zvanja uroditi plodom ovisi, naime, u prvom redu o Božjem besplatnom djelovanju, ali će ih, kao što to potvrđuje pastoralno iskustvo, potpomoći također kvaliteta i bogatstvo osobnog i zajedničkog svjedočenja onih koji su već odgovorili na Gospodinov poziv u svećeničkoj službi i posvećenom životu, jer njihovo svjedočanstvo može pobuditi u drugima želju da i sami velikodušno odgovore na Kristov poziv. Ta je tema dakle usko vezana uz život i poslanje svećenikâ i posvećenih osobâ. Zato bih želio pozvati sve one koje je Gospodin pozvao raditi u njegovu vinogradu da obnove svoj vjerni odgovor, napose u ovoj Svećeničkoj godini, koju sam proglasio u prigodi 150. obljetnice smrti svetog Ivana Marije Vianneya, Arškog župnika, koji je trajni uzor prezbitera i župnika.

Već u Starome zavjetu proroci su bili svjesni da su pozvani svojim životom svjedočiti ono što naviještaju i bili su spremni suočiti se i s nerazumijevanjima, odbacivanjima i progonstvom. Zadaća koju im je Bog povjerio potpuno ih je obuzela, kao "rasplamtjeli oganj" u srcu, kojemu čovjek ne može odoljeti (usp. Jr 20,9) i zato su bili spremni predati Gospodinu ne samo svoj glas, već cio svoj život. U punini vremenâ Isus, poslan od Oca (usp. Iv 5,36), svjedoči svojim poslanjem Božju ljubav prema svim ljudima, bez iznimke, osobito prema posljednjima, grešnicima, potisnutima na rub društva, siromašnima. On je najveći svjedok

Boga i njegove žarke želje da se svi ljudi spase. U osvit novog doba, Ivan Krstitelj, životom potpuno utrošenim na pripravljanju puta Kristu, svjedoči da se u sinu Marije iz Nazareta ispunjavaju Božja obećanja. Kada ga je vidio da dolazi na rijeku Jordan, gdje je krstio, pokazuje ga svojim učenicima kao "Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta" (Iv 1,29). Njegovo je svjedočanstvo tako plodno da dvojica njegovih učenika kada su "čula njegove riječi... pođoše za Isusom" (Iv 1,37).

I u Petrovu pozivu, prema onome što piše evanđelist Ivan, ulogu je odigralo svjedočanstvo brata Andrije, koji, nakon što je susreo Učitelja i odgovorio na njegov poziv ostati s Njim, osjeća potrebu da bratu odmah saopći ono što je otkrio u svojem "stanovanju" s Gospodinom: "Našli smo Mesiju!" - što znači 'Krist - Pomazanik'. Dovede ga Isusu" (Iv 1,41-42). Slobodna i besplatna Božja inicijativa susreće i interpelira odgovornost onih koji prihvataju njegov poziv postati, vlastitim svjedočanstvom, oruđa Božjeg poziva. To se događa također danas u Crkvi. Bog se služi svjedočanstvom svećenikâ, vjernih svome poslanju, da probudi nova svećenička i redovnička zvanja u službi Božjeg naroda. Zato želim podsjetiti na tri vidika svećeničkog života, koji mi se čine bitnima za djelotvorno svećeničko svjedočenje.

Temeljna i prepoznatljiva sastavnica svakog poziva na svećeništvo i posvećeni život jest prijateljstvo s Kristom. Isus je živio u stalnom sjedinjenju s Ocem i to je ono što je pobuđivalo kod učenika želju živjeti isto to iskustvo, učeći se od Njega zajedništvu i neprestanom dijalogu s Bogom. Ako je svećenik "Božji čovjek" koji pripada Bogu i koji pomaže drugima upoznati ga i ljubiti, mora njegovati duboku prisnost s Njim, ostati u njegovoj ljubavi, ostavljajući prostora za slušanje njegove Riječi. Molitva je prvo svjedočanstvo koje pobuđuje zvanja. Poput apostola Andrije,

koji saopćava bratu da je upoznao Učitelja, isto tako onaj koji želi biti Kristov učenik i svjedok mora ga osobno "vidjeti", mora ga upoznati, mora naučiti ljubiti ga i ostati s njim.

Drugi vidik svećeničkog posvećenja i redovničkog života je potpuno predanje samoga sebe Bogu. Apostol Ivan piše: "Po ovom smo upoznali Ljubav: on je za nas položio život svoj. I mi smo dužni živote položiti za braću" (1 Iv 3,16). Tim riječima on poziva učenike da uđu u istu Isusovu logiku koji je, u čitavom svom životu, vršio Očevu volju sve do najveće žrtve: predanja samoga sebe na križu. Tu se zorno vidi Božje milosrđe u svoj njegovoj punini; milosrdna ljubav koja je pobijedila tmine zla, grijeha i smrti. Slika Isusa koji na Posljednjoj večer ustaje od stola, odlaže haljinu, uzima ubrus, opasava se i saginje oprati noge apostolima, izražava smisao služenja i dara koje je pokazao u čitavom svom životu, u poslušnosti Očevoj volji (usp. Iv 13,3-15). Po uzoru na Isusa, svaki onaj koji je pozvan živjeti životom posebnog posvećenja mora se truditi svjedočiti dar potpunog predanja Bogu. Iz toga proizlazi sposobnost davati se zatim onima koje mu je providnost povjerila u pastoralnoj službi, s punim, neprekidnim i vjernim posvećenjem i s radošću što je suputnik mnogoj braći, kako bi se ona otvorila susretu s Kristom i kako bi Njegova riječ postala svjetlo na njihovu putu. Povijest svakog poziva se gotovo redovito isprepliće sa svjedočanstvom nekog svećenika koji živi s radošću dar samoga sebe braći za Božje kraljevstvo. To je zato što su blizina i riječi nekog svećenika kadri probuditi pitanja i dovesti također do konačnih odluka¹ Na kraju, treći vidik koji mora karakterizirati svećenika i posvećenu osobu je živjeti zajedništvo. Isus je pokazao kao razlikovni znak onoga koji želi biti njegov učenik duboko zajedništvo u ljubavi: "Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge" (Iv 13,35).

Na poseban način, svećenik mora biti čovjek zajedništva, otvoren svima, kadar postići da čitavo stado koje mu je Gospodin u svojoj dobroti povjerio kroči složno, pomažući da se prebrode podjele, prevladaju razdori, izgode sukobi i nerazumijevanja, oprostite uvrede. U srpnju 2005., susrevši se sa svećenicima u Aosti, rekao sam da ako mladi vide usamljene i tužne svećenike, neće se

sigurno osjetiti ohrabreni slijediti njihov primjer. Počet će ih mučiti sumnje ako zaključe kako je to budućnost koja čeka svećenika. Važno je naprotiv ostvariti zajedništvo života, koje im pokazuje ljepotu svećeničkog bića. Tada će mladi čovjek reći: "ovo može biti budućnost i za mene, tako se može živjeti".² Drugi vatikanski koncil, govoreći o svjedočanstvu koje pobuđuje zvanja, ističe primjer ljubavi i bratske suradnje koji moraju pružati svećenici.³

Sviđa mi se podsjetiti na ono što je napisao moj časní prethodnik Ivan Pavao II.: "Sâm život prezbitera, njihovo bezuvjetno predanje Božjem stadu, njihovo svjedočanstvo odanim služenjem Gospodinu i Crkvi, koje je obilježeno izborom prihvaćenog križa u nadi i vazmenoj radosti, bratska sloga prezbitera i njihova revnost za evangelizaciju svijeta, prvi su i najuvjerljiviji čimbenici plodnosti zvanja".⁴ Moglo bi se reći da se svećenička zvanja rađaju iz susreta sa svećenicima, gotovo poput dragocjene baštine što se prenosi riječju, primjerom i čitavim životom

To vrijedi također za posvećeni život. Sâm život redovnikâ i redovnicâ govori o Kristovoj ljubavi kada ga oni slijede u punoj vjernosti evanđelju i s radošću prihvaćaju njegovo mjerilo prosuđivanja i način vladanja. Postaju "znak osporavan" za svijet, čija je logika često nadahnuta materijalizmom, egoizmom i individualizmom. Njihova vjernost i snaga njihova svjedočanstva - jer odricanjem samih sebe dopuštaju da ih Bog osvoji - nastavljaju pobuđivati u duši mnogih mladih želju da i sami trajno slijede Krista velikodušno i bespridržajno. Nasljedovati Krista čista, siromašna i poslušna i poistovjetiti se s Njima: to je ideal posvećenog života, svjedočanstvo da Bog ima apsolutno prvo mjesto u životu i u povijesti ljudi.

Svaki prezbiter, svaka posvećena osoba, vjerni svojem pozivu, prenose radost služenja Kristu i pozivaju sve kršćane da odgovore na sveopći poziv na svetost. Shodno tome, za učvršćivanje zvanja na svećeničku službu i posvećeni život i djelotvornost u promicanju zvanja nije ništa učinkovitije od primjera onih koji su rekli svoj "da" Bog i naumu koji on ima sa svakom osobom. Osobno svjedočenje, koje čine egzistencijalna i konkretna opredjeljenja, potaknut će mlade da donesu zahtjevne odluke koje sežu i u njihovu

¹ Usp. IVAN PAVAO II., apost. pob. *Pastores dabo vobis*, 39.

² *Insegnamenti I*, [2005], 354.

³ Usp. dekret *Optatam totius*, 2.

⁴ *Pastores dabo vobis*, 41.

budućnost. Da bi im se u tome pomoglo nužno je ono umijeće susreta i dijaloga koje je kadro prosvjetliti ih i pratiti, prije svega putem onog primjera života življenog kao poziv. Tako je činio sveti Arški župnik, koji je uvijek bio u doticaju sa svojim župljanima i "naučavao prije svega svjedočanstvom života. Iz njegova primjera, vjernici su učili moliti"⁵

Neka ovaj Svjetski dan još jednom pruži dragocjenu priliku mnogim mladima da razmišljaju o vlastitom pozivu, prijanjajući uza nj s jednostav-

vnošću, pouzdanjem i punom raspoloživošću. Neka Djeвица Marija, Majka Crkve, čuva svaku pa i najmanju klicu poziva u srcu onih koje Gospodin poziva da ga slijede izbliza; neka učini da ona postane bujno stablo, puno plodova za dobro Crkve i čitavoga čovječanstva. Za to molim, dok podjeljujem svima apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 13. studenoga 2009.

Papa BENEDIKT XVI.

PAPIN NAGOVOR ČLANOVIMA PAPINSKOGA BIBLIJSKOGA POVJERENSTVA

Bez prethodno napisana teksta Benedikt XVI. govorio je o prvenstvu pokoravanja Bogu i o pravome značenju pokajanja i praštanja u kršćanskome životu na Misi s članovima Papinskoga biblijskog povjerenstva. Formalno se osvrnuo na dnevna čitanja uskrasnoga četvrtka, iz Djela apostolskih (5,27-33) i Ivanova Evanđelja (3,31-36), ali je zapravo zborio o slobodi savjesti, diktaturi konformizma i pedofilskim skandalima. Govor je ujedno odraz duboke učenosti, misaonosti i koncentracije Rimskoga biskupa kojemu teče 84. godina života.

NUŽNO JE PRIZNATI ŠTO JE POGRJEŠNO U NAŠEM ŽIVOTU

Draga braćo i sestre, nisam imao vremena pripremiti pravu propovijed. Htio bih samo pozvati svakoga na osobno razmišljanje predlažući i ističući neke misli današnjega bogoslužja koje se nude molitvenom dijalogu između nas i Božje riječi.

Riječ, rečenica koju želim iznijeti zajedničkom razmišljanju jest važna tvrdnja svetoga Petra: "Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!" (Dj 5,29). Sveti Petar stoji pred vrhovnom vjerskom ustanovom kojoj bi se normalno trebalo pokoriti, ali Bog stoji iznad te ustanove i Bog mu je dao drukčiju "naredbu": treba slušati Boga. Posluh Bogu je sloboda, pokoravanje Bogu daje mu slobodu da se opre ustanovi.

Tumači ovdje privlače našu pozornost na činjenicu da je odgovor svetoga Petra Sinedriju [Velikosvećeničkom vijeću] gotovo doslovno isti kao Sokratov odgovor na presudu atenskoga sudišta.

Sud mu nudi slobodu, oslobođenje pod uvjetom da ne nastavi tražiti Boga. Ali tražiti Boga, potraga za Bogom za njega je jači nalog, dolazi od samoga Boga. Sloboda kupljena odricanjem od hoda prema Bogu više ne bi bila sloboda. Stoga se mora ne pokoriti tim sucima - ne smije kupiti svoj život gubeći sebe - nego valja slušati Boga. Poslušnost Bogu ima prvenstvo.

Važno je istaknuti da je riječ o posluhu i da je poslušnosti vlastito da daje slobodu. Moderno je doba govorilo o oslobođenju čovjeka, o njegovoj punoj samostalnosti pa time i o oslobođenju od pokoravanja Bogu. Ne treba više slušati, čovjek je slobodan, neovisan: ništa drugo. Ali ta neovisnost jest laž, ontološka laž, jer čovjek ne postoji sam od sebe ni za sebe. To je politička i praktična laž, jer je suradnja, dijeljenje slobode nužno. A ako Bog ne postoji, ako Bog nije dostupan čovjeku, onda kao vrhovna mjera preostaje samo suglasje veći-

⁵ Pismo u povodu proglašenja Svećeničke godine, 16. lipnja 2009.

ne. Posljedično, suglasje većine postaje posljednja riječ kojoj se moramo pokoravati. A to suglasje - znamo iz povijesti prošloga stoljeća - može biti i "suglasje u zlu".

Tako vidimo da tobožnja neovisnost istinski ne oslobađa čovjeka. Pokoravanje Bogu jest sloboda, jer je istina, mjera koja se stavlja ispred svih ljudskih mjera. U povijesti čovječanstva ove Petrove i Sokratove riječi pravi su svjetionik oslobođenja čovjeka koji zna vidjeti Boga i, u ime Boga, može i mora slušati ne toliko ljude nego Njega i tako se osloboditi pozitivizma ljudske poslušnosti. Diktature su uvijek bile protiv poslušnosti Bogu. Nacistička diktatura, kao i ona marksistička, ne mogu prihvatiti da je Bog iznad političke moći, a sloboda mučenika, koji priznaju Boga, upravo u posluhu božanskoj moći, uvijek je čin oslobođanja u kojem nam se pridružuje Kristova sloboda.

Danas, Bogu hvala, ne živimo pod diktaturama, ali postoje istančani oblici diktature: konformizam da postaje obvezno misliti kako i drugi misle, djelovati kao što drugi djeluju, i suptilni nasrtaji na Crkvu ili manje suptilni koji očituju kako taj konformizam stvarno može biti prava diktatura. Za nas vrijedi ovo: više se treba pokoravati Bogu nego li ljudima. Ali to pretpostavlja da uistinu poznajemo Boga i da doista hoćemo Njega slušati. Bog nije izgovor za samovolju nego je uistinu On onaj koji zove i poziva, ako bude potrebno, i na mučeništvo. Stoga suočeni s ovom riječi što započinje novu povijest slobode svijeta, molimo nadasve da upoznamo Boga, da ponizno i istinski poznajemo Boga i, upoznajući Boga, da se naučimo pravoj poslušnosti koja je osnova ljudske slobode.

Odaberimo drugu rečenicu iz prvoga čitanja: sveti Petar kaže da je Bog svojom desnicom uzvisio Krista kao glavu i spasitelja (Dj 5,31). Glava je ovdje prijevod grčkoga izraza *archegòs*[*] koji uključuje dinamičnije viđenje: *archegòs* jest onaj koji pokazuje put, koji predvodi, to je pokret, pokret prema gore. "Bog ga je uzvisio svojom desnicom" - tako govoriti o Kristu kao *archegosu* znači da Krist hodi pred nama, korača ispred nas, pokazuje nam put. A biti u zajedništvu s Kristom jest biti u hodu, penjati se s Kristom. Nasljedovanje Krista to je penjanje u vis; slijediti *archegosa*, onoga koji je već prošao da bi predvodio i pokazivao nam put.

Ovdje je, očito, važno da nam je rečeno kamo Krist stiže i gdje i mi trebamo prispijeti: *hypsošen* - u visine - uzaći s desne Ocu. Slijediti Krista nije samo oponašanje njegovih vrlina, nije samo življenje u ovom svijetu, koliko je moguće slični Kristu prema njegovoj riječi, nego je svrhovito putovanje. A odredište je s desne Ocu. To je Isusov hod, nasljedovanje Isusa koje završava s Očeve desne strane. Obzoru takva nasljedovanja pripada cijelo Isusovo putovanje pa i dolazak s desne Ocu.

U tom smislu, cilj toga hoda jest vječni život s desne Ocu u zajedništvu s Kristom. Danas se često pribojavamo govoriti o vječnom životu. Govorimo o stvarima koje su korisne za svijet, pokazujemo da kršćanstvo pomaže i da se svijet poboljša, ali se ne usuđujemo reći da je njegova svrha vječni život i da iz te namjere zatim dolaze mjerila života. Moramo ponovno shvatiti da kršćanstvo ostaje "otkrhnuto" ako ne mislimo na taj cilj, da hoćemo slijediti *archegosa* do Božjih visina, na slavu Sina, koji nas posinjue u Sinu. Trebamo opet priznati da se samo kroz veliki vidik vječnoga života kršćanstva otkriva sav smisao. Moramo imati hrabrosti, radosti, veliku nadu da postoji vječni život i da je to pravi život i da od toga stvarnog života dolazi svjetlo koje osvjetljava ovaj svijet.

Ako se može reći da je - čak i ne obzirujući se na vječni život koje je Nebo obećalo - bolje živjeti prema kršćanskim mjerilima, jer je živjeti prema istini i ljubavi, čak i pod tolikim progonima, samo po sebi dobro i bolje je od svega ostalog - upravo je ta volja za životom po istini i u ljubavi ono što se treba svom širinom otvoriti Božjemu nauku s nama, hrabrosti da se već sada radujemo u očekivanju vječnoga života, u penjanju za našim *archegosom*. A *Sōtēr* je Spasitelj koji nas spašava od neznanja o posljednjim stvarima. Spasitelj nas spašava od usamljenosti, izbavlja nas od praznine koja ostaje u životu bez vječnosti, spašava nas dajući nam ljubav u njezinoj punini. On je vodič. Krist, *archegòs*, nas spašava dajući nam svjetlo, dajući nam istinu, dajući nam Božju ljubav.

Zaustavimo se još na istom retku: Krist, Spasitelj podario je Izraelu obraćenje i oprostjenje grijeha (Dj 5,31) - u grčkom tekstu je izraz *metanoia* - dao je pokajanje i oprostjenje grijeha. To je za mene jako važna napomena: pokajanje je milost. Postoji tendencija u egzegezi koja kaže: Isus je u

[*] Kašić prevodi *archegòs* riječju *poglavica*, Katančić *poglavar*, Zagoda *vladar*, Bakotić *Knez*, Šarić *vladaoc*, Rupčić *Vođa*, a Duda-Fučak *Začetnik*; ostali mogući prijevodi jesu: vodič, čelnik, predvodnik. - op. prev.

Galileji bio objavio milost bez uvjeta, apsolutno neuvjetovanu, stoga i bez pokajanja, milost kao takvu, bez ljudskih preduvjeta. Ali to je pogriješno tumačenje milosti. Pokajanje je milost; milost da prepoznamo svoj grijeh, milost da priznajemo potrebu obnove, promjene, preoblikovanja svoga bića.

Pokajanje, moći činiti pokoru, dar je milosti. Moram reći da smo mi kršćani, pa i u posljednje vrijeme, često izbjegavali riječ pokora, činila nam se previše tvrda. Sada, pod napadima svijeta koji govore o našim grijesima, vidimo da je moći činiti pokoru - milost. I vidimo da je nužno pokajati se, priznati ono što ne valja u našem životu; otvoriti se praštanju, pripremiti se na praštanje, prepustiti se preoblikovanju. Bol pokore, to jest očišćenja i preoblikovanja, jest milost, jer je obnavljanje. Dje-lo je božanskoga milosrđa. I tako te dvije stvari o kojima govori sveti Petar - pokajanje i oprost-enje - odgovaraju početku Isusova propovijedanja: *Metanoēite* to jest obratite se (usp. Mk 1,15). Sto-ga je ovo ključna točka: obraćenje nije privatna stvar koju zamjenjuje milost nego je obraćenje dolazak milosti koja nas mijenja.

I na kraju riječ iz evanđelja, gdje nam je reče-no da će vjernici imati vječni život (usp. Iv 3,36). U vjeri, u toj "preobrazbi" koju daje pokajanje, u tom obraćenju, na tom novom putu postojanja, dolazimo do života, pravoga života. Dolaze mi na

pamet dva druga teksta. U Svećeničkoj molitvi Gospodin kaže: ovo je život - poznati tebe i tvoga Posvećenika (usp. Iv 17,3). Poznavati bitno, pre-poznati ključnu Osobu, upoznati Boga i njegova Izaslanika jest život, život i znanje, spoznaja zbilje koja je život. Drugi je tekst Gospodinov odgovor saducejima o uskrsnuću, u kojem iz Mojsijevih knjiga Gospodin dokazuje činjenicu uskrsnuća govoreći: Bog je Bog Abrahamov, Izakov i Jako-vljev (usp. Mt 22,31-32, Mk 12,26-27, Lk 20,37-38). Bog nije Bog mrtvih. Ako je Bog njihov Bog, oni su živi. Tko je upisan u Božje ime, sudjeluje u Božjem životu, živi. I tako vjerovati znači biti upi-san u Božje ime. I tako smo živi. Tko pripada Bo-žjem imenu nije mrtvac, pripada živomu Bogu. U tom smislu trebamo razumjeti dinamizam vjere, a to je upisivanje našega imena u Božje ime i ula-zak (stupanje) u život.

Molimo Gospodina da se to doista i dogodi, s našim životom, upoznajmo Boga da naše ime uđe u Božje ime, a naš život postane pravi život, vječni život, ljubav i istina.

U Vatikanu, u kapelici svetoga Pavla,
15. travnja 2010.

BENEDIKT XVI.

Prema talijanskom izvorniku (*L'Osservatore Romano*, 18. travnja 2010.).

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

SVEĆENIK I PASTORAL U DIGITALNOM SVIJETU: NOVI MEDIJI U SLUŽBI RIJEČI

16. svibnja 2010.

Draga braćo i sestre, tema ovogodišnjega Svjetskog dana sredstava društvenih komuni-kacija "Svećenik i pastoral u digitalnom svijetu: novi mediji u službi Riječi" zgodno se uklapa u crkvenu proslavu Svećeničke godine. Ona u prvi plan stavlja razmišljanje o širokom i osjetljivom pastoralnom polju komunikacije i digitalnoga

svijeta, u kojem se svećeniku pružaju nove mo-gućnosti ostvarivanja vlastitoga služenja Riječi i vršenja službe Riječi. Crkvene su se zajednice oduvijek služile suvremenim medijima kako bi ojačale komunikaciju, prisutnost u društvu i kako bi, vrlo često, poticale dijalog na široj razini. No zbog njihova nezaustavljiva širenja kao i njihova

znatna društvenog utjecaja mediji postaju sve važniji i korisniji za plodonosno vršenje svećeničke službe.

Prvi je svećenikov zadatak naviještati Krista, utjelovljenu Božju riječ i priopćavati drugima mnogoliku Božju milost koja posredstvom sakramenata donosi spasenje. Okupljena i pozvana od Riječi, Crkva se postavlja kao znak i oruđe zajedništva koje Bog uspostavlja sa svakim čovjekom i koje je svaki svećenik pozvan izgrađivati u Kristu i s Kristom. U tome se krije dostojanstvo i ljepota svećeničkoga poslanja, u kojem se na povlašten način ostvaruje ono što kaže sv. Pavao: "Jer veli Pismo: Tko god u nj vjeruje, neće se postidjeti... Jer: Tko god prizove ime Gospodnje, bit će spašen. Ali kako da prizovu onoga u koga ne povjerovaše? A kako da povjeruju u onoga koga nisu čuli? Kako pak da čuju bez propovjednika? A kako propovijedati bez poslanja?" (Rim 10,11. 13-15).

Da bismo dali primjerene odgovore na ta pitanja usred velikih kulturnih promjena, na koje su osobito osjetljivi mladi, moramo se služiti suvremenim komunikacijskim tehnologijama. Naime, digitalni svijet, stavljajući nam na raspolaganje sredstva koja posjeduju gotovo bezgraničnu moć izražavanja, otvara mnogobrojne perspektive i mogućnosti te nas potiče još više cijeniti Pavlovu opomenu: "Jao meni ako evanđelja ne navješćujem" (1 Kor 9,16). Sve veća dostupnost novih tehnologija zahtijeva i veću odgovornost onih koji su pozvani naviještati Riječ, ali isto tako traži od njih da budu sve više motivirani i učinkoviti u svom djelovanju. Svećenik se nalazi na pragu novoga doba, jer, koliko više suvremene tehnologije budu stvarale sve dublje odnose na velikim udaljenostima a digitalni svijet širio svoje granice, toliko će više biti pozvan odgovoriti na taj izazov u svojem pastoralnom radu, proširujući opseg svoga djelovanja kako bi medije sve djelotvornije stavio u službu Riječi.

Međutim, širenje multimedijских komunikacija i raznolikost "izbornika opcija" iste te komunikacije mogu za sobom povlačiti opasnost da pomislimo kako je dovoljno jednostavno biti prisutan na webu (na mreži) i pogrešno ga smatrati isključivo prostorom koji je potrebno ispuniti. Od prezbitera se, naprotiv, s pravom traži sposobnost da bude prisutan u digitalnom svijetu u stalnoj vjernosti evanđeoskoj poruci, kako bi izvršio svoju ulogu voditelja zajednica koje se danas sve češće izražavaju mnogim "glasovima" koje

pruža digitalni svijet. Pozvani su zato u naviještanju evanđelja koristiti se ne samo tradicionalnim, nego i novim audio-vizualnim sredstvima (fotografija, video, animacije, blog, web stranice), koja mogu otvoriti nove, šire vidike za uspostavu dijaloga s drugima i biti korisna sredstva također za evangelizaciju i katehezu.

Uz pomoć suvremenih sredstava komunikacije, svećenik će moći upoznati ljude sa životom Crkve i pomoći našim suvremeniciima otkriti Kristovo lice. Oni će ponajbolje postići taj cilj ako nauče, tijekom svoga školovanja, znalački i pravilno služiti se tim sredstvima te steknu solidnu teološku naobrazbu i izgrade snažnu svećeničku duhovnost, koja ima svoj oslonac u stalnom razgovoru s Gospodinom. Ipak, prisutnost svećenika u digitalnom svijetu mora manje biti u znaku umješnoga rukovanja medijima a više u znaku njegove posvećenosti Bogu i njegove bliskosti s Kristom. To će ne samo oživjeti njegovo pastoralno djelovanje, nego će također "udahnuti dušu" neprekidnom komunikacijskom toku koji se odvija na "mreži". I u digitalnom svijetu mora jasno izaći na vidjelo kako Božja brižna ljubav prema svim ljudima koja se očitovala u Kristu nije niti nešto što pripada prošlosti niti neka učena teorija, nego sasvim konkretna, aktualna i privlačna zbilja. Naša pastoralna prisutnost u digitalnom svijetu mora tako služiti tomu da pokaže našim suvremeniciima, osobito onima koji se osjećaju nesigurnima i zbunjenima, da je "Bog blizu; da u Kristu pripadamo jedni drugima" (Benedikt XVI., *Obraćanje članovima Rimske kurije prigodom božićnog čestitanja, L'Osservatore Romano*, 21.-22. prosinca 2009., str. 6).

Zar može itko bolje od svećenika, kao Božjega čovjeka osposobljena za rad s današnjim digitalnim tehnologijama, razviti i provoditi u djelo pastoral koji Boga konkretno uprisutnjuje u današnjem svijetu i predstavlja vjersku mudrost prošlosti kao bogatstvo na kojem se možemo nadahnjivati u svojem nastojanju da živimo dostojanstveno u sadašnjosti i ispravno izgrađujemo bolju budućnost? Posvećene osobe koje rade u medijima imaju posebnu odgovornost utrti put novim oblicima susreta, trajno jamčiti kvalitetu ljudskoga susreta i pokazati brigu za osobe i njihove duhovne potrebe. One tako mogu pomoći muškarcima i ženama našega "digitalnog" doba osjetiti Gospodinovu prisutnost, rasti u očekivanju i nadi i približiti se Božjoj riječi koja nudi spasenje i potiče cjelovit čovjekov razvoj. Ova će

se potonja na taj način moći otisnuti na nepreglednu pučinu koju tvori gusta mreža "autoputova" kojima je premrežen kibernetički prostor (*cyberspace*) i pokazati da Bog ima svoje opravdano mjesto u svakom dobu, pa tako i u ovom našem. Tako će, zahvaljujući novim komunikacijskim medijima, Gospodin moći koračati ulicama naših gradova i zastati pred pragom domova i naših srdaca te još jednom reći: "Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom" (Otk 3,20).

U prošlogodišnjoj poruci potaknuo sam sve odgovorne za komunikacijske procese da promiču kulturu poštovanja dostojanstva i vrijednosti osobe. To je jedan od načina na koji je Crkva pozvana vršiti "diakoniju kulture" u današnjem "digitalnom svijetu". S evanđeljem u rukama i u srcu, moramo ponovno potvrditi potrebu da se nastavi pripravljanje putova koji vode Božjoj riječi, posvećujući istodobno stalnu pozornost onima koji traže; štoviše, kao prvi korak evangelizacije, moramo poticati njihovo traganje. Pastoral u svijetu digitalne komunikacije, budući da nam nova sredstva komunikacije omogućuju stupiti u dodir sa sljedbenicima drugih religija kao i nevjernicima te ljudima svih kultura, zahtijeva osjetljivost prema onima koji ne vjeruju, koji su klonuli i onima koji imaju u srcu duboku, neizgovorenu želju za apsolutnim i neprolaznim istinama. Zar ne bismo i mi, poput prorok Izaija koji je imao pred očima sliku doma molitve za sve narode (usp. Iz 56,7), mogli zamisliti web kao prostor - poput "predvorja pogana" iz Jeruzalemskoga hrama - u kojem možemo naći one koji još uvijek ne poznaju Boga?

Razvoj novih tehnologija i digitalni svijet u cjelini predstavljaju veliko bogatstvo za čitavo čovječanstvo i za čovjeka pojedinca a može djelovati i kao poticaj na susret i dijalog. No njihov razvoj jednako tako pruža veliku priliku vjernicima. Ništa se ne može i ne smije ispriječiti na putu onomu koji se, u ime Krista uskrsloga, trudi biti uvijek bližnji drugomu čovjeku. Novi mediji, stoga, pružaju nadasve prezbiterima uvijek nove i, s pastoralnoga gledišta, bezgranične mogućnosti te ih potiču prepoznati vrijednost opće Crkve i u tome smislu izgrađivati veliku i stvarnu zajednicu kao i svjedočiti, u današnjem svijetu, uvijek novi život koji se rađa iz slušanja evanđelja Isusa Krista, vječnoga Sina koji je došao među nas radi našega spasenja. Ne smije se, međutim, zaboraviti kako plodnost svećeničke službe izvire prije svega iz osobnoga susreta s Kristom, čiju se riječ osluškuje u molitvi, kojega se naviješta i svjedoči vlastitim životom, upoznaje, ljubi i slavi u sakramentima, navlastito u sakramentu Presvete euharistije i pomirenja.

Vas, dragi svećenici, iznova pozivam da se mudro okoristite jedinstvenim mogućnostima što ih pružaju suvremene komunikacije. Neka vas Gospodin učini oduševljenim navjesticima Radosne vijesti također u novom prostoru što ga nude sadašnja sredstva komunikacije. S tim željama, zazivam na vas zaštitu Majke Božje i svetoga arškog župnika i svakomu od vas od srca podjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 24. siječnja 2010., blagdan sv. Franje Saleškoga

Papa Benedikt XVI.

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN 2010.

IZGRAĐIVANJE CRKVENE ZAJEDNICE JEST KLJUČ MISIJE

Draga braćo i sestre, mjesec listopad, s proslavom Svjetskoga misijskog dana, pruža dijecezanskim i župnim zajednicama, ustanovama posvećenoga života, crkvenim pokretima i čitavu Božjem narodu priliku obnoviti zauzetost u naviještanju evanđelja i dati pastoralnim aktivnostima širi misijski doseg. Taj nas godišnji događaj poziva snažno živjeti liturgijske i katehetske, karitativne i kulturne trenutke po kojima nas Isus Krist poziva za stol svoje riječi i euharistije, kako bismo kušali dar njegove prisutnosti, odgajali se u njegovoj školi i sve svjesnije živjeli u sjedinjenosti s njim, Učiteljem i Gospodinom. On sâm kaže: “tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ljubiti njega i njemu se očitovati” (Iv 14,21). Jedino na temelju toga susreta s Božjom ljubavlju, koji mijenja čovjekov život, možemo živjeti u zajedništvu s njim i jedni s drugima i pružati braći vjerodostojno svjedočanstvo i obrazložiti nadi koja je u nama (usp. 1 Pt 3,15). Odrasla vjera, kadra potpuno se predati Bogu sa sinovskim stavom, jačana molitvom, razmatranjem Božje riječi i učenjem vjerskih istina uvjet je za promicanje novoga humanizma, utemeljenog na Isusovu evanđelju.

U listopadu se, usto, u mnogim zemljama iznova pokreću razne crkvene aktivnosti nakon ljetne stanke i Crkva nas poziva naučiti od Marije, posredstvom molitve svete krunice, razmatrati naum Očeve ljubavi o ljudskom rodu, kako bismo ga ljubili kao što ga on ljubi. Nije li to možda također smisao misije?

Otac nas, naime, poziva da budemo ljubljena djeca u njegovu ljubljenom Sinu, te da prepoznamo kako smo svi braća i sestre u njemu, daru spasenja za čovječanstvo podijeljeno neslogom i grijehom, i Objavitelju pravoga lica Boga koji je

“tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni” (Iv 3,16).

“Htjeli bismo vidjeti Isusa” (Iv 12,21) molba je koju su, u Ivanovu Evanđelju, neki Grci, koji su došli hodočastiti u Jeruzalem u povodu Pashe, uputili Filipu. Ona odzvanja također u našem srcu u ovom mjesecu listopadu, koji nas podsjeća kako sva Crkva, koja je “po svojoj naravi misionarska”¹ ima zadatak i dužnost naviještati evanđelje i poziva nas da budemo promicatelji novosti života, koji čine istinski odnosi u zajednicama utemeljenim na evanđelju. U multietničkom društvu u kojem su prisutni raznorazni oblici usamljenosti i ravnodušnosti, kršćani moraju naučiti pružati znakove nade i njegovati sveopće bratstvo, gajeći velike ideale koji preobražavaju povijest i, bez lažnih iluzija ili beskorisnih strahova, težiti tomu da učine planet domom za sve ljude.

Poput Grka od prije dvije tisuće godina, i ljudi našega doba, možda čak i nesvjesno, traže od vjernika ne samo da “govore” o Isusu, nego i da im “daju vidjeti” Isusa, da učine da Otkupiteljevo lice zablista u svakom kutku zemlje pred naraštajima novoga tisućljeća i osobito pred mladima sa svih kontinenata, kojima je evanđeoski navještaj u prvom redu namijenjen. Oni moraju shvatiti da kršćani nose Kristovu riječ zato što je on istina, zato što su pronašli u njemu smisao i istinu za svoj život.

Ta promišljanja upućuju na misijsko poslanje koje su primili svi krštenici i čitava Crkva, ali koji se ne može ostvariti na uvjerljiv način bez duboka zajedničkog i pastoralnog obraćenja. Naime, svijest o pozivu naviještati evanđelje potiče ne samo pojedinog vjernika, nego i sve dijecezan-

¹ *Ad gentes*, 2.

ske i župne zajednice na cjelovitu obnovu i sve se više otvarati misijskoj suradnji među Crkvama, kako bi se promicalo naviještanje evanđelja u srcu svake osobe, svakoga naroda, kulture, rase, nacionalnosti na svim meridijanima i paralelama. Tu svijest jačaju svojim djelovanjem svećenici *Fidei donum*, posvećene osobe, katehete, laici misionari u stalnom nastojanju promicati crkveno zajedništvo, tako da se i pojava “interkulturalnosti” može uklopiti u model jedinstva, u kojem će evanđelje biti kvasac slobode i napretka, izvor bratstva, poniznosti i mira.² Crkva je, naime, “u Kristu na neki način sakrament odnosno znak i sredstvo najprisnijeg sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda”.³

Crkveno se zajedništvo rađa iz susreta s Božjim Sinom, Isusom Kristom koji putem crkvenoga navještaja dopire do ljudi i stvara zajedništvo s njim samim a samim tim i s Ocem i Duhom Svetim (usp. 1 Iv 1,3). Krist uspostavlja novi odnos između čovjeka i Boga. “[On] nam objavljuje ‘da je Bog ljubav’ (1 Iv 4,8) te nas ujedno poučava da je nova zapovijed ljubavi osnovni zakon ljudskog savršenstva, pa prema tome i preobrazbe svijeta. Tako ona onima koji vjeruju u božansku ljubav donosi sigurnost da je svim ljudima otvoren put ljubavi i da nije uzaludan napor oko uspostave sveopćeg bratstva”,⁴ Crkva postaje “zajedništvo” na temelju euharistije, u kojoj Krist, prisutan u kruhu i vinu, svojom žrtvom ljubavi gradi Crkvu kao svoje tijelo, ujedinjujući nas s trojedinim Bogom i jedne s drugima (usp. 1 Kor 10,16 sl.). U apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* napisao sam: “Doista, ljubav koju slavimo u sakramentu, ne možemo zadržati za sebe. Ona po svojoj naravi zahtijeva da je priopćimo svima. Svijet je potrebit Božje ljubavi, susreta s Isusom Kristom i vjere u njega”.⁵ Iz toga razloga euharistija nije samo izvor i vrhunac života Crkve, nego i njezina poslanja: “Autentično euharistijska Crkva jest misijska Crkva”,⁶ koja može donijeti svima zajedništvo s Bogom, naviještajući s uvjerenjem da “što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama da i vi imate zajedništvo s nama” (1 Iv 1,3).

Predragi, na ovaj Svjetski misijski dan u kojem se pogled srca širi na nepregledna područja misije, svi se osjetimo protagonistima crkvenoga zauzimanja za naviještanje evanđelja. Poticaj na misije uvijek je bio znak vitalnosti za naše Crkve¹² i njihova je suradnja jedinstveno svjedočanstvo jedinstva, bratstva i solidarnosti koje daje uvjerljivost navjestiteljima Ljubavi koja spašava!

Stoga ponovno upućujem poziv svima na molitvu i, unatoč ekonomskim poteškoćama, na pružanje bratske i konkretne pomoći kao potpora mladim Crkvama. Ta gesta ljubavi i dijeljenja, koju će dragocjena služba papinskih misijskih djela, kojima izražavam svoju zahvalnost, pobrinuti širiti, potpomoći će izobrazbu svećenika, sjemeništara i bogoslova i kateheta u najudaljenijim misijskim krajevima i biti poticaj mladim crkvenim zajednicama.

U zaključku godišnje poruke za Svjetski misijski dan, želim, s osobitom ljubavlju, izraziti svoju zahvalu misionarima i misionarkama, koji, često i vlastitim životom, svjedoče u najudaljenijim i najtežim krajevima događaj Božjega kraljevstva. Njima, koji su prethodnica naviještanja evanđelja, ide prijateljstvo, blizina i potpora svakoga vjernika. Neka ih “Bog (koji) ljubi vesela darivatelja” (2 Kor 9,7) ispuni duhovnim žarom i dubokom radošću!

Poput Marijina “da”, svaki velikodušni odgovor crkvene zajednice na Božji poziv na ljubav braće pobudit će novo apostolsko i crkveno majčinstvo (usp. Gal 4,4.19.26), koje dopušta da ga iznenadi otajstvo ljubavi Boga, koji “kada dođe punina vremena, odasla... Sina svoga” (Gal 4,4), i koje daje povjerenje i odvažnost novim apostolima. Taj će odgovor sve vjernike osposobiti da budu “u nadi radosni” (Rim 12,12) u ostvarivanju Božjega nauma, koji želi “da se cijeli ljudski rod oblikuje u jedan Božji narod, da sraste u jedno Tijelo Kristovo i da se izgradi u jedan hram Duha Svetoga”.⁷

Iz Vatikana, 6. veljače 2010.

Papa Benedikt XVI.

¹ Usp. *Ad gentes*, 8.

² *Lumen gentium*, 1.

³ *Gaudium et spes*, 38.

⁴ *Sacramentum caritatis*, 84.

⁵ Isto.

⁶ Usp. encikliku *Redemptoris missio*, 2.

⁷ *Ad gentes*, 7.

PAPINA PORUKA SVEĆENICIMA NA KUPREŠKOM SUSRETU

Na svršetku Svećeničke godine (završava 11. lipnja) Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine upriličila je Svećenički susret u srijedu 2. lipnja 2010. u župnoj crkvi na Kupresu. Sudjelovali su članovi BK BiH, apostolski nuncij u BiH msgr. Alessandro D'Errico, msgr. Ilija Janjić iz Kotora sa svojim svećenicima i jedan indijski biskup, sarajevski gost. Bilo je oko 350 svećenika.

Apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini nadbiskup Alessandro D'Errico u početku slavlja obratio se svećeničkom skupu ovim riječima:

Zaista sam vrlo radostan što sudjelujem na ovom Svećeničkom danu, čija **važnost** mi je postala očita već od prvoga trenutka kad sam o tome dobio vijest. Ova inicijativa je od posebne važnosti za Crkvu u Bosni i Hercegovini, ne samo zato što se uklapa u kontekst Svećeničke godine, koju je proglasio Sveti Otac Benedikt XVI., nego također jer je praktično prvi put da je organiziran Svećenički susret u Bosni i Hercegovini na nacionalnoj razini.

Za to bih želio - kao Papinski predstavnik - **zahvaliti** također javno onima koji su doprinijeli njegovu ostvarenju:

- biskupu Komarici, predsjedniku Biskupske konferencije;
- biskupu Periću, predsjedniku biskupske Komisije za kler;
- kardinalu Puljiću i biskupu Sudaru;
- Fra Ivanu Sesaru te fra Lovri Gavranu;
- Generalnom tajniku Biskupske konferencije, župniku Kupresa, i tolikim osobama dobre volje, koje su intenzivno radile za sretan uspjeh ovoga Susreta.

Želja je - koju sam propratio molitvom za vrijeme ove svete Mise - da iz ovoga Dana mogu proizaći toliko dobri plodovi, za naše svećenike i za Crkvu u Bosni i Hercegovini.

Prošlih dana sam smatrao prikladnim o ovoj inicijativi informirati također poglavare Svete Stolicе. Kao odgovor, kardinal Tarcisio Bertone, Državni tajnik Njegove Svetosti, poslao mi je **Poruku Svetog Oca**, naslovljenu na Predsjednika Biskupske konferencije, koju mi je čast dati da se pročita:

Preuzvišeni gospodin
Mons. Franjo Komarica
Banjalučki biskup
Predsjednik Biskupske Konferencije BiH

Preuzvišeni gospodine,

Sveti Otac Benedikt XVI. je s radošću primio vijest da će se 2. lipnja u Kupresu, po prvi put održati Nacionalni susret svećenika iz čitave Bosne i Hercegovine te od srca pozdravlja sve sudionike: domaćina susreta, Uzoritog gospodina kardinala Vinka Puljića, časnu braću u biskupstvu, dragе svećenike, kao i vjernike koji vas prate svojim molitvama.

Draga braćo u svećeništvu, pri kraju ove godine posvećene svećenicima vi ste se još jednom okupili kako biste zajednički potvrdili svoju vjernost Isusu Kristu koji vas je pozvao iz vašeg rodnog doma i poslao da po čitavom svijetu budete glasnici Božje ljubavi i istine. Ne znamo zašto je odbrao baš nas, ali je sigurno da s nama ima poseban plan. Stoga je za svećenika bitno da ima potpuno povjerenje u Gospodina. To povjerenje raste iz osobne molitve. Tako predan u volju Božju, oslonjen na Krista i ojačan molitvom svećenik može biti istinski svjedok.

Dragi prijatelji, svjedočiti svetošću života za nas ima posebnu važnost. Sjeme zvanja koje je u nas posijao Bog treba donijeti plodove i novih duhovnih zvanja. Želimo vas potaknuti da molitvom i primjerom zalijevate sjeme koje je Gospodar Žetve posijao u srcima mladića i djevojaka da ga slijede izbliza u posvećenom životu.

Dok zaziva zagovor Blažene Djevice Marije, Majke svećenika, Njegova Svetost svima nazočnima udjeljuje poseban apostolski blagoslov kako

bi bili radosni svjedoci Velikog svećenika Isusa Krista, koji nam je ostavio primjer ljubavi i služenja drugima.

Priopćujući ovo koristim prigodu da Vas iskreno pozdravim u Kristu Gospodinu.

Tarcisio kardinal Bertone

Državni tajnik Njegove Svetosti

Kardinal - nadbiskup, biskupi i svi svećenici uputili su Svetomu Ocu brzjav sljedećega sadržaja:

SVETI OČE!

NA SVRŠETKU SVEĆENIČKE GODINE,
KOJU JE VAŠA SVETOST NAJAVILA LANI
NA SVETKOVINU PRESVETOGA SRCA ISUSOVA,
U POVODU 150. OBLJETNICE SMRTI
SVETOGA ŽUPNIKA ARŠKOGA, ZAŠTITNIKA SVIH
ŽUPNIKA,
PREZBITERI, BISKUPIJSKI I REDOVNIČKI,
KOJI DJELUJU U DUŠOBRIŽNIŠTVU CRKVE U BOSNI
I HERCEGOVINI,
SVJESNI DA JE "SVEĆENIK LJUBAV ISUSOVA SRCA",
OKUPLJENI NA KUPRESU NA SVOME BRATSKOM
SUSRETU
I PREDVOĐENI SVOJIM PASTIRIMA I POGLAVARI-
MA,
DA SLAVE SAKRAMENTE POMIRENJA I EUHARISTI-
JE,
DA OBNOVE SVOJA SVEĆENIČKA OBEĆANJA
I IZRAZE SVOJU POTPUNU VJERNOST
KRISTU, SINU BOŽJEMU, U DUHU SVETOME,
I NJEGOVJ CRKVI, POD ZAŠTITOM MARIJE DJEVI-
CE I BOGORODICE,
DOK ISKAZUJU SVETOSTI VAŠOJ OSJEĆAJE SINOVSKE
ZAHVALNOSTI I VJERNOSTI
MOLE APOSTOLSKI BLAGOSLOV
ZA SEBE I ZA VJERNIKE KOJI SU IM POVJERENI.

KUPRES, 2. LIPNJA 200.

BEATISSIMO PADRE,

ALLA CONCLUSIONE DELL'ANNO SACERDOTALE,
INDETTO DA VOSTRA SANTITÀ L'ANNO SCORSO
NELLA SOLENNITÀ DEL SACRATISSIMO CUORE DI
GESÙ,
IN OCCASIONE DEL 150° ANNIVERSARIO DELLA
MORTE
DI SAN GIOVANNI MARIA VIANNEY,
SANTO PARROCO DI ARS, PATRONO DI TUTTI I
PARROCI,
I PRESBITERI, DIOCESANI E RELIGIOSI,
OPERANTI NELLA PASTORALE DELLA CHIESA
NELLA BOSNIA ED ERZEGOVINA,
CONSCI CHE "IL SACERDOTE È L'AMORE DEL
CUORE DI GESÙ",
RIUNITI A KUPRES AL LORO INCONTRO FRATERN
E GUIDATI DAI LORO PASTORI E SUPERIORI,
PER CELEBRARE I SACRAMENTI DELLA
RICONCILIAZIONE E DELL'EUCARISTIA,
PER RINNOVARE LORO PROMESSE SACERDOTALI
ED ESPRIMERE LORO TOTALE FEDELTÀ
A CRISTO, FIGLIO DI DIO, NELLO SPIRITO SANTO,
E ALLA SUA CHIESA, SOTTO IL PATROCINIO DI
MARIA VERGINE E DEIPARA,
MENTRE PORGONO A SANTITÀ VOSTRA S
ENTIMENTI DI FILIALE GRATITUDINE E FEDELTÀ,
IMPLORANO LA BENEDIZIONE APOSTOLICA
PER SE STESSI E I FEDELI A LORO AFFIDATI.

KUPRES, IL 2 GIUGNO 2010.

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 10 Agosto 2010

NN. 152.503 – 152.504

Eccellenza Reverendissima,

è pervenuta a questa Segreteria di Stato la somma di € 10.000,00 che Ella, per il cortese tramite del Nunzio Apostolico in Bosnia ed Erzegovina, ha inviato al Santo Padre Benedetto XVI in ossequio alle disposizioni del can. 1271 C.I.C., in parte (€ 7.000,00) come contributo della diocesi di Mostar-Duvno per l'anno 2009 ed in parte (€ 3.000,00) come contributo della diocesi di Trebinje-Mrkan per l'anno 2009.

Nel ringraziare Vostra Eccellenza per il gesto di solidarietà ecclesiale e di rinnovata adesione al Suo universale ministero apostolico, il Sommo Pontefice auspica, per l'intercessione di Maria Santissima, ogni desiderato bene per Lei e per quanti sono affidati alle sue cure pastorali e di cuore imparte la propiziatrice Benedizione Apostolica.

Profitto della circostanza per confermarmi con sensi di distinto ossequio

dell'Eccellenza Vostra Reverendissima

dev.mo

Mons. Peter B. Wells

Assessore

A Sua Eccellenza Reverendissima
Mons. Ratko PERIĆ
Vescovo di Mostar-Duvno

BOSNIA ED HERZEGOVINA

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA BIH I
HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PRIOPĆENJE S XII. REDOVNOGA GODIŠNJEG ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA BK BIH I HBK

Bijelo Polje kod Mostara, 24.-25. svibnja 2010.

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije održali su svoje dvanaesto redovno godišnje zajedničko zasjedanje, 24. i 25. svibnja u kući susreta "Emaus" u Bijelom Polju (Potoci) kod Mostara pod predsjedanjem predsjednika BK BiH banjolučkog biskupa Franje Komarice i predsjednika HBK đakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića.

Nakon što je rektor Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu mons. Jure Bogdan upoznao biskupe da su unesene sve potrebne dopune u skladu s crkvenim smjernicama, odobren je popravljeni i dopunjeni Statut i Pravilnik Zavoda na talijanskom jeziku te će biti dostavljen Kongregaciji za katolički odgoj na odobrenje. Biskupi su zahvalili rektoru Bogdanu i svim djelatnicima Zavoda za njihov rad i nastojanje da svećenici Crkve u Hrvata imaju sve potrebne uvjete za postdiplomski studij te da Zavod i dalje bude susretište mladih Hrvata katolika koji studiraju u Rimu kao i mjesto pohoda hrvatskih hodočasnika. Biskupi su saslušali izvješće hvarsko-bračko-viškog biskupa Slobodana Štambuka o njegovu pohodu Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu prošle godine i o razgovoru sa svim osobama koje u tom Zavodu žive i djeluju. Dali su potrebne smjernice kako bi i ubuduće ovaj Zavod u središtu katoličanstva ispunjavao svoju osobitu ulogu u životu Crkve u hrvatskom narodu.

Biskupi su saslušali iscrpno izvješće ravnatelja dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu don Ante Kutleše, razmotrili pojedina konkretna pitanja koja se tiču potreba za duhovnom skrbi u nekim hrvatskim katoličkim misijama te dali smjernice za pastoralno djelovanje u misijama u skladu s mjesnim Crkvama. Budući da je istekao mandat ravnatelju Kutleši, biskupi su mu zahvalili na njegovu zauzimanju i radu na koordiniranju misijske djelatnosti u zemljama širom svijeta gdje djeluju

hrvatski svećenici, redovnici, redovnice, laici katehisti i socijalni radnici skrbeći za Hrvate katolike od kojih su mnogi otišli "na privremeni rad" zbog teških ratnih stradanja ili komunističkog režima. Za novog ravnatelja izabrali su splitskog franjevca o. Josipa Bebića, aktualnog delegata za inozemnu pastvu u Njemačkoj. Biskupi su, također, zahvalili dosadašnjem predsjedniku Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu mons. dr. Želimiru Puljiću, nadbiskupu zadarskom, te za novoga predsjednika izabrali pomoćnog biskupa vrhbosanskog Peru Sudara.

Biskupi su saslušali i izvješće predsjednika Hrvatskog Caritasa mons. Josipa Mrzljaka, varaždinskog biskupa, o ovogodišnjoj korizmenoj akciji: Tjedan solidarnosti i zajedništvo s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini. Biskupi Bosne i Hercegovine zahvalili su preko biskupa HBK cijeloj krajevnoj Crkvi i svim ljudima i institucijama u Hrvatskoj koji su duhovno ili materijalno iskazali zajedništvo s Crkvom i ljudima u BiH tijekom ovog Tjedna koji će biti održavan i ubuduće, tako da će se i dalje raditi na što boljoj međusobnoj koordinaciji Hrvatskog Caritasa i Caritasa BK BiH.

Nakon što su biskupi ukratko upoznati što je do sada urađeno na prikupljanju podataka o žrtvama tijekom dvadesetog stoljeća, dali su potrebne smjernice i zaduženja za nastavak rada oko prikupljanja podataka na biskupijskim razinama posebno kada je riječ o osobama koje su ubijene iz mržnje prema vjeri kako bi se na razini Crkve u hrvatskom narodu napravio martirologij. Biskupi su saslušali izvješće mons. Slobodana Štambuka o radu Papinskih misijskih djela za Hrvatsku te Bosnu i Hercegovinu. Raduje ih dobra suradnja između Vijeća za misije pri jednoj i drugoj Biskupskoj konferenciji kao i rad na povezivanju misionara i misionarki s područja obiju

država. Raduje ih, također, podatak da oko stotinu redovnika, redovnica i biskupijskih svećenika djeluju kao misionari. Također su izrazili radost što će domaćin sljedećeg godišnjeg susreta misionara početkom srpnja biti Kotorska biskupija.

Hrvatska biskupska konferencija izišla je u susret zamolbi biskupa iz BiH te dala izdavačka prava - uz poštovanje autorskih prava - Biskupskoj konferenciji Bosne i Hercegovine za tiskanje vjeronaučnih udžbenika u BiH.

Biskupi su dogovorili način predstavljanja i potrebnih uputa u službenim crkvenim glasilima rimskog obrednika "Egzorcizmi i druge prošnje" koji je nedavno otisnut na hrvatskom jeziku. Biskupi su zadužili Komisije "Iustitia et pax" dviju biskupskih konferencija da temeljito prouče pitanje registracije za glasovanje poštom za izbore u BiH da Komisije, u skladu sa svojim mogućnosti-

ma i poslanjem, porade na tome da što veći broj prognanih glasuje na predstojećim izborima kako bi izabrali one koji će raditi na njihovu povratku i obnovi domova iz kojih su prognani ili izbjegli.

Svi nazočni biskupi, u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini nadbiskupom Alessandrom D'Erricom sudjelovali su, 24. svibnja na zajedničkom Misnom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve na njezin patron i tridesetu obljetnicu posvete. Svečanu euharistiju predslavio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a propovijedao je nadbiskup Srakić. Prigodnu riječ na kraju mise uputio je nuncij D'Errico.

Tajništvo BK BiH
Tajništvo HBK

PROPOVIJED MSGR. DR. MARINA SRAKIĆA, NADBISKUPA ĐAKOVAČKO-OSJEČKOGA I PREDSJEDNIKA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE, U MOSTARSKOJ KATEDRALI

Biskupi HBK i BKBiH okupljeni u Mostaru na zajedničkom zasjedanju slavili su u ponedjeljak, 24. svibnja, euharistijsko slavlje u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve koje je predvodio kardinal Vinko Puljić, a propovijedao predsjednik HBK nadbiskup Marin Srakić. Njegovu propovijed prenosimo u cijelosti.

Na kraju proslave Vazmenog otajstva, slavimo danas blagdan Marije Majke Crkve. Želimo odati poštovanje onoj koja je neposredno sudjelovala u djelu spasenja kao majka Otkupiteljeva i majka naša. Danas smo u Evanđelju koje opisuje svadbu u Kani Galilejskoj čuli izvještaj: "Bila je ondje Isusova Majka" (Iv 2,1). Mogli bismo reći i za važne trenutke povijesti spasenja i za povijest kršćanstva i za povijest našega vjerničkog kršćanskog naroda: "Bila je ondje Isusova Majka". Današnji Marijin blagdan ponovno je prilika da se sjetimo koju zadaću ima Marija u povijesti spasenja i kako je kršćanski svijet, naročito, naš Hrvatski narod prihvatio njezinu zadaću u svo-

joj povijesti. Ono što je Marija bila za zaručnike u Kani Galilejskoj to je bila kroz cijelo vrijeme kršćanskom svijetu.

1. Marija - ispunjenje Starog Zavjeta

To se ispunjenje obistinilo onoga časa kad je skromna djevica prihvatila Božju volju i poruku pred arkandjelom Gabrijelom.

Pogledajmo pobliže taj događaj: Anđeo je pozdravlja obiteljskim pozdravom: "Zdravo milosti puna!", ili još točnije rečeno: "Veseli se, milosti puna!". Taj je pozdrav daleko većeg sadržaja negoli naš "dobar dan" ili grčki "veseli se". U tom anđeoskom pozdravu čujemo jeku pro-ročkih obećanja, kao što su ona proroka Sofonije - "Klikći od radosti, Kćeri Sionska, viči od veselja, Izrael. Veseli se i raduj se iz sveg srca... Gospodin, Kralj Izraelov, u sredini je tvojoj" (3,14-15). Ili onog proroštva Zaharijina: "Klikći iz sveg grla kćeri sionska, Viči od radosti, Kćeri Jeruzalemska. Tvoj Kralj, eto, tebi se vraća pravičan je i pobjedonosan" (9,9).

2. Marija - pod Križem

Marija je nazočna i u drugom važnom događaju ljudske povijesti. Opisuje nam to evanđelist Ivan u svome evanđelju. Vama je to dobro poznato: bilo je to pod križem. Promatrajući svoju Majku i učenika Ivana sa svoga križa, Isus se obraća Majci i govori: "Ženo, evo ti sina", a zatim je rekao Ivanu: "Sinko, evo ti Majke", i dodaje: "od tog časa uze je učenik k sebi". Budući da je cijelo Ivanovo evanđelje puno slikovitosti, ni u tim Isusovim riječima ne smijemo gledati samo sinovsku ljubav koja nastoji osigurati svojoj majci obiteljski smještaj. Vjernici koje je predstavljao "učenik, kojega je Isus ljubio", primaju novu Evu. No taj puta ne Evu neposlušnu koja želi "iskusiti dobro i zlo", nego Evu, koja ostaje vjerna Božjim riječima. Da, toga časa, kad se rađa novi život na svijetu, od kojeg će živjeti kasnija pokoljenja, potrebna je majka toga novog života. I daje se nova majka, majka svih živih. Od naše strane to je najljepše ime koje možemo njoj pridijevati: Majka. Zato je svaki blagdan Marijin, blagdan Majke. Pa i ovaj.

3. Marija - u prvoj, mladoj Crkvi

"Bila je ondje Isusova majka". Prisutnost ove nove majke napose se osjetila u prvim danima mlade Crkve. Sveto pismo ne govori, je li Marija bila nazočna u dvorani zadnje večere baš u samom času kad je sišao Duh Sveti. No pisac Djela apostolskih, opisujući prve dane nakon Isusova Uzašašća, daje nam to naslutiti: "Svi su ovi bili jednodušno ustrajni u molitvi zajedno s nekim ženama. Isusovom majkom Marijom i braćom njegovom (Dj 1, 14). A i Predaja nam kaže da je bila nazočna i Marija Isusova Majka. Kao što je u času navještenja Marija označavala Izraelski narod, na dan silaska Duha Svetoga ona je znak novog naroda Božjeg, da, ona je Žena koja kod porođajnih muka ne misli na svoje trpljenje. Ako uzmemo da je svatko od nas "Crkva" u malom, onda je Marija s toga stajališta, živo oličenje Crkve, također naša Majka.

4. Marija - u životu Božjega naroda

Život Božjega naroda i na Istoku i na Zapadu dokazao je kroz povijest da je Marijin put pravi put prema nebu, prema Gospodinu. Marija je prvi odgovor od strane ljudi na Božju dobrotu. Ona je naša "prethodnica". Ona, pokazuje kako treba odgovoriti Bogu. Božji narod. Znao je kroz povijest cijeniti taj biser ljudskog roda. Oko njezina lika okupljao se kad je slavio, ali isto tako i kad

je bio u tjeskobi, kao što nam je rekao veliki hodočasnik papa Ivan Pavao II: "kad se jedan narod suoči s trenucima muke i križa, tada vrlo snažno osjeti povezanost s Kristovom Majkom te mu ona postaje znak nade i utjehe". I za našu nacionalnu povijest mogli bismo napisati: "Bila je ondje Isusova majka".

a) Blagdani - Božji je narod slavio Mariju ustanovom najrazličitijih blagdana preko godine. Mi ih znamo: Blagdan Rođenja, Očišćenja, Blagovijesti, Uznesenja, Pohođenja, Bezgrješnog začeća, Snježne Gospe... Crkvena godina posuta je Marijinim blagdanima kao nebo zvijezdama.

b) Imena - Osjećajući njezinu pomoć i zaštitu, Božji je narod Gospu nazivao najrazličitijim imenima koja su označavala njezinu ulogu u Otkupljenju i životu svakog pojedinca: Pomoćnica kršćana, Majko Božje milosti, Utočište grješnika, Izvore života, Vrata nebeska... U svom oduševljenju prema Mariji kršćanski zanos pronalazio je neprestano nove nazive. Imena su se nagomilavala u beskraj jedno za drugim, i kršćanski su je narodi častili slijedeći svoju maštu, ili bolje reći, svoje srce: Naša Gospa od Milosti, Naša Gospa od svih Milosti, Naša Gospa Pomoćnica, Naša Gospa od Dobre Pomoći, Naša Gospa od Mira, Naša Gospa od Spremnosti pomoći...

c) Crkve - Od prvih kršćanskih vremena njoj su se dizale crkve, hramovi, oltari. Postoje iskopine još iz apostolskog doba, iskopine crkava Mariji posvećenih. Još u staro doba u samom Carigradu bilo je 58, a u njegovoj neposrednoj blizini još 20 crkava Mariji posvećeno. U Francuskoj samo u napuštenim centrima, mjestima, selima ima 1300 crkava i kapela posvećenih Mariji. Ne idimo tako daleko, u našim krajevima ima 400 crkava i 8000 kapelica i oltara njoj posvećeno.

Srednji vijek je poznat po gradnji velebnih katedrala i crkava od kojih je većina Mariji posvećena. Kad je pred jednom od njih u Coutances-u (Kutansu) stajao glasoviti graditelj Vauban uskliknuo je: "Koji je uzvišeni luđak podignuo te divote?" Najčešće ne znamo imena graditelja, zapravo nisu ih oni gradili nego Božji narod koji se odricao svog imetka, svog vremena... "siromašni daju svoju radnu snagu, bogati srebro, svećenici znanje, a umjetnici svoj genij. To je nešto jedinstveno u povijesti umjetnosti" (E. Male).

d) Pobožnosti srca - Iz kamenitih hramova kroz blagdane i zazive trebalo bi prodrijeti u svetište duša. U svakom kršćanskom srcu podignut je oltar Mariji. Uđimo u jednu katoličku crkvu i

gledajmo one koji mole. Ako ima pedeset osoba, dvadeset i pet ih ima kronicu u ruci. A još polovica od ostalih, budimo sigurni, zazivaju Djevicu. Za dobar dio vjernika moliti znači moliti se Mariji. Pa tko će im to zamjeriti? Zar nije veliki Dante, pjesnik i teolog Srednjeg vijeka pjevao: "Gospo, vrijednu, silnu svak te znade, - ko pomoć ište bez tebe taj sprema - na let se, a za nj krila ne imade" (XXX, 13). I ne samo mi katolici. Mariju isto tako pobožno štuje kršćanski pravoslavni Istok koji pali svijeće pred Bogorodičnim ikonama što rese svaku pravoslavnu crkvu i mnogu njihovu kuću.

5. Marija u našoj prošlosti

Naši pradjedovi bili su svjesni da im Marija pomaže shvatiti Boga, shvatiti i prihvatiti čovjeka. Nije se radilo o nekakvom praznovjerju i sebičnom zazivanju u nevolji. Kad je prigodom 25-godišnjice ukazanja Majke Božje u Fatimi papa Pio XII. 1942. godine cijeli svijet posvetio Prečistom Srcu Marijinu, rekao je između ostalog i ove značajne riječi: "Blago narodu kojemu je Gospodin njegov Bog i kojemu je Kraljica Majka Božja". Ako bacimo samo letimičan pogled na našu prošlost, lako ćemo se uvjeriti, da je kroz 14 vjekova naše slavom ali i tragedijom ispisane povijesti naš narod častio Mariju i kroz čašćenje nastojao ostati uz Boga. Povijest hrvatskog naroda mogli bismo nazvati "povijest pobožnosti i štovanja Blažene Djevice Marije".

a) Naše najstarije crkve bile su posvećene Mariji. Prva kršćanska crkva koju su uopće upoznali naši pradjedovi bila je današnja splitska katedrala, bivša grobnica cara Dioklecijana, koju je prvi biskup Ivan Ravenjanin pretvorio u kršćansku crkvu i posvetio je Blaženoj Djevici Mariji u VII. stoljeću.

b) Prvi hrvatski knezovi i vladari nastavili su to štovanje. U Solinu kraj Splita sagradili su za sebe grobnicu, i ta je crkva bila posvećena Mariji, a poznata je u povijesti pod imenom "Gospa od otoka", kraj koje smo prije nekoliko godina proslavili naš značajan jubilej.

c) Kasnije su to štovanje i ljubav prema Mariji u našem gradu podržavali i širili osobito revnošću i uspjehom naši redovnici: pavlini, franjevci, dominikanci i isusovci, salezijanci. S poviješću pavlinskog reda u našim krajevima tijesno je povezan razvoj naših marijanskih svetišta, npr. u Bistrici i Remetama. Franjevci su podignuli svetišta u Trsatu, Olovu, Sinju, Sotinu... Dominikanci su negdje neposredno negdje posredno uvodili Ma-

riji najomiljeniju pobožnost sv. Krunice a uz nju Škapular. Isusovci su čitave generacije naših mladića i djevojaka, muževa i žena i djece odgojili u naročitom štovanju Majke Božje preko Marijinih kongregacija.

"Srasla je Majka Gospodinova sa sudbinom hrvatskog naroda. S njim je u vrijeme njegova dolaska na obale plavoga Jadrana. Po kamenim crkvama njegove obale i morskim plavetnilom razasutim otocima prisutne su njezine prilike uzvišene ljepote, žarišta i simboli Gospina štovanja u Hrvata. U njima prepoznaje Majku Bogočovjekovu, uzvišenu predodžbu ljudske svakidašnjice - sliku majke i djeteta, izraz ljubavi najprirodnije. Majka ga nikad ne napušta kroz četrnaestostoljetnu burnu povijest njegova opstanka. Ni dok vodi teške ratove za obranu Domovine, ni dok podnosi velike kušnje te gine braneći rodnu grudu od Neprijateljskih zavojevača... Mnogi su rušili njegovu baštinu, otimali zemlju, zarobljavali puk, ali nisu uništili čast, dostojanstvo i poštenje. Mnogi su ga varali i tlačili, željeli mu uništiti vjeru, jezik, narodnu svijest i sve što je odraz hrvatske stoljetne kršćanske kulture i civilizacije. A narod se ne da smesti. Diže svoje oči i gleda Majku Gospodinovu koja bdije nad njim, na vrhovima njegovih brežuljaka, na križanjima njegovih putova... Grli ga majčinskom rukom i zakrpljuje ga plaštem svoga zagovora. Pruža mu svoje tvrđave i bedeme da ga zaštiti i obrani od neprijatelja. I tako s njime gladije i žeđa, trpi i pati, moli i posti, pada i ustaje, bori se i nada... S njime postaje "selica", prati ga u bijegu pred osvajačem. Njezin je lik skriven u torbi "ujaka". Časti se u novoj naseobini. Puk podsjeća na stari kraj i stvara ozračje doma i blizine, nužne za razvoj pobožnosti. Majčine slike prate iseljene Hrvate po drugim kontinentima. Željni doma i domovine s Gospinim likom iz svoga kraja ne osjećaju se strancima, nego ukućanima Božjim, baštinicima neba. Bez Gospe i njezinih svetišta, bez molitve i hodočašća hrvatski katolici ne bi prebrodili poteškoće prošlosti, a majka im je Gospodinova znak pouzdane nade i utjeha na putu u nebesku Domovinu. I danas ona čuva i štiti svoj narod, i pruža mu svoju ruku pomoćnicu, a on je voli i poštuje. Uz nju je u danima blagostanja i sreće, u vremenu tjeskobe i straha. Uz Mariju i s Marijom, "početkom boljega svijeta". (Marijanska Hrvatska - korice).

Slavimo danas njezin blagdan, blagdan Marije Majke Crkve. To je razlog, zašto smo ovdje u njezinoj katedrali, to je razlog zašto ni u najtežim

trenucima ne upadamo u očaj, nego ostajemo stajati. Došli smo danas i s molitvom da ona bude s nama u ovom trenutku izazova naše povijesti. Želimo da uz njezinu prisutnost i zaštitu ostanemo vjerni Bogu i čovjeku, čovjeku koji je stvoren na "sliku i priliku" Božju. Neka bude uz nas u vremenu svestrane obnove naše domovine i obnove naših kuća. Neka bude u trenutku izgradnje naše

Crkve, našeg doma i roda. Neka bude uz našu djecu i mlade, uz roditelje, radništvo, političare i gospodarstvenike, odgojitelje i zdravstveno-socijalne radnike, bolesne i zdrave. Došli smo k njoj i zazivamo je : "Najvjernija odvjetnice na braniku stoj, čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom". Čuvaj sve domove svakog čovjeka stvorenog na sliku Tvoga Sina. Amen.

POZIV NA PRIPREMU ZA OPĆE IZBORE U BOSNI I HERCEGOVINI

ZAJEDNIČKA IZJAVA KOMISIJÂ IUSTITIA ET PAX HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE I BK BOSNE I HERCEGOVINE

Zagreb, 2. srpnja 2010.

Polazeći od čvrstog uvjerenja da volja većine ne čini određeno djelo moralnim i da je uništenje jednog naroda, bez obzira kojim se sredstvima provodilo, uvijek nemoralno i pripada skupini zločina protiv čovječnosti, ove komisije smatraju svojom kršćanskom i ljudskom dužnošću obratiti se još jednom javnosti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, ali i svim predstavnicima institucija europske i svjetske politike koji odlučuju o budućnosti Bosne i Hercegovine, u povodu predstojećih općih izbora u Bosni i Hercegovini, te pozvati svaku osobu, koja vjeruje u pravednost i dostojanstvo svakog čovjeka, bez obzira na vjersku, nacionalnu, rasnu ili bilo koju drugu pripadnost, da dadne svoj doprinos ostvarenju pravednosti i očuvanju egzistencije hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. U Bosni i Hercegovini odvija se tiha drama opstanka hrvatskog naroda kao političkog subjekta, koja može imati dalekosežne posljedice ne samo za Hrvate u Bosni i Hercegovini, ne samo za Bosnu i Hercegovinu, već i za Hrvate u Hrvatskoj i za ostale narode i države u ovom dijelu Europe. Ako se izgubi hrvatski politički i narodni subjektivitet u Bosni i Hercegovini, ta država neće moći opstati, a budući da se u ovoj državi preko leđa malih ljudi i ne moćnih naroda prelamaju interesi velikih i moćnih, mala je vjerojatnost da bi taj raspad države mogao proći mirno, bez rata. Polazeći od naše odgovornosti za promicanje

pravde i mira, naše dvije komisije pozivaju Hrvate podrijetlom iz Bosne i Hercegovine koji su iz bilo kojih razloga napustili svoju domovinu, da se registriraju za glasovanje u Bosni i Hercegovini, a sve koji im u tome mogu pomoći, pozivamo ih da im pomognu, od državnih institucija Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske preko udruga građana koje okupljaju Hrvate iz Bosne i Hercegovine pa do crkvenih institucija i župa u kojima su Hrvati iz Bosne i Hercegovine.

Dobronamjerni promatrač može se zapitati zašto se komisije dviju biskupskih konferencija, na području dviju suverenih država, angažiraju na ovakvom pothvatu. Prije svega zato što je ovdje riječ o humanitarnom i pravednom političkom pitanju koje je pretpostavka mira i zajedničkog dobra. Riječ je o sudbinama stotina tisuća prognanih ljudi koji imaju pravo, ako žele, živjeti u Republici Hrvatskoj ili se vratiti u svoj zavičaj u Bosni i Hercegovini, a bez stabiliziranja političke i pravne situacije u Bosni i Hercegovini to nikada neće učiniti. Riječ je o kulturi i memoriji jednog naroda, konstitutivnima kako za Bosnu i Hercegovinu tako i za Hrvatsku, gubitak kojih bi ujedno bio i gubitak za europsku kulturu, posebno kulturu mira i snošljivosti kojom se odlikuje upravo taj narod. I svakako, ne manje važno, već spomenuto promicanje mira koji dolazi na velike kušnje ako s prostora Bosne i Hercegovine nestane Hrvata kao političkog i etničkog subjekta.

I. ANALIZA STANJA:

1. Raspršenost hrvatske političke scene u Bosni i Hercegovini. Hrvatska je politička scena u Bosni i Hercegovini tragično raspršena i rastočena strančarenjem, promicanjem vlastitih interesa pojedinaca, a ne zajedničkog dobra građana i naroda. Nije tu riječ o legitimnoj demokratskoj diferenciranosti i razvoju demokratskih procesa. Riječ je o svojevrsnom hrvatskom političkom sljepilu sebičnjaka, odustajanju Hrvata od javnih poslova i prepuštanje bavljenja javnim poslovima pojedincima i skupinama kojima nije na srcu promicanje ni javnog interesa ni zajedničkog dobra. U svijetu u kojemu živimo ne možemo ostati ravnodušni, ne možemo sebe i svoje zaštititi time što ćemo savjesno raditi samo svoj posao i brinuti se samo o svojoj obitelji. Hrvati u Bosni i Hercegovini bili su stoljećima, a posebno u XX. stoljeću, politički marginalizirani i naučili su da je politika za njih po život opasna djelatnost. Taj strah i dalje postoji kod hrvatskog naroda. On je razumljiv i racionalan. Ali potrebno je, u potencijalno demokratskim uvjetima, nadvladati ga, jer ako se Hrvati ne uključe u odgovorno odlučivanje o svojoj sudbini, usprkos opasnostima, upadaju u rizik da o njima odlučuju drugi bez njih samih, a Crkva nas uči da se odgovornost za uređenje i dovršenje ovoga svijeta ne može nikome delegirati. Ona pripada građanima, napose građanima vjernicima, kako to uči Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*.

2. Daytonski izvor nevolja. Danas je bjelodano jasno da je jako hvaljeni sporazum iz Daytonu prvenstveno legitimirao nepravde. Zaustavio je rat, ali nije ništa razriješio, jer na temelju okvira koji je nametnut nije moguće ni ponovno obnoviti društvo ni graditi državu. Taj sporazum od ljudi i naroda u Bosni i Hercegovini traži nadjljudske napore u održanju neodrživoga, a realno onemogućuje prirodni dijalog i iznalaženje racionalnih, dobrih rješenja za narode i konkretne ljude u Bosni i Hercegovini i iz Bosne i Hercegovine. Život po tom sporazumu danas je već nemoguć, a na dulje staze i nezamisliv. No on je tu i moramo ga uzeti u obzir kao stvarnost unutar koje se krećemo i unutar koje se, u tradiciji civiliziranih, kulturnih naroda moramo izboriti za njegovu promjenu: sve do jednakopravnosti svih konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini i najviših standarda ljudskih prava.

3. Hrvatska državna politika. Hrvatska država, i nakon posljednje promjene Ustava Republike Hrvatske, i dalje je zadržala ustavnu odredbu o pomoći Hrvatima u Bosni i Hercegovini kao autohtonom narodu. U posljednje vrijeme možemo primijetiti da hrvatske institucije postaju svjesne te ustavne odredbe i postaju svjesne važnosti Bosne i Hercegovine za Republiku Hrvatsku i za Europu. Dugo je, nažalost, trajala prvo iluzorna politika, a potom nevjerojatna indiferentnost hrvatskih političkih elita spram događanja u Bosni i Hercegovini i spram Hrvata u i iz Bosne i Hercegovine, kao da nije riječ o hrvatskom narodu, o njegovim interesima, o sigurnosti hrvatskih građana u Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, i konačno, o ratu i miru na ovim prostorima. Na to smo višekratno upozoravali. Usprkos našim jasnim izjavama i upozoravanjima hrvatske su državne institucije donijele niz zakonskih akata, poput Zakona o prebivalištu i boravištu građana ili najnovije promjene Ustava u kojoj se Hrvati iz Bosne i Hercegovine, koji imaju i hrvatsko državljanstvo, realno tretiraju kao građani drugoga reda za hrvatsku državu, što je ponižavajuće i zbunjujuće za obične ljude koji ne mogu a ne osjećati strah i nelagodu. Takve poruke hrvatske države ukazuju na potpuno nepostojanje bilo kakve, a ponajmanje jasne politike hrvatskih političkih elita prema Bosni i Hercegovini, što je, kao i Daytonski sporazum, već sada neodrživo, a na dulje staze i opasno.

4. Država Bosna i Hercegovina. Bosna i Hercegovina je država kakva može biti u sklopu neprirodne i neodržive upravno-etničke podjele i tutorske uloge međunarodne zajednice. Ovom prigodom važno je upozoriti na iznimno složene upravno-etničke podjele i uzuse pri glasovanju, posebice glasovanju prognanih osoba iz Bosne i Hercegovine, ljudi koji su se, za sada, trajno nastanili u drugim državama, poglavito u Republici Hrvatskoj, i koji se u ovakvim socijalnim, političkim i ekonomskim uvjetima ne mogu vratiti u Bosnu i Hercegovinu. Oni su ipak njezini građani i bosansko-hercegovačka država bi im trebala omogućiti da se osjete dobrodošli u svojoj domovini, već time što će im omogućiti da što jednostavnije, a ne što kompliciranije, dobiju potvrde o državljanstvu, osobne iskaznice, putovnice, a da to ne kolidira s njihovim stečenim pravima u drugim državama. Jedino tako može se očekivati da se ti ljudi u perspektivi počnu vraćati u zavi-

čaj i razvijati Bosnu i Hercegovinu iskustvima, znanjima, ali i imovinom stečenom izvan Bosne i Hercegovine. Prvi preduvjet za povratak svakako je njihovo političko uključivanje u život Bosne i Hercegovine.

5. Europa i svijet. Demokratski svijet već je uvidio da se odnosi u Bosni i Hercegovini kompliciraju i da je ona neodrživa bez hrvatskoga političkog subjektiviteta, te da joj bez hrvatske prisutnosti prijete nacionalno mesijanski i fundamentalistički sukobi. Zbog toga međunarodna zajednica i europske političke, diplomatske i ekonomske strukture žele da se stvori pozitivno ozračje za realno, stvarno uključivanje Hrvata u politički život Bosne i Hercegovine. To treba iskoristiti za dobro, ne samo hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, već za dobrobit svih triju konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, ali i zemalja u okruženju.

II. DJELOVANJE

Dosad smo ukratko naznačili osnovne opasnosti s kojima se susreću Bosna i Hercegovina i Hrvati u Bosni i Hercegovini. Sada želimo ukazati na neke prijeko potrebne poteze koje bi pojedine institucije, ali i sami ljudi, Hrvati iz Bosne i Hercegovine koji žive u Hrvatskoj i ostalim zemljama izvan Bosne i Hercegovine, trebali poduzeti kako bi došlo do ponovnoga političkog buđenja hrvatskog naroda i opstanka hrvatskoga političkog i narodnog subjektiviteta u Bosni i Hercegovini.

6. Poziv na glasanje. Naše dvije Komisije pozivaju sve pojedince, ustanove i nevladine udruge, napose zavičajne klubove i udruženja Hrvata iz Bosne i Hercegovine, da se uključe i daju doprinos što većem odzivu glasača na izbore. To mogu učiniti pribavljajući i dijeleći obrazac PRP 1, dostupan na internetu (www.izbori.ba), pomažući oko pribavljanja preslika osobne iskaznice, putovnice i slanja Izbornome povjerenstvu (adresa: Izbori u Bosni i Hercegovini, pp. 451, BiH - 71000 Sarajevo). Time se stječe mogućnost glasanja putem pošte, jer Izorno povjerenstvo svima koji su se tako prijavili šalje glasačke listiće, koje mu birači popunjene poštom vraćaju.

7. Poziv hrvatskim vlastima. Budući da je od strane hrvatskih vlasti u Republici Hrvatskoj, u duljem razdoblju, prema Hrvatima iz Bosne i

Hercegovine dolazio niz zbunjujućih poruka, pozivamo vlasti da jasno i nedvosmisleno, na svim razinama, daju jamstvo Hrvatima iz Bosne i Hercegovine da njihovo prijavljivanje za glasanje u Bosni i Hercegovini, njihovo legitimno stjecanje dokumenata Bosne i Hercegovine, neće imati negativnih posljedica po njih, da im se neće oduzimati stečena prava u Republici Hrvatskoj i da neće biti izvrgnuti bilo kakvim nepravdama ili nezakonitostima u Hrvatskoj zbog dvojnoga državljanstva. Povratak Hrvata, ali i pripadnika ostalih naroda u Bosnu i Hercegovinu, dugotrajan je postupak i treba ga dobro pripremiti. Međutim, taj je postupak, bez jasnog jamstva i hrvatskih vlasti, realno nemoguć pa otvara mnoge rizike i dileme.

8. Poziv župnicima. Naše su komisije dobile zadaću od Biskupskih konferencija Hrvatske i Bosne i Hercegovine da analiziraju stanje glede izbora u Bosni i Hercegovini te da daju prijedloge za djelovanje. U tom smislu pozivamo župnike, napose one u čijim je župama mnogo Hrvata iz Bosne i Hercegovine, da pruže svu moguću pomoć ljudima, kako bi se taj puk, često nedovoljno informiran, još češće prestrašen, mogao registrirati za izlazak na izbore i na izborima glasovati.

9. Poziv udrugama građana. Udruge građana koje okupljaju Hrvate iz Bosne i Hercegovine pozivamo da djelovanjem i s članovima dobrovoljcima pripomognu u širenju informacija i prikupljanju dokumenata potrebnih za registraciju za izbore.

10. Poziv javnim osobama. U Hrvatskoj, na hrvatskoj društvenoj, kulturnoj i političkoj sceni djeluje čitav niz javnih osoba podrijetlom iz Bosne i Hercegovine. Pozivamo ih da ne zatajuju svoju izvornu domovinu, nego da javno primjerom pokažu kako suspremni odgovorno založiti se za bolje i pravednije uređenje te za napredak Bosne i Hercegovine, koji je neodvojiv od opstanka hrvatskoga političkog i narodnog subjektiviteta u toj zemlji.

U želji i potrebi dati vlastiti doprinos boljoj budućnosti Bosne i Hercegovine, ali i jednakopravnog položaja hrvatskoga naroda u njoj, smatramo svojom moralnom obvezom pozvati katolike na odgovorniji odnos prema toj zemlji. Ni kao vjernici a ni kao građani, Hrvati nemaju pravo odustatati od boljitka i jednakopravnosti svih naroda i

građana Bosne i Hercegovine. Stoga smatramo da je moralna obveza građana birača, podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, osigurati sebi biračko pravo, registrirati se, upoznati se s ljudskim kvalitetama i stručnim sposobnostima kandidata te izići na izbore i dati svoj glas ljudima koji stanje u toj zemlji žele i mogu učiniti boljim, a položaj hrvatskog naroda jednakopravnim s ostala dva naroda. Bosna i Hercegovina može i treba postati zemlja svih njezinih građana i naroda. To će i biti ako i

kada svatko od nas učini što može i treba učiniti. Izbori su početak i prilika, ali i obveza koju svaki odgovoran čovjek mora preuzeti!

Za Komisiju Iustitia et pax Hrvatske biskupske konferencije

mons. dr. Vlado Košić, predsjednik

Za Komisiju Iustitia et pax Biskupske konferencije BiH

mons. dr. Pero Sudar, predsjednik

III.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE
I
KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKIH
POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

SUSRET BISKUPA BK BIH I ČLANOVA KONFERENCIJE VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

PRIOPĆENJE

Pod predsjedanjem biskupa banjolučkog mons. dr. Franje Komarice, predsjednika Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 28. travnja 2010. u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu, održan je peti susret biskupa BK BiH s članovima Konferencije viših redovnički poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine. Na susretu su sudjelovali svi biskupi i svi provincijalni poglavari i poglavarice Bosne i Hercegovine. Na početku zasjedanja upućene su čestitke novoizabranoj provincijskoj predstojnici Školskih sestara franjevki s. Franki Bagarić kao novom članu redovničke Konferencije.

Svjesni da u Bosni i Hercegovini, iako je prošlo petnaest godina od svršetka ratnih stradanja, još uvijek mnogi žive na rubu egzistencije, biskupi i provincijalni poglavari i poglavarice stavili su u središte svoga razmišljanja djelovanje redovničkih zajednica na socijalnom planu u Bosni i Hercegovini kao ostvarenje njihove karizme odnosno poslanja. Imajući u vidu da je redovnički život, u različitosti svojih karizmi i institucija, osobiti dar Crkvi te da socijalno-karitativna djelatnost spada u samu narav redovničkog života, saslušali su izlaganje s. Ivanke Mihaljević, provincijalne glavarice Školskih sestara franjevki, u kojem je između ostalog iznijela analizu aktualnog djelovanja pojedinih redovničkih zajednica na socijalnom području kao svjedočenju Božje ljubavi prema svakom čovjeku, osobito prema onima na rubu društva. U spomenutom izlaganju iznesene su konkretne djelatnosti redovnika i redovnica na socijalnom planu u Bosni i Hercegovini koje se odnose na rad u: bolnicama, dječjim vrtićima, školama, staračkim domovima, rehabilitacijskim centrima i centrima za ovisnike, pučkima kuhinjama, patronažnim službama, sirotištima, domovima za nezbrinutu djecu, prihvatilištima za beskućnike itd. Najveći dio svega nabrojenog, po-

krenule su same redovničke zajednice, odnosno Crkva. Uočeno je da se sve redovničke zajednice susreću s gotovo istim problemima kao što su nedostatak potpore socijalnim projektima od strane države, nedostatak zakonskih odredbi i različitost zakonodavstva i njegove primjene na raznim razinama, nedostatak zakona o restituciji odnosno povratu oduzete imovine. Spomenuta je potreba redovite duhovne skrbi u staračkim domovima i bolnicama.

Sudionici su se suglasili da djelovanje na socijalnom području otvara velike mogućnosti dijaloga sa svima koji nastoje oko dobra čovjeka te da je vrijeme velikih kriza i izazova - kao što je sada slučaj - u isto vrijeme prigoda za nove inicijative i mogućnost kako bi, po autentičnom življenju Evanđelja, služili Bogu i ljudima posebno onima u potrebi. Želja im je da i ovo vrijeme bude vrijeme oživljavanja redovničkih karizmi i novog poleta redovničkih zajednica.

Naglašeno je da Crkva ne smije bježati od njezdnog napora kada treba kršćansko milosrđe pokazati na djelu u nastojanju da olakša bol i životnu dramu ljudi potrebnih pomoći te da im ponudi životnu nadu koju i sama darom Božjim posjeduje. Razgovarano je o iznalaženju najboljih načina koordinacije djelovanja redovničkih zajednica na socijalnom planu s pastoralnim programom na dijecezanskim razinama odnosno umrežavanju djelovanja crkvenih institucija na socijalno-karitativnom planu. Pokazala se potreba organiziranja seminara i duhovnih susreta za one koji pri redovničkim zajednicama djeluju na socijalnom planu. Također je ukazano na potrebu aktivnijeg uključivanja predstavnika Crkve pri predlaganju pojedinih državnih zakona koji se tiču socijalnog djelovanja kako bi ti zakoni bili uistinu u službi onih koji rade na dobro socijalno i zdravstveno ugroženih ljudi. Konstatirano je da je rad redo-

vničkih zajednica na socijalnom planu s djecom i mladima zastupljen u dosta velikoj mjeri kao i skrb o starim osobama, ali i da bi trebalo veću brigu posvetiti obiteljima, posebno onima s brojnom djecom iako već postoje određene inicijative na raznim crkvenim razinama. U tom duhu predloženo je da se osnuje jedno novo tijelo pri Biskupskoj konferenciji koje bi pokretalo inicijative na planu zauzimanja za promicanje života i pružanju pomoći obiteljima s brojnom ili bolesnom djecom.

Biskupi i redovnički poglavari i poglavarice saslušali su izvješće o nedavnom susretu predstavnika raznih katoličkih laičkih društava u BiH koje je organiziralo Vijeće za laike Biskupske konferencije. Istaknuta je potreba duhovnoga vodstva društava, molitvenih pokreta i zajednica kao i njihova aktivnog uključenja u izgradnju župnog zajedništva imajući u vidu da svaka redovnička zajednička ima svoju specifičnu karizmu.

Naglašena je i nužnost aktivnijeg uključivanja na polju sredstava društvenog priopćivanja sa svrhom promicanja evanđeoskih vrjednota.

Susret je završen zajedničkim euharistijskim slavljem u nadbiskupskoj kapeli koje je predslavio nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić, a prigodnu propovijed uputio je biskup Komarica. Tijekom Mise na osobit način molilo se za Svetog Oca Benedikta XVI. kao izraz odanosti i potpore u vremenu napada na njega, a o petoj obljetnici održavanja njegove prve opće audijencije nakon izbora za papu. Također su u molitvu uključili dušu pokojnoga Alberta, oca apostolskog nuncija u BiH nadbiskupa Alessandra D'Errica kojemu su uputili zajedničko pismo sućuti.

Sarajevo, 28. travnja 2010.

Tajništvo BK BiH

IV.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

BISKUPOVE ČESTITKE NOVOIMENOVANIM BISKUPIMA

Msgr. dr. Želimiru Puljiću, biskupu dubrovačkomu, novoimenovanom nadbiskupu zadarskomu

Dragi Želimire, biskupe!

Doznajući za vijest, objavljenu 15. ožujka 2000., da Te Sveti Otac imenovao zadarskim nadbiskupom, od srca sam se obradovao zbog sretna imenovanja i Bogu preporučio i Tebe, i biskupiju koju ostavljaš, i nadbiskupiju koju ćeš uskoro preuzeti.

I u svoje ime, i u ime obiju hercegovačkih biskupija, tj. svećenika, redovnika, redovnica i svih vjernika, izražavam Ti svoje iskrene i bratske čestitke!

Neka Ti Gospodin bude u pomoći u novoj službi u svakom pogledu.

Srdačno Te pozdravljam.

Mostar, 16. ožujka 2010.

+ Ratko, biskup

Msgr. Miji Gorskom, novoimenovanom pomoćnom biskupu zagrebačkomu

Prečasnij Mijo,
novoimenovani biskupe!

Izražavam Vam svoju iskrenu čestitku, i u ime Crkve u Hercegovini, što Vas je Sveti Otac imenovao pomoćnim biskupom zagrebačkim, naslovnim epidaurskim. I upućujem Bogu molitve da budete u svemu svom biskupskom djelovanju i čovjek Evanđelja i čovjek Crkve.

Radujem se s Kaptolom zagrebačkim kojemu ste član i s cijelom Crkvom zagrebačkom.

Srdačno Vas pozdravljam

Mostar, 6. svibnja 2010.

+ Ratko Perić, biskup

Fra Marku Semrenu, OFM, novoimenovanom pomoćnom biskupu banjalučkomu

Dragi fra Marko,
novoimenovani biskupe!

Čestitam Ti na Papinu izboru za pomoćnoga biskupa banjalučkoga. Neka Ti Bog dadne zdravlja, duševnoga i tjelesnoga, i svakovrsne milosti, snage i razbora u novoj odgovornoj službi. Radujem se s Tobom, s Tvojom obitelji, s Tvojom zajednicom i cijelom biskupijom. Žao mi je da nisam mogao danas biti u Banjoj Luci. Nadam se da ćemo se vidjeti za biskupsko redenje.

Srdačan pozdrav

Mostar, 15. srpnja 2010.

+ Ratko, biskup

U subotu, 7. kolovoza 2010., u župnoj crkvi u Blagaju upriličen je susret Puljića, gdje se okupilo nešto više od dvjesto osoba. Uz uzoritog kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa i metropolita vrhbosanskog, i nadbiskupa zadarskog msgr. Želimira Puljića, koncelebriralo je petnaestak svećenika od kojih su bila šestorica Puljića: fra Ilija, don Tomislav, don Mato, don Krešo, don Vinko i fra Tomislav. Tom prigodom, u ime mjesnog biskupa msgr. Ratka Perića, riječi pozdrava, dobrodošlice, kao i čestitki, izrekao je pastoralni vikar don Ivan Štironja. Pozdrav donosimo u cijelosti:

Pozdrav biskupski vikar za pastoral, don Ivana Štironje, u Blagaju, 7. 8. 2010.

Uzoriti gospodine, kardinale Vinko;
Preuzvišeni gospodine, nadbiskupe Želimire;
Velečasna gospodo Puljići i ostali misnici;
Braćo i sestre u Kristu!

U ime odsutnoga biskupa Ratka, članova Ordinarijata, i cijeloga prezbiterija u Hercegovini, najsrdačnije vas sve pozdravljam i izražavam dobrodošlicu u Blagaj, u ovu drevnu crkvu Presvetoga Trojstva, koja je u ovakvu stanju ne samo zbog svoje stoljetne starosti i ratnih stradanja, nego i zbog rana što je ostala sama.

Nekoć najljepši ukras hercegovačkog krša, brojna djeca i ljubav prema životu pomalo postaju prošlost. Tako i izreka: *Hercegovina sve naseli, a sebe ne raseli* ostaje gotovo samo sjećanje na te lijepe dane uz uzdah: *što bi rekli stari...*

No, ovdje smo danas da se radujemo, međusobno i s Bogom. Kao mali prilog tomu neka bude radosna vijest da su dobivene potrebne dozvole za obnovu blagajske crkve. Nadamo se, uz pomoć Božju, te uz pomoć njezine djece i prijatelja da će uskoro zasjati punim sjajem.

Ova crkva poput stogodišnjakinje danas širi ruke, da vas zagrli kao sinove i kćeri, djecu svoje djece, da vas privine uz grudi, pomiluje i kaže da vam se raduje.

Raduje se, osobito vama, koji ste kroz godine ili stoljeća tekli i otjecali prema moru života, ne zaboravljajući odakle ste potekli i gdje vam je izvor.

Da je to tako, svjedoči i ovaj prijateljski susret ponajprije vas Puljića s nadimkom: Zekanovići,

Vlahići, Vidići, Gaštanovići, Ilići, Handžići..., ne znam kojih još ima, kao i svih ostalih s raznih strana domovine i svijeta, različitih prezimena al' istoga katoličkoga plemena.

Da, to nas danas na poseban način ujedinjuje i spaja s Onim koji kaže: *Ja sam trs, a vi loze; bez mene ne možete ništa učiniti* (Iv 15,5).

Stoga, njemu, Kristu Gospodinu, danas hvalu i slavu dajmo. Ponajprije što nas je sve zajedno po svetom krštenju pozvao u svoju lađu, Crkvu, koja nas kao "kvočka piliće" okuplja, čuva i brani, da budemo i ostanemo vjerna i odgovorna djeca istoga nebeskog Oca.

Sjedinimo se u duhu i molitvi za potrebe svih nas ovdje prisutnih i sviju naših, bez obzira koje tko prezime nosi. Molimo za potrebe cijele Crkve kao i našega hrvatskog naroda. Dakako, posebno se danas sjetimo pokojnih Puljića i Puljuša, kao i svih ostalih pokojnika, napose poginulih branitelja.

Na kraju, koristim ovu prigodu da Vama, uzoriti gospodine kardinale Vinko, u ime svih prisutnih misnika i misara, čestitam 40. obljetnicu svećeništva, te 20. godišnjicu biskupstva; a Vama, preuzvišeni nadbiskupe Želimire, čestitam pro-maknuće za nadbiskupa zadarskoga, koje Vam je Sveti Otac prije koji mjesec dodijelio. Molit ćemo za sve vas, a vi molite za sve nas. Bog vas poživio!

Još jednom izražavam dobrodošlicu svima, te molim uzoritoga Kardinala da započne ovo sveto misno slavlje.

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dijecezanski biskup Ratko Perić izdao je sljedeća imenovanja:

- Don Zdravko Ivanković, ravnatelj Svećeničkog doma u Mostaru, delegiran sa svim ovlastima zamjenjivati don Ivicu Puljića, župnika u Neumu, prot. 540/2010, od 19. travnja 2010.

- Don Mile Vidić, razriješen službe župnoga vikara na Gradini i određen za dvogodišnji postdiplomski studij moralne teologije u Rimu (2010.-2012.), prot. 605/2010., od 13. svibnja 2010.

- Don Davor Berezovski, razriješen đakon-skoga *practicuma* u katedralnoj župi i određen za dvogodišnji postdiplomski studij teologije u Rimu, prot. 1165/2010., od 28. kolovoza 2010.

- Don Ivan Kovač, sudski vikar i tajnik biskupov, poslan na semestralno pohađanje kolegija *ad lauream* iz crkvenoga prava u Rimu, prot. 746/2010., od 21. lipnja 2010.

- Don Zoran Pinjuh, razriješen službe župnoga vikara u župi sv. Mateja na Rudniku u Mostaru, i oduzeta mu ovlast vršenja svećeničkih čina na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije na tri mjeseca, dok se drukčije ne odredi, od 6. ožujka 2010.

Na prijedlog Provincijalne uprave Hercegovačke franjevačke provincije, br. 141/2010., od 4. ožujka imenovan je

- fra Tomislav Sablje župnim vikarom u Kočerinu, br. 434/2010., od 13. travnja 2010.

Na prijedlog iste Provincijalne uprave, br. 241/2010., od 12. travnja 2010., imenovan je

- fra Vine Ledušić župnim vikarom u Duvnu, 437/2010., od 13. travnja 2010.

Na prijedlog Iste Provincijalne uprave, br. 590/2010., od 18. kolovoza 2010., izvršena su sljedeća imenovanja i razrješenja, dekretom br. 1061/2010., od 18. kolovoza 2010.:

- fra Ivan Boras razriješen je službe župnika u Drinovcima, i imenovan župnikom na Humcu;

- fra Velimir Mandić razriješen je službe župnika u Vitini, i imenovan župnim vikarom na Humcu;

- fra Jure Brkić razriješen je službe župnika u Tihaljini, i imenovan župnim vikarom na Humcu;

- fra Drago Vujević razriješen je službe župnoga vikara na Širokom Brijegu, i imenovan župnim vikarom na Humcu;

- fra Vjekoslav Milićević razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju, i imenovan župnim vikarom na Humcu;

- fra Tomislav Sablje razriješen je službe župnoga vikara na Kočerinu, i imenovan župnikom u Drinovcima;

- fra Mate Logara razriješen je službe župnoga vikara na Humcu, i imenovan župnim vikarom u Drinovcima;

- fra Nikola Spužević razriješen je službe župnika u Ružićima, i imenovan župnim vikarom u Gorici;

- fra Stipan Šarić razriješen je službe župnika u Veljacima, i imenovan župnikom u Klobuku;

- fra Ivan Kvesić razriješen je službe župnoga vikara u Veljacima, i imenovan župnim vikarom u Klobuku;

- fra Ivan Marić razriješen je službe župnoga vikara u Veljacima, i imenovan župnikom u Ružićima;

- fra Branimir Musa razriješen je službe župnoga vikara na Širokom Brijegu, i imenovan župnikom u Tihaljini;

- fra Vlatko Soldo razriješen je službe župnika u Seonici, i imenovan župnikom u Veljacima;

- fra Dinko Maslač razriješen je službe župnoga vikara u Seonici, i imenovan župnim vikarom u Veljacima;

- fra Mladen Sesar razriješen je službe župnika na Humcu, i imenovan župnikom u Vitini;
- fra Marko Jurić razriješen je službe župnika u Klobuku, i imenovan župnim vikarom u Vitini;
- fra Stipe Marković razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnikom u istoj župi;
- fra Iko Skoko razriješen je službe župnika u Čerinu, i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru;
- fra Stanko Mabić razriješen je službe župnoga vikara u Drinovcima, i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru;
- fra Josip Vlašić razriješen je službe župnoga vikara na Širokom Brijegu, i imenovan župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru;
- fra Stipan Klarić, mladomisnik, imenuje se župnim vikarom u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru;
- fra Dario Dodig razriješen je službe župnoga vikara na Humcu, i imenovan župnikom u Čerinu;
- fra Ignacije Alerić razriješen je službe župnoga vikara u Gorici, i imenovan župnim vikarom u Čerinu;
- fra Miljenko Mika Stojić razriješen je službe župnika u Čitluku;
- fra Miro Šego razriješen je službe župnoga vikara na Humcu, i imenovan župnikom u Čitluku;
- fra Ivan Dugandžić imenuje se župnim vikarom u Čitluku;
- fra Mate Dragičević razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnikom u Gradnicima;
- fra Marinko Šakota razriješen je službe župnika u Gradnicima, i imenovan župnim vikarom u Međugorju;
- fra Slaven Brekalo, mladomisnik, imenuje se župnim vikarom u Međugorju;
- fra Sretan Ćurčić razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu;
- fra Tomislav Jelić razriješen je službe župnoga vikara u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu;
- fra Vine Ledušić razriješen je službe župnoga vikara u Duvnu, i imenovan župnim vikarom na Širokom Brijegu;
- fra Valentin Vukoja razriješen je službe župnoga vikara u Širokom Brijegu;
- fra Marko Dragičević imenuje se župnim vikarom u Posušju;

- fra Mladen Vukšić razriješen je službe župnika u Posuškom Gradcu, i imenovan župnikom na Kočerinu;
- fra Ante Marić, župni vikar župe sv. Petra i Pavla u Mostaru imenuje se istovremeno administrativnim upraviteljem kapelanije Masna Luka - Polja;
- fra Ivan Landeka, st. razriješen je službe župnika u Kočerinu, i imenovan župnikom u Posuškom Gradcu;
- fra Gabrijel Mioč, razriješen je službe župnoga vikara u Duvnu, i imenovan župnikom u istoj župi;
- fra Ante Pranjić imenuje se župnim vikarom u Duvnu;
- fra Jozo Radoš razriješen je službe župnika u Bukovici, i imenovan župnim vikarom u Duvnu;
- fra Josip Mioč razriješen je službe župnoga vikara u Posušju, i imenovan župnim vikarom u Duvnu;
- fra Mladen Rozić razriješen je službe župnoga vikara u Duvnu, i imenovan župnikom u Bukovici;
- fra Mirko Bagarić razriješen je službe župnika u Kongori;
- fra Stjepan Martinović razriješen je službe župnoga vikara u Međugorju, i imenovan župnikom u Kongori;
- fra Vinko Kurevija razriješen je službe župnika u Duvnu, i imenovan župnikom u Seonici;
- fra Ante Ivanković, ml. imenuje se župnim vikarom u Seonici;
- fra Ljudevit Lasta razriješen je službe župnika u Šuici;
- fra Šimun Romić razriješen je službe župnika u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru, i imenovan župnikom u Šuici;
- fra Alojzije Bošnjak razriješen je službe župnoga vikara u Mostaru, i imenovan župnim vikarom u Šuici.

Također, dekretima biskupa i apostolskoga upravitelja mons. Ratka Perića, izvršena su sljedeća imenovanja i razrješenja:

- don Ivan Perić razriješen je službe župnoga upravitelja župe Drežnica, te promoviran iz župnoga upravitelja u župnika župe sv. Mateja - Rudnik-Orlac u Mostaru, br. 1091/2010., od 24. kolovoza 2010.;
- don Nikola Menalo imenovan je župnim upraviteljem župe Drežnica, br. 1092/2010., od 24. kolovoza 2010.;

- don Marko Šutalo imenovan je župnim vikarom u Katedrali u Mostaru, br. 1093/2010., od 24. kolovoza 2010.;

- don Krešo Puljić razriješen je službe župnika župe sv. Ivana - Centar-Zalik u Mostaru, i imenovan pastoralnim suradnikom u župi Katedrala, za područje Bijeloga Brijega, br. 1094/2010., od 24. kolovoza 2010.;

- don Mladen Šutalo razriješen je dužnosti župnoga vikara župe sv. Ivana - Centar-Zalik u Mostaru, i imenovan župnim upraviteljem iste župe, br. 1095/2010., od 24. kolovoza 2010.

- Ivan Marčić, bogoslov, postavljen u župu Gradina radi pastoralne prakse u vidu ređenja za đakonat, br. 1177/2010., od 30. kolovoza 2010.

PRIMOPREDAJA I UVOĐENJE ŽUPNIKA U POSJED ŽUPE

Imenovanje. Dužnost je dijecezanskoga biskupa imenovati župnika za kojega crkveni propisi traže, osim svetoga reda prezbitrata, “neka se odlikuje zdravim naukom i čestitošću života”, zatim da je “obdaren revnošću za duše i drugim vrlinama” i neka se utvrdi “njegova prikladnost” za tu odgovornu službu (kan. 521,1-3).

Primopredaja. Crkvena je odredba i običaj da se u dotičnom župnom uredu obavi primopredaja pred biskupom ili biskupovim ovlaštenikom, a nazočni su i župnik koji odlazi i župnik koji dolazi. Pregledaju se matice, knjige i računi. Stekne se uvid u imovinsko i materijalno stanje župe: crkve, kapelice, groblja, arhive, zaklade. Potpisuje se zapisnik primopredaje.

Uvođenje. Svaki novoimenovani župnik treba biti uveden u župničku službu, obično nedjeljom ili blagdanom, javno i pred što većim brojem vjernika. “Župnika uvodi u posjed mjesni ordinarij”, tj. biskup, “ili od njega ovlašteni svećenik”. A “zbog opravdana razloga može isti ordinarij dati oprost od toga načina; tada oprost priopćen župi zamjenjuje preuzimanje u posjed” (kan. 527,2).

Uvođenje počinje u početku sv. Mise. Sastoji se od predstavljanja novoga župnika, njegova iskaza vjeroispovijedi, zakletve na Evanđelje da će vjerno paziti na imovinu župe; uručenje ključeva župne crkve. Na dan svoga uvođenja u posjed župe novi župnik obično ima nastupnu propovijed. Potom slijedi obnova svećeničkih obećanja i uručenje ključa svetohraništa.

Ovoga ljeta dijecezanski biskup Ratko Perić imenovao je više župnika u biskupiji i ovlastio više svećenika da uvedu u posjed nove župnike,

sudjelujući i sam u tome kanonskom činu bilo primopredaje bilo uvođenja u posjed župe.

Određeno je i raspoređeno da biskup uvede: fra Stipu Markovića u župu Sv. Petra i Pavla u Mostaru, 29. kolovoza; fra Ivana Borasa u župu Humac, fra Gabriela Mioča u župu Duvno, 5. rujna; don Nikolu Menala 3. listopada u župu Drežnicu.

Generalni vikar don Tomo Vukšić uvodi fra Darija Dodiga u župu Čerin i fra Miru Šegu u župu Čitluk, 5. rujna; i fra Ivana Landeku, st. u župu Poški Gradac, 12. rujna.

Don Srećko Majić, bivši generalni vikar, zadužen je da uvede fra Matu Dragičevića u župu Gradnice, 5. rujna; fra Mladena Vukšića u župu Kočerin, 12. rujna; i fra Ivana Marića u župu Ružice, 19. rujna.

Don Luka Pavlović, katedralni župnik i dekan mostarski, ovlašten je da uvede don Mladena Šutala u posjed župe Sv. Ivana, apostola i evanđelista, u Centru II. u Mostaru, 5. rujna.

Biskupski vikar za pastoral don Ivan Štironja delegiran je da uvede: fra Šimuna Romića u župu Šuicu, 29. kolovoza; fra Mladena Rozića u župu Bukovicu, fra Vinka Kureviju u župu Seonicu, 5. rujna; i fra Stjepana Martinovića u župu Kongo-ru, 12. rujna.

Don Ante Komadina, ravnatelj Biskupijskoga Caritasa, ovlašten je da uvede fra Stipana Šarića u župu Klobuk, 5. rujna;

Sudski vikar don Ivan Kovač zadužen je da uvede: fra Vlatka Soldu u župu Veljake, fra Branimira Musu u župu Tihaljinu, 5. rujna; fra Mladena Sesara u župu Vitinu, 8. rujna; i fra Tomislava Sablju u župu Drinovce, 29. rujna.

P R A V I L N I K

“SVEĆENIČKE UZAJAMNOSTI” DIJECEZANSKIH PREZBITERA BISKUPIJA MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE

UVOD

SVEĆENIČKA UZAJAMNOST (u daljnjem tekstu UZAJAMNOST) statutarno je zaživjela 15. lipnja 1923. na Skupštini dijecezanskih svećenika u Klepcima. Razlozi osnivanja Uzajamnosti bili su nezbrinutost i teško materijalno stanje svećenika koji su u bolesti, nemoći i starosti bili prepušteni samima sebi. Svećenici su također uključili solidarnost prema svećeničkim kandidatima.

Posljednji revidirani Pravilnik Uzajamnosti odobrio je dijecezanski Biskup 27. listopada 1986.

U skladu s propisima *Zakonika kanonskoga prava*, napose kanona 1274, 222, par. 1, 1266 i 384, sastavljen je ovaj “Pravilnik ‘Svećeničke uzajamnosti’ dijecezanskih prezbitera biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske” koji je usvojila Skupština Uzajamnosti na svom redovitom zasjedanju 1. prosinca 2004. u Mostaru. Pravilnik je odobren *ad experimentum* i usvojen bez primjedaba na godišnjoj skupštini Svećeničke uzajamnosti u Bijelom Polju, 25. studenoga 2009.

NAZIV I SVRHA

Član I. - Uzajamnost je organizirano međusobno pomaganje dijecezanskih svećenika hercegovačkih biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske za slučajeve bolesti, nemoći i starosti. Njome upravlja dijecezanski biskup u Mostaru s Upravnim odborom Uzajamnosti.

UPRAVA I VODSTVO

Član II. - Upravni odbor Uzajamnosti sastoji se od predsjednika i tajnika koje biraju člano-

vi Uzajamnosti, dvojice svećenika, koje imenuje dijecezanski biskup, te blagajnika koji je ravnatelj ili ravnateljev zamjenik Svećeničkoga doma. Mandat izabranih i imenovanih članova Upravnog odbora traje tri godine tako da se može još jednom ponoviti.

ČLANSTVO

Član III. - 1. Članovi Uzajamnosti mogu biti samo inkardinirani svećenici hercegovačkih biskupija, a članom se Uzajamnosti postaje samim svećeničkim ređenjem ili inkardinacijom.

2. Inkardinirani svećenici, članovi Uzajamnosti, koji zbog svojih osobnih razloga ne kane biti članovi Uzajamnosti, dužni su to napismeno izjaviti.

3. Ako je netko otkazao članstvo Uzajamnosti, pa promijeni odluku i ponovno se želi uključiti, dužan je u fond Uzajamnosti uplatiti doprinos za sve vrijeme neplaćanja članarine, prema visini poena u trenutku plaćanja, uz godišnje kamate od 10%.

4. Članovi su Uzajamnosti svećenici koji doprinose u fond Uzajamnosti prema ovom Pravilniku.

5. Svećenici Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, koji se nalaze u dušobrižništvu ili na nekoj drugoj službi izvan svoje biskupije, članovi su Uzajamnosti i dužni su doprinostiti u fond Uzajamnosti.

6. Svećenici Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije koji se nalaze u misijama, kao i svećenici studenti, punopravni su članovi Uzajamnosti, iako nisu dužni davati doprinos u fond Uzajamnosti. Njihovim povratkom u biskupiju i primanjem dekreta počinje obveza doprinosa u fond Uzajamnosti bez nadoknade za vrijeme provedeno izvan područja biskupije.

Stjecanje fonda - uplate i upravljanje fondom

Član IV. - Fond Uzajamnosti sastoji se od:

1. redovitoga doprinosa članova;
2. doprinosa dijecezanskih župa i
3. izvanrednih doprinosa.

Član V. - Dijecezanski svećenici spomenutih biskupija razvrstani su u dvije kategorije:

1. U prvu kategoriju ulaze župnici i svi svećenici koji, uz misne stipendije, imaju mjesečnu plaću i beneficije od ustanove u kojoj rade.
2. Druga su kategorija župnici siromašnijih župa, i svećenici kojima je glavni dohodak misni stipendij.

Član VI. - 1. Dijecezanski svećenici prve kategorije doprinositi će 20 poena godišnje, a svećenici druge kategorije 15 poena.

2. Jedan poen odgovara iznosu tekućega stipendija misne nakane u Mostarsko-duvanjskoj i Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji.

Član VII. - Doprinos dijecezanskih župa u fond Uzajamnosti sastoji se od «Gospine milostinje», posredstvom Biskupskog ordinarijata.

Član VIII. - Izvanredni doprinosi sastoje se od ostavštine dijecezanskih svećenika, pomoći raznih dobročinitelja te od kamata na eventualnu uštedevinu Uzajamnosti.

DUŽNOSTI

Član IX. - 1. Svi članovi Uzajamnosti dužni su redovito podmirivati svoj doprinos unaprijed, na početku godine, a najkasnije do svršetka mjeseca siječnja tekuće godine.

2. Tko zaostane s uplatom preko određenoga roka iz tč. 1, ne može ništa primati iz fonda Uzajamnosti dok ne uplati zaostali doprinos.

3. Ako netko ne bi uplaćivao svoj doprinos kroz dvije godine, predsjednik će Uzajamnosti, na temelju izvještaja blagajnika Uzajamnosti, napismeno opomenuti dotičnoga i pozvati ga da u određenom roku uplati zaostatak. Ako se na upozorenje ne odazove u roku od godine dana, smatrat će se da ne želi biti članom Uzajamnosti.

4. Ako netko, iz bilo kojega razloga, svojevoljno prestane biti članom Uzajamnosti, nema pravo tražiti da mu se vrati uplaćivani doprinos.

Član X. - Visinu osobnoga doprinosa članova Uzajamnosti određuje Skupština Uzajamnosti na

prijedlog Upravnog odbora, a visinu doprinosa župa određuje dijecezanski biskup na prijedlog Skupštine Uzajamnosti.

PRAVA ČLANOVA UZAJAMNOSTI

Član XI. - Svaki član Svećeničke uzajamnosti, nakon redovito uplaćenoga doprinosa u fond Uzajamnosti, ima pravo na:

1. - Starosnu ili invalidsku mirovinu u visini od 30 poena mjesečno;
2. - Pomoć za ono liječenje koje se ne može provesti na terenu BiH, nakon odobrenja bilo Zdravstvenog fonda (MIO), bilo Uzajamnosti ili Biskupskog ordinarijata.
3. - Eventualne isplate koje se odnose na tč. 2 ovoga člana vrši blagajnik Uzajamnosti na temelju urednih računa, odnosno na temelju odobrenja Upravnog odbora Uzajamnosti;
4. - Umirovljeni član Uzajamnosti, koji zbog teške bolesti ne može slaviti sv. misu, polovicu od propisanih 30 poena, koji mu pripadaju prema tč. 1. ovoga članka, prima na ruku.
5. - Svećenik, član Uzajamnosti, koji nikako ne stanuje u Domu prima cjelovitu mirovinsku nadoknadu u visini od 30 poena, a isplaćuje mu se početkom mjeseca ili prema dogovoru s blagajnikom Uzajamnosti;
6. - Mirovinu za svećenika koji stanuje u Domu blagajnik Uzajamnosti isplaćuje fondu Doma redovito na početku mjeseca.

Član XII. - 1. Umirovljeni svećenici, koji su redovito uplaćivali doprinos u fond Uzajamnosti, imaju pravo na smještaj u Svećeničkom domu u Mostaru. Uvjeti smještaja određeni su Statutom Svećeničkoga doma u Mostaru.

2. Umirovljeni svećenici nisu dužni doprinositi udio u fond Uzajamnosti.

SKUPŠTINA UZAJAMNOSTI I SUDJELOVANJE

Član XIII. - Svi članovi, napismeno pozvani, sudjeluju u godišnjem sastanku Svećeničke uzajamnosti, gdje se daju obavijesti i o stanju fonda Uzajamnosti.

NADZORNI ODBOR

Član XIV. - 1. Nadzorni odbor sastoji se od trojice svećenika: jednoga kojega imenuje mjesni biskup, drugoga kojega izaberu članovi Uzajamnosti i najstarijega pastoralno djelatnoga svećenika.

2. Nadzorni će odbor svake godine, barem jedanput, pregledati financijsko poslovanje Uzajamnosti, informirati se o uvjetima života umirovljenih svećenika te o svome nadzoru napismeno podnijeti izvješće Skupštini.

3. Jedna kopija izvješća Nadzornog odbora dostavlja se predsjedniku Uzajamnosti, a druga mjesnomu biskupu.

NAČIN GLASOVANJA

Član XV. - 1. Glasovanja za službenike Uzajamnosti obavljaju se prema crkvenim propisima (*Zakonik kanonskoga prava*, kanoni 164-179);

2. Budući da su neki članovi Uzajamnosti, koji djeluju izvan ovih biskupija, daljinom spriječeni sudjelovati na skupštinama, moguće je glasovati o određenim odlukama u pisanu obliku.

ZAVRŠENE ODREDBE

Član XVI. - Pravilnik Uzajamnosti, nakon što ga odobri dijecezanski biskup, može mijenjati samo Skupština Uzajamnosti dvotrećinskom većinom, ako je na Skupštini nazočna natpolovična većina svih članova.

Član XVII. - Ovaj Pravilnik počinje obvezivati nakon što ga usvoji Skupština Uzajamnosti, te nakon što ga mjesni biskup odobri te dadne da se objavi u službenom glasilu hercegovačkih biskupija, i to «ad experimentum» na tri godine. Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika dokida se dosadašnji “Pravilnik ‘Svećeničke uzajamnosti’ dijecezanskih svećenika Mostarsko-Duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije” od 27. listopada 1986.

Mostar, 31. kolovoza 2010.

Prot.: 1185/2010.

Nakon što sam pregledao ovaj “Pravilnik ‘Svećeničke Uzajamnosti’ dijecezanskih prezbitera Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije”, odobravam svih njegovih sedamnaest (17) članova u cjelini i u dijelovima.

Msgr. Ratko Perić
biskup mostarsko-duvanjski i
apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski

STATUT SVEĆENIČKOGA DOMA BISKUPIJÂ MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANSKE

I. MJESTO I SVRHA

1. SVEĆENIČKI DOM U MOSTARU (u daljnjem tekstu Dom) jest ustanova u vlasništvu Biskupijâ Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske, registrirana kod mjerodavnih državnih vlasti kao pravna osoba Katoličke Crkve, i smještena u Ulici nadbiskupa Čule bb u Mostaru.

2. Dom je namijenjen za smještaj umirovljenih i nemoćnih svećenika inkardiniranih u spomenute biskupije. Dom može pružiti privremen smještaj i drugim svećenicima, po dopuštenju dijecezanskoga biskupa.

3. Umirovljen je onaj svećenik kojega je, bez obzira u kojoj je biskupiji prethodno službovao,

dekretom umirovio biskup Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije.

II. UPOTREBA PROSTORIJA I NAMJEŠTAJA

3. Glavna ulazna vrata u Dom, koja se nalaze na južnoj strani zgrade, služe stanarima Doma i gostima.

4. S jugozapadne strane zgrade posebnim se ulazom, koji vodi u gospodarski dio, služe osobe zaposlene u Domu.

5. Dom svećeniku osigurava smještaj, ako treba i doživotan, bez mogućnosti stjecanja stanarskoga prava ili bilo kakva prava trećih osoba na te prostorije.

6. Svaka prostorija ima svoj namještaj koji se vodi u Knjizi inventara Doma. Ne može se novi namještaj u sobe nabavljati ili postojeći iz soba uklanjati bez odobrenja Uprave Doma.

7. Prigodom useljenja ravnatelj Doma daje svećeniku ključeve sobe i glavnih ulaznih vrata. Ključ svake svećeničke sobe treba biti i kod osoblja zaposlena u Domu.

III. SMJEŠTAJ U DOMU

8. Dom svećeniku-stanaru osigurava smještaj: hranu i stan, uključujući grijanje, pranje rublja, uređenje prostorija, a u bolesti omogućuje mu odgovarajuću podvorbu i, prema potrebi, smještaj u bolnici.

9. Ako je svećeniku u Domu potrebna dijetalna hrana, bit će mu osigurana prema liječničkoj uputi.

10. Obroci se uzimaju samo u blagovaonici Doma. Bolesnim i nepokretnim svećenicima osiguravaju se obroci u vlastitim sobama ili u bolničkom dijelu Doma.

IV. UPRAVA SVEĆENIČKOGA DOMA

11. Dijecezanski biskup imenuje ravnatelja Doma. Ravnateljeva služba traje pet godina. Može se ponoviti, a iz opravdanih razloga dijecezanski biskup može ga premjestiti, opozvati ili smijeniti.

12. Ravnatelj Doma zastupa Dom u crkvenim i građansko-pravnim poslovima i odgovoran je za funkcioniranje Doma.

13. Ravnatelj je dužan Biskupskom ordinarijatu u Mostaru, jednom godišnje ili prema zahtjevu dijecezanskoga biskupa, podnijeti izvješće o stanju u Domu te o prihodu i rashodu Doma.

14. Dijecezanski biskup, saslušavši mišljenje ravnatelja i svećenika-stanara, imenuje, ako smatra potrebnim, zamjenika ravnatelju Doma. I zamjenikova služba traje pet godina s mogućnošću ponovljenoga mandata. Iz opravdanih razloga dijecezanski biskup može premjestiti, opozvati ili smijeniti zamjenika ravnatelja Doma. Zamjenikova je dužnost skrbiti za kućnu ekonomiju i knjigovodstveno bilježiti prihode i rashode. U slučaju ravnateljeve odsutnosti, zastupa ga zamjenik.

15. Svećenici-stanari mogu iznositi svoje prijedloge ravnatelju u vezi s boravkom i životom u Domu. Konačnu odluku o svemu donosi dijecezanski biskup.

V. OSOBE ZADUŽENE ZA RAD I NJEGU UMIROVLJENIKA

16. Podvorbu u Domu vode osobe zaposlene u Domu, prema ugovoru o radu koji s njima sklapa Biskupija Mostarsko-Duvanjska.

17. Zaposlene osobe u Domu obavljaju poslove kao što su: kuhanje, posluživanje, čišćenje, spremanje prostorija te pranje i peglanje rublja; odgovarajuća podvorba u bolesti; uređenje svećeničke kapelice, blagovaonice i bolničkog odjela itd., prema opisu poslova u ugovoru o radu.

18. Ravnatelj Doma osigurava zaposlenim osobama potreban odmor i jedan topli obrok za vrijeme njihova radnoga vremena.

19. Prenočište gostiju u Domu odobrava ravnatelj Doma.

20. Svećenici i zaposlene osobe u Domu susreću se s uzajamnim poštovanjem, u duhu Kristove zapovijedi ljubavi prema bližnjemu, uljudno i službeno.

21. Zaposlene osobe u Domu odgovorne su za svoje djelovanje ravnatelju Doma. Moguće nesporazume rješava dijecezanski biskup.

VI. PRIMANJE U DOM I UZDRŽAVANJE DOMA

22. Pravo na stalno useljenje u Dom ostvaruje se:

- a) osobnom zamolbom svećenika;
- b) odlukom dijecezanskoga biskupa;
- c) kad dijecezanski biskup pozitivno riješi molbu, svećenik će u roku od mjesec dana useliti u Dom.

23. Svećenik, koji je član "Svećeničke uzajamnosti" i redovito uplaćivao u Fond Uzajamnosti, ima pravo na smještaj u Domu. Svećenik, koji nije član "Svećeničke uzajamnosti" ili nije redovito uplaćivao u Fond Uzajamnosti, svoj mirovinski status uređuje posebnim ugovorom s biskupijom inkardinacije.

24. Svećeniku-stanaru Doma daje se na uvid Statut, koji će on u znak prihvatanja potpisati, a ravnatelj Doma supotpisati.

25. Svećenik, prigodom potpisivanja ovoga Statuta, predaje Ordinarijatu na čuvanje svoju vlastoručno napisanu i potpisanu oporuku.

26. Svećenik, koji stanuje u Domu, uzdržavanje podmiruje od svoje mirovine unaprijed na početku mjeseca. Troškovi uzdržavanja u Domu podmiruju se na sljedeći način:

a) Ako mirovina, koju svećenik prima od "Svećeničke uzajamnosti", ne može pokriti mjesečne troškove uzdržavanja svećenika u Domu, biskupija inkardinacije će nadoknaditi razliku;

b) Svećeniku, koji ima državnu mirovinu nižu od one koju daje "Svećenička uzajamnost", Uzajamnost nadoknađuje razliku do visine koju daje Uzajamnost, a biskupija inkardinacije će nadoknaditi razliku do visine troškova uzdržavanja u Domu;

c) Mirovinu za svećenika, koji stanuje u Domu, a prima mirovinu od "Svećeničke uzajamnosti", blagajnik Uzajamnosti, odnosno ekonom Biskupije ako je potrebna nadoknada od biskupija inkardinacije, isplaćuje redovito na početku mjeseca ravnatelju Doma koji je troši za uzdržavanje toga svećenika.

d) Svećenik, koji ima državnu mirovinu veću od visine troškova uzdržavanja u Domu, na početku mjeseca ravnatelju Doma od svoje mirovine podmiruje cijeli iznos troška uzdržavanja a ostatak mirovine zadržava za sebe;

e) Svećenik u Domu, koji je sposoban dnevno služiti svetu Misu, zadržava svoj misni stipendij;

g) Visinu doprinosa u Fond "Svećeničke uzajamnosti" određuje Skupština Uzajamnosti na prijedlog Upravnog odbora Uzajamnosti;

27. Budući da doprinos u Fond Uzajamnosti ne može pokriti sve mjesečne troškove uzdržavanja svećenika u Domu, svaki je dijecezanski svećenik dužan, prema svojoj mogućnosti, doprinositi za njihovo uzdržavanje u Domu. Prigodom pisanja oporuke svaki će svećenik nastojati u raspored svoje eventualne uštedevine solidarno i plemenito uključiti i Dom.

28. Budući da je Dom potreban trajne pomoći dobrotvora, svećenici u Domu odužuju im se svojim molitvama i žrtvama. Svaki je svećenik-stanar dužan mjesečno prikazati jednu svetu Misu za dobročinitelje Doma.

29. Pravo na stan u Domu prestaje:

a) kada svećenik dobrovoljno iseli iz Doma;

b) kada odbija uredno plaćati svoj mjesečni doprinos, a ima sredstava;

c) kad mu dijecezanski biskup otkáže zbog nepridržavanja dnevnoga reda.

30. Svećenici naših biskupija, članovi Doma, imaju pravo, kad preminu, biti pokopani u Svećeničkoj grobnici na groblju "Šoinovac" u Mostaru, ili na drugom mjestu, prema želji izraženoj u oporuci.

31. Inventar pokojnika utvrđuje povjerenstvo koje čine ravnatelj Doma i izvršitelji oporuke ako su oporukom određeni; inače oni koje dijecezanski biskup odredi.

VII. ZAKLJUČNE ODREDBE

32. Svi svećenici-stanari koji žele usluge u Domu s dodatnim izvanrednim troškovima, takve izdatke podmiruju iz osobnih sredstava.

33. Svećenici gosti za svoj polupansion u Domu plaćaju nadoknadu u visini jednoga misnog stipendija, a za puni pension u visini dva misna stipendija.

34. Za normalan život u Domu stanari su dužni držati se Kućnoga reda, koji je sastavni dio ovoga Statuta.

35. Svim svećenicima, koji mogu slaviti sv. Misu u kapelici, preporučuje se zajednička dnevna koncelebracija.

36. Statut stupa na snagu danom odobrenja dijecezanskog biskupa.

Mostar, 30. kolovoza 2010.

Msgr. Ratko Perić, biskup

Statut je prihvatio:

U Mostaru,

Svećenik / Umirovljenik

U nazočnosti ravnatelja Doma

PASTORALNI DAN U BIJELOM POLJU

Mostar, 24. ožujka 2010.
Prot.: 301/2010.

Poštovana braćo svećenici u pastoralu, župnici i župni vikari!

Poznato vam je da posljednjih godina Biskupski ordinarijat u Mostaru, u suradnji s Teološkim institutom, organizirao Pastoralni dan za svećenike koji pastoralno djeluju na području naših biskupija. Na Pastoralnom danu obrađuju se različite teološke i pastoralne teme, predstavljaju službeni crkveni dokumenti, iznose korisni crkveni poticaji, smjernice i iskustva radi poboljšanja i promicanja naše evangelizacijske i pastoralne prakse. Pastoralni dan u tom vidu služi trajnoj teološko-pastoralnoj formaciji svećenika, kako to nalažu crkveni dokumenti i traže naše crkvene, društvene i kulturne okolnosti u kojima Crkva djeluje. U tom vidu treba promatrati obvezu redovita i neizostavna sudionništva svih pastoralnih svećenika naših biskupija na Pastoralnom danu, kako bismo mogli izmijeniti postojeća iskustva, zajedno produbljivati pastoralna i druga pitanja i tražiti konkretna rješenja u poboljšanju našega rada u župama.

Ovogodišnja tema, u Godini koja je posvećena svećenicima, nosi naslov *Prezbiterско služenje u župnoj zajednici*. Kako se već u nekim sredina-

ma, na raznim skupovima i u raznim prilikama, govorilo i pisalo o svećeničkom identitetu i poslanju, osobito s biblijskoga, doktrinarnoga, duhovnoga i pastoralnoga gledišta, nakana nam je na našem Pastoralnom danu o svećeničkom identitetu i poslanju razmišljati u svjetlu naše konkretne pastoralne prakse, ali i u svjetlu nekih problema koji trenutačno ruše ugled svećenika i Crkve u različitim krajevima svijeta. Posebno ćemo se usredotočiti na naše propovijedanje u župama, na izgradnju naše župe kao euharistijske zajednice i nastojanja oko redovita vjerničkoga pohađanja nedjeljne sv. Mise, potom o krizi i promicanju duhovnih zvanja te, napokon, o dvama crkvenim dokumentima koji na poseban način progovaraju o nekim problemima koji se odnose na duhovno-moralni život svećenika.

Kako se Pastoralni dan organizira na biskupijskoj razini, odnosno za sve svećenike u pastoralu na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, svi su svećenici dužni doći na ovaj pastoralni skup. Ako bi neki svećenik imao opravdan razlog za izostanak s Pastoralnoga dana, dužan je o tome napismeno izvijestiti Biskupski ordinarijat u Mostaru i opravdati svoj izostanak.

+ Ratko Perić, biskup

PREDAVANJA NA PASTORALNOM DANU

SVEĆENIČKA ZAUZETOST U IZGRADNJI ŽUPNE EUHARISTIJSKE ZAJEDNICE

Fra Stipe Biško

Uvod

Draga braćo, pozvani smo, osobito u ovoj Svećeničkoj godini, promisliti koja je veličina primljenog Božjeg dara i kako možemo dostojno izvršiti povjerenu nam zadaću.

“Svećeništvo je ljubav Isusova srca” - govorio je sveti župnik iz Arsa Ivan Marija Vianney. “Taj dirljivi izraz omogućuje nam prije svega s nježnošću i zahvalnošću spomenuti se neprocjenjiva dara koji svećenici predstavljaju ne samo za Crkvu, nego i za samo čovječanstvo. Mislim na sve one prezbitere koji vjernicima i čitavu svijetu ponizno i svakodnevno nude Kristove riječi i geste, nastojeći se sjediniti s Njim u svojim mislima, volji, osjećajima i čitavim svojim životom. Kako im ne odati priznanje za njihove apostolske napore, njihovo neumorno i samozatajno služenje, njihovu ljubav kojom teže zagrliti sve? I kako ne pohvaliti vjernu odvažnost tolikih svećenika koji usprkos svim poteškoćama i nerazumijevanju ostaju vjerni svojem pozivu biti Kristovi prijatelji, koje je on po imenu pozvao, sebi odabrao i poslao?”¹

Tko je svećenik?

Kad nabrajamo što sve svećenik danas mora raditi ili što se sve od njega očekuje, čini nam se da

svećenik mora biti stručnjak na mnogim područjima. Koja su to područja svećeničkog djelovanja? - Okupljati zajednicu na euharistijska slavlja, predsjedati slavljima euharistije, naviještati riječ Božju, pripremati za primanje sakramenata, dijeliti sakramente, tumačiti vjerske istine, poučavati čudoredni nauk Crkve, katehizirati i poučavati djecu i mlade, organizirati vjerski život župne zajednice, upravljati povjerenim mu crkvenim dobrima, održavati, graditi i popravljati crkvene objekte, i drugo. Odakle mu znanje i sposobnost za sve to? Zar sve to ne nadilazi snagu i moć obična smrtnog čovjeka?

Svećenički red i poslanje podjeljuje Crkva onim muževima koji su uvjereni da su pozvani od Boga za svećeničku službu. Svećenička služba nije zanimanje, ona je poziv, odziv i poslanje. Stoga i govorimo o svećeničkom pozivu ili zvanju. U svojoj katehezi papa Benedikt upravo i govori kako svećenici trebaju biti zaljubljeni u Isusa Krista jer ga samo tako mogu dosljedno nasljedovati.²

Svećenik je svjedok Isusa Krista kako ga je htio sam Uskrsli Gospodin kad je rekao: “Bit ćete mi svjedoci ... sve do kraja zemlje” (Dj 1,8). Svećenik je Kristov sluga. Samo “Isus ima neprolazno svećeništvo jer ostaje zauvijek” (Heb 7,24). Kristova posrednička uloga povezana je sa službom svećeništva iz Starog zavjeta.

¹ BENEDIKT XVI., *Pismo uz proglašenje Svećeničke godine*.

² Papin govor u audijenciji u Castel Gandolfu, 19. 8. 2009.

Svećeništvo u Starom zavjetu je, međutim, bilo samo kao priprava ili kao pralik Kristova svećeništva.

Svećeništvo u Starom Zavjetu

Od Mojsija služba je svećenika povjerena plemenu Levijevu i oni su specijalizirani za bogoštovne čine. To pleme je sam Bog izabrao i posvetio da mu služi (Izl 32,25-29). S vremenom služba svećenika postaje sve organiziranija. Ona je reformirana i usavršavana.

U starim religijama svećenici su službenici kulta, čuvari predaje, glasnogovornici božanstava i tako redom.

Svećenici u Izraelu obavljaju samo dvije službe: službu bogoštovlja i službu Riječi.

Svećenik je u Božjem narodu čovjek svetišta: bilo da je on čuvar kovčega, bilo da prima vjernike u hramu Gospodnjem, ili pak da predsjedava bogoslužju na svetkovine (o tom se može čitati na mnogim mjestima u 1 i 2 Sam i Lev).

Svećenik je čovjek znanja, poznavanja Božjeg zakona, iako u Izraelu Božja riječ dolazi preko proroka (Izl, Ez, Ezr).

Svećenici su u povijesti Izraela odigrali veliku ulogu i ostali vjerni svom pozivu i svom poslanju: osiguravali su i održavali vjerski život Božjeg naroda, iz pokoljenja u pokoljenje prenosili su Mojsijev Zakon i Predaju, poučavali i vršili redakciju Svetih knjiga, obavljali bogoštovne čine.

Poznata je i proročka kritika svećenika. Svećenička je služba bila jako zahtjevna. I kroz cijelu je povijest bilo svećenika koji nisu bili dorasli svojoj uzvišenoj i odgovornoj zadaći. Stoga su se proroci nemilosrdno obrušavali na svećeničke pogreške: kvarenje bogoštovlja običajima okolnih naroda (Hoš 4,4-11), poganski sinkretizam (Jr 2,26sl), povrede Zakona Božjeg (Sef 3,4), pomanjkanje revnosti prema kultu Gospodnjem (Mal 2,1-9) itd. Proroci su zahtijevali od svećenika čistoću bogoštovlja i vjernost Zakonu Gospodnjem (Ez 44,15-31).

Čovjek sam, međutim, nije sposoban, ni voljno a ni stvarno, postići taj traženi ideal. Zato se očekuje od Boga da on sam ostvari savršeno svećeništvo na dan obnove (Zah 3) ili na dan Suda (Mal 3,1-4).

Svećeništvo u Novom Zavjetu

Svoj puni smisao dobivaju vrednote Starog zavjeta u Isusu Kristu koji ih ispunja i koji ih ujedno sve nadilazi.

Isus nije pripadnik Levijeva plemena. Isus sam sebe ne naziva svećenikom. Isusova je zadaća bitno drugačija od zadaće svećenika levijevaca. Ona je mnogo šira i uzvišenija. Isus prinosi samog sebe kao što svećenik prinosi žrtvu. Predaje se u smrt za spas svijeta. Prolijeva svoju krv da uspostavi novi Savez, spasenje svoga naroda. Isus je tako i žrtvenik, i žrtva i svećenik.

Prema poslanici Hebrejima Isus je svoju žrtvu prinio jednom zauvijek (7,27; 9,12; 10,10-14). U istoj poslanici naći ćemo da je Isus naš zagovornik i posrednik novoga Saveza. Isus je pravi čovjek koji s nama dijeli naše siromaštvo, našu kušnju (2,18; 4,15; 2,10-18; 5,7), ali je i pravi Božji Sin, viši od anđela (1,1-13). Upravo on je jedini i vječni svećenik.

Isus daje svom narodu udioništvo u svom svećeništvu.

Isus je pozvao Dvanaesticu i povjerio im odgovornost za svoju zajednicu, za Crkvu. Tako je prenio na njih svoje ovlasti (Mt 10,8.40; 18,18). Na Posljednjoj im je večeri povjerio da slave euharistiju (Lk 22,19). Sveti Pavao će ih nazvati "službenicima novoga Saveza" (2 Kor 3,6) i "upraviteljima Božjih tajni" (1 Kor 4,1sl).

Svećenik i povjerene mu zadaće

Svećenička služba je životno opredjeljenje. Božji poziv i čovjekov odgovor na njega. U svećeniku su život i služenje nerazdvojni jedno od drugoga.

Na svakog su svećenika, poradi Božjeg poziva, primjenjive riječi Svetog pisma: "Duh Gospodnji na meni je, jer me pomaza. On me posla blagovjesnikom biti siromasima" (Iz 61,1; Lk 4,18). Duh Sveti uvodi svećenika u otajstvo Isusova života i njegova spasiteljskog djela. Svećenik je dužan to svjedočiti, "razglasiti divna djela onoga koji nas iz tame pozva u svoje divno svjetlo" (1 Pt 2,9). Istina, ovaj se tekst odnosi na sve krštene - kao kraljevsko svećeništvo. Službenici su Božji kud i kamo pozvaniji na to svjedočenje "da ljudi vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima" (Mt 5,16). Što više oni su dužni "sebe prinositi kao žrtvu, svetu i ugodnu Bogu" (Rim 12,1).

Posvećeni službenici - ministerijalni svećenici "u Kristovoj osobi" ponavljaju njegovu žrtvu Bogu u ime cijeloga naroda i svetom službom uče, odgajaju i posvećuju svećenički narod. Oni u Kristovo ime njime upravljaju. "Ovo činite meni na spomen" (Lk 22,19; 1 Kor 11,24).

Sluga Božji Ivan Pavao II je jednom na početku Korizme uputio Rimskom kleru ove riječi: "Svećenik je čovjek posve prožet Kristovim otajstvom. Svećenik je čovjek koji u svijetu izgrađuje na poseban način zajednicu naroda Božjega."

Svećenik svoju službu vrši *in persona Christi*, oblačeći Krista. To vrijedi posebice kad slavi svetu euharistiju. Krist po svećeničkoj službi nastavlja u svijetu svoje djelo spasenja. Svećenik je "sluga Kristov i upravitelj tajna Božjih" (1 Kor 4,1).

Iz ovog se daje iščitati:

- Svećenik, kojemu je zadaća posvećivati druge, mora najprije, neprestano posvećivati i izgrađivati samog sebe. Tko sebe oslobodi (dispenzira) od te zadaće, ne može biti vjerodostojan. Takav postaje neautentičan, od dobrog pastira pretvara se u najamnika (usp. Iv 10,11-12). Zadaća dobrog pastira je brinuti se za stado Božje, okupljati ga, a ne raspršivati ga (usp. Mt 12,30). Vjernici od svojih svećenika očekuju jasno i nedvosmisleno svjedočanstvo. Svećenik ne smije biti podijeljena osoba. Naše nam svećeništvo mora biti prvotno i bitno. Nikad nam ne smije postati drugotno ili sporedno.

- Svetinje koje svećenik uzima u svoje ruke trebaju ga uskladiti s otajstvom koje naviješta i slavi. Osobno svjedočenje, dnevna molitva, ustrajni rad, najbolji su pokazatelji njegove čvrste vjere u Boga i njegova neopoziva opredjeljenja za svećeničku službu.

- Služba Božja i služenje narodu u Crkvi moraju biti glavna zadaća svakog svećenika, pastoralnog djelatnika. U obećanjima koji je svaki od nas položio prije nego je zaređen za svećenika čuli smo: "Gledajte da ono što činite vjerujete; da ono što vjerujete druge učite i da sami živite prema onome što druge poučavate. Neka vaš nauk bude hrana Božjem narodu, neka miomiris vašeg života bude užitak Kristovim vjernicima kako biste riječju i primjerom izgrađivali ... Crkvu Božju".³ Ili još određenije: "Budi svjestan onoga što radiš, životom ostvaruj ono što obavljaš i učini da tvoj život bude upriličen otajstvu Gospodnjega križa".⁴ Ove riječi nisu samo naputak ili poticaj. One su unutarnja nužnost i zakonitost naše svećeničke egzistencije i vjerodostojnosti. Svećenik mora biti čovjek vjere.

- Ne postoji svećeništvo koje svaki od nas može živjeti po svom "stilu", na svoj način, privatizirati ga ili da ga na taj način smije kompromitirati. Postoji samo jedno svećeništvo - Kristovo. "Isus Krist - Svjedok vjerni, Prvorođenac od mrtvih, knez kraljeva zemlje ... koji nas krvlju svojom odriješi od grijeha i učini Kraljevstvom, svećenicima Bogu, Ocu svojemu" (Otk 1,5-6). Dobro je da je svećenik ambiciozan, ali svoje ambicije mora podrediti služenju Bogu i narodu.

- Svećenici, Službenici Boga živoga (Iz 61,6), pomazani Duhom Svetim i poslani (Iv 16,1; Lk 4,18) trude se sami svojim primjerom pokazati put vjernima. "Mi ničim ne dajemo nikakva povoda sablazni, da ne bi ozloglasila našu službu" (2 Kor 6,3). Klone se grijeha i sablazni.

- Svećenička služba je za narod, pomaže narodu ucijepiti se u tijelo Kristovo. Bog je odredio da djelo svoga spasenja izvodi po svojim službenicima, po svećeničkoj službi. U toj službi treba biti prepoznatljiva sama prisutnost i djelovanje Isusa Krista Sina Božjega, čiji smo mi samo sluga. Svećenici su dužni pretjecati vjernike ljubavlju, hraniti ih riječju i krijeviti sakramentima.⁵ Karitas i diakonia bitne su zadaće svakog svećenika.

- Riječi Svetog pisma, Riječ Božja treba biti svagdanja hrana svećeniku. On je treba sam živjeti i drugim naviještati. U Božjoj riječi je izvor potrebne snage i okrepe. Naviještana riječ ne smije biti samo informacija ili teorija o povijesnom događanju spasenja, nego živi navještaj i osobno svjedočenje.

- Svećenik je odgojitelj u vjeri i odgojitelj iz vjere. "Vjerujem, zato i govorim" - kaže sveti Pavao (2 Kor 4,13). Primjerom vlastitog življenja svećenik odgaja vjernike u duhovnim neprolaznim vrednotama.

Svećenik živi od euharistije

U otajstvu euharistijske žrtve trajno se vrši djelo otkupljenja. Stoga se svećenicima "usrdno preporučuje svakodnevno slavljenje" euharistije.⁶

Liturgija je, *culmen et fons* (vrhunac i izvor) - "vrhunac prema kojem teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proističe sva njezina snaga"⁷ a to se osobito može reći za euharistiju.

³ Iz Obreda ređenja prezbitera.

⁴ Isto.

⁵ Predslovlje Mise posvete ulja.

⁶ ZAKONIK KANONSKOGA PRAVA, kan. 904.

⁷ *Sacrosanctum Concilium*, 10.

U euharistiji su ujedinjeni i stol Riječi i stol tijela Kristova. Svećenik kad slavi euharistiju, ne samo da naviješta riječ Božju, nego se u riječi-ma pretvorbe poistovjećuje s Kristom. Teologiju ovog čina svi dobro poznajete. Dozvolite meni da spomenem samo ovo:

- Vrijednost euharistije ne ovisi o svećeničkoj učenosti ili bezgrešnost, ona je sadržana u samom Kristu.

- Ali snaga i mjera učinka tih riječi na zajednicu vjernika koji slave euharistiju itekako ovisi o vjeri s kojom svećenik slavi taj čin i izgovara Kristove riječi. Svećenik ne smije biti dramski umjetnik koji će izkrasnosloviti, odrecitirati svoju pjesmicu. Svećenik mora biti sam prožet vjerom i na dostojanstven način predsjedati euharistijskom slavlju u ime Kristovo. Svećeniku je upravo ta zadaća povjerena.

- Euharistijom se izgrađuje zajedništvo. Jer svi koji blaguju od jednog kruha postaju jedno tijelo (usp. 1 Kor 10,17).

- U euharistiji se trajno utjelovljuje vječna Riječ koja je u vremenu uzela tijelo i postala čovjekom (Iv 1,14).

- Nasljedovati Isusa Krista bitna je i najvažnija zadaća svakog svećenika. On je pozvan da "ide za njima" i "da ga prati".

- Dekret o službi i životu svećenika Drugoga vatikanskog sabora govori: "Prezbiteri će postići svetost na sebi svojstven način tako što svoje dužnosti iskreno i neumorno obavljaju u Kristovu Duhu. Budući da su služitelji Božje riječi, prezbiteri svakodnevno čitaju i slušaju Božju riječ o kojoj moraju druge poučavati".⁸ "Kao služitelji svetinja, osobito u misnoj žrtvi, prezbiteri na oso-

bit način imaju ulogu Krista, koji je samoga sebe predao kao žrtvu za posvećenje ljudi. Stoga su pozvani da nasljeđuju ono što vrše da bi - slaveći otajstvo Gospodnje smrti - vodili brigu o mrtvljenju svojih udova od njihovih mana i požuda".⁹

- Mnogo bismo još vrlina trebali nabrajati koje su potrebne osobi svećenika. Poniznost, strahopoštovanje prema svetosti i tako redom. Rekao sam, međutim, na samom početku da ću ovdje samo započeti razmišljati o tome, a mi nastavimo.

Što još može pomoći svećeniku u vršenju njegove službe?

Potrebno je najviše zahvaliti Bogu za požrtvornost, ustrajni i samoprijegorni rad mnogih svećenika.

Svećeničko služenje Bogu i puku Božjem podvrgnuto je i izloženo brojnim iskušenjima, otežano malodušnošću, opterećeno zamorom i malaksalošću. Potrebno je uvijek biti budan i svjestan da je to služenje dragocjen dar u Božjim očima.

Svećenicima su potrebne i riječi ohrabrenja, podrške i utjehe, priznanja, zahvale, udivljenja i pohvale, riječi poticaja od strane odgovornih i nadležnih. Bratska solidarnost, zajedničko druženje i molitva, razmišljanja i pothvati od velike su koristi svima u pastoralnom radu. Mnoge nainzglede male stvari, sitnice - kako se to obično kaže, od kojih je satkan život vjerske zajednice, od velikog su značenja i ne smije ih se podcijeniti.

Treba znati cijeniti i zahvalnost vjernika, njihove molitve i žrtve za nas svećenike, njihova suosjećanja i svestranu potporu.

⁸ *Presbyterorum ordinis*, 13,1.

⁹ Isto, 13,3.

SVEĆENIK NAVJESTITELJ EVANĐELJA U ŽUPNOJ ZAJEDNICI

Don Krešo Puljić

Uvod

Svu brigu oko Božje riječi u Crkvi možemo nazvati **pastoralna služba riječi** jer joj je zadaća da se naviješta ljudima kao spasonosno sredstvo spasenja. U tu **pastoralnu službu riječi** spadaju kateheza, sve vrste pouke, pastoralna propovijed i homilija kao liturgijski navještaj Božje riječi, a sve njih treba pratiti svjedočanstvo života onih koji poučavaju i navješćuju. Da bi smo mogli opisati svećenika kao navjestitelja Božje riječi u župnoj zajednici, najprije ću kratko osvijetliti kakvo značenje ima *riječ* u Svetom Pismu i kakvo značenje ima čitanje i naviještanje Božje riječi u Crkvi. Potom ćemo kratko predstaviti svećenika kao navjestitelja Božje riječi u župnoj zajednici te progovoriti o homiliji kao liturgijskom načinu naviještanja Božje riječi.

1. Crkva je egzistencijalno mjesto navještaja Božje riječi

Biblijski hebrejski izraz *dabar* (riječ) nije neki apstraktni pojam, ni obični izričaj misli, nego on ponajprije očituje stvaralačku moć onoga koji govori. Zato Biblija predstavlja Boga kao govorno biće koje svoju egzistenciju potvrđuje stvaralačkom riječju (usp. Post 1; Ps 33,6; Iv 1,3), posebno u stvaranju čovjeka na svoju sliku i priliku. I grčki izraz *logos* (riječ) znači puno više od riječi i govora, označuje *um*, *svijest* i *duh* jedne osobe. Ta izgovorena Božja Riječ postaje stvaralački *dialog* s ljudima i za ljude. Kroz svu povijest spasenja Bog dijalogizira, zapodijeva razgovor s ljudima,

izlazi iz sebe, poziva ih u zajedništvo sa sobom.¹ Od stvaranja, pa kroz svu povijest spasenja, Bog je stalno govorio čovjeku, po svojoj riječi egzistirao s njime, dok nam u punini vremena nije konačno i egzistencijalno progovorio u svome *Logosu*, punom milosti i istine (usp. Iv 1,14), u svojoj sinovskoj živoj Riječi, u Isusu Kristu (usp. Heb 1,1-2).

Kao Božja slika i čovjek je govorno biće koje govorom izlazi iz sebe, drugima se saopćava, oočvječuje se, ostvaruje se, stvara zajedništvo s drugima. Dakle, i čovjek govorom ostvaruje svoju egzistenciju. A riječ *exsistere* znači - izaći, nastati, pokazati se, bivati. I čovjekova riječ, jer je slika Božja, treba imati stvaralačku moć, može biti puna *milosti i istine*.

Biblija je napisana kao Božji govor čovjeku kojega su sveti pisci oblikovali u ljudski govor i napisali ga u obliku navještaja, posebice četiri Evanđelja², sa svrhom da se proglašuje. U Bibliji je uočljivo da je "u Božjem naumu propovijedanje riječi povlašteni put prenošenja vjere i evangelizacijskog poslanja."³ Osnovno je obilježje izraelske vjerničke tradicije da se Božja spasotvorna djela trebaju napominjati, prenositi i naviještati (usp. Pnz 6,4-9). I Isus je za vrijeme svoga javnoga djelovanja u formi navještaja propovijedao te ga u usmenom obliku predao Apostolima i zapovjedio im da ga drugima navijeste (usp. Mk 16,16).

Po Duhu Svetom kojega je izlio na apostole i njihove nasljednike, Bog u Isusu Kristu nastavlja govori ljudima, ispunja i dovršuje svoju objavu u Crkvi - njegovu Mističnom Tijelu, koju je ustanovio da bude njegovo egzistencijalno mjesto u

¹ Usp. *Dei Verbum*, br. 2; BENEDIK XVI., Enciklika o cjelovitom ljudskom razvoju u ljubavi i istini *Caritas in veritate* (*Ljubav u istini*), KS, Zagreb, 2009. br. 4: "Ljubav je 'logos' koji stvara dija-log(os), a time i komunikaciju i zajedništvo."

² Usp. *Dei Verbum*, br. 19.

³ KONGREGACIJA ZA KLER, *Direktorij za službu i život prezbitera*, IKA, Zagreb, 1994., br. 46.

povijesti spasenja i egzistencijalno mjesto cijele Biblije. Stoga se Biblija može propovijedati i tumačiti jedino u Crkvi, jer je ona knjiga Crkve.⁴ Crkva je *obećana i sveta zemlja Biblije*, a naviještanje Božje riječi je sijanje Božjega sjemena, koje po Duhu Svetom raste. Duh Sveti je ta dijaloška napetost, ta interakcijska stvaralačka snaga između Boga i čovjeka. “Objavljena riječ, uprisutnjena i aktualizirana ‘u’ i ‘po’ Crkvi, sredstvo je kojim Krist po svom Duhu djeluje u nama... U slušanju riječi sam Bog zahvaća srca ljudi i traži odluku, koja se ne iscrpljuje u samoj spoznaji razuma, već zahtijeva obraćenje srca.”⁵ Po Duhu Svetom, ‘u’ Crkvi i ‘po’ Crkvi ostvaruje se djelotvornost Božje riječi, baš onako kako to pjesnički opisuje prorok Izaija: “Kao što daždi i sniježi s neba bez prestanka dok se zemlja ne natopi, oplodi i ozeleni, da bi dala sjeme sijaču i kruha za jelo, tako se riječ koja iz mojih usta izlazi ne vraća k meni bez ploda, nego čini ono što sam htio i obistinjuje ono zbog čega je poslah” (Iz 55,10-11). U duhu toga egzistencijalnog prihvaćanja naviještene Božje Riječi u Crkvi, pisac Poslanice Hebrejima hvali njezinu životvornost: “Živa je, uistinu, Riječ Božja i djelotvorna; oštija je od svakoga dvosjekla mača; prodire dotle da dijeli dušu i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca.” (4,12-13). Sv. Ivan Evanđelista na početku svoga Evanđelja o utjelovljenoj Riječi Božjoj kaže da svi oni koji je prime i koji u nju vjeruju podjeljuje moć da postanu djeca Božja (usp. Iv 1,12-13). Sv. Pavao u svom oproštajnom govoru u Miletu, kaže efeškim starješinama: “I sada vas povjeravam Bogu i riječi milosti njegove koja je kadra izgraditi vas i dati vam baštinu među svima posvećenima” (Dj 20,32). Drugi vatikanski koncil kaže da je Isus

“dao apostolima nalog da Evanđelje propovijedaju svima kao vrelo svekolike i spasonosne istine i reda života.”⁶ Dakle, Božja riječ naviještena po Crkvi postaje “snaga Božja na spasenje svakomu tko vjeruje” (Rim 1,16). Upravo, ovakva se snaga Božje riječi koja se naviješta u Crkvi “s pravom može tražiti od svećeničkih usta.”⁷

U samoj Crkvi, župa je “povlašteno mjesto naviještanja Božje riječi.”⁸ S obzirom na navještaj Božje riječi, Drugi vatikanski sabor istaknuto mjesto daje liturgijskoj homiliji i smatra je uzvišenim sredstvom naviještanja Božje Riječi,⁹ a ona je pridržana svećenicima.

2. Prezbiteri, službenici riječi Božje - djelotvorno naviještanje Božje riječi¹⁰

Prezbiter je snagom svetoga reda sakramentalno suobličen Kristu - *alter Christus*, on je živa i vidljiva slika Krista svećenika,¹¹ djeluje u Kristovoj osobi te uosobljuje trostruku Isusovu službu: proročku, svećeničku i kraljevsku.¹² Ove službe imaju sakramentalni karakter po kojima svećenik dobiva osobitu vlast i poslanje da djeluje u osobi i u ime Krista Glave i Pastira Crkve - *in persona et in nomine Christi Capitis et in nomine Ecclesiae*.¹³ Po proročkoj službi svećenik je dužan naviještati Božju riječ, po svećeničkoj slaviti i dijeliti sakramente, a po kraljevskoj voditi, upravljati i služiti u Crkvi.¹⁴ Svećenik kroz tu svoju trostruku evangelizacijsku službu i zadaću u Crkvi, po kojoj sudjeluje u spasenjskom Kristovu djelovanju, ostvaruje svoj svećenički identitet koji je plod sakramentalnog djelovanja Duha Svetoga. Zato njegov identitet ima trostruku dimenziju: pneumatološku, kristološku i ekleziološku.¹⁵

⁴ Usp. T. PERVAN, *Tumačenje Božje riječi i jezik navještaja*, BS, 64 (1995.), str. 160.

⁵ KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećega tisućljeća*, KS, Zagreb, 1999., str. 22.

⁶ *Dei verbum*, br. 7.

⁷ *Presbyterorum ordinis*, br. 4.

⁸ KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter, pastir i vođa župne zajednice*, KS, Zagreb, 2003., br. 4.

⁹ Usp. *Sacrosanctum Concilium*, br. 24.

¹⁰ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećega tisućljeća*, str. 21-33.

¹¹ Usp. IVAN PAVAO II., Posinodalna apostolska pobudnica *Pastores dabo vobis*, br. 12.

¹² Usp. *Presbyterorum ordinis*, br. 2; *Christus Dominus*, br. 15.

¹³ Usp. *Presbyterorum ordinis*, br. 2, 6 i 12; *Lumen gentium*, br. 10, 28, 37; KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE, br. 1548-1549.

¹⁴ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 7.

¹⁵ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter, pastir i vođa župne zajednice*, br. 5.

Naviještanje Evanđelja je temeljno poslanje Crkve, prvo sredstvo evangelizacije¹⁶ i ono je prvenstveni zadatak prezbitera kao suradnika biskupa.¹⁷ Sam Krist Gospodin naviještao je Božju riječ **kao onaj koji ima vlast** (usp. Mt 7,29), jer je bio Sin Božji i jer je svojim djelovanjem i služenjem svjedočio ono što je propovijedao. “Ni za koga na ovome svijetu ne može se reći da su mu riječi i djela istovjetna, tj. da sve svoje riječi potvrđuje dobrim djelima. Uvijek ima raskoraka između obećanja i ostvarenja. Samo je Gospodin Isus imao savršenu istovjetnost između velikih riječi i velikih dijela.”¹⁸ Krist je tu vlast i moć propovijedanja predao svojim učenicima: “Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio! I evo, ja sam s vama u sve dane - do svršetka svijeta” (Mt 28,18-20). Svećenici u zajedništvu s biskupima koji su nasljednici apostola, a sami kao dionici Kristove proročke vlasti, naviještaju Riječ Božju u svojstvu ‘služitelja’.¹⁹

Kako Krist, tako i svećenici u svom propovijedanju moraju ujediniti **hijerarhijsku duhovnu vlast** koju dobivaju svetim redom, sa **subjektivnom vlašću** koja izvire iz njihova svetog načina života,²⁰ a s obzirom na vjernike treba usvojiti Kristovu pastirsku ljubav, tako da im ona bude oblikom vlastitoga življenja.²¹ Ova komplementarnost hijerarhijske duhovne vlasti i subjektivne vlasti koja izvire iz vjernog nasljedovanja Krista, daje svećenicima nadnaravnu osnovu koja im jamči snagu, izvornost i djelotvornost njihova naviještanja Evanđelja koja im izvire iz sakramenta reda, tj. “iz njihova sudjelovanja u posvećenju i poslanju same utjelovljene Božje Riječi.” Ako je svećenik “*sluga riječi*, a ne njezin gospodar”, ako je “prvi ‘vjernik’ riječi”, ako mu propovijedanje

“izvire iz iskrena i moliteljskog srca”, ako moli Časoslov koji mu je “povlaštena prigoda za uspostavu prisnijeg odnosa s biblijskim, patrističkim, teološkim i učiteljskim naukom” onda će njegovo naviještanje biti “prodorno, dosljedno i uvjerljivo”,²² onda će on ujedno biti učitelj i svjedok,²³ tek onda njegovo naviještanje evanđelja nije poruka koja se samo prenosi, nego je svjedočanstvo Božje, “snaga Božja”, oština “dvosjekla mača” i događaj spasenja koji se ostvaruje i u ovo vrijeme (usp. 1 Kor 2,1-5). U tom slučaju svećenici kao pastiri mogu na sebe primijeniti Isusove riječi upućene apostolima: “Tko vas sluša, mene sluša, tko vas prezire, mene prezire” (Lk 10,16). U suprotnom, ako svećenici evanđelje ne navješćuju iz svoga nutarnjeg duhovna uporišta, nego ga samo prenose kao poruku, stići će ih prijetnja sv. Pavla: “Doista, jao meni ako evanđelja ne navješćujem” (1 Kor 9,16), jer bi tako postali najobičniji “mjed što ječi ili cimbal što zveči” (1 Kor 13, 1).

Za razliku od sakramenata koje svećenik dijeli i koji imaju milosni učinak *ex opere operato* (po izvršenom činu, neovisno od milosne podobnosti djelitelja), nedostojni život svećenika i nedovoljna priprava za propovijedanje, može biti itekako zaprekom milosnog učinka naviještanju riječi,²⁴ odnosno, može po vjeri i ljubavi onoga tko je naviješta poprimiti posebnu duhovnu snagu. Naviještati evanđelje ima pravo samo onaj svećenik koji je ujedno i učitelj i svjedok.

Kako bi bili uspješni navjestitelji Radosne vijesti, Crkva preporučuje svećenicima: “Stoga neka se priprave za službu riječi: da objavljenu Božju riječ sve više i više razumiju, razmišljajući posjeduju, riječju i činom očituju.”²⁵ Autentičnim naviještajem Evanđelja u Crkvi, svećenici omogućuju da Božanska objava i apostolska Predaja po njima u Crkvi stalno raste i napreduje, postaju

¹⁶ O tome nam na poseban način govore konstitucije Drugog vatikanskog sabora *Lumen Gentium* i *Gaudium et spes*, dekret *Ad Gentes* te Apostolski nagovor pape Pavla VI., *Evangelii nuntiandi* koji je izdan povodom desete obljetnice Drugoga vatikanskog koncila, na temelju radova Sinode biskupa 1974., a koja je bila posvećena evangelizaciji.

¹⁷ Usp. *Presbyterorum ordinis*, br. 4.

¹⁸ R. PERIĆ, Uskrsna poruka *Druge je uskrišavao, sam uskrsnu*, Mostar, 2010.

¹⁹ Usp. IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis*, br. 26.

²⁰ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter-navjestitelj riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 15-16.

²¹ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Direktorij za službu i život prezbitera*, br. 43.

²² KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter-navjestitelj riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 22 i 23.

²³ Usp. PAVAO VI., Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu *Evangelii nuntiandi*, KS, Zagreb, 1976., br. 41, 76, 77, 78.

²⁴ Usp. KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE, br. 1550.

²⁵ *Optatam totius*, br. 4.

portavoce Duha Svetoga, “po kojem se živa riječ Evanđelja razliježe u Crkvi i po njoj u svijetu”, omogućuju Duhu Svetom da “uvodi svoje vjerne u svu istinu te čini da u njima obilno stanuje riječ Kristova (usp. Kol 3,16).”²⁶

3. Homilija u “pastoralnoj službi Riječi”

“Crkva je uvijek častila božanska Pisma slično kao i samo Gospodinovo Tijelo... osobito u svetoj liturgiji,”²⁷ jer je čvrsto vjerovala da je Krist “prisutan u svojoj riječi, jer on govori kad se u Crkvi čita Sveto pismo.”²⁸

Drugi vatikanski koncil traži da navještaj Sveto-ga pisma bude sastavni dio svakog liturgijskog čina.²⁹ Koliko je važan liturgijski navještaj Riječi Bo-žje u Misi vidi se i po tome što se Službi riječi daje vlastito mjesto navještaja i smatra je se povlaštenim načinom za priopćavanje Gospodinove Riječi.³⁰ Prema *Evangelii nuntiandi* Služba riječi dobiva posebnu snagu i jakost od samog euharistijskog slavlja, a čitanje evanđelja i homilija i od svećenikove suobličenosti Kristu, njegove vjere i ljubavi kojom ih naviješta. Radi toga Crkva liturgijsko naviještanje evanđelja i homiliju, pridržava svećeniku. Kongregacija za kler to pojašnjava ovako: “Kada bi ga i drugi nezaređeni vjernici nadišli u daru govora, to ne bi izbrisalo njegovo sakramentalno re-očito-vanje Krista, Glave i Pastira, i iz toga proizlazi na-dasve učinkovitost njegova propovijedanja. Župna zajednica treba tu učinkovitost.”³¹

Homilija je dio bogoslužja, dio Službe riječi te se ona u tradiciji Crkve shvaća kao poticajna primjena Božje riječi na konkretan život i potre-bna je kao hrana kršćanskom životu i vjerničkoj zajednici.³² Da bi naše homilije bile učinkovite za naše vjernike, pokušajmo iz sljedeća tri citata dokučiti kakva bi trebala izgledati matrica naših liturgijskih propovijedi ili homilija.

Prvi citat je iz Evanđelja po Ivanu: “Navješću-jemo vam život vječni, koji bijaše kod Oca i koji

se nama očitovao - što smo vidjeli i čuli, to navje-šćujemo i vama, da i vi imate s nama zajedništvo. A naše je zajedništvo s Ocem i Sinom njegovim Isusom Kristom. Mi vam ovo pišemo da naša ra-dost bude potpuna” (1 Iv 1,2-4).

Drugi citat je iz Apostolskog nagovora o evange-lizaciji *Evangelii nuntiandi* koji nam pojašnjava da vjernici primaju duhovne učinke od propovijeda-nja samo ako je ono: “jednostavno, jasno, izravno, prilagođeno, duboko priljubljeno evanđeoskoj na-uci i vjerno crkvenom Učiteljstvu, ako je nošeno uravnoteženim apostolskim žarom što proizlazi iz same naravi tog propovijedanja koje je puno nade, koje hrani vjeru, rađa mir i jedinstvo.”³³

Treći je citat iz okružnice Kongregacije za kler koja pokušava pripremiti svećenike za *novu evan-gelizaciju*, u čijem duhu svećenici trebaju agilnije ući u treće tisućljeće kršćanstva: “Nova evangeli-zacija traži gorljivo, cjelovito i dobro utemeljeno naviještanje Riječi, s jasnim teološkim, duhovnim, liturgijskim i moralnim sadržajem, pozornim na stvarne potrebe ljudi do kojih mora doprijeti.”³⁴

Iz ovih citata uzimam sedam odlika koje bi trebale krasiti naše homilije:

Prva odlika homilije jest da ona zdravim i cje-lovitim naukom hrani i jača vjeru vjernicima u život vječni i u temeljne istine vjere, koje svake nedjelje zajedno s njima izgovaramo u *Ispovijesti vjere* (vjera u Boga Oca stvoritelja, u Isusa Krista otkupitelja i Duha Svetoga posvetitelja, u Crkvu kao Mistično tijelo Kristovo - jednu, svetu, kato-ličku i apostolsku, kao i u njezino hijerarhijsko ustrojstvo). Apostoli i njihovi nasljednici dužni su svojim navješćivanjem tu istinu cjelovito pre-nositi, vjerno čuvati, izlagati i širiti.³⁵ A da bi to propovijedanje bilo cjelovito i dobro utemeljeno u teološkom, duhovnom, liturgijskom i moralnom pogledu, svećenik se za homiletsku zadaću mora pripremati. Dogmatska konstitucija *Dei Verbum*, citirajući sv. Augustina naglašava: “Stoga svi kle-rici, u prvom redu Kristovi svećenici... moraju

²⁶ *Dei Verbum*, br. 8.

²⁷ ISTO, br. 21.

²⁸ *Sacrosanctum Concilium*, br. 7.

²⁹ ISTO, br. 24.

³⁰ Usp. PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi*, br. 43.

³¹ KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter, pastir i vođa župne zajednice*, br. 4.

³² Usp. OPĆA ODREDBA RIMSKOG MISALA, br. 41.

³³ Usp. PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi*, br. 43.

³⁴ KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 26.

³⁵ Usp. *Sacrosanctum Concilium*, br. 9.

prijanjeti uz Pisma neumornim svetim čitanjem i brižljivim proučavanjem, tako da nitko od njih ne postane 'jalov propovjednik Božje riječi izvana jer je ne sluša iznutra' dok mora, posebno u svetoj liturgiji, neizmjerena bogatstva riječi Božje dijeliti s vjernicima koji su mu povjereni."³⁶

Pitanje za osobno propitivanje: Ivan Krstitelj je pozivao učitelje vjere farizeje i pismoznance da donose plodove dostojne obraćenja (usp. Lk 3,8), da žive ono što propovijedaju. Je li temeljito pripremanje homilije i njezino svakodnevno razmatranje jedan od "dostojnih plodova" našega svećeničkog obraćenja u ovoj svećeničkoj godini?

Druga odlika homilije jest u tome da se vjernicima naviješta ono što smo sami "vidjeli i čuli" u razmatranju Božje riječi i svetih otajstava. Sv. Marko Evanđelistu opisuje kako Isus saziva dvanaesticu svojih apostola: "I ustanovi dvanaesticu da budu s njime i da ih šalje propovijedati" (Mk 3,14). Uvjet da dobiju vlast i poslanje propovijedanja jest taj da trebaju "biti s Isusom". Tako i svećenik treba Božju Riječ najprije u molitvi i razmatranju pobožno slušati, biti s Isusom, pa je tek onda vjerno i vjerodostojno navješćivati drugima. Tek će onda naši slušatelji Kristov navještaj spasenja čuti i prihvatiti.³⁷

Pitanje za osobno propitivanje: Je li u našem dosadašnjem propovijedanju prevladavalo ono što smo "vidjeli i čuli" uz Isusa (*proclamatio*) ili naša ljudska mudrost (*narratio*)?

Treća odlika homilije jest da se među vjernicima intenzivnije i evanđeoskije razvija potreba crkvenoga jedinstva i duhovnoga zajedništva, za koje je Isus tako žarko molio u svojoj velikosvećeničkoj molitvi (usp. Iv 17,11), a to jedinstvo u našoj biskupiji nije ni posvemašnje, ni potpuno. I tamo gdje se ono popravljalo, izgleda da se događa više po sili crkvenog zakona, nego po eklezijalnoj svijesti i snazi Duha Svetoga. Imamo li mi svećenici pravo i potrebno zajedništvo s Ocem i Sinom njegovim o kojem piše sv. Ivan, ako se to zajedništvo ne reflektira u Crkvi koja je njegovo Mističnom tijelo? Nitko od nas pastira, ako smo pravi Kristovi poslanici, neće imati potpunu radost dok se ovo jedinstvo ne ostvari u pravom eklezijalnom zajedništvu, u ljubavi i istini. Ako svojim propovijedanjem ne očitujemo i ne izgrađujemo crkveno jedinstvo i zajedništvo, onda ne samo vjernicima, nego i samoj Božjoj riječi,

oduzimamo eklezijalnu legitimnost. Svećenik nije gospodar Božje riječi, nego njezin služitelj. Stoga njegovo naviještanje treba biti duboko priljubljeno evanđeoskoj nauci, mora je naviještati ne kao svoju mudrost, nego kao Božju riječ (usp. PO, br. 4), ne smije je instrumentalizirati za svoje privatne i klanske interese, nego vjerno sadržaju, naviještati vjernicima. Budući da Sveto Pismo sadrži Riječ Božju i da je ono knjiga Crkve, ono se mora tumačiti i naviještati u skladu s crkvenim Učiteljstvom, u zajedništvu s papom i biskupima kao nasljednicima apostola. Kao po Kristu, s Kristom i u Kristu, tako samo po Crkvi, s Crkvom i u Crkvi, Božja riječ ima egzistencijalnu legitimnost i vjerodostojnost.

Pitanja za osobno propitivanje: Koliko manjkavost eklezijalne dimenzije našega svećeničkog identiteta, koje prenosimo svojim propovijedanjem, štetno utječe na crkvenost naših vjernika koji nemaju potreban stupanj zajedništva i ispravan odnos prema Crkvi i njezinu hijerarhijskom ustrojstvu? Vjerujemo li kao svećenici sa sv. Pavlom da našim župljanima prava "vjera dolazi od propovijedanja, a propovijedanje biva riječju Kristovom" (Rim 10,17), a ne našim interesnim mudrovanjima (koja okreće Kristovu "vodu živu" na naš privatni ili klanski mlin?)

Četvrta odlika homilije jest da ona treba biti "jednostavna, jasna, izravna, prilagođena vjernicima: "Svećeničko propovijedanje... da bi lakše pokrenulo srce i duh slušatelja, ne smije izlagati riječ Božju samo općenito i apstraktno nego vječnu istinu Evanđelja mora primjenjivati na konkretne životne prilike" (PO, br. 4). Homilija treba pomoći da navještena riječ spasenja od svjedočanstva o spasenju, postane stvarnost spasenja. Ona aktualizira riječ Božju, primjenjuje je na konkretne prilike i konkretna čovjeka, odnosno ona ima zadaću 'lomiti' navještenu riječ da je zajednica može 'blagovati'. Homiletsko "lomljenje riječi" treba se uvijek naslanjati na Božju riječ koja je navještena i biti u funkciji liturgije, a ne da bude općenito naukovanje i moral koji se, ako se ne poveže s navještenom Riječju, često pretvori u obično moraliziranje i "pričam ti priču".

Pitanje za osobno propitivanje: Je li naš ambon u crkvi "brdo" s kojega odjekuju riječi zakonskoga i vlastitog moraliziranja ili je prije "visoka gora" glasonoše radosne vivesti? (usp. Iz 40,9).

³⁶ *Dei Verbum*, br. 25; usp. *Presbyterorum ordinis*, br. 4.

³⁷ Usp. *Dei Verbum*, br. 1.

Peta odlika homilije jest da traži da Božja riječ mora biti navještena vjernicima na razgovijetan, prikladan i privlačan način. To podrazumijeva prikladan i otmjen rječnik, stil i način govora, profesionalnu retoričku kvalitetu, služenje tehničkim sredstvima i sredstvima društvenog priopćavanja koje Kongregacija za kler³⁸ naziva “novim propovjedaonicama.” Ova tehničko-profesionalna nepripravljenost može umanjiti snagu navještaja Božje riječi. Ljudi nam općenito znaju prigovoriti da nismo razgovijetni, da brzamo, da nemamo stila i da govornički nismo uvježbani, da nismo prilagodili nijansu glasa, da se ne čujemo, da smo, ne samo neshvatljivi, nego i nerazumljivi. Nije rijedak slučaj da u Crkvi imamo najlošije ozvučenje i nedostatak ostalih tehničkih pomagala koja liturgiju čine još privlačnijom, a u isto vrijeme u župnoj kući imamo najmoderniju televiziju, computer i sve internetske poveznice.

Pitanje za osobno propitivanje: Trudimo li se imati povratnu informaciju o svojim propovijedima od naših župljana. Jesmo li ikada sebe snimali da sami sebe pogledamo u audio i u video stvarnosti. Golicaју li me pohvale, a kritike ljute? (U našoj župi...)

Šesta odlika homilije jest da ona treba biti gorljiva i nošena uravnoteženim apostolskim žarom. Propovijedanje može biti gorljivo ako je homilija temeljito pripremana i ako izlazi iz svećenikova molitvena srca. Svećenik uvijek propovijeda zanosno ako je on “pravi sluga Riječi”. Prošle godine pri kraju došašća, dok smo ispovijedali na filijali jedne seoske župe, slušao sam jednog mladog svećenika u ledenoj crkvi dok je besadržajno, nepovezano, preglasno, nezgrapno i istim tonom predugo propovijedao. Čudio sam se kako se narod poslije Mise nije bunio. Mogu vjerovati da je među prisutnim vjernicima bilo i onih koji su nagluhi, ali ni najpriprostiji vjernici nisu glupi da ne razlikuju “glasnika Radosne vijesti” od “cimbala što zveči”. Vjernici se evangeliziraju i sadržajem i prikladnim stilom naviještanja. Vjernici trebaju izići iz crkve ljuti na sebe, a ne na propovjednika, kako voli reći naš biskup Ratko. Onaj svećenik koji se dovoljno priprema za sadržaj i stil svoga propovijedanja, znat će u svakoj prigodi ocijeniti i dužinu svoje propovijedi i visinu svoga tona. Misno slavlje na

kojemu najviše vremena ode na homiliju i na čekanje pjevača dok završe svoje “višeglasje i višlaglasje”, zasigurno nije najsvečanije i najuspješnije.

Pitanja za osobno propitivanje: Je li moja (naša) župna zajednica ona koja se hrani, jača i živi po mojim (našim) nedjeljnim dobro pripremljenim i proživljenim homilijama ili je ona jedna od onih u kojima se osjeća zamor od praznih, nepripremljenih, dugih, s interneta preuzetih i pročitanih propovijedi? Jesmo li svjesni da su najduže homilije one koje nisu pripremljene i da su kao takve najbolje sredstvo za pražnjenje naših crkava. Izgonimo li svojim propovijedanje vjernike “i iz vjere i iz Crkve”?

Sedma odlika homilije je da treba “probleme svoga vremena tumačiti u Kristovu svjetlu” (PO, br. 4), da mora biti pozorna na stvarne potrebe ljudi. Za ovaj homiletski zahtjev traži se odvažnost i mudrost (usp. EN, br. 40). Biskup Ratko Perić piše u Cnaku svojim svećenicima: “Tvoje je da na propovjedaonici budeš hrabar kao Ivan Krstitelj.”³⁹ Jesmo li u stanju i mi s ambona, radi općega dobra i spase-nja duša, sveukupnu moralnu problematiku društva ne svoditi samo na šestu Božju zapovijed, nego ivanovski upreјti prstom, prozvati i na obraćenje pozvati, i Herode i Herodijade našega vremena, i počinitelje socijalnih nepravdi i njihove strukture, i farizeje i pismoznance, ili se kukavički povlačimo pred primjedbama vjernika da se miješamo u politiku. “Potrebno je služiti se ljupkim i pozitivnim stilom koji neće povrijediti osobe, premda će ‘povrijediti’ savjesti... ne strahujući stvari nazvati pravim imenom.”⁴⁰ Takva hrabrost ne bi bila politikanstvo, nego evangeliziranje politike. U protivnom, druga strana, naše ne prostudirane i ne pripremljene reaktivne dnevno-političke osvrte s ambona na političko-društveni život, s pravom ispolitizira i tako nam zatvaraju usta. Nije li baš taj nedostatak hrabrosti razlog da božićne i uskrsne poruke većine naših biskupa više sliče pobožnim dječjim pričama i prepričavanjima evanđeoskih događaja, nego evanđeoski “dvosjekli mač” koji zadire u tkivo društvenih problema i nepravdi. O “grijehu struktura” jedva više itko propovijeda. Javni nemoral u društvu ne liječi se samo u ispovjedaonici, niti se socijalna dimenzija pastoralna može svesti samo na karitativno djelovanje Crkve. Nije dovoljno da to

³⁸ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 30.

³⁹ CRKVA NA KAMENU, 2/2010., str. 5.

⁴⁰ Usp. KONGREGACIJA ZA KLER, *Prezbiter - navjestitelj Riječi, služitelj sakramenata i voditelj zajednice kršćanskoga trećeg tisućljeća*, str. 32.

čini samo Papa iz Rima i komisija "Justitia et Pax" u ime biskupskih konferencija. Nisu li razni njihovi apeli i istraživanja poticaj i propovjednicima da to sagledaju i pastoralno primjene u svjetlu Božje riječi. Do ušiju običnoga vjernika jedva išta dođe od tih službenih priopćenja. Takve hrabre, evanđeoski prožete i društveno konstruktivne propovijedi bile bi evanđeosko "zauzimanje za sirote i udovice", bile bi i duhovne žrtve koje svećenik u Misi prinosi Bogu u ime svojih vjernika. Stječe se dojam da u ovim teškim vremenima: "Čak i proroci i svećenici lutaju po zemlji i ništa ne znaju" (Jer 14,18), ili neće da znaju. Ne koriste vjernicima nimalo izjave naših biskupa sa zasjedanja biskupskih konferencija, da su zabrinuti za ovo i ono u društvu ili da pred izbore poruče vjernicima da glasuju po savjesti. S ovakvim ograđivanjem i ispričavanjem ne će se u našem društvu nikada dogoditi "rerum re-novatum" niti će se dogoditi evanđeosko ulaženje u tešku egzistenciju naših vjernika?

Pitanje za osobno propitivanje: Je li naše evangelizacijsko djelovanje, odnosno naša pastoralna služba (*munus pastorale*) označena kompletnošću i ravnotežom između službe naučavanja (*munus docendi*) i službe posvećivanja (*munus sanctificandi*)?⁴¹

Osma odlika našega propovijedanja povezat ću s mjestom odakle se naviješta, tj. jest s ambona⁴² (od gr. *anabaino* što znači popeti se, uspeti se), koji bi po liturgijskim propisima trebao biti ne samo odvojen od oltara i imati posebno mjesto, nego trebao bi biti i primjereno uzdignut (ne radi praktičnih, nego radi simboličkih razloga), da se ima epifanijski dojam da Riječ Božja dolazi "odozgo" od onoga koji je uzašao Ocu svome i Ocu našem. No, simbolička vrijednost ambona kao uzdignutog mjesta, jest i u tome da svećenik snagom Božje riječi u svojoj proživljenoj homiliji, duh vjernika "uzdigne" prema Bogu, "tamo" gdje je već on sam duhovno uzdignut, razmatranjem doživljene i na sebe primijenjene Riječi Božje. U tom slučaju ambon postaje mjesto gdje se Riječ Božja naviješta i ostvaruje, postaje ispunjenje spasenja. Zato se ambon i predstavlja kao ikona uskrsnuća.

Pitanje za osobno propitivanje: Kako i koliko često zlorabimo oltar za svoja vlastita uzdignuća,

za svoju osobnu slavu, za svoja opravdanja i svoje interese?

4. Kako se priprema nedjeljna homilija

Nadovezat ću se na jednu lijepu prisporobu o drvosječi kojom nas je jedan profesor na teologiji u Sarajevu htio poučiti kako bi svećenik kroz cijeli tjedan, uz pomoć biblijsko-teološke literature i svakodnevnog razmatranja, trebao temeljito pripremati građu za nedjeljnu homiliju, kako bi s njom mogao ugrijati duše svojih vjernika. Tako drvosječa u ponedjeljak ide u šumu i bilježi stabla koja će odsjeći; u utorak obara stabla koja je zabilježio; u srijedu im kreše grane i reže ih na određenu dužinu; u četvrtak tovari trupce i goni ih kući; u petak ih kod kuće cijepa; u subotu ih slaže u drvarnicu; a u nedjelju ih loži. Ako svećenik, temeljito i sustavno kao duhovni drvosječa, ovako priprema svoju nedjeljnu propovijed, onda će ona zasigurno ogrijati duše svojih vjernika, ne samo dotične nedjelje, nego i za cijeli život. Ako se vjernici za vrijeme nedjeljne propovijedi dosađuju i ljute radi svećenikova ambonskoga nabiranja i moraliziranja, onda mu je propovijed zasigurno obična "piljevina" od nećijih tuđih drva, koju je usput i nabrzinu negdje pokupio u kasne subotnje sate, a od koje njegovi vjernici imaju više "dima nego vatre". Tako ih svećenik "subotar", iz nedjelje u nedjelju, ostavlja da "cvokoću zubima".

5. Umjesto zaključka - poruka!

Nama svećenicima propovjednicima za zaključak je najbolje uzeti pouku i poticaj koji sv. Pavao upućuje Timoteju, prezbiteru i suradniku u naviještanju Evanđelja: "Budi uzorom vjernicima u riječi, u vladanju, u ljubavi, u vjeri i čistoci!...Posvećuj se čitanju, opominjanju i poučavanju! Raspiruj u sebi milosni dar koji ti je udijeljen na temelju proročanskih izjava polaganjem ruku starješinskog zbora! Vršiti ove dužnosti, sav im se posveti, da tvoj napredak postane očit svima! Pazi na se i na nauku! Ustraj u tome! Izvršujući ovo spasiti ćeš sebe i svoju slušatelje" (1 Tim 4,15-16).

⁴¹ Usp. Isto, str. 20 i 23.

⁴² "Valja naime uočiti da je ambon liturgijski *prostor* na kojem se nalazi *mjesto* navještaja riječi. Ambon nije dakle element u liturgijskome prostoru nego prostor u/n na kojem se slavi liturgija riječi". ANTE CRNČEVIĆ, "Ambon - spomenik Kristova uskrsnuća", u: *Živo vrelo*, 6 (2005.), str. 5.

NAJNOVIJI DISCIPLINSKI DOKUMENTI SVETE STOLICE O SVEĆENIČKOM ŽIVOTU

Don Tomo Vukšić

Sažetak

Članak se bavi novim disciplinskim dokumentima Svete Stolice o svećeničkom životu. Neposredan povod njegova nastanka jesu seksualne zloporabe nad maloljetnicima koje su počinili neki svećenici, a prikazuje sadržaj novijega crkvenog zakonodavstva koje progoni i kažnjava delikte, nazvane "vrlo teški", među koje su seksualni zločini. Započinje prikazom statističkih informacija o tim zloporabama u posljednjih 50 godina koje je, u ožujku 2010. godine, javnosti ponudio promicatelj pravde Kongregacije za nauk vjere. Potom, nakon podsjećanja na "Crimen sollicitationis" iz 1962. godine, slijedi analiza i prikaz crkvenoga kaznenog zakonodavstva, koje je sada na snazi, i koje predviđa vrlo stroge kazne za takve prekršitelje: "Sacramentorum sanctitatis tutela" Ivana Pavla II. (2001.), "De delictis gravioribus" Kongregacije za nauk vjere (2001.) i pismo o posebnim ovlastima Kongregacije za kler (2009.). Ovim dokumentima su procesi protiv počinitelja "delicta graviora", uključujući izricanje predviđenih kazna, pridržani Kongregaciji za nauk vjere, dok Kongregacija za kler ima neke posebne ovlasti. Ta "pridržanost" se nikako ne smije poistovjetiti s ispovjednom materijom koja je stvar područja savjesti i koja se rješava na posvema drukčiji način. Naime, Kongregaciji za nauk vjere nije pridržano odrješenje od "delicta graviora", nego njihov progon i kažnjavanje.

Ključne riječi: seksualne zloporabe, "Crimen sollicitationis", "Sacramentorum sanctitatis tutela", "De delictis gravioribus", pismo o posebnim ovlastima Kongregacije za kler, Kongregacija za nauk vjere, otpuštanje iz kleričkoga staleža.

Tijekom "Svećeničke godine", koja traje od svetkovine Srca Isusova 2009. do istoga blagdana 2010. godine, napisano je i izrečeno mnogo o sakramentu Reda i prezbiterskoj službi: pod teološkim, dogmatskim, duhovnim, pastoralnim, psihološkim i svakim drugim vidom.

Naspram tomu, zadaća je ovoga teksta prikazati sadržaj nekih najnovijih disciplinskih dokumenata Svete Stolice o svećeničkom životu. Nakana mu je afirmirati pohvalan život i dobar rad ogromne većine svećenika i barem malo doprinijeti da se dobar glas te većine zaštiti od pojedinaca koji se ponašaju na neprihvatljiv način. Neposredan povod nastanka ovoga prikaza jest potreba da se djeluje informativno i preventivno u vezi s ružnim događajima, koji u posljednje vrijeme potresaju Crkvu, a neposredna su posljedica činjenice da su se neki svećenici teško ogriješili

o pravila kršćanskoga morala i prekršili odredbe pozitivnoga crkvenog i civilnog zakona tako što su počinili *delicta graviora*. Osim što su počinili pravi zločin i nanijeli nenadoknadivu štetu žrtvama, time narušavaju dobar glas Crkve, njezin moralni autoritet u svijetu i dobar glas svećenika uopće, jer se već na više strana vidjelo da nisu rijetki koji kroz takve primjere sude cijelu Crkvu kao takvu, čak papu, pa i sve svećenike.

1. Kongregacija za nauk vjere: Informacije iz prve ruke

Prije negoli budu predstavljena četiri zasebna novija dokumenta Svete Stolice, koje se u posljednje vrijeme spominje na mnogo strana u vezi sa spomenutom problematikom, čini se vrlo korisnim podsjetiti na intervju koji je mons. Charles

J. Scicluna, promicatelj pravde u sudištu Kongregacije za nauk vjere, 13. ožujka 2010. dao talijanskom dnevniku *Avvenire*.¹ Službu promicatelja pravde u sudištu Kongregacije za nauk vjere, radi boljšeg razumijevanja, prikladno je usporediti sa službom javnoga pravobranitelja. To je isključivo sudska služba čiji se nositelji brinu da sve mora teći u skladu sa zakonom i cjelovito su informirani o svakom slučaju u kojemu sudjeluju. U konkretnom slučaju, radi se o osobi koja je snagom svoje službe vrlo upućena u cijelu sudsku problematiku Kongregacije. A budući da su *delicta graviora* rezervirana upravo sudištu Kongregacije za nauk vjere, Scicluna je izravno uključen u njihovo praćenje i progon te tako o njima posvema informiran.

U tomu razgovoru govorio je Scicluna vrlo otvoreno o strašnom pitanju svećenika optuženih zbog pedofilskih zločina i skandala te drugih seksualnih prekršaja. Podsjetio je na početku kako su crkveni dokumenti uvijek poznavali tajnost istražnoga postupka, ali normativa o procesima protiv seksualnih prekršaja nikada nije shvaćana kao zabrana da se prekršitelji prijavljuju kod civilnih vlasti. Loš prijevod na engleski jezik tih dokumenata, napravljen u posljednje vrijeme, sugerira da je Sveta Stolica nametnula tajnost postupka radi prikrivanja činjenica. A ustvari tajnost postupka postoji radi zaštite dobra glasa osoba koje su zahvaćene tim radnjama, prije svega žrtava i svećenika, jer postoji zakonski pretpostavljena svačija nedužnost sve dok se ne dokaže krivnja.

Upozorio je da Kongregaciji za nauk vjere između 1975. i 1985. godine nije signaliziran ni jedan slučaj pedofilije. No, nakon proglašenja novoga *Zakona kanonskoga prava* 1983. godine, nastupilo je razdoblje u kojemu nije bila posve jasna pravna nadležnost Kongregacije u pitanjima *delicta graviora*. To je razjašnjeno 2001. godine motuproprijem Ivana Pavla II., *Sacramentorum sanctitatis tutela*, kojim je delikt pedofilije vraćen u isključivu nadležnost Kongregacije koju je tada, kao pročelnik, predvodio kardinal Joseph Ratzinger.

Kaže Scicluna da je 2003. i 2004. godine na stolove Kongregacije stigla lavina slučajeva, od kojih su mnogi dolazili iz SAD-a i odnosili se na prošlost, dok se posljednjih godina fenomen smanjio. Sveukupno, između 2001. i 2010. godine

Kongregacija se bavila s oko 3000 slučajeva svećenika, pripadnika svih biskupija i svih redovničkih zajednica u svijetu, koji su se odnosili na zločine počinjene tijekom posljednjih 50 godina. Od toga je bilo oko 60% slučajeva efebofilije, odnosno homoseksualaca koji za seksualne partnere traže adolescente (*efebos*, grč. - mladić od 16 do 18 godina), oko 30% heteroseksualnih prekršaja s maloljetnim osobama, a u oko 10% slučajeva radilo se o pravoj pedofiliji, to jest seksualnoj zloporabi djece. Odnosno, tijekom devet godina bilo je oko 300 slučajeva pedofilije. Dakle, iako je zločin strašan, radi se o daleko manje raširenoj pojavi od uvjerenja koje je nametnuto medijskim sredstvima.

U 20% pristiglih slučajeva vođen je pravi proces, sudski ili upravni, u biskupijama u kojima se delikt dogodio, ali uvijek pod supervizijom Kongregacije kako bi se sve odvijalo većom brzinom. U 60% slučajeva, zbog poodmakle dobi optuženih, nije bilo procesa nego su prema njima primijenjene disciplinske ili administrativne mjere, kao npr. zabrana da slave Misu s vjernicima, da ispovijedaju i naredba da provode povučen život u molitvi. U oko 10% slučajeva, koji su bili posebice teški i gdje su postojali neoborivi dokazi, Sveti Otac je preuzeo odgovornost i, nakon upravnoga postupka, izdao dekret o otpuštanju iz svećeničke službe. U ostalih 10% slučajeva optuženi svećenici su sami tražili oprost od obveza koje proizlaze iz svećeničkoga ređenja što je odmah prihvaćano. Među ove uvršteni su i oni svećenici kod kojih je pronađen pornografski materijal te su ih zbog toga osudile civilne vlasti.

Tijekom 2003. i 2004. godine iz SAD-a je dolazilo čak 80% od ukupnoga broja slučajeva. No tijekom 2009. godine SAD su pale na oko 25% od ukupno 223 registrirana slučaja iz cijeloga svijeta, a od 2007. do 2009. godine prosječno je godišnje prijavljivano 250 slučajeva iz cijeloga svijeta. Primjećuje se povećanje broja zemalja u kojima se registriraju ovakve pojave iako se u mnogim zemljama radi o jednom ili dva slučaja. No ako se to usporedi s ukupnim brojem od oko 400.000 svećenika, koliko ih ima u svijetu, jasno je da se radi o statističkom podatku koji ne odgovara percepciji koja je stvorena u javnosti nakon što su ovi slučajevi završili na prvim stranicama tiskovina i udarnim minutama elektronskih medija.

¹ Usp. Gianni CARDINALE, "Il 'pm' vaticano: 'Chiesa rigorosa sulla pedofilia'", u: *Avvenire* (13. ožujka 2010.), www.avvenire.it

U mnogim slučajevima svećenici su zaista osuđeni, no bilo je i procesa u kojima su svećenici proglašeni nevinim, ili slučajeva u kojima dokazi nisu smatrani dovoljno uvjerljivim. Međutim, u svim slučajevima se proučava ne samo pitanje je li neki svećenik kriv ili nije, nego i je li, ili nije, prikladan za javnu službu.

U nekim zemljama anglosaksonskoga i američkoga prava (*Common Law*), kao i u Francuskoj, biskupi su, ako izvan sakramenta Ispovijedi dođu do saznanja o ovakvim deliktima svećenika, dužni prijaviti takve svećenike sudskoj vlasti. Stav je Kongregacije da u takvim slučajevima treba poštivati zakon, bez obzira što se radi o teškoj situaciji za biskupa koja se može usporediti sa situacijom roditelja koji bi trebao prijaviti svoje vlastito dijete. U zemljama, u kojima ne postoji takva zakonska obveza, Kongregacija ne obvezuje biskupe da moraju prijaviti takve svećenike civilnim vlastima, ali ih ohrabruje da se obrate žrtvama i njih pozovu da sudovima prijave svećenike koji su nad njima počinili zločin. Poziva biskupe također da žrtvama pruže duhovnu pomoć, i ne samo duhovnu. Tako je u jednom nedavnom slučaju u Italiji, kad su se žrtve obratile Kongregaciji radi pokretanja kanonskoga postupka, sama Kongregacija žrtvama savjetovala da slučaj prijave također civilnim vlastima u interesu samih žrtava i radi izbjegavanja drugih prekršaja.

2. Crimen sollicitationis iz 1962. godine

Nakon što smo, posuđujući informacije iz prve ruke, od promicatelja pravde Kongregacije za nauk vjere, ukratko snimili stvarno statističko stanje seksualnih zloporaba, koje su počinili neki svećenici, sada slijedi najavljeno predstavljanje crkvenih dokumenata i zakona koji u ovom trenutku reguliraju ovu problematiku.

Pitanja vezana uz problematiku vođenja kanonskoga procesa u kauzama poticanja na grijeh protiv šeste zapovijedi Dekaloga u okviru sakramentalne Ispovijedi (*sollicitatio ad turpia*) sve do 2001. godi-

ne formalno je regulirao dokument *Crimen sollicitationis*² koji je tajnik Kongregacije Svetog Oficija, kardinal Alfredo Ottaviani, potpisao 16. ožujka 1962., nakon što je isti dokument, u posebnoj audijenciji istoga dana, odobrio papa Ivan XXIII.³ Međutim, iz razgovora s Charlesom Sciclunom saznaje se da je prvo izdanje ovoga dokumenta priređeno 1922. godine u vrijeme pape Pija XI. a da je 1962. priređeno njegovo ponovljeno izdanje u 2000 primjeraka za saborske oce.⁴ Ovaj dokument je bio rezerviran za patrijarhe, nadbiskupe i biskupe te druge mjesne ordinarije, uključujući one istočnih obreda, te je bilo određeno da bude čuvan u tajnom arhivu Ordinarijata kao interna norma koju se ne treba objaviti niti komentirati.⁵

Prema *Zakoniku kanonskoga prava* iz 1917. godine (kan. 2368 § 1), za klerika, koji bi počinio *sollicitationis crimen* (poticanje pokornika na bludni grijeh u prigodi sakramentalne Ispovijedi), bila je predviđena kazna suspenzije od služenja Mise i slušanja sakramentalne Ispovijedi te, ovisno o težini prekršaja, klerik je mogao biti proglašen nesposobnim za slušanje sakramentalne Ispovijedi i lišen svih beneficija, časti, aktivnoga i pasivnoga glasa, ili proglašen nesposobnim za sve to. A vjernik, koji je bio izvrgnut takvu napastovanju, prema odredbi konstitucije pape Benedikta XIV. *Sacramentum Poenitentiae* od 1. lipnja 1741., morao je u roku od mjesec dana takva klerika prijaviti mjesnom ordinariju ili Kongregaciji Svetog Oficija. S druge strane, ispovjednik je bio teško obvezan u savjesti upozoriti vjernika na ovu obvezu (kan. 904). U slučaju da bi upozoreni vjernik propustio prijaviti prekršitelja koji ga je napastovao, vjernik je upadao u izopćenje unaprijed izrečeno (*latae sententiae*), koje nikome nije bilo pridržano, ali ga se od njega nije moglo odriješiti sve dok ne bi izvršio ili ozbiljno obećao da će izvršiti ono što od njega zakon traži (kan. 2368 § 2). - Sve to ponavljao je i *Crimen sollicitationis* (br. 15-19).

Sam po sebi dokument *Crimen sollicitationis* (1962.) uređivao je vođenje kanonskih procesa

² Usp. SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII, "Instructio de modo procedendi in causis sollicitationis *Crimen sollicitationis*", Typis Polyglottis vaticanis, Roma, 1962.

³ Današnja Kongregacija za nauk vjere ranije se nazivala Sveta kongregacija svetog Oficija, a u vrijeme kad je proglašen *Crimen sollicitationis* (1962.) predsjedao joj je sam Papa pa je kardinal, koji je vodio Kongregaciju, nosio naslov "Secretarius Sancti Officii".

⁴ Usp. Gianni CARDINALE, "Il 'pm' vaticano: 'Chiesa rigorosa sulla pedofilia'..." - Nije mi poznato da je *Crimen sollicitationis* javno objavljen 1922. godine niti sam uspio pronaći da to izdanje itko citira.

⁵ "Instructio de modo procedendi in causis sollicitationis servanda diligenter in archivio secreto curiae pro norma interna non publicanda nec ullis commentariis augenda."

protiv klerika, to jest svećenika ili biskupa, u slučajevima kad su oni bili optuženi da su koristili sakrament Ispovijedi za poticanje na grijeh protiv šeste zapovijedi Dekaloga. U ovoj našoj raspravi taj Dokument je zanimljiv jer je česta optužba na račun Crkve da je sve sudionike u postupku obvezivao na čuvanje tajne te time onemogućavao zakonski progon krivaca. Međutim, naređujući tajnost postupka, Dokument ni u kojem slučaju i nikome nije zabranjivao da krivca prijavi također civilnim vlastima! U t. 11 Dokument je naredio da se u vođenju postupka, “*causis tractandis*”, vodi najveća briga kako bi se odvijao u posvemašnjoj tajnosti te da se, nakon završetka postupka, održava trajna šutnja o njemu. Stoga su svi, koji su sudjelovali u postupku, imali obvezu čuvati tajnu, u svemu i sa svakim (“*in omnibus et cum omnibus*”), pod prijetnjom kazne izopćenja *latae sententiae* koja je bila rezervirana samom Papi. Odnosno, jasno je da se ovakvim propisom obveza tajnosti odnosila na sudionike u kanonskom postupku, i na ono što se dogodilo tijekom toga postupka, što nikoga nije sprječavalo da civilnim vlastima prijavi slučajeve koji su kažnjivi također po civilnom zakonu, kao što je npr. sollicitacija maloljetnika ili pedofilija. To jest, *Crimen sollicitationis* je propisivao i zahtijevao tajnost postupka a ne tajnost zločina. No, usprkos tomu jedan američki odvjetnik je 2005. godine optužio Josepha Ratzingera za “opstruiranje pravde” zbog sumnje da je prikrivao zloporabe svećenika u SAD-u. Taj proces nije vođen jer je prihvaćen formalni zahtjev predsjednika Busha za imunitetom budući da se radi o državnom poglavaru. S druge strane, u Crkvi je vrlo široko prihvaćeno mišljenje da biskup, i to na osnovu onoga što se zove “profesionalna tajna”, nije dužan civilnim vlastima kazneno prijaviti svećenika koji mu je povjerio, čak izvan područja ispovjedne tajne, da je počinio delikt pedofilije.⁶

3. Ivan Pavao II.: Sacramentorum sanctitatis tutela (2001.)

Kao što je već spomenuto, da bi se uklonile pravne nejasnoće, koje su nastupile nakon proglašenja novoga Kodeksa, papa Ivan Pavao II. je u obliku motuproprija 30. travnja 2001. objavio apostolsko pismo *Sacramentorum sanctitatis tutela*.⁷ Zapravo radi se o dokumentu kojim je Papa proglasio norme o najtežim deliktima koji su pridržani Kongregaciji za nauk vjere. To je dokument *Ad exequendam*, poznatiji kao *De delictis gravioribus*, koji je malo kasnije - 18. svibnja 2001. - objavila sama Kongregacija a potpisao kardinal Joseph Ratzinger.⁸

Osnovna nakana, kako kaže sam naslov Papina dokumenta, sastojala se u tome da se zaštititi svetost sakramenata, posebice Euharistije i Pokore, u vezi s opsluživanjem šeste zapovijedi Dekaloga. Papa je podsjetio na dokument iz 1962. godine, kojim su isključivo Kongregaciji Svetog Oficija bile rezervirane ove kauze, te naglasio kako je *Crimen sollicitationis* imao snagu zakona zato što je, prema propisu kan. 247 § 1 Kodeksa iz 1917. godine, Kongregaciji predsjedao sam Papa dok je službujući kardinal obnašao službu tajnika.

Nakon Drugoga vatikanskog sabora započeo je proces reforme Rimske kurije kojim je najprije ravnala apostolska konstitucija Pavla VI. *Regimini Ecclesiae universae* od 15. kolovoza 1967.⁹ a potom apostolska konstitucija Ivana Pavla II. *Pastor bonus* od 28. lipnja 1988.¹⁰ Ovim posljednjim dokumentom (čl. 52) određeno je da Kongregacija za nauk vjere, koja je tijekom ove reforme dobila novo ime, sudi delikte protiv vjere i najteže delikte protiv morala, koji su počinjeni ili tijekom slavljenja sakramenata ili u toj prigodi, a koji su njoj dojavljeni, te da izriče i primjenjuje kanonske kazne prema propisu općega ili posebnoga zakona. Pitanje procesuiranja delikata protiv vje-

⁶ Usp. www.30giorni.it (30 Giorni, veljača 2002.).

⁷ Usp. IVAN PAVAO II., “Sacramentorum sanctitatis tutela”, u: *Acta Apostolicae Sedis* 93/2001., str. 737-739; *Enchiridion Vaticanum*, 20, EDB, Bologna, 2004., str. 396-401.

⁸ Usp. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, “Epistula *Ad exequendam*”, u: *Acta Apostolicae Sedis* 93/2001., str. 785-788; *Enchiridion Vaticanum*, 20, EDB, Bologna, 2004., str. 490-497.

⁹ Usp. PAVAO VI., “Constitutio apostolica *Regimini Ecclesiae universae*”, u: *Acta Apostolicae Sedis* 59/1967., str. 885-928; *Enchiridion Vaticanum*, 2, EDB, Bologna, 1981., str. 1274-1345.

¹⁰ Usp. IVAN PAVAO II., “Constitutio apostolica *Pastor bonus*”, u: *Acta Apostolicae Sedis* 80/1988., str. 841-930; *Enchiridion Vaticanum*, 11, EDB, Bologna, 1991., str. 492-635.

re riješeno je posebnim pravilnikom objavljenim 29. lipnja 1997.¹¹ No ostalo je da bude detaljnije definirano što su to “najteži delikti protiv morala, koji su počinjeni ili tijekom slavljenja sakramenata ili u toj prigodi” a koji su u isključivoj nadležnosti Kongregacije.

Zbog toga su nastale norme o najtežim deliktima koji su pridržani Kongregaciji za nauk vjere, *De delictis gravioribus*. Objavljene su 18. svibnja 2001., a stupile su na snagu prethodnoga 30. travnja kad ih je Ivan Pavao II. proglasio. Od istoga dana, prema njegovoj odredbi, imale su snagu zakona i prestao je vrijediti *Crimen sollicitationis*. Priredilo ih je posebno Povjerenstvo koje je bilo osnovano u tu svrhu a trebale su biti usklađene sa *Zakonikom kanonskoga prava* za latinski dio Crkve i *Zakonikom kanona istočnih Crkava*.

4. Kongregacija za nauk vjere: *De delictis gravioribus* (2001.)

4.1. *Delicta graviora* protiv Euharistije

Prema normama *De delictis gravioribus*, najteži delikti u slavljenju sakramenta Euharistije, pridržani Kongregaciji, su sljedeći:

1. Bacanje ili čuvanje posvećenih euharistijskih prilika u svetogrđne svrhe, ili njihova profanacija. - CIC u kan. 1367 i CCEO u kan. 1442 za ovaj zločin predviđaju izopćenje *latae sententiae*, pridržano Apostolskoj Stolici, a ako se radi o kleriku može ga se otpustiti iz kleričkog staleža.

2. Pokušaj slavljenja Euharistije sa strane onoga tko nije primio svećenički red. - CIC u kan. 1378 § 2 t. 1 za ovoga prekršitelja predviđa kaznu zabrane bogoslužja (interdikta) dok se u CCEO to ne spominje, ali nakon objavljivanja normi Kongregacije, koje imaju snagu zakona, ulazi i u taj Zakonik.

3. Hinjenje (simulacija) slavljenja Euharistije. - CIC u kan. 1379 a CCEO u kan. 1443 predviđaju kazne za hinjenje slavljenja svih sakramenata ali, prema normama Kongregacije, jedino hinjenje slavlje Euharistije jest *delictum gravius*.

4. Koncelebracija euharistijske žrtve sa službenicima crkvenih zajednica koje nemaju apostolsko nasljedstvo niti priznaju dostojanstvo sakra-

menta svećeničkoga ređenja. - Prema CIC kann. 908 i 1365 i prema CCEO kann. 702 i 1440, katoličkim svećenicima je zabranjeno koncelebrirati Euharistiju sa svakim tko nije katolički svećenik i za takav prekršaj su predviđene kazne. Međutim, *delictum gravius*, prema elementima iz definicije Kongregacije (manjak apostolskoga nasljedstva; nepriznavanje sakramenta Reda), odnosi se npr. na koncelebraciju s “protestantskim” pastorima, ali ne i s pravoslavnim svećenicima.

5. Posvećenje u svetogrđne svrhe jedne prilike bez druge u euharistijskoj celebraciji, ili posvećenje obiju prilika izvan euharistijskoga slavlja. - CIC u kan. 927 za ovakva “slavlja” kaže: Ne smije se!

4.2. Delikti protiv Ispovijedi

Delicta graviora protiv svetosti sakramenta Ispovijedi, pridržani Kongregaciji, su:

1. Odrješenje sukrivca u grijehu protiv šeste zapovijedi Dekaloga. - CIC u kan. 1378 § 1 i CCEO u kan. 1457 propisuju kaznu izopćenja *latae sententiae* za počinitelje ovoga delikta koje je pridržano Svetoj Stolici.

2. Poticanje, u činu Ispovijedi, ili prigodom ili pod izgovorom Ispovijedi, na grijeh protiv šeste zapovijedi Dekaloga ako je usmjereno na grijeh sa samim ispovjednikom. - CIC u kan. 1387 i CCEO u kan. 1458 za počinitelje ovoga prekršaja predviđaju teške kazne sve do otpuštanja iz kleričkoga staleža. Ovdje treba uočiti da je *delictum gravius* samo ona sollicitacija koja je usmjerena na griješenje sa samim ispovjednikom dok propisi obaju Zakonika kažnjavaju svaku sollicitaciju, to jest i poticanje na grijeh s trećom osobom. Sollicitacija je također i ohrabivanje na grešno ponašanje. No i mogući pokušaj da ispovjednik koristi sakrament Ispovijedi da bi “snimio” žrtvu i da bi s njom uspostavio prvi kontakt lako bi mogao biti svrstan pod *sollicitatio inchoata* (početna sollicitacija) ako bi se radilo o započinjanju naoko nevinoga razgovora radi ugovaranja susreta izvan Ispovijedi s nakanom vršenja bludnoga grijeha.¹²

3. Izravna povreda sakramentalnoga pečata sa strane ispovjednika - CIC u kan. 1388 § 1 i CCEO u kan. 1456 § 1 ovo kažnjavaju izopćenjem *latae sententiae* koje je pridržano Svetoj Stolici. Ovdje

¹¹ Usp. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, “Agendi ratio in doctrinarum examine”, u: *Acta Apostolicae Sedis* 89/1997., str. 830-841; *Enchiridion Vaticanum*, 16, EDB, Bologna, 1999., str. 512-523.

¹² Usp. Charles J. SCICLUNA, “Procedura e prassi presso la Congregazione per la dottrina della fede riguardo ai *delicta graviora*”, u: www.dehon.it

treba napomenuti da norme Kongregacije za *delictum gravius* smatraju samo izravnu povredu sakramentalnoga pečata no Ivan Pavao II. je, primivši kardinala Josepha Ratzingera 7. veljače 2003., odlučio ovamo pridružiti i neizravnu povredu sakramentalnoga pečata. To je svakako olakšalo proceduru i ordinarijima i Kongregaciji jer nije uvijek lako razlučiti što je izravna a što neizravna povreda.¹³

4. Onaj tko snima bilo kakvim tehničkim sredstvom i širi putem sredstava društvenoga priopćavanja ono što u, pravoj ili hinjenoj, sakramentalnoj Ispovijedi kaže bilo ispovjednik bilo pokornik, upada u kaznu izopćenja *latae sententiae*, koja nije nikomu pridržana. - Ova kazna bila je na snazi od 25. ožujka 1973., kad je proglašena,¹⁴ do stupanja na snagu novoga Zakonika 1983. godine koji ju ne spominje. Jednako ju ne spominju ni *Zakonik kanona istočnih Crkava* ni norme Kongregacije, vjerojatno zbog previda zakonodavca. No ovo izopćenje ponovno je vraćeno dekretom Kongregacije za nauk vjere od 23. rujna 1988,¹⁵ a 7. veljače 2003. Ivan Pavao II. je ovaj prekršaj uvrstio u *delicta graviora*.

4.3. Delicta graviora protiv morala

Od svih mogućih prekršaja protiv morala, Kongregaciji za nauk vjere pridržan je samo jedan: delikt protiv šeste zapovijedi Dekaloga koji počinio neki klerik s maloljetnikom ispod 18 godina života.

Ovdje se čini korisnim dodati neke informacije na osnovu prakse Kongregacije za nauk vjere.¹⁶

Prije svega "delikt s maloljetnikom" ne znači samo fizički kontakt ili izravnu zloporabu maloljetne osobe, nego i neizravnu kao što je npr. pokazivanje pornografskoga materijala maloljetnicima ili pokazivati se gol pred njima. Uključuje također snimanje pedofilske pornografije s interneta zbog čega su neki svećenici bili osuđeni. A prema već ustaljenoj praksi Kongregacije ovo ulazi pod kategoriju *delictum gravius*.

Kan. 1395 § 2 *Zakonika kanonskoga prava* posebno kažnjava delikt klerika protiv šeste zapovijedi s osobom mlađom od 16 godina za što je predviđeno čak i otpuštanje iz kleričkoga staleža. *De delictis gravioribus* međutim govori o deliktu, koji bi počinio klerik s osobom mlađom od 18 godina i kažnjava svaki takav prekršaj: pedofilski s djetom, efebofilski s adolescentima, homoseksualni kao i heteroseksualni s maloljetnicima između 16 i 18 godina.

Posebno diskutabilno pitanje jest odredba da kažnjivo djelo ove vrste, koje je pridržano Kongregaciji, prema odredbi *De delictis gravioribus* zastarijeva nakon deset godina. Naime, odredba da neka *actio criminalis* ove vrste zastarijeva jednostavnim istekom vremena time je donesena prvi put u povijesti i treba se nadati da neće imati dugu budućnost jer takvi zločini ne bi smjeli nikada prijeći u zastaru.¹⁷ Zapravo, samo godinu dana nakon što je to propisano, Ivan Pavao II. je 7. studenoga 2002. dao Kongregaciji mogućnost da, na utemeljenu molbu pojedinoga biskupa, ovu odredbu može derogirati od slučaja do slučaja. No, dok se to ne promijeni, treba znati kako, za razliku od odredbe *Zakonika kanonskoga prava* (kan. 1362 § 2) da "zastara teče od dana kad je počinjeno kažnjivo djelo ili, ako je kažnjivo djelo trajno ili je prešlo u naviku, od dana kad je prestalo", ovdje je izričito određeno da za *delicta graviora*, koja je počinio klerik, zastara teče tek od dana kad je maloljetnik napunio 18 godina života.

4.4. Istraživanje i proces

4.4.1. U slučaju dijecezanskoga klerika

Propisano je da ordinarij, svaki put kad ima "barem vjerojatnu obavijest o rezerviranom deliktu", nakon što obavi prethodnu istragu, informaciju treba dojaviti Kongregaciji za nauk vjere. Primivši obavijest, Kongregacija će ili, zbog posebnih razloga, sebi pridržati slučaj, ili narediti or-

¹³ Usp. Charles J. SCICLUNA, "Procedura e prassi presso la Congregazione per la dottrina della fede riguardo ai *delicta graviora*"...

¹⁴ Usp. SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, "Declaratio Sacra Congregatio", u: *Acta Apostolicae Sedis* 65/1973., str. 678; *Enchiridion Vaticanum*, 4, EDB, Bologna, 1978., str. 1502-1503.

¹⁵ Usp. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI, "Decretum Congregatio", u: *Acta Apostolicae Sedis* 80/1988., str. 1367; *Enchiridion Vaticanum*, 11, EDB, Bologna, 1992., str. 844-845.

¹⁶ Usp. Charles J. SCICLUNA, "Procedura e prassi presso la Congregazione per la dottrina della fede riguardo ai *delicta graviora*"...

¹⁷ Usp. Gianni CARDINALE, "Il 'pm' vaticano: 'Chiesa rigorosa sulla pedofilia'"...

dinariju, dajući mu prikladne norme, da nastavi dalje posredstvom svoga sudišta.

Ako Kongregacija sebi pridrži slučaj, ovisno o elementima, može odlučiti: prvo, da slučaj ne zahtijeva nikakvu kaznu i predložiti ili potvrditi koju upravnu mjeru, koja nije kaznena, s nakanom da se zaštititi javno dobro Crkve i dobro prijavljene osobe. Protiv ovoga nije moguć utok Apostolskoj Signaturi ali je moguće napraviti utok Kongregaciji za nauk vjere. I drugo, u posebno teškim slučajevima Kongregacija može predložiti Papi *dimissio ex officio* prijavljenoga klerika. Radi se o slučajevima koji su vrlo teški i koji su nedvojbeni i dobro dokumentirani. Praksa je Kongregacije u ovakvim slučajevima da od ordinarija traži da on zamoli okrivljenoga ne bi li sam okrivljeni zamolio oslobođenje od svih obveza koje proizlaze iz svećeničkoga ređenja. A ako okrivljeni odbije to uraditi, proces ide dalje tako da disciplinski ured Kongregacije priredi izvještaj Papi koji odlučuje u audijenciji u kojoj prima kardinala pročelnika Kongregacije. Reskript se šalje ordinariju a Papi na odluka nije podložna prizivu (kan. 1404).

Ako Kongregacija odluči slučaj vratiti ordinariju na postupanje, može ga ovlastiti da proces nastavi upravnim postupkom prema kan. 1720 (CCEO kan. 1486). Ako ordinarij smatra da u konkretnom slučaju klerika treba otpustiti iz kleričkoga staleža, svoje mišljenje treba iznijeti Kongregaciji koja će, nakon proučavanja, odlučiti da li će, ili neće, izreći ovu kaznu. Protiv toga njezina dekreta moguć je utok samoj Kongregaciji. A ako Kongregacija, vraćajući slučaj ordinariju, odluči da treba voditi sudski kazneni postupak u biskupiji, i u tomu slučaju priziv je rezerviran sudištu Kongregacije. No, službu sudaca, promicatelja pravde, bilježnika kao i zastupnika u ovim slučajevima valjano mogu obavljati samo svećenici. A kad slučaj bude presuđen na bilo koji način na prvom stupnju, svi spisi *ex officio* moraju što prije biti dostavljeni Kongregaciji.

4.4.2. Postupak protiv klerika redovnika

Kad se pak radi o klericima redovnicima, svaki put kad ima "barem vjerojatnu obavijest" da je neki redovnički klerik počinio *delictum gravius*, nadležni poglavar mora obaviti prethodnu istragu, informirati redovnika i dati mu priliku da se brani (kan. 1717 i 695). Svi spisi potom moraju biti dostavljeni vrhovnom poglavaru redovničke zajednice čija je zadaća da ih dostavi Kongrega-

ciji za nauk vjere, zajedno sa svojim mišljenjem i mišljenjem svoga vijeća o meritumu i proceduri u konkretnom slučaju.

Nakon što primi spise, Kongregacija odlučuje koju proceduru će se primijeniti. Ako se odluči za sudski kazneni postupak, može naznačiti koji je sud nadležan u prvom stupnju u skladu sa zakonom. Ovo sudište, ako se krivica dokaže, može, na svojoj razini, narediti otpuštanje iz redovničke zajednice kao i otpuštanje iz kleričkoga staleža (kan. 1427, 1412, 1408). No, na drugom stupnju u svakom slučaju odlučuje Kongregacija za nauk vjere. Ako se pak Kongregacija odluči za upravni postupak, tražit će od vrhovnoga poglavara da postupi prema kan. 699 § 1. Vrhovni poglavar sa svojim vijećem može odlučiti da klerika ne otpušta iz reda što, da bi bilo valjano, treba potvrditi Kongregacije za nauk vjere (kan. 700). Istovremeno se odlučuje također o mogućem otpuštanju iz kleričkoga staleža a kopija dekreta se *ex officio* šalje Kongregaciji za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života. Međutim, o prizivima protiv dekreta u materiji *delicta graviora* odlučuje isključivo Kongregacija za nauk vjere i u tim slučajevima nije moguć utok Apostolskoj signaturi.

Ako se pak radi o redovničkim ustanovama biskupijskoga prava, svaki intervent vrhovnoga poglavara kod Kongregacije za nauk vjere mora imati i ovjeru biskupa prebivališta ili boravišta redovnika (kan. 103).

5. Kongregacija za kler: posebne ovlasti (2009.)

Benedikt XVI. je 30. siječnja 2009. Kongregaciji za kler dao posebne ovlasti koje je ova Kongregacija, pismom od 18. travnja 2009., priopćila svim ordinarijima u svijetu.

Nakon teološkog uvoda i rasprave o sakramentalnom odnosu između svećenika i biskupa, te svećenika i Crkve, pri čemu je još jednom naglašeno kako svećeništvo izrasta iz Crkve i apostolskoga nasljedstva, Kongregacija naglašava da svećenik uživa prostor autonomije kako u vršenju službe tako u svomu osobnom i privatnom životu. Stoga je on osobno odgovoran za čine koji se odnose na njegov privatni život kao i za čine koje obavlja u vršenju službe. Zato biskup ne može biti smatran pravno odgovornim za čine koje napravi biskupijski svećenik kad krši kanonske norme, opće ili posebne. To načelo, koje je u Crkvi odu-

vijek poznato, nosi sa sobom i to da delinkventno djelo svećenika, njegove kaznene posljedice i eventualna naknada štete trebaju biti imputirani svećeniku koji je počinio zločin, a ne biskupu ili biskupiji koju biskup zakonito predstavlja.

U slučaju ponašanja svećenika, koje može teško naštetiti općem dobru Crkve, ponavlja se da biskup može postupati sudskim ili upravnim postupkom. No, kad ništa drugo ne pomaže, a u nakani da se ostvaruje primjena vrhovnoga zakona Crkve, poznatoga kao *salus animarum*, Benedikt XVI. je Kongregaciji za kler dao sljedeće posebne ovlasti:

1. Kongregacija može razmatrati i predložiti papi da na način *forma specifica* odluči o otpuštanju iz kleričkoga staleža "in poenam", te o dispenzi od obveza koje proizlaze iz ređenja, uključujući celibat, onih klerika koji su pokušali, pa makar i samo civilno, sklopiti ženidbu i koji se ne popravljaju ni nakon što su opomenuti, već nastavljaju živjeti nezakonit i sablažnjiv život (kan. 1394 § 1). Isto vrijedi i za klerike koji su krivi zbog teških vanjskih grijeha protiv šeste zapovijedi Dekaloga (kan. 1395 §§ 1-2).

2. Kongregacija je dobila posebnu ovlast da može intervenirati kad klerik čini "izvanjski prekršaj božanskoga ili kanonskoga zakona" u slučajevima kad postoji posebna težina prekršaja (*specialis violationis gravitas*) i prijeka potreba da se sablažan predusretne ili popravi (kan. 1399). Može to činiti izravno ili potvrđujući odluke ordinarija kad to nadležni ordinarij zatraže. Time se stavljaju izvan snage propisi Kodeksa (kann. 1317, 1319, 1342, 1349) glede izricanja trajnih kazna đakonima zbog teških razloga (*cause gravi*) a svećenicima zbog vrlo teških uzroka (*cause gravissime*). No sve mora biti dostavljeno Papi radi odobrenja "in forma specifica e decisione".

3. Posvema je nova i posebna ovlast da Kongregacija može razmatrati slučajeve, odlučivati i objavljivati gubitak kleričkoga staleža, uključujući dispencu od svećeničkih obveza, zajedno s celibatom, za klerike koji su napustili službu u vremenu duljem od 5 uzastopnih godina i koji, nakon detaljne provjere u mjeri u kojoj je to moguće, nastavljaju biti dragovoljno i nezakonito odsutni iz službe.

U ovim slučajevima dopušteno je, dakle, voditi upravni postupak, koji je kraći i brži od sudskoga postupka. Što se tiče prva dva slučaja, okrivljeniku se najprije mora priopćiti optužbe koje su protiv njega podignute i razloge koji su navedeni,

te dati mu mogućnost da se brani, osim ako se ne želi pojaviti. Nakon toga treba pozorno ispitati, uz dva prisjednika (kan. 1424) sve dokaze, prikupljene elemente i obranu okrivljenoga. Na kraju treba biti izdan dekret (kann. 1344-1350) ako o počinjenom prekršaju nema dvojbi, uz poštivanje propisa kan. 1362 o zastari.

Glede slučajeva kad klerik nezakonito napusti službu u trajanju duljem od 5 uzastopnih godina i nastavlja biti dragovoljno i nezakonito odsutan iz službe, svaki slučaj mora biti zasebno proučen. Ako je stvar nedvojben, čak i za slučajeve koji su se dogodili prije dobivanja ovih posebnih ovlasti, ordinarij inkardiacije može tražiti od Apostolske Stolice objavu gubitka kleričkoga staleža uz dispencu od svećeničkih obveza, uključujući celibat, ali nakon detaljne provjere u mjeri u kojoj je to moguće. Nadležni ordinarij može povjeriti istražni postupak, ili zastalno ili od slučaja do slučaja, prikladnom svećeniku svoje ili druge biskupije. No u tomu postupku uvijek mora, radi zaštite javnoga dobra, intervenirati također promicatelj pravde. Kazna može biti objavljena tek nakon što nadležni ordinarij, nakon istrage i na temelju eventualne izjave samoga klerika ili na osnovu izjava svjedoka, općega glasa i indicija, stekne moralnu sigurnost o nepovratnom napuštanju klerika. Tijekom postupka svako slanje dopisa mora biti obavljeno na siguran način a, nakon što završi istragu, istražitelj sve dokumente dostavlja ordinariju zajedno s vlastitim izvještajem. Ordinarij sve spise dostavlja Svetoj Stolici uz koje dodaje i svoje mišljenje. Ako Apostolska Stolica bude smatrala da istragu treba dopuniti, to će tražiti. Ali ako istražne radnje budu procijenjene dostatnima, Sveta Stolica će izdati reskript o gubitku kleričkoga staleža uključujući dispencu od obveza koje proizlaze iz svećeničkoga ređenja i dostaviti ga nadležnom ordinariju koji se mora pobrinuti da bude objavljen. Ipak, u nekim iznimnim slučajevima, nakon gubitka kleričkoga staleža, klerik, koji bi tražio rehabilitaciju, može to učiniti tako da će, posredovanjem biskupa koji bi bio spreman primiti ga (*episcopus benevolus*), Apostolskoj Stolici uputiti potrebnu molbu.

Zaključak

Za ispravo razumijevanje problematike, o kojoj je riječ, potrebno je voditi računa da su procesi protiv počinitelja *delicta graviora*, uključujući izricanje predviđenih kazna, pridržani Kongre-

gaciji za nauk vjere. To se nikako ne smije poistovjetiti s ispovjednom materijom koja je stvar područja savjesti i koja se rješava na posvema drukčiji način. Naime, Kongregaciji za nauk vjere nije pridržano odrješenje od *delicta graviora*, nego njihov progon i kažnjavanje. Tako bi se u okviru sakramentalne Ispovijedi moglo odriješiti od grijeha npr. nekoga penitenta koji je počinio pedofilski zločin, ili onoga tko je snimao Ispovijed i širio snimljeni materijal, uz uvjet da se zaista iskreno pokajao. Naravno, njegov ispovjednik ga ne bi smio prijaviti ni crkvenom ni civilnom sudu jer mora čuvati ispovjednu tajnu ali, bez obzira

što se pokajao i bez obzira što je dobio ispovjedno odrješenje *pro foro interno*, takav počinitelj po Ispovijedi i dobivenom sakramentalnom odrješenju nikako ne bi bio oslobođen kaznene odgovornosti. Dapače, budući da njegova odgovornost na vanjskom području i dalje ostaje, treba biti procesuiran i kažnjen ako bi ga netko treći prijavio sudu. Odnosno, sva kaznena djela i dalje se progone i kažnjavaju na način kako je to predviđao opći crkveni zakon i do sada, osim onih delikata koji su ovim posebnim zakonima formalno uvršteni među *delicta graviora*.

BISKUPOVE HOMILIJE

U mostarskoj katedrali

O BOŽJEM DARU SVEĆENIČKOGA CELIBATA

Veliki četvrtak, 1. travnja 2010.

Na Veliki četvrtak u 11 sati u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve slavljena je Missa chrismatis - Misa blagoslova i posvete ulja. Sudjelovalo je oko 80 svećenika i tri franjevačka đakona. Misu je predvodio mjesni biskup Ratko Perić, uz kojega su bili generalni vikar dr. don Tomo Vukšić i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Ivan Sesar. Biskup je pod misom izgovorio propovijed koju prenosimo u cijelosti.

Braćo svećenici, dragi vjernici!

Sveti Otac Benedikt XVI., otvarajući "Svećeničku godinu" prošloga lipnja, zadužio je Kongregaciju za kler da na najbolji mogući način promiče i obogaćuje ovu godinu, i spoznajno i doživljajno. U tom smislu Kongregacija je u ožujku upriličila teološki kongres širokih razmjera, a u lipnju planira održavanje duhovnih vježbi za svećenike sa svih strana svijeta. Na dvodnevnom kongresu, održanom u Rimu na Lateranskom sveučilištu 11. i 12. ožujka, sudjelovalo je 5 kardinala, preko 50 biskupa i preko 500 svećenika. I sam je Papa primio sudionike kongresa u posebnu audijenciju u petak 12. ožujka i izgovorio prigodnu poruku svećenicima o njihovu identitetu pred Bogom i pred ljudima. Drugoga dana kongresa, poslije podne, obrađena su tri naslova s područja svećeničkoga celibata: temeljno predavanje "Crkveni celibat - povijesno-doktrinarni profili", te dva priopćenja: "Svećenički celibat - psihičko-duhovni profil" i "Svećenički celibat, institucionalna karizma". Ovo posljednje priopćenje o celibatu kao karizmi, koja je uzakonjena ili poustanovljena, izrekao je kardinal Julian Herranz, dojučerašnji predsjednik Papinskoga vijeća za zakonodavne tekstove. Vjerujem da su se većini (a ne samo meni osobno) vrlo svidjele refleksije kard. Herranza (www.annussacerdotalis.org), koje bih htio

svojim riječima prenijeti i vama ovdje sabranima na Veliki četvrtak, na naš osobit svećenički dan, kada se slavi *Missa chrismatis*.

1 - Osjećaj vjere ili *sensus fidei*. Riječ ili *Logos*, jedna od definicija Sina Božjega, nama se priopćila utjelovljenjem, tako da tu Riječ vidimo; ostala nam je Riječ zapisana u riječima Svetoga Pisma tako da je čitamo i u propovijedanju čujemo. Ali ta definicija Riječi ili *Logosa* beskrajno nadilazi naše razumno poimanje, koje se ukazuje kao sitna kap uma u tihom ili tajanstvenom oceanu božanske mudrosti. A i iz onoga što nam se božanska Riječ ili *Logos* priopćuje, uviđamo tek malo kakva je to neopisiva drama i same Biblije pisane po porocima kroz dvije tisuće godina, i same Povijesti teologije prožete raspravama crkvenih učitelja i teologa također kroz dvije tisuće godina. Sve naše natukničko iskazivanje božanske Riječi nije ništa drugo doli puko mucanje toga Otajstva ili bogatstva koje je nebeski Zaručnik povjerio svojoj Zaručnici - Crkvi. Zato nam priskače u pomoć vjera, osjećaj vjere, darovani smisao vjere, kojom premošćujemo ovu svoju ljudsku ograničenost s Božjom neograničenošću.

U odnosu na celibat kao poseban Božji dar, jedinstven i neprocjenjiv, papa Pavao VI. izreče ovu misao: "Nije da se tek od danas razmišlja o višestrukoj prikladnosti celibata za službenike Božje,

pa makar izričiti razlozi i bili različiti za različite mentalitete i različite situacije, oni su ipak uvijek bili nadahnuti na specifično kršćanskim promatranjima, u temelju kojih se nalazi *intuicija najdubljih motiva*.¹ Tek intuicija, a ne sasvim jasna spoznaja i nedvosmisleno razumijevanje.

Sam osjećaj vjere ili onaj nadnaravni smisao upozoravao je, od početka Crkve, na višestruke i uzajamne spona između konkretnoga djevičanskog izbora i službenoga svećeništva koje je Krist ustanovio i nama predao. To mogu posvjedočiti plejade svećenika, učitelja, teologa, koji su na karizmatičan dar celibata, od Boga im darovan, znali uzvratiti uzdarjem po potpunu posvećenju božanskomu otajstvu. Premda je od samih početaka bilo razvidno da sama narav svećeništva ne iziskuje savršenu uzdržljivost, tj. beženo stanje (1 Tim 3,2-5; Tit 1,5-6), nego radije poseban dar ili karizmu (Mt 19,11-12), ipak je u samome narodu Božjem rasla svijest i sigurnost da između ta dva dara, svećeništva i celibata, postoji stvarna i duboka veza, koja se tijekom vremena uzakonila i poustanovila.

Koncilski dekret o službi i životu svećenika, u broju 16 o celibatu, počinje značajnom rečenicom: "Crkva je u svećeničkom životu uvijek uvelike cijenila savršenu i trajnu uzdržljivost radi kraljevstva nebeskoga, koju je Krist preporučio, koju su tokom vremena, pa također i u našim danima, mnogi vjernici dragovoljno prihvatili i hvalevrijedno držali, a posebno pak u svećeničkom životu".² Zato Katolička Crkva čvrsto drži stečeno zakonodavstvo i s povjerenjem se uzda u Boga da će Otac uvijek pozivati dostatan broj onih koji će zajedno sa svećeništvom prigrliti i beženo stanje. Da spomenemo i to kako isti dekret govori o tri velika razloga prihvatanja toga stanja: kristološkom, ehato-loškom i ekleziološkom. Ova dva posljednja mogu se lako svesti na onaj prvi, kristološki, koji je izvorni. Zato ćemo se najviše i zadržati na ovom prvom razlogu koji potječe iz nauka i prakse Kristove.

2 - Motivi "višestruke prikladnosti". U teološkom razmišljanju Crkva polazi od činjenice da svećenik u svome sakramentalnom otajstvu nije delegat ni pojedinih zajednica ni cjeline naroda Božjega. Nije on ni delegat ili činovnik Božji. On je po preobrazbenoj milosti sakramenta reda, ne po bilo kakvoj vlasti, nego po vlasti kojom "Krist

svoje Tijelo izgrađuje, posvećuje i upravlja",³ živi znak trajne nazočnosti Kristove u njegovu narodu. Zaređeni svećenik jest *alter ego* Jedinorođenoga Sina Božjega, s obzirom na samu bit, ontološku stvarnost, a zaređenik djeluje ne samo u ime, nego i u osobi samoga Krista - Glave (*in persona ipsius Christi Capitis*), dakle s obzirom na djelatnu, operativnu ili funkcionalnu stvarnost. Riječ je u prvotnom ili izvornom smislu o osobi i o poslanju Isusa Krista. A u drugotnom ili participiranom redu svećenik je sakramentalno vezan i uz osobu i uz misiju Kristovu. A budući da je Krist od početka do kraja savršeno djevičanski živio, i da se njegovo zemaljsko djevičansko beženstvo potpuno podudaralo s njegovim vječni svećeništvom, tako se i svećenik kao Kristov *alter ego* koji djeluje *in persona Christi* u svome celibatu ili djevičanstvu "posvećuje Kristu na nov i odličan način".⁴

Kao što se Krist Gospodin svojim beženo-djevičanskim staležom posvetio puninom ljubavi svoga bića Očevoj ljubavi i volji, i istodobno svim bićem svojim, dušom i tijelom, kroza sav svoj život posvetio službi "pomirenja" (Rim 5,11) ljudi s Bogom, tako je i svećenik po sakramentu svetoga reda pozvan da se posve posveti i suobliči Kristu, vrhovnom svećeniku, u čemu mu osobito pomaže sloboda od spona "tijela i krvi".⁵ Takav svećenik, oslobođen ženidbenih veza i obiteljskih obveza, može posvetiti svoje vrijeme, sposobnosti i cio život istinskoj ljubavi u Bogu i služenju ljudima.

Kada to i tako svećenik čini, onda se on ne samo suobličuje Kristu, čistomu i svetomu, nego ide u susret onomu evanđeoskom savjetu da se odrekne svega - svoga ja, svoga tijela i svega svijeta, pa prema tomu i onih dobrih i vrijednih stvari i osoba, pa i supružnika i djece - "poradi mene i kraljevstva nebeskoga" (Mk 10,23-3), veli Gospodin. Istina, ovo Isus govori svojim pristašama, sljedbenicima, svim dakle vjernicima. I doista u svakome staležu ima čistih i beženih ili djevičanskih. Ali to se posebno odnosi na svećenike, one osobite izabranike Božje zato što "im je dano" ne samo "znati otajstva Kraljevstva nebeskoga" (Mt 13,11), nego i zato što su pozvani, osposobljeni i poslani da budu "upravitelji tih otajstava" (1 Kor 4,1).

Upravo zato što je Isus apostole, dakle i sve svećenike, osobno i otajstveno pozvao, jer on reče: "ne

¹ Enciklika pape PAVLA VI., *Coelibatus sacerdotalis*, 1968., br. 18.

² *Presbyterorum Ordinis*, br. 16.

³ PO, br. 2.

⁴ PO, br. 16: *nova et eximia ratione Christo consecratur*.

⁵ *Coelibatus sacerdotalis*, br. 21.

izabrate vi mene nego ja izabrah vas" (Iv 15,16), da slijede njegov savjet, s pravom se smatra podudarnim i prikladnim celibatarno stanje zaređenu svećeniku da može prenositi ne onaj prvi način života iz stvaranja (Post 2,18), nego ovaj novi način života, novoga stvorenja u Kristovu djelu otkupljenja (2 Kor 5,17). Takav celibatarni apostol, biskup, svećenik jače i šire sudjeluje u punini Kristove ljubavi koja proizvodi novo čovječanstvo, koje je rođeno "ne od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževlje, nego od Boga" (Iv 1,13).

Kao što Krist ne daruje svoj život jednoj osobi, jednoj obitelji, nego cijeloj Crkvi, cijelomu čovječanstvu, tako i svećenik, po uzoru na Krista, daje svoj život ne jednoj ženi, jednomu djetetu, nego cijeloj Crkvi Božjoj. Takav se čovjekov stav može shvatiti, ne kao izbjegavanje određenih naravnih pogodnosti i dužnosti, nego kao sublimiranje ljudskih odnosa na uzvišenijem stupnju u logici ljubavi prema Kristu i njegovoj Crkvi. Tako se s kristološkoga gledišta prelazi i na onaj ekleziološki - svećenik je za Crkvu, i na onaj eshatološki - sve poradi kraljevstva Božjega koje je već započelo na ovome svijetu i imat će svoj kraj i puninu na drugome.

Tako bismo mogli zaključiti:

- Celibat nije nešto što je svećeništvu izvana nametnuto, iz nekih feudalnih, imovinskih, disciplinskih razloga, makar se i takvi razlozi tijekom povijesti pojavljivali, nego to je unutarnja kvaliteta koja, kao posebna karizma, ako ne proistječe iz same naravi socijalnoga sakramenta svećeništva, svakako je vrlo usko povezana s njime. Kao što je ženidba ustanovljena za donošenje naravnoga života, tako je beženo stanje, koje je vezano uza svećeništvo, ustanovljeno za donošenje nadnaravnoga života. Ponavljamo: svećeništvo po svojoj naravi i samo po sebi ne zahtijeva celibat (dokaz su tomu istočne Crkve raznih obreda), ali ga uvelike priželjkuje, na nj se priziva kao na nešto što je svećeništvu prikladno, gotovo svojstveno.

- Ključ ove duboke povezanosti između ta dva dara - svećeništva i prihvaćena i posvećena celibata - jest u činu vjere samoga svećenika i u logici Kristove ljubavi prema Ocu i prema svijetu.

- Ako je svećeništvo otajstvo, a to svakako jest, jer je to *sacramentum*, *mysterion* = otajstvo, onda je i celibat svojevrsni misterij, koji se ukazuje kao izazov suvremenoj teologiji svećeništva i samomu odgoju na svećeništvo. Zato ga treba i tretirati i proučavati kao otajstvo Božje ljubavi.

- Budući da tako stvari stoje, Crkvi ne pada na pamet - unatoč raznim zloporabama na raznim

razinama - da dokida tu poustanovljenu karizmu, nego usrdno moli Boga da nikada ne ponestane obdarenih i plemenitih svećenika koji će se subličavati Kristu Gospodinu i nasljedovati ga i u njegovu izboru i u životu.

- Crkva je svjesna da mora biti budna u izboru i odgoju svećeničkih kandidata. Ona to od početka kandidatova ulaska u sjemenište ili bogoslovijsku otvoreno i pošteno pita:

Želiš li biti svećenik?

- Želim.

Sa svećeništvom je bitno i životno povezano beženo stanje. Prihvaćaš li to celibatarno stanje svjesno i svojevolumno?

- Prihvaćam. I to se stalno ponavlja i tako se stalno odgaja kroz sve vrijeme bogoslovijskoga života. I na ređenju za đakonat jasno se i razgovijetno pita:

"Hoćeš li pred Bogom i Crkvom trajno čuvati beženstvo radi kraljevstva nebeskog u službi Bogu i ljudima, kao znak svoga predanja Kristu Gospodinu?"

- Hoću.

Udijelio ti Gospodin ustrajnost u svetoj odluci!"

- Crkvu, tj. njezine predstavnike - biskupe, svećenike, redovnike i redovnice koji su prihvatili Božji dar potpune čistoće, zavjetovane ili uzakonjene - ništa tako u očima svijeta, posebno medijskoga, internetskoga, ne kompromitira i ne degradira kao dvolično ponašanje i škandalozne zloporabe na tome području, gdje bi inače trebala biti očigledna jasnoća i čistoća evanđeoskoga svjedočenja.

Zato kada se vidi nevjernost toj vlastitoj odluci i obećanju, i javno pokažu zli primjeri, pa i u samom svećeništvu, bilo posrijedi maloljetstvo ili punoljetstvo, Crkva mora biti odlučna u otklanjanju i kažnjavanju sablazni pa radilo se o bilo komu.

Neka nam svima, po zagovoru Blažene Djevice Marije bezgrješno začete i cijeloga svoga života prečiste, pomogne Otac, Sin i Duh Sveti. Amen.

S obzirom na prijenos Svetootajstva nakon sv. Mise Večere Gospodnje,

1 - Kongregacija za bogoštovlje 20. veljače 1988. (*L'Osservatore Romano*, 21. II. 1988.) izdala je okružnicu o uskršnjim slavljinama, u kojoj se u broju 55 propisuje: "Presveti sakrament treba se

čuvati u zatvorenu svetohraništu. Ni u kojem slučaju ne smije biti izloženo u monstranci!” Svećenici i vjernici pozvani su ostanu u činu klanjanja Presvetomu, uz čitanje kojega poglavlja Ivanova evanđelja (13-17).

2 - Zabrana svečanoga klanjanja nakon ponoći, kada nastupa Veliki petak, jest zato što se

liturgija okreće od oltara pohrane prema križu. Stoga sve zajedničke i organizirane pobožnosti pred oltarom pohrane kao što su ura klanjanja, liturgijski časovi, razne druge pobožnosti i slično trebaju prestati nakon ponoći”.

Pred mostarskom katedralom

KAKO I ZAŠTO BOG ZOVE?

Duhovi, 23. svibnja 2010.

Dragi vjernici! Riječ je upućena svima, osobito našim kandidatima za sv. potvrdu. A vi ćete im roditelji i kumovi ovo tijekom vremena “prevoditi” i nastojati da to oni provode u život.

Krizmanici i krizmanice! Nalazite se na prvoj razmehi svoga života. Treba izabrati životno usmjerenje, opredijeliti se za znanost ili za zanat. Želimo vam u tome pomoći uzimajući iz Svetoga Pisma primjere kako Bog izravno zove i što čovjeku poručuje. Izabrali smo nekoliko mjesta susreta Boga s pojedinim osobama kako se odnose prema darovima Duha Božjega, kao i jedan grad, jedan od najpoznatijih u povijesti svijeta, Jeruzalem. Bog proziva te osobe i taj grad. Proziva ih dva puta. A kada Bog nešto ponavlja, onda je to snažno i važno. Dobro prati i još bolje pamti! Uhom slušaj i duhom poslušaj!

1 - Abraham na kušnji pobožnosti. Abraham, Sara i sin im Izak sretna obitelj. Najednom zaori glas koji samo otac čuje: Abrahame! Abrahame! (Post 22,1). Dva puta uzastopce. Ako je prvi put prečuo, nije drugi put. I onda: Žrtvuj mi sina jedinca, koga ljubiš. Izaka! Pođi u krajinu Moriju i prinesi ga kao žrtvu paljenicu. Odreci se sina, kojega si ionako primio na dar. Abraham nikada prije nije čuo takva glasa i zahtjeva. Je li to Božji glas? Jest! Pokaži se po Božjoj volji, po Božju, pobožno. Eto dara pobožnosti na kušnji. Ali Abraham ne zna da je to kušnja njegove vjere i ljubavi prema Boga. Zato može biti zasluga ili promašaj!

Roditelji, roditelji! Bog vam je dao djecu na dar. Valja misliti na uzdarje. Nema većega i ljepšega uzdarja Bogu od prinošenja svoje djece Božjoj

ljubavi. Bog više voli vašu djecu negoli vi sami. Bog više želi zdravlja i spasa vašoj djeci negoli vi sami. Ako ih Bogu prikažete, onda su u sigurnim rukama, Bog zna što će s njima. I djeca sretna i vi sretni s njima. Ako ih želite oteti Bogu, a ubaciti ih u ovaj svjetski kovitlac trenutačne strasti i propadljive slave, kako se ne bojite da će im se prolazna sreća pretvoriti u trajnu nesreću i na zemlji i nakon groba. Tko tako živi da ima pred sobom neistraživu vječnost koju Bog daje, taj je sretan već na ovome svijetu. Tko živi **po-Božjem-zakonu**, sretan je i u vremenu i u vječnosti.

2 - Mojsije u pustinji straha Božjega. Nalazimo se na brdu Sinaju, na šiljcu Horebu. Mojsije je pastir ovaca kod svoga tasta Jitra. Kad najednom ugleda rasplamtjelu vatru. Grm gori, a ne izgara. Poče se Mojsije primicati da vidi što je. A iz vatre prolomi se gromoglas: Mojsije! Mojsije! (Izl 3, 4). Dva puta. Ja sam Bog Abrahamov. Ne primiči se! Izuj se! Ovo je sveto tlo. Gdje ti je strahopoštovanje? Ja imam s tobom svoj plan, veli mu Bog. Pripremi se, junače, kanim te poslati u dugoročnu misiju, u izbavljenje izabranog naroda iz tminskoga ropstva. Pod mojim vodstvom. Ne može se Mojsije približiti Božjoj vatri. Mora se izuti iz svojih prljavih opanaka, lišiti svojih poderanih haljina, zapravo riješiti svojih zemaljskih dronjaka i zamišljaja da ide i radi kako on hoće. Boga slušaj!

Krizmanici, krizmanici! Ne možemo biti u službi Bogu sa svojim grijesima, sa svojim sebičnim i naopakim planovima, obućom i odjećom. Treba odstraniti sa svoga srca sve što ga sputava

na ovome svijetu i pristupiti Božjemu vatrištu. Bog nas prima tako da uredimo svoju dušu i svoju savjest kako on hoće. Ako se želiš ogrijeti na Božjoj vatri, onda skini izolaciju sa sebe koja priječi Božjoj riječi da te prožme i ogrije i pošalje na životni zadatak. Imaš li **bogobojznosti**?

3 - Samuel u svetištu mudrosti. Nalazimo se u prošteništu zvanom Šilo, u Palestini, gdje je Kovčeg zavjetni s 10 Božjih zapovijedi danih Mojsiju. Tu je svećenik Eli sa svojom obitelji, dvojicom nevaljalih sinova. Tu je majka Ana dovela svoga dječaka Samuela, "isprošena od Boga", da ga Bogu daruje u službu. Taj se mali razvijao u krjeposti i mudrosti pred Bogom i pred ljudima, učeći i opslužujući zapovijedi. Kad mu je bilo 15-ak godina, eto mu jedne noći u snu tiha glasa s neba: Samuele! Samuele! (1 Sam 3,10). Nije Samuel znao ni tko, ni odakle, ni zašto. Traži razjašnjenje od svećenika Elija, koji mu kaže da se vrati u postelju i spava. Ali i druge noći jednako tako: Samuele! Samuele! Nije to samo onako, da plaši djecu. Ima tu poruke. Eli mu je preporučio, ako bi se ponovio takav glas, da rekne: Govori, Gospodine, sluga tvoj sluša. Tako je i bilo. Nije dosta da ga Bog jednom zovne, nego ga zove u tri maha po dva puta. Kao što je Mojsija odredio za vođu, tako je Samuela odredio za proroka. Bog mu je dao u prvome redu poruku za svećenika i njegovu obitelj, pa onda i za cio narod. Nimalo ugodna poruka, jer se i svećenička obitelji i narodna zajednica ludo udaljila od Boga i njegova zakona i Kovčega dekaloga.

Krizmanici, krizmanici! I danas Bog zove, i tiho i glasno, uvijek razgovijetno, i po imenu, i po dva puta, i u tri navrata, i u snu i u javi. Zove u proroke, u propovjednike, u ispovjednike. Samo čujemo li mi, vi, taj glas od zaglušnosti ovoga svijeta, od tutnjave diska i stadiona, od prurušne sotone i njegova zavodjenja, od sirena strasti i napasti, koje vode k propasti? Mudro je odazvati se Bogu. **Mudar** je onaj dječak i čovjek koji opslužuje Božje zapovijedi, a nerazuman je koji ih ne opslužuje. Snosit ćeš posljedice svoga zla djela. Nije se s Bogom šaliti. Bog se ne da izrugivati!

NALAZIMO SE U NOVOME ZAVJETU. POSLUŠAJMO KAKO I KOGA ISUS ZOVE DVA PUTA.

4 - Marta u nevolji razbora. Isus se s apostolima navratio u obitelji u Betaniji ni 3 kilometra od Jeruzalema, gdje su živjele dvije sestre, Marta i

Marija, i brat im Lazar. Marta je glavna kućanica, želi počastiti Isusa i družinu, ali sve na svoj način, a ne kako Isus želi i voli. Ona ostavlja Isusa sama, zabrinuta što će njemu i apostolima staviti na stol, a Isusu nije ni najmanje do toga. On je došao da njima dadne Božje upute, da njih počasti svojom božanskom osobom, da njima kaže što je u životu bitno, a što nebitno; koje je glavno jelo, a koje sporedno. Ona čak zove i Mariju koja je sjela da prati što Isus pripovijeda; zove je da ne sluša njega, nego nju, Martu. Na to će joj Isus: **Marta! Marta!** (Lk 10,41). Kad Isus dva puta ponovi, onda to nije samo za nju... Za mnogo se brineš, ženska glavo! A sve su to usputne stvari, prolazne i propadljive. Nikako da razborito staviš glavno i bitno na sunce. Sjedni tu da ti kažem da je samo jedno potrebno: spasiti dušu svoju. A ne salijetati oko tisuću stvari od kojih nijedna nije ni bitna ni neumitna. Došao ti Isus u kuću i nemaš vremena za njega. On želi s tobom razgovarati a ne s tvojim uštupcima i palačinkama. Isus baš to ne jede što si ti navalila na stol. On želi tvoju riječ, tvoj slobodni odgovor, želi tebi reći da držiš glavnicu, a ne kamate. Ako izgubiš glavnicu, otišli su i kamati. Sto posto!

Krizmanice! Krizmanice! Neke su između vas skočile sa svojim kumama i majkama da prirede što upadljiviji vanjski uređaj: uvojke kose, namažana čela, nepraktičnu odjeću i obuću, uvjerene da je to moda koja mora biti jača i od morala. Bog gleda na vaša srca, a ne na vaša lica; on ima u vidu vaše duše, a ne vaše mendoše i nokte; vi ste danas na krizmi, a ne modnoj smotri! Razumijete li što je glavno a što bezvezno i smiješno. Zna li vi što je mozak, a što kosa? Ili biste više željele imati finu kosu ili finu pamet? Imaš li ti razuman odgovor?

5 - Šimun u nedostatku jakosti. U dvorani smo Posljednje večere. Isus se obraća Petru Šimunu, apostolskomu prvaku, i zove ga s ozbiljnom opomenom: **Šimune, Šimune!** (Lk 22,31). Opet dva puta. Svi ćete noćas posrnuti, neki tri put pasti, a neki i otpasti. Sve će vas sotona prorešetati i uvesti vas u napast. Ali ja sam molio za tebe da tvoja vjera ne posustane. A kad se ti obratiš, onda obraćaj braću svoju! Šimun Petar mislio da je pun jakosti, a nije nego prepun slabosti, grijeha. Isus s Petrom ima poseban projekt. Prima ga i nakon njegova pada i nijekanja. Oprašta mu njegovu umišljenost da može sam odoljeti napastima, bez Boga. Ne može!

Krizmanici, krizmanici! Kumovi i roditelji i svi ostali vjernici! Blago onomu koga Isus za-

govora kod Oca svoga nebeskoga. Ako taj i padne, opet će se podignuti. Znamo da i pravednik sedam puta na dan padne, kamoli ne ćemo mi nepravednici, sebičnjaci. Ali zato imamo Zagovornika, Pravednika Isusa koji moli za nas i za naš spas. Od njegova Duha dolazi jakost da ne grijeshimo. Isuse, ne dopusti da se ikada odijelimo od Tebe, ni u mladosti ni u starosti, a osobito ne u posljednjem času smrti.

6 - Savao na putu znanja. Revnosni Savao Taržanin misli da Bogu služi ako progoni i ubija one koji ne misle i ne vjeruju kao on. I Isus mu prepriječi put: Stop! Dokumente na sunce! Dokumenti od velikih svećenika svi u redu, ali svi naopaki. Savao je u naopakoj službi, na naopaku putu. A misli da pozna Božji um i naum. On hulitelj, progonitelj, nasilnik! On želi Krista stići i sasjeci. I njegove kršćane! **Savle! Savle!** (Dj 9, 4). Sve ti je ututanj. Možeš ti uhvatiti Ananiju, Matiju, Barnabu, Filipa, Marka. Ali ne možeš uhvatiti Boga. Svi predstavnici i policija rimskoga carstva i židovstva mišljahu da su uhitili Krista, razapeli i ubili, a kad tamo on uskrsnuo. Još jači nego prije raspeća. Čovječe, obrati se, opameti se! Krsti se pa će ti se reći što ti je činiti. Kasnije će Savao, kad postane Pavao, i sam skrušeno priznati da je sve činio "u neznanju", "još u nevjeri" (1 Tim 1,13)!

Krizmanici, krizmanici! Stecite sebi pravo znanje, ono Božje, a okanite se svoga ludovanja i u kući i po gradu. Okanite se onoga paketa sedam glavnih grijeha koji vas vode u propast i zemaljsku i zagrobnu! Od vas očekujemo da se ravnomjerno

razvijate sa svih sedam darova Duha Svetoga, da opslužujete svih deset Božjih zapovijedi svjesni da nema nijednoga trenutka u godini dana kada je nekažnjivo dopušteno gaziti ijednu Božju zapovijed. Poštujte sedam svetih sakramenata i pristupajte sa svim strahopoštovanjem svakomu koji vam se daje.

7 - Jeruzalem u odbijanju Božjega savjeta.

Isus nije samo nekim osobama ponavljao dva puta ime, nego je to činio i ponekomu gradu: "**Jeruzaleme, Jeruzaleme**, koji ubijaš proroke i kamenuješ one što su tebi poslani! Koliko li puta htjedoh okupiti djecu tvoju kao što kvočka okuplja piliće pod krila, i ne htjedoste. Evo, napuštena vam kuća" (Mt 23,37-38; Lk 13,34-35). Grad, nazvan i sveti grad po svetim osobama i svetim događajima koji su se u njemu zbili, ne da se Božjemu savjetu i pozivu. Isus mu želi reći Božji plan, savjet Duha, ali on ide u vlastitu propast, u pustoš!

Mostaru, Mostaru! Ne će tebi doći propast toliko izvana, koliko iznutra, od tvojih žitelja i građana: od nemolitve i nevjere onih koji se izjašnjavaju vjernicima, a nisu; od izdajnika koji ruše Božji zakon i zakon Crkve; od političke nesloge i razdora, od ljudske zavisti i umišljenosti. Evo dana kada se Duh Sveti nadvio nad ovaj grad i silazi u obliku ognjenih razdijeljenih jezika nad 600 njegovih malih stanovnika: sa svojom mudrošću i razboritošću, s jakošću i bogobojaznošću... Primili se ovi Duhovi darovi u njihovim primateljima, u svakoj obitelji i u cijelome gradu i narodu te donijeli obilan rod kroz život. Amen.

U župnoj crkvi na Kupresu

SVEĆENIŠTVO - DAR I ZADATAK

Uzoriti kardinale, preuzvišeni nadbiskupe nuncije, i drugi biskupi, braćo svećenici!

Pozdravljamo u prvome redu Krista Kralja, raspetoga, ovdje ranjenoga na oltaru i proslavljenoga.

Munus docendi - dar i zadatak poučavanja

Vratimo se za trenutak u Anatot, gradić blizu Jeruzalema, u godinu 626. prije Krista. Te naime godine, kažu stručne knjige, dođe Jeremiji riječ

Gospodnja, koju čusmo u prvom čitanju (Jr 1,4-5. 17-19). Ni vanjske okolnosti, ni osobni i obiteljski uvjeti ne određuju nikoga da bude prorok. To je dar što Višnji nam Bog daje. Proroci Staroga Zavjeta dolazili su iz raznih sela i gradova, i društvenih klasa. Ono što im je svima zajedničko bilo jest uvjerenje da je Bog ušao u njihov život, da ih je osobno pozvao u svoju službu glasnogovornika. Bog će dati sadržaj, a oni izražaj. Tako proroci različito opisuju svoj poziv upravo jer se

i poziv dogodio na razne načine. I nema nekoga standardnog puta religioznoga iskustva. Mojsije je pozvan i poslan u osamdesetoj godini života (Izl 3,10 - Dj 7,34). Samuel je pozvan kao dječak u svetišću Šilu (1 Sam 3,4). Amos kaže da ga je Gospodin uzeo "od stada" i od "divljih smokava" (Am 7,15). Izaija opisuje kako mu je poziv došao dok je bio u Hramu u Jeruzalemu: "Koga da pošaljem? I tko će nam poći?" Ja reko: "Evo me, mene pošalji" (Iz 6,8). Ezekiel osjeća da ga je Božja ruka čvrsto pritisnula (3,14). Jeremija piše: "Dođe mi riječ Gospodnja" (Jr 1,4). Govori čak o zavođenju, i da se daje "zavesti" (Jr 20,7). On iznosi nekoliko činjenica koje su svojstvene svakom Božjem duhovnom zvanju:

Prvo, postoji u pozvanima neki osjećaj Božje blizine. Bog se, i bez ljudskoga znanja i molbe, uključio u život čovjeka da ga privuče u svoju uzvišenu službu. I upravo u tome trenutku kad se Bog oglasio u savjesti, život čovjekov poprima drukčije značenje. Jeremija shvaća tko je i koji mu je cilj života samo kada ga je Bog zaustavio na putu i osvijetlio njegovu tminu u kojoj je on čekao, napipavao i tražio smisao svemu.

Drugo: "Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh". Ovo Božje "znanje" Jeremijine osobe dublje je od bilo kakve naše i najintimnije spoznaje koju imamo i o sebi i o drugome. Ovo Božje "znati" jest savršeno znanje, od zamisli do ostvarenja, od početka, od majčine utrobe, do svršetka, do konačne životne pobjede, sa svim ljudskim dogodovštinama, pa i "futuribilijama".

Treće: "Prije nego što iz majčina krila izađe, ja te posvetih" - to će reći: ja te odvojih, u stranu te stavih, zapravo na svoju te stranu postavih, jer Bog je svet, *kadoš*, drukčiji i odijeljen od ljudi u svome nedostupnu svjetlu. Pozvanik se stavlja na stranu Božju, u službu Bogu, i poprima nešto od Božje biti ili naravi, odnosno ljubavi i spoznaje da to prenosi drugima.

Četvrto: "Za proroka svim narodima postavih te." Nije samo prorok za svoje ukućane, prijatelje, susjede i sunarodnjake, nego za sve narode. Bez obzira na tadašnje političke prilike Izraela, svaka odluka poduzeta u Jeruzalemu imala je svoga odjeka i u Asiriji i u Egiptu, kao uostalom i danas u svijetu. Prorok je Božji glasnogovornik, i njegov će glas dopirati do kralja babilonskoga i do faraona egipatskoga, daleko preko granica vlastitoga naroda. Bilo je u Jeremijino doba mnogo ljudi koji su željeli upotrijebiti Boga u svoje osobne ili narodne političke ciljeve. Jeremija je svjestan da

je on prorok, službenik Boga, Gospodara svih naroda, i da se on mora usklađivati s Božjim zovom i voljom.

Nakon što je Bog čuo Jeremijin "da", nastavlja *novim izazovom*: "Ti bedra svoja opaši, ustaj, pa ćeš im govoriti sve što ću tebi zapovjediti" (r. 17). Budan budi i spreman za pokret. Ustaj i otvori usta da narode poučavaš što ću im ja preko tebe kazivati!

Ohrabrenje: Ne dršči pred njima, ne gubi živaca pred njihovom tehnikom i ljudstvom. Ako ti podlegneš i predaš se, sve je propalo, iznevjereno je veleposlanstvo i proroštvo, i riječ Gospodnja. Kad se susretneš s protivnicima, a bit će ih na svakom koraku, kao pijeska na obali morskoj, sa svim jadima i nevoljama, moraš nad njima junački izvojevati časnu pobjedu.

Obećanje: Oni će se boriti s tobom, ali te ne će nadvladati, jer ja sam s tobom. Borit će se dakle i religiozne i svjetovne strukture, jer diraš u njihove povlastice i stolice, i kakva god bila opozicija i agresija, ne će nadvladati, ti ćeš pobijediti, jer je pobjeda u Božjim rukama. Jeremija se u životu najeo kruha tjeskobe i napio vode nevolje kroz 40 godina prorokovanja i poučavanja. Doživio je nerazumijevanje, zlostavljanje i progon, pa i od braće i ukućana svojih, i od svoga naroda i od drugih. Ali nije duhom kapitulirao. Ustrajao je s još žarčim plamom služiti Gospodu.

Kakvo onda čudo da narod i apostoli na Isusov upit u Cezareji: "Što govore ljudi tko je Sin čovječji?" (Mt 16,13), odgovaraju: jedni da je Krstitelj, drugi Ilija, treći Jeremija. Veličanstvena trojka u očima ljudi: Ivan, Ilija, Jeremija. Ali je Isus kao Krist, Pomazanik Božji i Sin Boga živoga, za nebo uzvišeniji i od najvećih!

- Evo i našega duhovnoga zvanja u 20. i 21. stoljeću. Bog nas poziva od poljskih i gorskih pastira za duhovne pastire ne samo svomu narodu nego i drugim narodima. Pa i jesmo li raspoređeni među narodima ne samo u ovoj zemlji nego i u svijetu? Poziva nas iz zemaljskih vinograda u vinograd Gospodnji da ga obrađujemo i rod donosimo. I da u tome vinogradu, gdje je Krist trs, a mi loze, ostanemo u njemu, svjesni da bez nje ga ne možemo učiniti ništa. Poziva nas na svoju stranu, stavlja nas i oprema u borbu s oporobom koja se protivi Putu, Istini i Životu. Ohrabruje nas da ne podlegnemo zavodljivosti svijeta, nego da upotrijebimo sav svoj razum i znanje kako bismo obrazložili nadu koja je u nama, odani Bogu, dosljedni svomu zvanju i vjerni službi poučavanja.

Božjoj mudrosti treba podvrgnuti svjetovnu mudrost i znanje. I ne će izostati konačna pobjeda, jer On je s nama.

Prošlih je tjedana objavljena poruka jednoga disidentskog teologa koji se svojim otvorenim pismom obraća ne svećenicima, nego biskupima svijeta, kao neki suvremeni antipapa svojom "enciklikom", udarajući osobito na Papinu ulogu, službu i reformu. On nabraja kako su mnoge šanse Crkve prokockane, kako je Papa imenovanjem reakcionarnih biskupa osnažio protukoncilске snage u Crkvi; kako su desetine tisuća svećenika napustile svoju službu, ponajviše zbog zakona o celibatu, pomladak se duhovnih zvanja smanjio, sve je više praznih crkava i sjemeništa, istupi se iz Crkve nižu. I tako. Treba priznati da su vidljivi takvi određeni trendovi u pojedinim dijelovima Crkve. Samo kako se taj suvremeni prerušeni i zloguki prorok ne pita koliko je on, i njemu slični, pridonio svojim protucrkvanim i razornim pisanjem, stavljajući sve u pitanje, pa i u samom naslovu svojih brojnih knjiga, a svjetski ga mediji na svojim krilima reklamirali u njegovoj anticelibatarnoj, antipapinoj, anticrkvenoj misiji. On svojim djelima nije samo zavodio mlade naraštaje nego i one druge; razvodnjavao kršćanstvo; sijao loše sjeme po njivi Gospodnjoj. Crkva ga je još prije trideset godina prepoznala, i oduzela mu naslov i službu "katoličkoga" teologa. I što bi to on danas imao reći katoličkim svećenicima i biskupima? Sada se dao u akciju da biskupe indoktrinira kakvu bi trebali izvoditi reformu u Crkvi. Reformu da, ali samo ne takvu kakvu on, sa svojim istomišljenicima, predlaže. Ni crkveno, ni teološki, ni etički. Hoćemo obnovu duha i reformu u kontinuitetu dvotisućljetne povijesti živoga organizma Crkve, kako je zamišlja Benedikt XVI., namjesnik Kristov na zemlji, uz asistenciju Duha Božjega, na slavu Oca nebeskoga. Oni koji su vjerni Božjemu zvanju - biskupi, svećenici, redovnici, vjernici - ne će dopustiti da budu "nejačad kojom se valovi poigravaju i koje goni svaki vjetar nauka u ovom kockanju ljudskom, u lukavosti što put krči zabludi", nego će, istinujući u ljubavi, poraditi da sve uzraste u Krista, koji je Glava Tijela Crkve, promičući svoj rast na sazidičvanje u ljubavi (Ef 4,14-15). Takva nam reforma i obnova treba!

***Munus sanctificandi* - dar i zadatak posvećivanja**

Evo nas na novozavjetnom pozivu na svećeništvo. U ovom čitanju iz poslanice Hebrejima

(5,1-6) ima nekoliko bitnih elemenata svećeničke službe:

Prvo: "Svaki, naime veliki svećenik, uzet između ljudi, postavlja se na korist ljudima u njihovu odnosu s Bogom". Sve je identično starozavjetnom proročkom pozivu: "ja te posvetih", odvojih, a ovdje: "uzet između ljudi".

Drugo, zašto je uzet između ljudi? "Da prinosi i darove i žrtve za grijeh". Koje grijeh? Prema Starom Zavjetu, za grijeh neznanja, nesvojevoljne, nesvjesne, impulzivne i strastvene. Žrtve za takve grijeh uspostavljaju prekinuti odnos s Bogom. A ako "svojevoljno griješimo pošto smo jasno upoznali istinu, ne preostaje nam više žrtva za grijeh" (Heb 10,26), tumači pisac poslanice Hebrejima. To znači: žrtva oprašta grijeh za koje se čovjek kaje. A neraskajan i drzak grješnik nije ni sposoban primiti oprostjenja. Svećenik je uzet između ljudi, ali ostaje jedan od njih, pod poklopcem grijeha: "On može primjereno suosjećati s onima koji su u neznanju i zabludi, jer je i sam zaogrnut slabošću" (5,2). Primjereno suosjećati - *metriopathein, condolere* - "biti blag" prema njima, ali strog prema sebi, grješniku. Svećenik, koji je povezan s ljudima u životnom prognaničkom zavežljaju, prikazuje žrtve u prvome redu za sebe, za svoje grijeh, pa onda za grijeh drugih. U tome prikazanju Krist, veliki i jedini svećenik, neizmjereno nadilazi svakoga zemaljskog svećenika, jer on je bez grijeha i prikazuje sama sebe Ocu nebeskomu za grijeh svega svijeta.

Treće: "I nitko ne prisvaja sebi te časti, nego ga poziva Bog baš kao Arona". Tako ni Gospodin Isus nije sam sebi dao tu velikosvećeničku čast, nego onaj koji mu reče: Ti si Sin moj, danas te rodih. Svećenička služba nije profesija, još manje karijera, nego razgovijetno pozvanje i konkretno poslanje da se sam posvećuje i da druge posvećuje. To mu i ime kaže - svećenik, posvećenik!

- Upravo zato što je uzet između ljudi, što je poveznica čovjeka i Boga, što je uvjeren u istinitost Isusove riječi: "Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas" (Iv 15,16), svećenik će preko tjedna, poput svetoga župnika arškoga, biti u društvu i prijateljstvu s Kristom, pred njegovim svetohraništem, u molitvi za sebe i za druge, u prouci njegove božanske riječi, a kada dođe zapovjedni dan, imat će što reći narodu, koji je cio tjedan u radnom odijelu, na njivi, u vinogradu, kod ovaca, u tvornici, u znoju i prašini. Ljudi očekuju od svećenika utjehu Božju! Utjehu i riječju i djelom. Ne samo da narodu kazuje pravi nauk, nego ga Bogu

prikazuje i posvećuje Kristovim sakramentima: krstom Presvetoga Trojstva, potvrdom Duha Svetoga, pomirenjem s Ocem nebeskim, euharistijom Krista Gospodina. Za svećenika nema veće utjehe nego kada vidi da mu sva župa svetkuje dan Gospodnji, da mu učenici rado dolaze na vjeronauk, da zaručnici sklapaju brak u Crkvi i osnivaju mlade i zdrave obitelji, da se mladići i djevojke odazivaju za duhovni poziv, da mu vjernici napreduju u svetosti po molitvi, krjepostima i dobrim djelima. Morali bismo uvijek imati u vidu da ti ljudi neumorno rade i da svojim radom i nas hrane. Pa ako nas hrane kruhom svagdanjim, imaju pravo od nas očekivati da ih hranimo Božjom riječju i primjerom dosljedna svećeničkog života.

Munus gubernandi - dar i zadatak upravljanja

Za Isusa čusmo da je "propovijedao Evanđelje Božje" (Mk 1,14-20), Radosnu vijest, blagovijest: Evanđelje istine (Gal 2,5), nade (Kol 1,23), mira (Ef 6,15), obećanja (Ef 3,6), spasenja (Ef 1,13). I govorio je: Obratite se - *metanoete* - promijenite svoju pamet, opametite se, ne kajte se samo zbog posljedica grijeha, nego zbog užasa grijeha kao takvoga. I vjerujte Evanđelju!

Što su pozvanici bili u trenutku poziva? - Nadičari. Kad je Isus je odlučio oblikovati svoju zajednicu kao apostolski kolegij, započeo je od običnih ribara, ratara, radnika. Nisu to ljudi s fakulteta, iz prosvjetnih sredina, ili imućnijih obitelji, nego pučani svakidašnjice.

Što su radili kad ih je Isus pozvao? - Lovili ribu i krpali mreže. Onoga je pozvao ispod njegove smokve. Onoga s njegove carinarnice. Obavljali su običan dnevni posao. Kao što je Bog pozvao Amosa iz divljih smokava, tako je učenike pozvao od riba i od mreža.

Zašto ih je pozvao? - Da ga prate. On je skupio Dvanaesticu da budu s njim i da s njima osvaja svijet za kraljevstvo nebesko. Da idu za njim, ne ispred njega, da ga slijede u govoru i tvorcu, u istini i ljubavi. Da od njega uče kako se ljudima upravlja i raspravlja, da im povjeri konkretne zadaće. Da ih učini ribarima ljudi. Kao da im kaže: "Učenici, jeste li vidjeli kako je teško uloviti ribu?" - Jesmo. "Eh, milijun puta je teže uloviti ljudsku dušu za kraljevstvo Božje!" A pri tome nije u pitanju što učenici mogu učiti i učiniti, nego što Isus može učiniti od njih i s njima u ovome svijetu. Nije ih dakle pozvao da akademski i teoretski razrađuju filozofske i etičke sustave, nego da njegovim hode

stazama. U progonu i zlostavljanju, na Križnome putu i u raspeću. Ali on u uskrsnuću, a učenici u nadi uskrsnuća!

- I mi smo, braćo, dozvani s raznih strana, gora i jezera, u svećeništvo. I nitko se ne može smatrati dostojnim tolikoga i takvoga dara. Koliko god to bila Božja inicijativa i odluka, a naš pristanak i suradnja, činjenica je da duhovna zvanja niču iz obitelji koje djecu vole i odgajaju, u kojima se Boga poštuje i ponizno moli, Gospin zagovor krunicom prosi, sakramenti primaju, Božje zapovijedi opslužuju i odvažno se protiv svjetovne struje bori. Sveti župnik arški sve je vlastitim primjerom potvrđivao i pozivao.

- "Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zala, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik" (1 Kr 3,0), moljaše Boga kralj Salomon na početku svoje kraljevske uprave. Bogu se sviđela ta molitva i dao mu je obilje mudrosti svoga Duha. Eto to nam treba kao svećenicima i biskupima u upravljanju narodom: pronicavo srce! Da znamo razumno presuđivati između pravde i nepravde - i slijediti put pravednosti, štititi nepravedno tlačene, sirote i nejake; razlučivati dobro od zla - dobro činiti, a zla se kloniti.

Zahvalni smo Svetom Ocu Benediktu XVI., koji je proglasio ovu Svećeničku godinu. Pratio nas je svu godinu, iz tjedna u tjedan, svojim očinskim porukama, govorima, pismima. A možda se nije nikada naslušao tolike medijske vike zbog nekih prezbiterских bludorija kao ove godine. Neka nam oprosti! Stoga ova je Svećenička godina i svima nama poziv na temeljit ispit svećeničke savjesti i ozbiljna opomena da se progledamo u ogledalu Božjega milosrđa, ali i Božjih zahtjeva i svojih prezbiterских obećanja. Ispitajmo sebe koliko smo ostali privrženi svomu pozivu i poslanju - vjerni Kristu, vjerni svećeništvu. Ostavimo grješne mreže i veze na morskome žalu ovoga svijeta! Neka nas od njih Krist svojom božanskom ljubavlju zauvijek rastavi i k sebi privuče! Neka nam on, veliki Velesvećenik, vrati izvorno svećeničko srce i lice, koje je i blačeno i ranjeno! Neka ljudi na tome licu svakodnevno gledaju tragove Božje prisutnosti! Bog upravo danas, možda više nego ikada prije, od mene i od tebe traži da budemo suvremeni Jeremija, poslušan i odvažan; da vjerujemo što poučavamo, da naviještamo što vjerujemo, a da činimo što vjerujemo i propovijedamo.

Svećeniče Kristov! Hvala ti za svaki trenutak tvoga svećeničkog služenja Bogu i njegovoj Cr-

kvi, za tvoju molitvu i patnju. Neka te prožima svijest da si Božji svećenik puna 24 sata na dan. Ako ti nitko ne oda priznanja za tvoje odano služenje Crkvi, Bogu i rodu, budi osnažen Božjom prisutnošću i moli Oca nebeskoga da ti on uzvraća u tajnosti tvoga bića. Budi ustrajan na svome svećeničkom putu. Na njemu ne možeš biti sam.

Potrebna je Božja pomoć; štoviše, Pavle, dosta ti je moja milost, jer se tvoja slabost u mojoj snazi usavršuje (2 Kor 12,9).

Bože, molimo te za sve svećenike naše Crkve, blagoslovi ih svojom božanskom snagom i dobrotom, pod okriljem zaštitnice i majke naše Blažene Djevice Marije. Amen!

U mostarskoj crkvi sv. Petra i Pavla

NA PREZBITERSKOM REĐENJU

29. lipnja 2010.

Poštovani vjernici, braćo svećenici, dragi novoređenici!

BOŽJA OBJAVA. Sveti Ivan evanđelist opisuje čudo kako je Isus u Kafarnaumu nahranio samo "muškaraca, njih oko pet tisuća" (Iv 6,10), ne računajući mnoštvo žena i djece. Nakon toga nastao je među ljudima pokret da Isusa učine zemaljskim kraljem. To jest kad si ti, Isuse, tako nakanio nas hraniti čudesnim kruhom, mi ćemo tebe proglasiti svojim kraljem. Isus je odbio i pomisao da bi se dao u svjetovnom smislu zakraljiti. "Kad Isus dozna da kane doći, pograbiti ga i zakraljiti, povuče se ponovno u goru, posve sam" (Iv 6,15). Rezultat toga pokreta bio je da se nemali broj učenika i sljedbenika razočarao nad Isusom i odstupio od njega. Ne glasujemo više za tebe! Ti nisi naš izbor! Isus je u tom smislu postavio pitanje Dvanaestorici: "Da možda i vi ne kanite otići?" (Iv 6,67).

Drugi evanđelisti prikazuju kako se Isus povukao sa svojim učenicima u predjele sjeverno od Cezareje Filipove, otišao na provjeru onoga što je do tada poučavao učenike. Tu je Isus svojim izabranicima postavio dva pitanja. Prvo: "Što govori svijet, tko sam ja?" - Učenici počnu odgovarati: Neki kažu da si Ivan Krstitelj, drugi da si Ilija, treći da si Jeremija ili jedan od drevnih proroka. A on će im, drugo pitanje: "A vi, što vi kažete, tko sam ja?" - Petar se javi i pozdravi riječima: "Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga" (Mt 16,16). Isus mu je čestitao kako je dobro odgovorio!

- Evo poruke, braćo novoređenici! Mi, Crkva Katolička, već dvije tisuće godina ponavljamo za Petrom Isusovu definiciju: Ti si Krist, Pomaza-

nik, Mesija, Sin Boga živoga. Drugoga ne čekamo. Samo s ovim računamo i u njega ne sumnjamo. U njega sve svoje povjerenje ulažemo. Njemu smo se odazvali. Za njim smo pošli. On je naš Put, naša Istina i naš Život. Ne želimo nikakva ni staroga arijanizma, ni nestorijanizma, ni modernih zabluda koje niječu da je Isus pravi čovjek i pravi Bog od pravoga Boga. Sin Božji!

BOŽJA NAJAVA. Na to Isus izreče Petru jedno blaženstvo i jedno obećanje: "Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj Stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati" (Mt 16,17-18). Krist obećaje Petru da će biti kamen temeljac njegove Crkve. Na temelju Petrove ispovijedi vjere, Bogom nadahnute, Krist gradi Crkvu svoju. Petar je kamen, dragi kamen, na kojem stoji Crkva Kristova.

- Braćo, tko god prima od Boga dar, tj. tko vjeruje vrhunavim činom vjere, on je stijena, hridina, nerazoriva. Svatko od nas svojom vjeroispovijeđu ugrađuje svoj kamen u zgradu Crkve Kristove. Takvomu Bog povjerava i obećava velike stvari, kao što reče sv. Franjo Asiški: "Velike smo stvari obećali Bogu, još su veće obećane nama".

BOŽJI PRIJEKOR. Na povratku kući Isus nagovještava učenicima svoje posljednje dane, kako treba poći u Jeruzalem, mnogo pretrpjeti od glava svećeničkih i pismoznanaca, kako će biti ubijen i, treći dan, uskrsnuti (Mt 16,21). Petar je bio iznenađen i prestrašen takvim Isusovim riječima. Stoga mu je rekao da se to njemu ne smije nikada dogoditi: Krist da pati?! Stao je odvrćati Isusa od njegova puta u Jeruzalem, u patnju, na Kalvariju, prečuvši da će Gospodin konačno uskrsnuti. Na

to mu Isus odlučno reče: "Nosi se od mene, sotonu! Sablazan si mi, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko" (Mt 16,23). Malo prije toga Petar je mislio i rekao ono što je Božje, a sada već počinje misliti i govoriti ono što je ljudsko, štoviše, ono što je đavolsko. Petar unosi svoje ljudske misli želeći Isusu dobro, ali tako da ga odvraća od Očeva plana otkupljenja ljudskoga roda. Petar misli da je križ završna sramota, a ne zna da je to samo staza do Slave. Petar odvraća Krista od Očeve volje, a Krist želi upravo i samo izvršiti Očevu volju. Tko god Isusa odvraća od njegova puta i poslušnosti Očevoj volji, taj je sličan sotoni, pa makar to bio i njegov prvi učenik. I zato Isus onako žestoko upozorava i prekora. Ne zaboravimo da je Petar to rekao iz svoje ljubavi prema Kristu, ali očito iz krive ljubavi. Nije ta ljubav bila po Božjoj objavi, nego po ljudskoj krvi.

- Evo opomene i svakomu od nas, poštovani novoređenici: Nismo mi učitelji Isusovi, nego učenici njegovi. Mi se pokoravamo Očevu i Isusovu planu: Izvan križa spasa nema! Kruksologija ili nauk o križu jest glavni predmet u Isusovoj školi mudrosti i ljubavi, koji se polaže i teoretski i praktično. I dopustimo mu da nas odgaja po križu, da budemo dostojni nositi križ za njim, kako bismo bili dostojni i uskrsnuća koje on daruje.

BOŽJA OBRANA. U Getsemanskom vrtu Isus moli, a učenici spavaju. Eto prvoga zatajenja. Kad je došla Judina kohorta, Isus stupi na sredinu i upita ih koga traže. Kad oni rekoše Isusa Nazarećanina, odjednom se nađe Petar kod Isusa, kao da uopće nije spavao, i mačem udari slugu Velikoga svećenika Malha otkinuvši mu desno uho. Mi možemo govoriti da je Petar bio strašljivac, ali u ovome trenutku očito je bio neustrašiv borac koji je bio spreman dočekati cijelu Judinu družinu. Ali Isus se s time ne slaže: "Vrati mač u korice, zar da ne pijem čašu koju mi je dao Otac moj?" (Iv 18,10-11). Ne treba meni, Petre, tvoja obrana mačem! Da me trebalo braniti, pozvao bih 12 legija anđela s kerubinskim mačevima. I Isus uze Malhovo ono uho i vrati ga na njegovo mjesto, zdravo (Lk 22,51).

Petar je svojom obranom htio dokazati da ima pravo, jer je na Posljednjoj večeri govorio kako je spreman dati i vlastitu glavu za Isusa. Ali baš je to krivo. Ovdje nam Isus kazuje kako čovjek može misliti da čini neko veličanstveno djelo, a da takvo djelo Bog ne prihvaća i ne smatra ga veličanstvenim. Dapače, smatra ga promašenim.

- Evo nam poruke za svećeničku poniznost, i u mladosti i u starosti. Lakše se procijenimo nego

procijenimo. A tko se hvali, sam se kviri! Vrijediš onoliko koliko pred Bogom vrijediš. Samo se Božja računa. I po njoj se valja vladati.

LJUDSKO ODREKNUĆE. Petar se na Posljednjoj večeri pohvalio da je velik junak. On je doista dobronamjerno želio ostati vjeran svojim riječima koje je izgovorio pred Isusom, uvjeriti Isusa da on ima krivo, tj. da ne će doći do sablazni i odreknuća. Pošao je za Isusom u vrt. Jest doduše malo spavao, ali odmah se probudio čim je primijetio da netko želi uhititi i odvesti Isusa. Isus ga opominje da se za nj ne treba mačevima boriti, nego srcem moliti. Petar misli po ljudsku, i on je na ljudskoj razini zaista hrabar. Štoviše, kad se u vrtu tako kompromitirao, morao se sada negdje skloniti, jer su ga vojnici i sluge primijetili i zapamtili. A Petar umjesto da ide u kakvo skrovište, on izravno u Kajfino dvorište. To je velika hrabrost! On želi ostati vjeran Isusu, ali po svoju. Nitko osim njega i Ivana ne dolazi u dvorište. Petar čak polazi k vatri da se ogrije, da ga bolje vide i prepoznaju. Čovjek je bez straha. Samo čeka kada će biti pozvan za svjedoka u sudnicu pred Kajfu. Ali Isus ne želi Petra u sudnici, on se treba legitimirati u dvorištu. Petar bi sigurno bio vrlo hrabar pred Kajfom, možda bi opet isukao mač, koji je malo prije zadjenao u korice, ali na dvorištu će napraviti teški propust, neshvatljivo odreknuće.

Isus ulazi u Kajfin dvor da svjedoči za istinu, a Petar ostaje svjedočiti pred sluškinjama na dvorištu.

Pristupa jedna obična sluškinja i prepoznaje ga kao Isusova učenika. Ništa drugo. A Petar iznenađeno: "Ne znam uopće ni što pričaš, ni što pitaš. Uostalom, što se tebe tiče, tko sam ja i čiji sam ja učenik." I zanijeka. Odreče se i sebe i Učitelja. Petre, Petre, poslušaj prve pijevce. Otpočelo je veliko skliznuće one crne noći. Tako tri puta. A pijevci se samo oglašavaju i Petra podsjećaju na Isusove riječi.

U dvoru pitaju Isusa je li on Mesija, Krist. Isus potvrđuje glasno i jasno.

U dvorištu pitaju Petra je li on učenik Mesijin. Petar nikad čuo za Mesiju.

U dvoru Isus priznaje, svjedoči, razgovijetno svima govori: On je Istina.

U dvorištu Petar zatajuje, niječe, odriče se. Govori neistinu.

Gdje se Petar prevario? Nije bio svjestan da je njegovo bilo svjedočiti pred sluškinjom, a doći će vrijeme kada će i on svjedočiti pred Kajfom. Isus mu je odlučno rekao da će se te iste noći sablazni-

ti, skliznuti. Njega, međutim, nisu uvjerile Isusove riječi. On vjeruje sebi, a ne Isusu. Već se dva puta osramotio te noći: prvi put što je spavao kad mu je Isus rekao da se Bogu moli, i drugi put kad je udario slugu Malha, kojemu je odsjekao uho. Ali treći pad bijaše najveći, i to trostruk. Bilo je to pravo iznenađenje. Petrova je samohvala i veličina pala u dvorišno blato.

- Braćo, kako se često nađemo u Petrovoj koži. Ako treba posvjedočiti na sudu, možda ćemo smoći snage. Ali ako treba svjedočiti u župi, u bolnici, u vlastitoj kući, na poslu, tu nismo kadri izdržati i ne samo da se odričemo Boga, nijećemo i same sebe: stidimo se što smo vjernici, svećenici, nijećemo svoju pripadnost: nacionalnu, konfesionalnu, stalešku. A Isus želi od nas svjedočanstvo u onome mjestu, poslu i vremenu u kojem se sada nalazimo. Petre, budi svjedok u dvorištu pa ćeš biti jednom svjedok i na dvoru!

LJUDSKO OKAJANJE. Pijevac je probudio Petra iz njegove snenosti i grješnosti. Ispunilo se točno onako kako je Isus pretekao: sablaznit ćeš se, Petre. Petar je mislio jedno, a dogodilo mu se sasvim nešto drugo, i to sve samo zato što nije poslušao Isusa i što nije bio ponizniji. I prije nego je pijetao tri put otkukurikao, Petar se otrijeznio. Pijetao je savjest, opomena, upozorenje. Ako ne ćeš Isusa slušati, nego se u sebe pouzdavati, onda će i pijevac biti budniji od tebe. Čovjek se probudio, ali se ne može dignuti sa zemlje. Mora netko doći izvana da ga pogleda, podigne, da mu pomogne. "I umah, dok je on još govorio, oglasi se pijetao. Gospodin se obazre i upre pogled u Petra, a Petar se spomenu riječi Gospodinove, kako mu ono reče. 'Prije nego se danas pijetao oglasi, zatajit ćeš me tri puta. I iziđe i gorko zaplaka'" (Lk 22,60-62). Gospodin ga pogleda. Nije to bio očajnički i ljutiti pogled. To bijaše pogled pun samilosti i sažaljenja za Petra. Taj je pogled nosio samo jednu poruku: Žao mi te, Petre! Znači, ipak sam imao pravo kad sam ti ono pretekao. Bijaše to pogled koji u duši voljenoga učenika ostavlja trajan učinak. Tu se sigurno Petar najprije prisjetio onoga Isusova pogleda kad ga je Andrija doveo pred Mesiju koji ga "pogleda" (Iv 1,42) i promijeni mu ime.

Pogled mijenja situaciju, mijenja odnose. Dapače, pogled mijenja srce. Isusov pogled izaziva suzu u očima grješnika. Gorku suzu. Bio je to znak Petrova duboka kajanja, uvida u svoje grješno stanje, u svoje nijekanje. Petar ne pada u očaj. On očekuje od Isusa pomoć. Isus ne prestaje odgajati Petra, do suza, do gorka plakanja, dok ne

izazove svu ljubav Petrova srca. I zato Petar ovako govori: Isuse i u slabosti te svojoj ljubim.

I kad sam izgovorio one riječi na Večeri, bilo je to iz ljubavi.

I kada sam došao u Maslinski vrt za tobom, bilo je to iz ljubavi.

I kada sam ostao u dvorištu ne bježeći, bilo je to iz ljubavi prema tebi.

I kada sam proplakao zbog grijeha svoga, bilo je to iz ljubavi prema tebi.

Braćo, priznajmo svoje slabosti. Nemojmo se hvaliti svojim slabim tijelom, nego jačajmo se duhom. Kad posrnemo ili padnemo, zazovimo pogled Gospodinov na sebe. Pokajmo se, jer samo ljubav ostaje. Tko ljubi, taj nikada ne gubi. Pa čak i kad kri-vo ljubi, kao Petar, Bog će mu ispraviti ljubav.

BOŽJE OSTVARENJE. Na genezaretskoj obali, nakon doručka upita uskršli Isus Šimuna Petra: "Šimune Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?" Odgovori mu Petar: "Da, Gospodine, ti znaš da te volim." Kaže mu: "Pasi jaganjce moje!" Tako tri puta u stalnom usponu i rastu (Iv 21,15-17). Petar je Isusa zanijekao tri puta iz krive ljubavi, zato ga sada tri puta priznaje, ispovijeda svoju pravu ljubav. Kao svoj odgovor Isus mu podjeljuje prvenstvo u pastirstvu. Petar je jasno posvjedočio da ga voli, više nego drugi, više nego svi ostali. Zato može predsjedati u ljubavi. Uvjet pastirstva jest ljubav. Ona prava ljubav. Tko nema prave ljubavi, neka ne ide za pastira!

- Dragi novoređenici, oni koji žele biti pastiri moraju imati više ljubavi prema Isusu negoli drugi. Što viši pastir, to više ljubavi. Što šire polje rada, to šire polje ljubavi. Ljubavlju je sve uvjetovano. Ispitajmo svoju svećeničku i redovničku savjest: kakva je naša ljubav prema osobama s kojima živimo, kojima smo "pastiri"? Borimo li se za prvenstvo časti i vlasti, a ostavljamo li prvenstvo ljubavi? Ljubav je zadatak. Mi shvaćamo pojam ljubavi u terminima zemaljskih doživljaja, to jest u okviru razonode, neodgovornosti i požude. Isus ne poznaje takvu ljubav. U Isusovu rječniku ljubav nije tjelesni užitek, nego životni zadatak. Kod njega je sva ljubav iscrpljena pojmovima služenja, obdržavanja zapovijedi, vjernošću Božjoj riječi, zadaćom. Kad je čuo Petrovu ispovijed ljubavi, odmah mu je dodao i povjerio funkciju: neka pase sve stado. Petar nije svjestan da je ušao u okvir Božjih silnica, Božjega pogleda. Ali poučio ga je uskršli Isus da se ne će moći više poigravati: mora biti temeljito odgovoran pred Bogom, pred sobom, pred drugima.

PROPOVIJED DON DRAGANA FILIPOVIĆA NA SREBRNOM JUBILEJU

Mostar, 28. lipnja 2010.

Večeras na uočnicu, na Misi bdjenja, slavimo svetkovinu dvojice najvećih Kristovih učenika - mučenika. Dvojice apostola kršćanstva, učitelja grada Rima i svih naroda, učitelja života i ljubavi, svetkovinu smrti ili rođendana za nebo: sv. Petra i sv. Pavla. Prvi car, krvnik kršćanstva, Neron, dao je Petra razapeti u svojim vrtovima na brežuljku zvanom Vatikan, god. 64. poslije Kristova rođenja. Tri godine kasnije, na Ostijskoj cesti, neda-leko od Rima, apostolu Pavlu dao je odsjeći glavu. Samo godinu kasnije, njihov ubojica Neron, ubio se sam. Ondašnji mali broj vjernika dobro je znao gdje su dovršili zemaljsku trku njihovi uzori, vođe, apostoli, svjedoci, mučenici, sveci. Unatoč nesnosnu progonu, vjernici su se okupljali na mjestima gdje su apostoli ostavili živote. Kao znak vjere, molitve i okupljanja tu su podignute najljepše crkve: bazilika sv. Petra i bazilika sv. Pavla izvan zidina.

- Dragi preminuli toliki svjedoci, hvala vam na tolikoj vjeri. Hvala i vama, arheolozi, koji ste 1940. godine, ispod bazilike sv. Petra u Rimu, ondje gdje je stoljećima kršćanska tradicija držala da je Petrov grob, našli starodrevnu kamenu ploču, na kojoj stoji pisano PETROS - Petar.

"Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskog..." (Mt 16,18-20), znamo napamet.

Veliko Isusovo obećanje, velika nagrada velikoj Petrovoj vjeri. Mi danas, čitav svijet s nama, 2000 tisuće godina povijesti Crkve, svjedočimo da su se ispunile ove Isusove riječi. Raspet poput svoga učitelja, ali glavom prema dolje, umro je ribar. Ali Petar ne umire. Na jednome mjestu u rimskim katakombama piše: "Petar ne umire!" To je pismo, vjera, znak prvih kršćana.

- Braćo i sestre, živi 265-ti Petar, Papa, nasljednik prvoga Pape, Petra, apostola koji mijenja

ime i osobu, ali ne i dužnost, službu, poslanje... Ivane Pavle Drugi, hvala ti što si nastavio Božje djelo na Petrovoj stolici... hvala ti što si proširio Katoličku Crkvu za 340 milijuna vjernika, nisam se prevario, 340 milijuna za svoga pontifikata. Zato je pokrenut postupak za proglašenjem blaženim... Benedikte, 265-ti Petre naših dana, ponosni smo što ostajemo s tobom na Božjoj crti i Božjoj strani.

A sada nešto drugo...ali iskreno, svatko za sebe... mi, gdje smo mi?, gdje sam ja?

Bismo li mi voljeli da Petar nije posvjedočio: "Ti si Krist, pomazanik...Sin Boga živoga"?

Bismo li mi voljeli da se Pavao nije obratio? "Nisam dostojan zvati se..." Ne znam, ne znam.... Mi najčešće pravdamo sebe, a i svoje čine. Pa što!? Pa i Petar je zatajio Isusa, ma ne ću se ja praviti veći katolik od Pape!? I Pavao je progonio kršćane, pa što ću ja tu? Ja samo nekada... eto... znaš. Ma, zapravo, mi takvim stavom rušimo bit kršćanskoga i duhovnoga života jednoga vjernika, kršćanina i katolika, učenika i sljedbenika Kristova. Mi zapravo odgađamo poticaj Duha Svetoga na obraćenje. Eh, Petar i Pavao tu nisu dvoumili. Ne, oni se tu nisu kolebali. Reći ćeš: "zatajio je!" A sjeti se večeri prije, trgnuo je mač i udario sam na četvrtu koja je bila naoružana, udario i onoga slugu Kajfina. No, ne dade mu Isus dalje: "Petre, kani se mač!" Što si mogao sutra od njega očekivati u masi protivnika, u Pilatovu dvoru, kad mu još odzvanjaju Isusove riječi od sinoć: "Petre, kani se mač!"

No, Petar je to isplakao. Dovoljna je bila jedna ispovijed i jedna suza, kajanje. A tebi i meni? A ti i ja? Toliko ispovjedi, evo ne ću više, čvrsto odlučujem, kajem se. Prilivode, ne pozivajmo se na velikoga Petra, nego molimo, kajmo se...

I Pavlu je bila dovoljna samo jedna opomena da stane, promjeni se, zaokrene, ostavi pogriješan

put. On je spoznao istinu i više nije bilo kolebanja. "Nisam dostojan zvati se apostolom, jer sam progonio Crkvu Božju." U trenutku je ostavio la-
godan i bogat život, a što je prošao i što je prihva-
tio ne okrećući se natrag, poslušaj samo što piše
svojim sunarodnjacima: Kažete da ste Židovi? I ja
sam! Izraelci? I ja sam! Potomstvo Abrahamovo?
I ja sam! Poslužitelji Kristovi? Kao mahnit vičem:
i ja sam još više. U naporima i tamnicama-preo-
bilno, u batinama - prekomjerno, u smrtnim po-
giblima - često. Od Židova primio sam pet puta
po četrdeset manje jednu. Tripot sam bio šiban,
jednom kamenovan, tripot doživio brodolom. Je-
dnu noć i dan proveo sam u bezdanu. Česta pu-
tovanja, pogibli od rijeka, pogibli od razbojnika,
pogibli i od sunarodnjaka i pogana. Pogibli i u
gradu i pustinji, pogibli na moru, trudu i naporu
u gladi i žeđi, često u postovima, studeni i goloti-
nji! Osim toga, briga za sve Crkve. Tko je slab, a ja
da ne budem slab? Tko se sablažnjava, a ja da ne
izgaram? Treba li se hvaliti, svojim ću se slabosti-
ma hvaliti" (2 Kor 11,22-30).

Čuli smo. Samo muka, patnja, križ, ali ustra-
jan je sv. Pavao, gorljiv za Boga, za Crkvu. A ti i
ja? Popuzani! Ne pozivajmo se na velikoga Pavla,
nego molimo, kajmo se, obraćajmo se!

Braćo i sestre, mi nemamo opravdanja za gri-
jeh. "Još se do krvi ne oduprijeste u borbi protiv

grijeha", veli pisac poslanice Hebrejima (12,4). Ne
znam opiremo li se ikako, a kamo li do krvi! Mi
smo Hrvati, uz Mađare i Talijane, prvi po psovci.
Dao Bog da nismo u tom ni prvi ni uopće pso-
vači!

Dragi vjernici, kad bi sada stali ovdje među
nas sveti Petar i Pavao, kad bi sada Krist stao
ovdje među nas, ništa nam ne bi mogao važnije i
vrjednije reći nego: "Obratite se!" "Obratite se!"

Čuj! Kažem sebi pa tebi: Ne vadi se na veli-
koga sv. Petra, jer si ti zatajio Krista nebrojeno
puta, kao i ja. Ne vadi se na velikoga sv. Pavla, jer
progoniš Crkvu Božju: mišlju, riječju, djelom. i to
godinama, kao i ja. I još nešto: Isus je trebao Petra
i Pavla, da utemelji i utvrdi svoju Crkvu. Trebao
ih je a tako su ponizni. Tebe i mene baš tako i ne
treba. Ali mi trebamo njega. Mi trebamo Boga. Pa
zašto smo oholi, bahati, malodušni, nevjerni i ne-
poslušni? Zašto se ljuljamo, kada trebamo stajati
čvrsto i uspravno?

Molimo sv. Petra da nam kod Boga isprosi
odlučnost.

Molimo sv. Pavla da nam kod Boga isprosi
gorljivost.

Molimo apostolske prvake da ne odgađamo
svoje obraćenje, nego da to bude sad!

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR (KIUM)

ZA BRAČNE PAROVE U STOCU

(28. 2. 2010.) - Na poziv stolačkoga župnika don Rajka Markovića biskup je Ratko najprije slavio večernju sv. Misu a potom održao predavanje za bračne drugove koji već godinama nose obiteljski i bračni teret.

Preobraženje pod molitvom. Pod sv. Misom, koju je predvodio biskup Ratko, propovijedao je njegov tajnik don Ivan Kovač na temu evanđelja 2. nedjelje korizmene - o kontekstu Preobraženja Gospodinova, o molitvi. "I dok se molio, izgled mu se lica izmijenio, a odjeća sjajem zablistala" (Lk 9,29). Isus je pošao moliti se Ocu nebeskomu na Gori. Poveo je sa sobom trojicu svojih povlaštenih učenika. I u jednom trenutku, osim preobraženja njegova lica, pojaviše se i dvojica predstavnika Staroga Zavjeta, Ilija prorok i Mojsije zakonodavac. Isus rado moli, razgovara sa svojim Ocem. Moli od najranije svoje dobi. Moli u Hramu, gdje je čak ostao tri dana. Moli na brdu, u sinagogi, u Getsemanskom vrtu, moli na Kalvariji... Svaka molitva donosi preobraženje duše, a ovdje je na djelu i preobraženje Isusova tijela... Preobraženje je, mogli bismo reći, posljedica njegove savršene molitve. Ljudi su pozvani na preobraženje srca, koje se također događa u prvom redu u molitvi. A vjerujemo da će se naše preobraženje tijela dogoditi u budućnosti, o uskrsnuću tijela.

Idejni i izvedbeni plan. Nakon sv. Mise u crkvi je bilo i predavanje - preko 260 osoba. Biskup je govorio o Božjem idejnom i izvedenom planu. Nakon stvaranja zemlje i na zemlji svih vrsta tvari, biljne flore i faune i najrazličitijega životinjskog svijeta, po zemlji, u zraku i u morima, Bog je stvorio kao krunu svega - čovjeka i od čovjeka ženu, istobitnu, istonaravnu, istovrijednu. Ali prvi bračni par Bog je stvorio u fizičkom pogledu dogotovljen, ali duševno samo sa sposobnostima

svijesti i slobode, koje treba tijekom vremena razvijati i tako postići punu moralnu osobnost, veličinu. I ujedno biti u službi novih živih bića kojima će se razvijati svijest i sloboda. Bog je prve ljude blagoslovio. I pred njih je stavio svoju zapovijed: da poštuju njegovu Riječ! Ali prvi bračni par nije odolio zavodljivosti sotone i tako je na Božjem ispit propao sa svim posljedicama ranjene naravi do smrti.

Sudjelovanje slobodom. Čovjek se u životu treba pokazati koliko sam od sebe može dati, sudjelovati u izvedbenom Božjem planu, koliko vrijedi opslužujući Božje zapovijedi. Svaka zapovijed, od prve do posljednje, iziskuje čovjekov slobodni posluš, pozitivan odgovor Bogu:

- 1 - Boga priznaj,
- 2 - Ime mu ne psuj,
- 3 - Blagdan mu poštuj;
- 4 - Roditelje časti;
- 5 - Nikoga ne ubij,
- 6 - Tijelo svoje i tuđe ne daj bludnosti, 9 - Ni u mislima;

7 - Ne kradi, 10 - Ni u željama;

8 - Ne varaj i ne laži! Tko to slobodno i svojevoljno opslužuje, taj je pošten, častan, "sav čovjek" (*Propovjednik* 12,13). Traži se temeljito poštenje u svemu i uvijek. Kao kad se voziš autom od Stoca do Zagreba, moraš svake sekunde biti na oprezu, budan, držati se prometnih pravila, stalno pod nadzorom. Jesi li se pet sekundi okrenuo na stranu, možeš lako ne doći u Zagreb! Tako je i ovdje: dosta je da jednu zapovijed zapostaviš, prekrižiš, baciš u stranu, i da ne budeš pošten, častan, nego: nevjeran, ubojica, bludan, kradljivac, lažljivac, lupež! Kako se, kao roditelj, osjećaš kada u školi prozovu tvoga sina i kažu: "Ovo je najgori učenik, i učenju i u vladanju, u ovoj gimnaziji, i ne preo-

staje nam drugo nego ga izbaciti iz škole?” I kako se osjećaš kada ravnatelj kaže na roditeljskom: “Ovo je najbolja učenica, i u učenju i u vladanju! Kamo sreće kad bi svi u školi bili ovakvi?” Vidiš li razliku između onoga propalice, nepoštenoga, lijenoga, i ove uzorne učenice, marljive, poštene? Zar se i ti ne nalaziš u tome kako si odgajao ili odgajala toga svog nevaljala sina ili nagrađenu kćer? I pohvala njoj, jest pohvala i tebi!

Sudjelovanje razborom. Onu nam je svijest Bog dao da budemo razumni, pametni, razboriti, da razaberemo i izaberemo ono što je moralno najbolje u životu. Ni biskup, ni svećenik, pa tako ni kršćanin, roditelj i majka, ne smiju se nikada opredijeliti za zao put, a između dobra i zla, izabrati zlo! Pamet nam je dana da nam pomogne da budemo moralni, a ne nemoralni! Bog će nas jednom na svome sudu pitati kako smo upotre-

bljavali u svome životu te njegove darove slobode i razuma.

Utjeha. Velika nam je utjeha što se sve u životu može ispraviti. Možemo se vratiti s krivoga puta. Priznati svoju pogriješku, grijeh, zločin i postići Božje milosrđe, a ne biti podvrgnuti sudu pravde. Dokaz je tomu onaj razbojnik na križu. Lijevi je razbojnik ustrajao do kraja u svome razbojstvu. A desni se okrenuo Isusu, ispovjedio se: “Isuse, ja četrdeset godina Palestinom palim, ubijam, pljačkam, uništavam. Pitaš me: koliko sam puta počinio zlo? Nisam nikada propustio a da ne učinim zlo, eto kakav sam! Ali ja te molim da me se sjetiš u raju i da umrem pomiren s Bogom!” I Isus mu je obećao raj! Dapače, zajedno su došli Ocu nebeskomu. Doteklo mu je i pameti, i slobode, a milost je Božja uvijek na djelu!

DUHOVNI SEMINAR HRVATSKIM ČASNICIMA

U dogovoru s vlč. don Tomom Kneževićem, ravnateljem Ureda katoličkoga dušobrižništva pri Ministarstvu obrane BiH, održan je drugi duhovni seminar ili trodnevne “duhovne vježbe” hrvatskim časnicima i djelatnicima.

Mjesto: Emaus u Bijelom Polju.

Vrijeme: od 26. do 28. ožujka 2010.

Teme: Probrane Isusove parabole, prisposode, pouke o Bogu i čovjeku.

Sudionici: 18 osoba, od kojih tri djelatnice. Kao i prošli put (od 4. do 6. prosinca 2009.) sudjelovao je i jedan vojni svećenik, ovaj put don Željko Čuturić, glavni vojni kapelan u BiH, upravitelj župe Goražde. Priključio se i mostarski bogoslov Davor Berezovski koji se priprema za đakonat petodnevnom duhovnim vježbama.

Metoda: dijaloško razmišljanje nad svetim tekstom.

Voditelj: mjesni biskup Ratko Perić.

Uredna radionica ili učionica s ugodnim stolicama i stolovima, bilježnicama, programom trodnevnoga seminara - osam dinamično-razgovornih razmatranja - s pripremljenim evanđeoskim tekstovima. Svi su sudionici pozvani na razmišljanje s olovkom u ruci, s tekstom pred očima, po voditeljevim inicijativama i pitanjima.

Seminar je počeo sv. Misom i Večernjom molitvom u petak, 26. ožujka u 18 sati.

1 - Nakon večere održano je prvo biblijsko glasno razmišljanje nad prisposobom: **Radnici posljednjega sata** (Mt 20,1-16). Vlasnika vinograda Isus prikazuje kao pravedna, velikodušna, slobodna i milosrdna Gospodara. Pet je skupina radnika koje Gospodar poziva u svaka doba, do večeri. S prvim se pogađa po denar, drugima će dati što bude pravo, tako i trećima i četvrtima, a petima nije ništa rekao, neka bude barem “čaša rakije”, misle oni posljednji! Prigodom isplate dnevnice posljednjima kao i prvim - po denar! Prvi se pobunili jer su očekivali više od pogodbe, a Gospodar im lekciju čita i pita ih: zar nema pravo raspolagati svojim novcem kako on hoće?

Prisposoba kazuju tri poruke: U Božjem vinogradu ima posla za svakoga - od časnika do velečasnoga, u svaka doba - i za komunizma i u demokraciji. Bog se ne da nadmašiti u velikodušnosti. U Crkvi, kao Božjem vinogradu, uvijek je bilo više radnih mjesta negoli radnika.

2 - U subotu, 27. ožujka, Jutarnja molitva u kapelici Gospodinova uzašašća, u dva kora. Nakon doručka, od 9 do 10h, drugo dijaloško razmatranje opet u/o **Vinogradu**, koji je Gospodar ili Kyrios ogradio i uredio te ga velikodušno iznajmio (Mt 21,33-34). Najprije ga iznajmio prvoj skupini vinogradara očekujući svoj urod ili kiriju. Vino-

gradari se tijekom vremena opili vinom i slobodom i digli se na Gospodara. Pobili mu prve sluge/proroke koji su došli po urod, tako isto i druge, i konačno udarili mu i na Sina, kojega kao baštinika smakoše, nadajući se da će njima pripasti Božji vinograd. Tu tragediju Sinovljevu, koja je spasonosni plan Božji, slavimo upravo u Velikom tjednu. Gospodar mijenja taktiku, šalje dobro opremljenu vojsku, vinogradari tragično završavaju, i Vinograd se iznajmljuje drugim novim vinogradima, koji će donijeti urod "u svoje vrijeme".

Vinograd može značiti naše ljudsko tijelo, s čudesnim srcem i mozgom, našu dušu s razumom i slobodom, Sveto Pismo, svete sakramente, sredstva spasenja, ovaj svijet. Za sve treba Bogu dati račun, urod. Donosimo li urod mi, koji smo u Crkvi i odgovaramo li na ono što Bog od nas traži?

3 - Bogati Gavan i ubogi Lazar (Lk 16,19-23), treće je zajedničko razmatranje - od 11 do 12h - najprije nad socijalnim stanjem Bogatunovim i Lazarovom na ovome svijetu, pa onda nad vječnim stanjem jednoga i drugoga na drugome svijetu, sve prema Isusovoj učiteljskoj paroli. Bogatun preobila je hranom, odijelom, društvom. Vazda ko na Božić! A Lazar (= Bog je moja pomoć!) obasuo se čirevima, hrani se mrvicama, u društvu s čukom, ali strpljiv ko Job!

Na drugome svijetu Bogatun dopao u teške muke. Moli kap vode na vršak jezika. Žao mu braće koja su ostala i kojima prijeti ista sudbina jer su i oni kao i on. Imaju Mojsija i proroke! Veli mu Abraham. Lazar je u krilu Abrahamovu: prvoklasni komfor, radost, sjaj, raj! Na ovome svijetu dijelio ih je niski i uski prag, a gore ih dijeli provalija nepremostiva. Zašto je Bogatun dopao muka paklenih? Zato jer nije "primijetio" Lazara na kućnom pragu preko kojega je inače svaki dan prelazio stotinu puta!

Poruka: Svatko ima svoga Lazara i svoga bogatuna na ovome svijetu. Ako te ne može poučiti Biblija i Lazar, ne će te poučiti ni svi mrtvi da ustanu večeras.

4 - Poslije podne, od 15 do 16h, obrađivana je prisposoba: Božji talenti i ljudski denari (Mt 18,21-35). Bogati Gospodar posudio nekomu čovjeku 10.000 talenata, svota neprocjenjiva. Kako mu nije mogao vratiti, Gospodar mu sve oprostio. Ali ovaj čovjek imao svoga dužnika od 100 denara, kojega je stao daviti da mu vrati sve i

odmah. Dužnik isto tako tražio oprost, ali mu nije udijeljeno. Čuo Gospodar za cio škandal i zatražio račun od svoga dužnika od 10.000 talenata. Kada ne ćeš po milosrđu i da sam pokažeš milosrđe drugomu, hoćeš po pravdi.

Pouke: Ne možemo dobiti od Boga oprost, ako ga sami ne udijelimo braći. Samo će milosrdni postići milosrđe. Zaustavi se koji put u Očenašu kod one riječi: Kako i mi otpuštamo dužnicima svojim!

Potom je bila prigoda za osobnu sv. ispovijed do 18,00.

5 - Za vrijeme sv. Mise propovjednik je govorio o Bogatu bezumniku, prisposobi u kojoj je samo jedno "lice" u prvom i jedinom licu (Lk 12,13-21). Isus predstavlja nekoga bogataša kojemu je urodilo i prerodilo, a nije imao nikoga doli sebe samoga. Sve su mu zamjenice: ja, meni, o meni, o ja, nu mene; svi su mu glagoli bili samo: ja ću srušiti, ja ću podignuti, ja ću zgrnuti, ja ću počivati, ja ću biti, ja ću piti, ja ću uživati. A upravo te noći anđeo mu čuvar iščupao dušu iz usaljena tijela.

Poruke: Na raport, dušo bogataševa! Bezumniče, što si spremio, čije će biti? Tako biva onomu tko se bogati u propadljivu bogatstvu, a ne u Bogu. Duša nije stvorena za materijalno uživanje nego za nebeske radosti!

6 - Poslije večere i odmora, od 21 do 22h, još jedna Isusova prisposoba između njih šezdesetak u evanđeljima: Svadbena gozba (Lk 14,15-24). Kralj poziva na čašćenje, na svoju izvrsnu gozbu, najprije svoje prijatelje, koji se ispričavaju svojim privatnim poslima - kupio njivu, kupio volove, sam se oženio - zatim se obraća svima nesposobnima, konačno naređuje da se kuća napuni.

Poruke: Svi su pozvani, ali se svi ne odazivaju. U čemu je kazna neodazvanih? U tome što su izgubili mnogo, jer ne sudjeluju u radosnoj gozbi Gospodara svoga.

7 - U nedjelju, 28. ožujka, nakon rane Jutarnje i doručka, od 8 do 9h, obrađena je parabola: Talenti s nagradama i kaznama (Mt 25,14-30). Što je talent? - Život, roditelji, zdravlje, pamet, moral, sakramenti, brak, zvanje, vojnička profesija. Ne možemo biti jednaki u rezultatima, ali možemo u nastojanjima da dadnemo sve od sebe. Gospodar daje povjerenje, kredit, imetak na obradbu, u trgovinu. Daje slobodu da svatko radi što hoće s njegovim talentima. Ali jednoga dana dolazi po-

laganje računa, inventura, provjerenje, vraćanje kredita.

Rezultati? Tko je radio, prima trostruku nagradu: najprije pohvalu, zatim viši čin i konačno puninu radosti; a tko je ljenčario, prima kaznu: najprije ukor, zatim mu se oduzima i ono malo čina što misli da ima i konačno ga se baca s posla u mjesto plaća i škrguta zuba. Polazak u Mostar na misno slavlje.

8 - Cvjetnica - sv. koncelebrirana Misa u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve s procesijom po crkvenom dvorištu s maslinovim grančicama mira, s podsjećajem na Isusov svečani ulazak u Jeruzalem. Isus ulazi u Tjedan smrti i pokoja da u nedjelju uskrsne. A ljudi ga pozdravljaju kao trijumfatora, za kojega misle da će pobijediti ovozemna carstva i židovske glavare postaviti na kormilo svijeta. Ukrivo im ideje. Muka je izvrsno otpjevana, i zborna i sa solistima: don Ivanom, bogoslovom Ivanom, Anitom, Blagom, Mariom, Draženkom, Željkom.

Biskup je u propovijedi govorio o Muci, pod vidom jedinstvena Procesu.

Optuženik Isus nema odvjetnika, nema svjedoka, nema nikoga do Boga; apostoli: jedan pao, drugi otpao, sav se apostolski zbor prepao i raspao, samo vjerni Ivan hrabro dolazi na Kalvariju, zato je nagrađen darom Isusove Majke! Isus se sam brani.

Tužitelj: Veliki svećenik Kajfa, punac mu Ana, Sinedrij, lažni svjedoci, spektakularna nahuškana masa, mržnja, laž, kršenje zakona, toljage i zaušnice, noć, porod od tmine.

Suci: Pilat, malo i Herod, i opet Pilat s policijom i vojskom.

A tužne žene? One su posebna priča. Njih se ne poziva za svjedokinje. Drži ih se podalje, da ne smetaju Procesu.

Gospa Supatnica, Magdalena i Saloma također supate, još dvije Marije i jedna Ivana, samo uzdišu, one su na Isusovoj strani, ali nema ništa, osim sućuti.

Pilatovica pokušava zaustaviti Pilatovu presudu, ali ne uspijeva.

Narikače plaću za plaću. Isus ih opominje: Ne plaćite vi, žene, nada mnoom nego nad sobom i nad djecom svojom.

Dvije sluškinje na Kajfinu dvoru, vratarica i kuharica, dopovezale se Petra: "Jesi, bio si s njima! Jesi, jesi!" On ih mirno odbija. A kako one inzistiraju i posve ga identificiraju, čak i po galilejskom naglasku, on pojačava ton obrane, prelazi u zakletvu i niječe i svoj ljudski i Isusov božanski identitet, koji je inače prije nekoga vremena veličanstveno priznao u Cezareji Filipovoj! Eto kako su ga saletjele, te prave špijunke, koje je Kajfa bio poučavao kako će pratiti Isusa i Družbu mu kada dođu u Jeruzalem, da je Petar, osramoćen, samo mogao briznuti u gorak plač.

Događa se i nama da zaniječemo svoj identitet, i vjernički i svećenički, i u nošnji i u ponašanju! Treba li primjera? Više bi nam trebalo gorka plaća!

Biskup je na kraju sv. Mise, prije svečana blagoslova, pozdravio časnike, sudionike duhovnoga seminara, i zaželio im sreću osobnu, obiteljsku, na svakome mjestu, osobito da dostojno i časno paze na svoju časničku službu!

POSVETA ULJA U TREBINJSKOJ KATEDRALI

(31. 3. 2010.) - U trebinjskoj katedrali Rođenja Blažene Djevice Marije na Veliku srijedu slavljen je *Missa chrismatis* ili blagoslova i posvete maslinovih ulja. U koncelebraciji, koju je predvodio msgr. Ratko Perić, apostolski administrator trebinjski, sudjelovalo je, osim biskupa i njegova tajnika don Ivana Kovača, još dvanaest misnika, koji djeluju na području Trebinjske biskupije: dekani don Rajko Marković, stolački, i don Ante Luburić, trebinjski, te župnici: don Vinko Raguž iz Aladi-

nića, don Ivan Pavlović i njegov asistent don Bariša Čarapina s Domanovića, don Ante Đerek iz Graca, don Nedjeljko Krešić iz Hrasna, don Ivica Puljić iz Neuma, don Pero Pavlović iz Ravna, don Damjan Raguž iz Rotimlje, don Slavko Maslač s Trebinje, don Milenko Krešić iz Trebinja.

U početku sv. Mise župnik je pozdravio biskupa, svećenike sudionike slavlja i vjernike kojih je bilo oko pedeset. Liturgijske pjesme predvodila je na orguljama gospođa Dubravka Mićunović. Biskup je

u propovijedi govorio o dvostrukom Božjem daru, svećeništvu na koje Bog zove izabrane, i svećeničkom celibatu, kao karizmi crkveno ustanovljenoj, ali koja je višestruko prikladna i povezana sa sakramentom svećeništva. Kao što je Krist posvetio samoga sebe vršenju volje Očeve i spasenju braće ljudi, tako je i svaki svećenik pozvan, po Kristovu primjeru, posvetiti se volji Očevoj i spasu braće.

Nakon bratskoga druženja i razgovora u župnom blagovalištu, u kojem je župnik don Mi-

lenko počastio koncelebrante *Missae chrismatis*, biskup je s dekanom don Antom pohodio preosvećenoga gospodina Grigorija Durića, episkopa zahumsko-hercegovačkoga i primorskoga, razmjenjujući s njime uskrсне čestitke. Ove se naime godine iste nedjelje - 4. travnja - slavi Uskrsnuće Gospodinovo i u Katoličkoj Crkvi i u Pravoslavnim Crkvama. Kratak pozdrav Krsti Trajkovskom i njegovoj supruzi Ivki i povratak u Mostar.

MISA VEČERE GOSPODNJE

(1. 4. 2010.) - Danas počinje Sveto Vazmeno trodnevlje: Veliki četvrtak s Misom Večere Gospodnje, Veliki petak s obredima: liturgije riječi, klanjanja sv. križu i sv. pričešću te Velika subota koja svojim obredima bdjenja i sv. uskrsnom Misom ulazi u Uskrsnuće Gospodinovo. Opće norme kažu (br.18) da "sveto Vazmeno trodnevlje muke i uskrsnuća Gospodnjega sja se kao najviši vrhunac liturgijske godine. Zato, ono dostojanstvo što ga Nedjelja ima u tjednu, svetkovina Vazma ima u liturgijskoj godini".

Veliki četvrtak u najuzvišenijem smislu riječi jest "svećenički blagdan", i to iz dva motiva. Toga je dana uvečer Gospodin Isus ovlastio, dakle zaredio, svoje učenike - apostole da njegovo otkupiteljsko djelo čine njemu na spomen, a na spasenje duše. Podijelio im je sveti red u njegovoj punini, tj. da mogu podjeljivati svih sedam svetih sakramenata. A među tim sakramentima najviše dostojanstvo pripada presvetoj Euharistiji u kojoj je nazočan sam Gospodin otajstveno ali osobno - *vere, realiter et substantialiter*: istinito, stvarno i bitno. Taj se jedinstveni sveti red raščlanjuje u tri stupnja: đakonat najniži stupanj, prezbiterat i episkopat u punini.

Na "Svećenički dan" Velikoga četvrtka u prijedopodnevnoj Misi posvete ulja prezbiteri svojom koncelebracijom ili zajedničkim slavljem u sv. Misi pokazuju da su s biskupom jedna mjesna Crkva u kojoj ovlašteno vrše trostruku službu naučavanja ili propovijedanja, posvećivanja i upravljanja onim dijelom vjernika koji im je povjeren. Pod tom sv. Misom obnavljaju svoja obećanja, koja su izrekli na dan sv. ređenja da će služiti u svojim dijecezama vjerno i trajno gdje su uvršte-

ni ili inkardinirani, ili, ako su redovnici, služiti će ondje kamo ih Crkva treba i pozove.

U mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve Vazmeno trodnevlje raspoređeno je tako da na Veliki četvrtak počinje u 18, na Veliki petak u 19, a na Veliku subotu u 20 sati. Večernju sv. Misu Velikoga četvrtka predvodio je mjesni biskup Ratko, koncelebriralo je više svećenika, a propovijedao je don Ivan Kovač, sudski vikar. Glavna je misao bila značenje Isusova pranja nogu apostolima, svima redom, i Judi, za vrijeme Večere. Bila je to gesta koju Isus nikada prije nije poduzeo u takvu obliku, a tada je učinio jer je među apostolima bila prepirka o tome tko je među njima najveći. Isus je konkretno pokazao tko je najveći: "Što znači taj događaj koji je tako stran našoj kulturi? Nikada ne ćemo shvatiti krajnji domet toga čina, te Isusove poniznosti, koja zaprepašćuje apostole, pa nam Petrova reakcija postaje potpuno shvatljiva. Isus nam želi pokazati da u poniznosti upravo i jest heroizam evanđelja: prati jedan drugomu noge, a ne mozgove kako to čine suvremene ideologije. Sagibati se pred stvorenjem, put poniženja i sagibanja pred čovjekom, to je put kršćanskoga Boga koji nam se objavljuje u Isusu Kristu. On se sam odrekao svoje slave, uzevši lik sluge - roba, postavši obličjem čovjeku nalik, kako kaže sveti Pavao (Fil 2,7-8), radi našega spasenja. Time nam je dao primjer, postao nam, u najmanju ruku, uzorom, pokazavši nam što znači biti njegov sljedbenik, kršćanin, i dajući nam snagu da to i mi budemo. I nama Gospodin pere nečiste noge, prihvaća i vrši službu roba, obavlja najniže poslove na svijetu, kako bi nas osposobio za stol, za gozbu, za zajedništvo sa samim sobom u Euhari-

stiji.” Zato smo i mi dužni drugima biti na uslugu do ropskih gesta uključujući sva djela ljudskoga milosrđa.

U vrijeme prikazanja ovogodišnji prvopričesnici, odričući se u korizmi “slatkiša”, donijeli su svoje darove u zajedničku košaru za siromašne, osobito za djecu.

Nakon sv. Mise biskup je s asistencijom prenio Svetootajstvo na pokrajnje mjesto pohrane. Također je upozorio na Okružnicu Kongregacije za bogoštovlje od 20. veljače 1988. godine (*L’Osservatore Romano*, 21. II. 1988.) o vazmenim slavljinama, u kojoj se u broju 55 propisuje: “Presveti

sakrament treba se čuvati u zatvorenu svetohraništu. Ni u kojem slučaju ne smije biti izloženo u monstranci!” Svećenici i vjernici pozvani su ostati u činu klanjanja Presvetomu, uz čitanje kojega poglavlja Ivanova evanđelja (na primjer 13-17). Zabrana svečanoga klanjanja nakon ponoći, kada nastupa Veliki petak, jest zato što se liturgija usmjeruje od mjesta pohranjenja prema križu. **Stoga sve organizirane pobožnosti pred oltarom pohrane kao što su ura klanjanja, liturgijski časovi, razne druge zajedničke pobožnosti i slično trebaju prestati nakon ponoći, dok je privatni čin klanjanja uvijek dopušten.**

KRIŽNI PUT UZ HUMSKU “KALVARIJU”

(2. 4. 2010.) - Ako je prošle godine na Veliki petak, 10. travnja, bilo uz Humsku Kalvariju “7-8 tisuća sudionika”, kako je negdje bilo zapisano, ove ih je godine bilo barem 8-9, ako ne i 10 tisuća. Bila je to Deseta obljetnica podizanja Jubilarnoga križa na spomen 2000. godine Isusova rođenja; a visina Križa od 33 metra simbolizira 33 Isusove godine zemaljskoga života. Ove je Jubilarne godine bilo ne samo više svijeta, nego je i poboljšana cesta, iako još nedovršena, ali puno pogodnija od prijašnjih godina. I Križ je popravljen u pojedinim umetcima koje je vjetar bio raznio. Don Ivan, biskupski vikar za pastoral, voditelj Križnoga puta, zahvalio je radnicima koji su uredili tako da ne zna ljevica što radi desnica.

Nakon što se mladež uspela pješke iz Mostara do Prve postaje Križnoga puta, sve je započelo

kratkim upozorenjem: da se iz sigurnosnih razloga ne silazi s uobičajene ceste i staze, a da se iz pobožnih razloga drži red i mir, uz molitvu i pjesmu. Uglavnom je tako i bilo. Dva sata hodočašćenja, moljenja, razmišljanja, pjevanja Muke Gospodinove, s kojim je majčinski povezana Marija Djevica, Supatnica. Već kod Druge i kod Treće postaje činilo se da će zaliti kiša, ali ne bi ništa - Bogu hvala. Svi koji su bili razapeli kišobrane, ubrzo su ih sklopili, i po lijepu vremenu, djelomično i sunčanu, obavili ovu jedinstvenu pobožnost “sub divo”.

U Križnome putu sudjelovalo je više svećenika iz Mostara, i časnih sestara, a na kraju pod Jubilarnim križem biskup je Ratko izgovorio ovogodišnju poruku: Isus i Pilatovica (usp. *Isusove sugovornice*, Mostar, 2010., str. 219-232).

VELIKA SUBOTA 2010.

(3. 4. 2010.) - Vazmeno bdjenje na Veliku subotu s Misom uskrsnuća slavljeno je u mostarskoj katedrali u 20,00 sati. Obrede i sv. Misu predvodio je mjesni biskup Ratko, a sudjelovali su pojedini svećenici s Ordinarijata, iz katedralne župe i iz Svećeničkoga doma. Don Ivan Štironja, biskupski vikar za pastoral, otpjevao je *Exultet* uskrсноj svijeci. Don Dragan Filipović predvodio je pjevanje s uvježbanim katedralnim zborom. Ministranti, od prvoga razreda do srednje škole, pobožno su obavljali svoje zadaće oko oltara. Na kraju sv. Mise biskup je blagoslovio hranu i zaželio da bude na dobro zdravlje.

Prigodnu je propovijed održao don Tomo Vučkić, generalni vikar. Donosimo bitne misle koje je propovjednik u svome nagovoru opširnije razrađivao:

* Od Cvjetnice do Velike subote, podsjećani kršćanskom memorijom i hranjeni dubokom vjerom, obilježavali smo događaje iz posljednjih dana Kristova zemaljskoga života.

* U njima su se pojavili gotovo svi mogući likovi: obraćenici, izdajice, zločinci, kolebljivci, karijeristi, dobrotvori, ljudi bez savjesti, heroji, školovani, primitivni, poštenu, zlobni, žene, muškarci, razdražena masa, misleći pojedinci i - Bogčovjek.

* Sve se zbilo između dva trijumfa: Kristova trijumfalnoga ulaska u Jeruzalem i njegova još trijumfalnijega ulaska u nebeski Jeruzalem.

* Svi događaji između ta dva Kristova trijumfa daju se svesti na dva uzroka: Misterij ljudske nedosljednosti i Misterij Kristove vjernosti.

* Po svome uskrsnuću Krist je vrata nebeskoga Jeruzalema otvorio svima. Ispunjena nada njegovih učenika da će Krist uskrsnuti rodila je vjeru da će i oni također uskrsnuti, i nadu da će svi ljudi doživjeti uskrsnuće.

* Oni koji tako vjeruju, već sada na neki način žive vlastito uskrsnuće jer: "Vjera je već neko imanjenje onoga čemu se nadamo; uvjerenost u zbiljnost kojih ne vidimo" (Heb 11,1).

* Propovijedanje te nade, i ostvarivanje toga uskrsavanja zadaća je kršćana. I nas anđeo upozorava: "Što tražite Živoga među mrtvima?" Na te

riječi žene "vratite se s groba te javite sve to Jeda-naestorici i svima drugima" - I naša je zadaća javiti "svima drugima" da je ostvarenje Nade, što obilježavamo noćas, rodilo nadu u naše uskrsnuće.

* **Naša je zadaća raznositi svjetlo nade ovim svijetom**, ali ne samo na način pripovijedanja općih istina već činjenjem konkretnih djela nade, posebice tamo gdje se događa ugrožavanje Božjih stvorenja. - Kako?

* **SUĐENJE protiv Isusa** završeno je, kao njegova povijesna muka: svi su njegovu tužitelji umrli; svjedoka odavno više nema; sudac je napustio sudnicu; ni svjetine ni Pilata više nema; Isus je čak uskrsnuo!

* Međutim, **PROCES protiv mističnoga Isusa** nastavlja se; Krist biva suđen ponovno: u svakom pojedinom čovjeku koji trpi; u svakom pojedinom prepuštaju grijehu.

* **U svakom čovjeku koji trpi**: Kad bismo mogli cjelokupno svjetsko stanovništvo svesti na jedno selo sa stotinu stanovnika, a poštujući međusobne omjere svih postojećih naroda svijeta, selo bi bilo ovako sastavljeno: 57 Azijata, 21 Europljanin, 14 Amerikanaca (sjevernih i južnih), 8 Afrikanaca. Od toga bi 52 bile žene a 48 muškarci, 70 ne-bijelaca i 30 bijelaca te 70 ne-kršćana i 30 kršćana. Samo 6 osoba posjedovalo bi 59% sveukupnog (svjetskoga) bogatstva zamišljenoga sela i svih tih 6 posjednika bili bi iz Sjedinjenih Američkih Država. Čak 80 stanovnika bi živjelo u kućama bez osnovnih uvjeta stanovanja a 70 bi bilo nepismenih. Jedan bi umirao, jedan se rađao, jedan bi imao kompjutor i jedan bi posjedovao sveučilišnu diplomu.

* **U svakom prepuštanju grijehu**: Ako promotrimo slavlja svojih Krštenja, Prvih Pričesti, Krizma, Svećeničkih Ređenja..., mogli bismo ih usporediti s klicanjem Kristu kod njegova ulaska u naš životni "Jeruzalem"; Ako ih usporedimo s nastavkom svojih života...

* Pitanje je sad: je li se nastavak našega života možda pretvorio u naš privatni proces protiv Isusa: doprinosom da naša braća i sestre trpe (i)li prepuštanjem grijehu? Ili je ostao dosljedan tom početnom radosnom klicanju?

NIJE OVDJE , USKRSNUO JE!

(4. 4. 2010.) - Vrhunac Velikoga tjedna jest u velikom Uskrsu, događaju koji je jedinstven u povijesti čovječanstva. Istina, taj se događaj uskrsnuća Gospodinova ne mjeri povijesnim kriterijima: preobraženo tijelo nema više ovosvjetske dimenzije vremena i prostora, nema težine, ni sile teže, ni ograničenosti, ni drugih svojstava raspadljivosti. Ono je doživjelo metamorfozu, preobličenje, za njega vrijede drugi zakoni, oni vječni, zakoni uskrsnuća, koje je Bog smislio od iskona u svojoj neizmjerne mudrosti i ljubavi. Samo je Gospodin Isus doživio taj dan savršena preobraženja u uskrsnuće pravednosti, i njegova majka Marija zaslugom njezina sina Isusa. Nama ostalima preostalo je u vjeri i nadi živjeti izbjegavajući grijeh kojim se raspada duševni sustav, odricati se đavla koji nam ugrožava i vremenito i vječno, i prihvatiti smrt iz Božje ruke i predati se u Božje ruke!

I oni vjernici, koji drugim nedjeljama urijetko dođu na sv. Misu, ove uskrsne nedjelje povire, da čuju koju riječ s oltara, možda se i ispovjeda.

Misu poldanicu u punoj mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve predvodio je sa svećenicima biskup Ratko. Glavna misao bila je iz Lukina evanđelja, koju su dvojica anđela na ulaznim vratima Isusova groba uputila ženama mironositeljicama, Magdaleni, Jakovljevoj majci Mariji i Ivani: "Nije ovdje, uskrsnuo je!" Zašto tražite Živoga među mrtvima? On nema veze s grobom. Samo na ovoj me grobu stoji napisano: Ovdje ne leži! Gospodin

je Isus pobijedio moć grijeha u noći s Velikoga četvrtka na Veliki petak! On je pobijedio đavla na Gabati i Golgoti ispunjujući Božju volju! On je svojom smrću pobijedio našu smrt izlazeći iz ovoga groba živ živcat! A gdje ćemo ga onda tražiti? - pitao se propovjednik. Takva Isusa, uskrsnula i preobražena, imamo doslovno i osobno u presvetoj Euharistiji, i tu doduše sakramentalno, ali doista, stvarno i bitno.

Biskup je nanizao više doživljaja osoba koje su povezane s Gospodinovim uskrsnućem prema četvorici evanđelista. Ima mnoštvo razlika, manjih ili većih, u njihovim bogonadahnutim prikazima, ali ono u čemu se svi pisci slažu: grob je Isusov posve prazan. Povoji su uredno ostavljeni. Grobni je kamen otkotrljan s ulaza. Uskrsloga su vidjeli Šimun Petar i ostali apostoli. Magdalena i ostale žene. Dvojica na putu u Emaus. Pogotovo njegova Majka koja se savršeno uživila u njegovu muku pa onda i u njegovo uskrsnuće. Ona je jedina zavrijedila biti dušom i tijelom u nebeskoj slavi zajedno sa svojim sinom.

Prema povlastici koju Papa daje svim biskupima svijeta da mogu tri puta u godini podijeliti apostolski blagoslov s potpunim oprostom, biskup je izabrao Božić, Uskrs i svetkovinu Marije Majke Crkve. Tako je na ovaj Uskrs nazočnima podijelio blagoslov s potpunim oprostom uz uobičajene uvjete primanja sakramenata ispovijedi i pričesti i molitve na nakanu Svetog Oca.

PASTORALNI DAN U EMAUSU

(7. 4. 2010.) - Po uzoru na onu dvojicu učenika, koji su istoga dana kada je Isus uskrsnuo, prvoga u tjednu, a to bijaše nedjelja, išli iz Jeruzalema u Emaus, šezdeset stadija ili desetak kilometara zapadno od svetoga grada, doduše bijahu snuždeni i razočarani, ali nakon susreta s Kristom uskrsnim, oživljeni radošću i nadom, tako i suvremeni kršćani u prvom vazmenom tjednu svoj uskrsni izlet u proljetnu prirodu, k prijateljima, na cjelodnevni odmor, nazivaju

izlaskom u "Emaus". Hercegovački svećenici nakon Velikoga tjedna ispunjena doista bogatom liturgijom: propovijedanjem, ispovijedanjem, razmišljanjem nad Isusovom mukom i uskrsnućem, imali su svoj "emaus" ili pastoralni izlet u Bijelo Polje: Pastoralni dan. Svi svećenici koji djeluju u pastvi imaju tri značajna godišnja sastanka u Mostaru:

Pepelnicu radi pokorničkog čina na početku Korizme,

Veliki četvrtak radi svećeničkoga zajedništva i "emaus" radi pastoralnoga razmišljanja i razmjene iskustava.

Biskupijski caritas prije više godina na zgradi nekadašnjega svećeničkog doma podigao je Dom duhovnih susreta ili Emaus.

Teološki institut u Mostaru treću godinu za redom, u dogovoru s Biskupskim ordinarijatom, priređuje Pastoralni dan. Ovoga je proljeća, u okviru "Svećeničke godine", odredio temu: "Prezbiterско služenje u župnoj zajednici". Domaći su predavači bili:

Mr. don Krešo Puljić, župnik Svetoga Ivana u Mostaru, imao je temu: "Svećenik navjestitelj Evanđelja u župnoj zajednici". Predavač je osobito razradio potrebu kakva homilija ili propovijed treba biti. Inzistirao je na ovim svojstvima: cjelovita s gledišta crkvenoga nauka, kristovska, tj. oslonjena na Kristovo djelo i nauk, odnosno doživljena na Isusovu primjeru i životu, crkveno-centrična s naglaskom na crkvenom jedinstvu i duhovnom zajedništvu, jednostavna i razumljiva, jasna i sveobuhvatna s obzirom na ljudske potrebe, i dobro čujna s propovjedaonice ili ambona.

Fra Stipe Biško, širokobriješki župnik i dekan, govorio je o "Svećeničkoj zauzetosti u izgradnji župne euharistijske zajednice". Zadaće su svećenike okupljati zajednicu, predsjedati joj u sakramentima, posebno u Euharistiji, naviještati joj Evanđelje, duhovno je i moralno popravljati i izgrađivati, organizirati župnu zajednicu. Predavanje je naslonio na biblijski nauk, na liturgijsku molitvu i praksu. I svećenici trebaju ohrabrenja i bratske solidarnosti. Svoju potištenost kao i radost prenosi na župu. Svećenik nije privatna osoba, on je svećenik 24 sata dnevno, a pogotovo nema privatnoga svećeništva. I njemu je potrebno ohrabrenja i bratske solidarnosti.

Don Marijan Pejić, rektor Dječackoga sjemeništa u Travniku, predstavio je "Svećenika promicatelja duhovnih zvanja u župnoj zajednici". Predavač dolazi iz Školskoga centra u kojem ima oko tisuću katoličkih učenika, osnovaca i gimnazijalca, oko 40 sjemeništaraca i 20 konviktoraca,

koji žive po sjemenišnu ali ne uče za svećenike. Prosvjetni kadar: oko 70 profesora. On vidi mjesto otkrivanja duhovnih zvanja u prvom redu u obitelji, u župi, osobito među ministrantima, a u tome mogu pomoći osobito vjeroučitelji. Prema statistikama u bogosloviju dolazi pola bogoslova iz sjemeništa a pola iz vanjskoga svijeta. Rektor je sa sobom poveo i dvojicu maturanata, Ljubu i Iliju, koji su govorili o otkrivanju svoga duhovnog zvanja i njegovu dosadašnjem ostvarenju.

Dr. don Tomo Vukšić, generalni vikar, izložio je "Najnovije dokumente Svete Stolice o svećeničkom životu": *Crimen sollicitationis* /Zločin poticanja na bludni grijeh/, dokument Svetoga Oficija iz 1962.; *Sacramentorum sanctitatis tutela* /Zaštita svetosti sakramenata/, apostolsko pismo pape Ivana Pavla II., iz 2001. i *De delictis gravioribus* /O najtežim zločinima/, dokument Kongregacije za nauk vjere iz 2001. u odnosu na Euharistiju, ispovijed i moral; i posebne ovlasti biskupima, pismo Kongregacije za kler iz 2009.

Na kraju je biskup Ratko pozdravio preko stotinu svećenika, dijecezanskih i redovničkih/franjevačkih, među kojima najstarijega člana fra Hadrijana Sivrića /88 godina/ i najmlađe maturante iz Travnika, kojima je po 18 godina! Biskup je svoju kratku egzortu završio riječima: "Isus kaže apostolima: đavao će vas proroštetati kao pšenicu (Lk 22,31). A on je molio osobito za Petra koji je onako sramotno pao. Ako đavao stalno rešeta i nas, svaki dan, posebno na našem skliskom području o kojem smo govorili, hoćemo li odoljeti bez vlastite molitve, bez osobne ispovijedi, bez zdrave pokore, bez načela 'in fuga salus' /u bijegu je spas/? Ili tko misli da stoji, može li biti samouvjeren da mu se ne može dogoditi da padne? A pravednik na dan sedam puta padne! Pamet u glavu i razbor u srce!"

Nakon opće rasprave, u kojoj je sudjelovalo više svećenika, priređen je u blagovalištu bratski objed - na nogama, prava pasha. Voditelj Pastoralnog dana, dr. don Ante Pavlović, predstojnik Instituta, predložio je da ovakva praksa Pastoralnoga dana ostane: Srijeda prvoga vazmenog tjedna - emaus.

ĐAKONI U HERCEGOVINI

(8. 4. 2010.) - U novom preustroju školskoga programa, osobito nakon uvođenja takozvanoga Bolonjskog procesa, filozofsko-teološki studij pripreme na svećeništvo sveden je na pet godina. Tako se već nakon pet godina na našim fakultetima može diplomirati. Biskupi su zadržali i šestu - pastoralnu - godinu, koja se, već prema fakultetu, drukčije pokriva i izvodi. Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić i njegovi sufragani u Varaždinu, Sisku i Bjelovaru odredili su kandidatima za svećeništvo da šestu godinu provedu kao đakonsku pastoralnu godinu koja se sastoji od dva dijela: đakonsko-pastoralni *practicum* i studijski tjedni (6 tjedana) u sklopu kojih je i tjedan duhovno-studijskog putovanja. Organizacija đakonsko-pastoralne godine povjerena je Nadbiskupijском institutu za pastoral, kojemu je ravnatelj dr. Tomislav Markić. U taj program, uz đakone spomenutih nad/biskupija, priključili su se i kandidati nekih redovničkih zajednica: Hercegovačke franjevačke provincije (3), Zagrebačke franjevačke provincije (1), Trećoredaca (2), Isusovaca (1), Dominikanaca (1) i Dehonijanaca (1) te jedan đakon biskupije Porto Novo iz Benina. Ove su godine đakoni, njih 30, svoje studijsko putovanje, koje se redovito organizira u prvom uskrsnom tjednu, od 6. do 8. travnja, okrenuli u Bosnu i Hercegovinu. Ponajprije su u Banjoj Luci posjetili Biskupski ordinarijat i Trapiste. Potom su nastavili do Podmilačja, Kandije, Rame, Šćita i stigli u Emaus - Potoci kod Mostara, gdje su proboravili dva dana. Obišli su više hercegovačkih mjesta gdje su imali što i vidjeti i čuti. Pošli su od Franjevačkog samostana u Mostaru gdje ih je dočekaao i pozdravio fra Ante Marić, nastavili su prema Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji.

Posjetili su Stolac, gdje ih je na ulazu u grad, na Radimlji, dočekaao don Rajko Marković, župnik i dekan stolački. Protumačio im je najveću znamenitost Hercegovine, radimsku nekropolu u Vidovu polju, najljepšu kolekciju stećaka. Tu su 133 stećka, među kojima 63, gotovo svaki drugi, s ukrasima. Među motivima nalazi se 14 ukrašenih spomenika s izrazitim križevima, i to tri cjelovita stećka u obliku križa, a na drugih jedanaest

stećaka izrađeni su kršćanski križevi, i to svaki u posebnoj formi i dekoraciji. I upravo su ti stećci s križevima najurešeniji, jer ih je radila ne samo umjetnička ruka nego i vjernička duša. Trojica klesara unijela su i svoja imena: Miogost, Bolašin Bogavčić i Ratko Brativoić. Pet je stećaka ispisano bosanicom-ćirilicom. Potječe iz 15. i 16. stoljeća. Župnik je potom pokazao župnu crkvu sv. Ilije, i novi pastoralni centar.

Đakoni su zatim pohodili Humac, franjevački samostan, gdje su pogledali crkvu, novu i staru, i samostanski muzej. Bilo je vrijeme objeda.

Vrativši se u Mostar, pohodili su mostarsku katedralu u kojoj im je kratko govorio don Ivan Štironja, biskupski vikar za pastoral, a potom su posjetili župu svetoga Ivana apostola i evanđelistu, gdje im je održao predavanje župnik don Krešo Puljić, magistar pastoralne teologije. Ali ne samo o pastoralu u župi, nego i o općoj situaciji u Mostaru, Hercegovini i u cijeloj BiH govorio je zlački i poticajno. Među slušateljima bilo je i onih koji su se prvi put našli u Hercegovini.

Uvečer 7. ožujka, slavili su u Emausu sv. Misu koju je predvodio mjesni biskup Ratko. U propovijedi je govorio, na temu dnevnoga evanđelja, upravo o dvojici učenika koji su putovali u Emaus onoga uskrsnog dana, a priključio im se uskrsli Gospodin. I u razgovoru primijetili su kako se njihovo razočaranje pretvara u radost, očaj u nadu, sporost srca poprima na ubrzanju, a ljudsko nerazumijevanje prelazi u razumijevanje Božje riječi. Nakon večere biskup je skupini održao predavanje o Isusovoj prisposobi "Talentirani radnici", ističući sve Božje povjerenje prema ljudima, ali i provjeru talenata, s kojima ljudi rade i koje Bog višestruko nagrađuje, a neradnike višestruko kažnjava. Voditelj ekipe za večerom reče, kako bi se moralo svakako u ovakav godišnji studij uključiti i pohod ovom kraju domovine.

Toga su dana đakoni pogledali i Stari most u gradu.

U četvrtak, rano ujutro, đakoni su sa svojim voditeljem otputovali prema Sarajevu a potom posjetili neka važna mjesta Crkve Vrhbosanske. Sretna im bila daljnja priprema za prezbiterat!

JEDAN PREZBITER I DVA ĐAKONA

(10. 4. 2010.) - Nisu prošla ni dva dana kako KIUM opisa pohod zagrebačkih đakona Crkvi u Hercegovini, a Crkvi hercegovačkoj Bog podari dva nova đakona i jednoga prezbitera. Bijaše to u subotu navečer 10. travnja u mostarskoj crkvi sv. Petra i Pavla. Župna crkva u izvornom izdanju izdržala je od 1867. do 1992., a onda ju je neprijateljska smrtonosna granata srušila. A bijaše to biser grada Mostara. Na njezinu mjestu uskrsnula je nova, još nedovršena župna crkva. Ovakvi se obredi obično obavljaju u katedrali, ali mostarska je stolnica Marije Majke Crkve u obnovi sa skelama od vrata do oltara.

U uvodu mjesni biskup Ratko Perić pozdravio je provincijala fra Ivana Sesara, generalnoga vikara don Tomu Vukšića, župnika fra Šimuna Romića, sve svećenike koncelebrante - njih 75 - napose nove kandidate za sv. red, kao i sav Božji puk.

Crkveni poglavari, obavivši sve potrebne kanonske izvide, pripustili su na đakonsko ređenje bogoslova Davora Berezovskoga, za Mostarsko-duvanjsku biskupiju, i fra Gorana Čorluku za Hercegovačku franjevačku provinciju. I đakona fra Vinu Ledušića za prezbitera, također za istu Provinciju.

U punoj prostranoj crkvi na poziv fra Bože Milića, tajnika Provincije, pojaviše se sva trojica kandidata osobno odgovarajući: Evo me! Na kanonski biskupov upit: jesu li kandidati dostojni sakramenta svetoga reda? - razabire se odgovor: Koliko je ljudska i crkvena razboritost mogla istražiti, rezultati su pozitivni. Iz kratka životopisa svakoga pojedinoga vidi se da su sva trojica prošla sito i rešeto ispitivanja i školskoga i crkveno-kanonskoga.

“U ovoj svečanoj ‘Svećeničkoj godini’ Božja se milost izlila na ovu našu Hercegovinu iz koje su dvojica kandidata uzeta u nadbiskupsku službu: msgr. Petar Rajič, službenik Državnoga tajništva Svete Stolice, naslovni nadbiskup i nuncij na Arapskom poluotoku, zaređen je za biskupa u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve, 23. siječnja ove godine, a msgr. Želimir Puljić, rodом iz blagajske župe, biskup dubrovački, imenovan je nadbiskupom zadarskim. Zahvaljujemo Bogu na

ovom njegovu velikodušnu daru. Večeras, u ovoj crkvi apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla, podjeljujemo sakrament svetoga reda đakonata dvojici kandidata, franjevcu fra Goranu i biskupijskom bogoslovu Davoru, i prezbiterata fra Vini. Bogu hvala koji razvija zrno zvanja u našim mladićima po molitvama vjernika i po brizi crkvenih poglavara. Dok se istinski radujemo s tolikoga Božjega dara u ovoj mjesnoj Crkvi, svjesni smo da na ovome svijetu nikada ne će ponestati kukolja u dobroj pšenici, niti loših riba među onim dobrima. Naše je da se borimo da taj kukolj iz sebe i iz svoje sredine uklanjamo. A jedan od načina jest i svećeničko propovijedanje Božje riječi. Upravo ćemo o tome.”

Tako je biskup počeo svoju homiliju a potom komentirao rečenicu po rečenicu iz drugoga misnog čitanja, iz odlomka Poslanice sv. Pavla Timoteju: Propovijedaj Riječ! Uporan budi! Ujeveravaj! Prijeti! Zapovijedaj sa svom strpljivošću i poukom! Budi trijezan! Zlopati se! Djelo izvrši blagovjesničko! Služenje svoje posve ispuni! (2 Tim 4,1-5). Riječ upravljena ne samo mladodakonima i novoprezbiteru, nego svima koji su urešeni svetim redom.

Ceremonije je vodio don Ivan Kovač, biskupov tajnik, a bilo je uključeno više mladih franjevac. Sve je teklo skladno i pripremljeno: i obred ređenja, i misne pjesme župnoga zbora kojim dirigira s. Slavica, i molitve puka, i razgovor biskupov s kandidatima, i polaganje biskupovih ruku na đakone i polaganje ruku i biskupovih i svih prezbitera na novoga ređenika za prezbiterat.

Đakoni su se odmah po ređenju uključili u asistenciju biskupu za sv. Misu, kao i prezbiter fra Vine. A za sv. pričest mogli su prvo pričestiti svoje radosne roditelje pa onda ostali vjerni puk.

Na kraju sv. Mise provincijal fra Ivan izrazio je radost zbog ovoga duhovnog obogaćenja i svoje Provincije i cijele mjesne Crkve.

Večera je bila u novom blagovalištu koje je moglo primiti svećenike, redovnike i redovnice, kao i sve bližnje i daljnje novih ređenika, koje je posebno toplo pozdravio i zahvalio na sudioništvu gvardijan fra Mate Dragičević.

GABELA - NEDJELJA BOŽANSKOGA MILOSRĐA

(11. 4. 2010.) - Bijelom nedjeljom ili Nedjeljom Božanskoga milosrđa, ove godine 11. travnja, otvorena je "sezona" podjeljivanja sakramenta sv. krizme po župama. Prva je na redu bila Gabela u kojoj župniku je don Ivan Kordić od 2008. Prošle godine bila su 992 župljanina koji žive na terenu gabeoske župne zajednice, potom slijede matični podatci: krizmanika 20, krštenika 16, pokopanih 12, novih brakova 4.

Misa sa sv. krizmom počela je u 11 sati. Crkva puna vjernika, sve uređeno na oltaru, mikrofoni vrlo dobar. Krizmanici su s kumovima u prvim redovima, kako i treba, jer ovo je njihov dan koji im učini Gospodin. Nije nedostajalo ni slikara, ali na svome mjestu.

Uskrsna je pjesma dopratila voditelje slavlja na oltar. I to uz dvije otpjevane kitice. Dvije su i voditeljice zbora: jedna pohađa srednju školu u Dubrovniku i povrh toga polaže i glazbenu, a stane kod sestara "ančela", a druga vježba sa zborom u župi svakoga petka. I dobro uvježban zbor. A dirigira sada jedna, sada druga. A osobito bijaše ugodno čuti njihovo dvoglasje na pripjevnom psalmu: "Zahvaljajte Gospodinu!" Prava radost svima koji slušaju i zboru se priključuju, osobito u onim stalnim misnim dijelovima kao što su: *Gospodine, Slava, Svet, Jaganjče*. Raspjevana cijela crkva. Tako i valja. Zbor i jest radi toga da osobito u tim dijelovima uvede cijelu zajednicu u pjevanje.

Dvoje kandidata, krizmanik i krizmanica, pozdraviše biskupa Ratka uručujući mu rukovet proljetnoga cvijeća. Župnik pozdravlja i biskupa i krizmanike i sav puk Božji. Naglašava zajedništvo u župi tako da dobro čuju i razumiju i oni

koji se nalaze pred crkvom, pod kišobranima. Krizmanika osmoga razreda 17: deset momčića i sedam djevojčica. Župnik se ne usteže reći da bi želio da tko god izabere i duhovno zvanje ako ga u sebi osjeća. Kako su se dečki pobožno vladali pod sv. misom i pod sv. krizmom, ne bi bilo nimalo čudno da ih trećina pođe u sjemenište!

Biskup je govorio o Božanskom milosrđu, o Isusovu praštanju na križu, o njegovu podjeljivanju moći apostolima da praštaju svima koji se za grijeh kaju. Na temelju današnjega Evanđelja o sv. Tomi (Iv 20,19-29), koji nije bio na Uskrs i pokazao je preko tjedna svu nevjeru u uskrsnuće Isusovo. Ove se Bijele nedjelje pojavio i Toma apostol u dvorani Posljednje večere. Uskrsli ga Isus prozvao, pokazao mu rane, a on pao i izrekao velike riječi vjere: "Gospodin moj i Bog moj!" - eh to bi bilo najbolje izreći u trenutku Podizanja, ali s vjerom kao što je bila tada Tomina. Krizmanike je posebno pozvao da surađuju s Duhom Svetim. "Krizmaniče i krizmanice! Ako se upišeš u školu, a ne ideš u školu, sve će ti se obiti o glavu. Tako i ovdje, uzalud primaš darove Duha Božjega ako s njima ne želiš surađivati: ako roditelje ne slušaš, druge ne pozdravljaš, tijela svoga i tuđega ne poštuješ, zboriš i činiš bludno, lažeš i kradeš namalo i naveliko, kako se može o tebi reći da si mudra djevojka, da si razborit mladić?"

Na kraju je misnoga slavlja, uz molitvu Očenaša na nakanu Papinu, podijeljen apostolski blagoslov s potpunim oprostom, po posebnom dekretu Apostolske pokorničarne iz 2002. godine.

U župnoj dvorani bio je svećenički objed. Došli okolni župnici nazdraviti župniku i dekanu na prvinama krizmenoga slavlja.

DAN ŠKOLE 2010. U TRAVNIKU

Nadnevak 15. travnja u Travniku se obilježava kao dan preminuća Petra Barbarića, hercegovačkoga sjemeništara (1889.-1897.), koji je umro na glasu svetosti.

Petar je rođen 19. svibnja 1874. u Šiljevištima u župi Klobuk od oca Ante i majke Kate r. Tolj. Obitelj je imala četiri kćeri i pet sinova, među kojima i Matu koji je pod redovničkim imenom fra Mar-

ko, kao član Hercegovačke franjevačke provincije, postao svećenik 1887., a poginuo je na Širokom Brijegu 1945. Petar je u Veljacima u dvije godine (1886.-88.) završio četiri razreda osnovne škole te potom pomagao obitelji Babić u Vitini u trgovini. Od jeseni 1889. travnički je sjemeništarač i gimnazijalac Mostarsko-duvanjske biskupije. U 8. razredu gimnazije, dva mjeseca prije mature, pao je na postelju. Dana 13. travnja 1897. položio je jednostavne zavjete Družbe Isusove, a dva dana kasnije, na Veliki četvrtak, preminuo u Gospodinu. Najprije pokopan na groblju Bojni, a 1935. godine tijelo mu je preneseno u sjemenišnu crkvu. Dijecezanski proces trajao od 1938. do 1943. U veljači 1945. zbog partizanskog osvajanja zatvoreno je sjemenište, a gimnazija potom pretvorena u vanjsku školu. Godine 1957. "nestalo" je i Petrovo tijelo. Ponovno je pronađeno 1998., nakon 40 godina, u zidovima crkve. Te je godine u jednoj polovici iste zgrade otvoreno sjemenište i Katolički školski centar, koji danas ima osnovnu školu i gimnaziju, s oko 1000 đaka. Prema postulatoru o. Božidaru Nagy-u, trebao bi se ubrzo dovršiti proces za proglašenje sluge Božjega Petra. Spomenuti centar nosi ime "Petar Barbarić" i slavi svoj Dan na dan preminuća svoga naslovnika.

Na poziv rektora sjemeništa, don Marijana Pejića, za Dan škole, 15. travnja, priređena je poslije podne akademija u sjemeništu. A sutradan je organiziran susret između župnika, koji su poslali đake u sjemenište, i sjemenišnih poglavara. Program se sastojao najprije u tome susretu, gdje je sudjelovalo preko 20 župnika. Iz Hercegovine, osim don Ivana Štironje, biskupski vikar za pastoral i povjerenika za duhovna zvanja, bili su još don Jozo Blažević iz Vinjana i don Ivo Šutalo iz Studenca. Zatim je bila sv. Misa, pa prikaz drame "Izgubljeni sin" i zajednički objed u blagovalištu.

Na susretu župnika i poglavara najprije je bivši prefekt u bogosloviji i današnji župnik i dekan u Žepču don Zlatko Ivkić iznio neke refleksije, na temelju koncilske dokumenta o odgoju kandidata na svećeništvo "Optatam totius", o odnosu župe i sjemeništa inzistirajući na tome: da se ne spuštaju kriteriji o slanju i primanju đaka u sjemenište bez obzira na smanjenje broja sjemeništarača; da se ispituju umne i moralne kvalitete đaka, da se pro-

vjerava obiteljsko stanje samoga kandidata. Potom su govorila trojica voditelja u sjemeništu, svaki sa svoga gledišta: duhovnik don Josip Kajinić, ekonom don Josip Majić i rektor Pejić. Svoja su mišljenja izrazili i generalni vikar msgr. Luka Tunjić, u ime nadbiskupa vrhbosanskoga kardinala Vinka Puljića, i don Žarko Ošap, izaslanik banjalučkoga biskupa Franje Komarice. Na kraju je kratko progovorio i biskup iz Mostara Ratko Perić. On je posebno pozvao župnike da svojim "djelom i riječju", kao što je rečeno i o Gospodinu Isusu (Lk 24,19 i Dj 1,1), budu svjedoci svoga duhovnog zvanja i ujedno primjer i poticaj drugima.

Sv. Misu predvodio je mostarski biskup sa svim poglavarima i župnicima u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija Gonzage, koja je bila puna nastavnika, sjemeništarača, ostalih đaka i vjernika. Biskup je govorio na temelju dnevnoga čitanja o svjedocima Petru i Ivanu koji su držali da je potrebnije slušati Boga negoli tužitelje i progonitelje, spremni dati svoj život za Ime Isusovo. Prema evanđeoskoj perikopi: kao što je Isus svojim blagoslovom iz torbe onoga dječaka od pet kruhova i dvije ribice nahranio mnoštvo od pet tisuća muškaraca, tako i danas isti Isus svojom milošću može umnožiti talente onoga dječaka koji se javi Isusu u sjemenište s pet svojih tjelesnih darova (oči, uši, usta, ruke, noge) i dvije duševne sposobnosti (pamet i sloboda) nahraniti tisuće i tisuće Božjom riječju i presvetom Euharistijom.

Sjemeništarači su pod vodstvom prefekta don Mladena Kalfića prikazali Isusovu parabolu na moderan način. Iako oštrije oko može dati sitnih primjedaba i na kretnje po pozornici, i na glumačko ruho, i na dikciju pojedinih glumaca, svi su gledatelji ostali zadovoljni izvođenjem i porukom same drame o izgubljenom sinu - povratniku u krilo Očevu.

Na kraju objeda rektor je Pejić zahvalio Bogu na ovome Danu škole, svim sudionicima slavlja. Gosti iz Mostara zadržali su se s osmoricom hercegovačkih sjemeništarača u razgovoru te na povratku posjetili najprije sestre Kćeri Božje ljubavi u Travniku, zatim dvojicu braće svećenika Ivoša, don Iliju i don Tadiju, u Uskoplanskoj Gračanici (don Ilija je župnik Rostova) i jednu obitelj u Jablanici na poziv župnika don Ivana Zovke.

SEONICA, GORE SRCA!

(17. 4. 2010.) - **Slobodni pad.** U župi Seonici u duvanjskom dekanatu krizma se slavi svake druge godine: obuhvaćeni su učenici osmoga razreda i prvoga razreda srednjih škola. Ove godine u subotu 17. travnja bila su 43 krizmanika i krizmanice. Prošli put, 2008. godine, bilo ih je 56. Sada trinaestero manje. A prvopričesnika? Prošle godine 22, a ove godine upola manje: 11. Klizi li, klizi. Kako i ne će, kaže župnik fra Vlatko Soldo, kad Omolje sa 130 obitelji i Seonica s 80 kuća nemaju nijednoga ovogodišnjeg prvopričesnika! Prošle godine bilo je 2423 katolika (od toga 718 u inozemstvu), brakova 15, krštenja 17, pokopanih 24. Seonica, gore srca!

Pozdravi. U početku sv. Mise biskupa je Ratka pozdravio jedan krizmanik. Izrekao je nekoliko rečenica koje je biskup uzeo kao temu za svoju propovijed govoreći krizmanicima, njihovim roditeljima, kumovima i svima misarima. Biskup je pozdravio župnika, dekana fra Mirka, gvardijana duvanjskoga fra Mladena i pomoćnika fra Vlatkova fra Dinka. Biblijska čitanja i psalam čitali su krizmanici, a skupina pjevačica predvodila je pjevanje.

Propovijed. Biskup se nadovezao na krizmanikovu pozdravnu riječ:

1 - "Znamo da se čovjek razlikuje od ostalih živih bića po tome što jedino čovjek ima dar i sposobnost razlikovati dobro od zla, pošteno od nepoštenoga, istinito od lažnoga, a zreli kršćani Isusa od ostalih učitelja ovoga svijeta".

- U tome čovjekovu razlikovanju i slijeđenju dobra, a izbjegavanju zla i jest sva čovjekova čast i vječni spas. Zato su roditelji koji vas, krizmanike, stalno upućuju na dobro, na istinito, na pošteno. Zato je tu škola, Crkva. Budni budite i ne dajte se zavesti kratkim svjetlima ovoga svijeta. Pojedine europske države u svoje ustave unose sve više kršenja Božjih zapovijedi upisanih u čovjekovu narav. Ali sama narav progovara čovjeku da je prašina i da će se u prašinu pretvoriti. Evo sada se izvila prašina iz vulkana 17 km uvis i preplavila pola Europe. "Ah čijem si se zahvalila tašta ljud-

ska oholasti, sve što više stereš krila", sve će te više prašina s Islanda dušiti!

2 - "Sakrament krizme ne primamo 'radi reda', nego radi našega duhovnoga dozrijevanja u vjeri", tako mali krizmanik.

- Upravo se tomu radujemo i zato ova današnja svečanost. Zato se ne bi smjeli čuti glasovi, novinski i drugi, kako se na proslavu krizme troši toliko novca da se pojedine obitelji moraju zaduživati i dizati kredite. Ovdje je u crkvi vaša svečanost, ovdje pjesma i molitva, ovdje su vaši roditelji i kumovi, ovdje vam je župnik, dekan i biskup, ovdje su darovi Duha Svetoga. A obiteljska proslava mora biti doista obiteljska, nastavak ove crkvene, a ne besmisleni dugovi, krediti, tereći i hipoteke. "Ali tako i drugi čine?" - reći će neki. Pa zašto se morate povoditi za obzirima ljudskim? Krizmaš li se "radi reda" i radi čašćenja od 50 uzvanika za ručak, a drugih 50 za večeru? Ili se krizmavaš radi duhovnoga dozrijevanja u vjeri? Takva vanjska proslava nije očito u dozrijevanju u vjeri nego natjecanje u troškovima i nekršćanskom ponosu. Takve troškove od vas Bog ne očekuje!

3 - "Oče biskupe, obilježite nas danas uljem Mudrosti..."

- Sada ćete biti obilježeni uljem na čelu uz riječi: Primi pečat dara Duha Svetoga. Primi svih sedam darova, od mudrosti do straha Božjega. Sada ste pozvani da surađujete s tim darovima, da ne dopustite da vas svaki vjetrić ovoga svijeta zanese kako on hoće.

Na krizmi nije bilo nijedne kume koja je kumovala krizmaniku, niti obratno. Kad župnik hoće, sve se može provesti.

Pričest je dijelio dekan fra Mirko. Župnik je na kraju zahvalio Bogu i čestitao krizmanicima i cijeloj župi.

Janje. Nakon sv. Mise susret s Matijom pastiricom, koja daruje biskupu živo janje o krizmi. A taj je običaj u njezinoj kući od davnina.

POTOCI I GORANCI

(18. 4. 2010.) - **Potoci.** Širokobriješki kapelan fra Josip Vlašić već više godina organizira duhovnu obnovu za maturante širokobrijeških srednjih škola koji se žele na taj način vjernički sabrati prije odlučujućega koraka na fakultet. Nema ljepše maturalne ekskurzije. Ni ljepšega "Te Deuma" na kraju jednoga školskog ciklusa. To se organizira u Emausu gdje se sastane preko 30 maturanata, a njihov duhovni pratitelj pobrine se kod plemenitih sponzora da se pokriju vanjski troškovi konačišta i blagovolišta. Fra Josip uvijek zovne mjesnog biskupa Ratka da slavi sv. Misu i održi barem jedno predavanje. Ove godine bilo je samo predavanje jer je odmah nakon toga bila sv. Misa na Gorancima. A evo misli iz predavanja:

Prazna ploča. Dijete se rađa potpuno, a nepotpuno. Potpuno, jer sve ima što po prirodi treba imati, a nepotpuno jer se sve to treba razvijati po nekom pravilu i zakonu. Što će tko upisivati, koje slovo, koju riječ, koji jezik, i po kojem će se zakonu izvoditi, sve će to biti ubilježeno i odredit će sudbinu djetetu. Tri različita jezika s određenim brojem riječi dijete može naučiti do 4. godine, razumije se najviše u igri.

Potreba odgoja. Ljudsko je biće jedino stvorenje na ovome svijetu koje treba odgoja, škole..., ponaavljaše filozof Kant. Životinje se ravnaju po četiri instinkta: samoodržanje, piće, hrana, razmnožavanje. Tek nekoliko dana nakon što dođe na ovaj svijet: riba propliva, ptiče poleti, tele se zaigra, janje odskakuta, vučići u ophodnju, pilići odoše od kvočke... A **dijete**, taj vrhunac "evolucije", ostade dvije-tri godine, četveronoške, jedva se diže da zakorači dvonoške. Poneku riječ protepa. Grijeh je ranio čovjeka. Čovjek se rađa u ranjenu stanju, zato se ne može dignuti i progovoriti. I onda tek o sedmoj godini dolazi do uporabe razuma i prvoga razreda osnovne. A mi smo tu "uporabu razuma" u Crkvi odgodili do 10. godine kada dijete može sigurno razlikovati dobro od zla u prvoj svetoj ispovijedi, odnosno običan kruh od prve svete pričesti. Potom srednja škola s maturom ili ispitom zrelosti i tek onda prelazi u punoljetnost. Nakon punih 18 godina. Stalan odgoj i izobrazba. I nakon mature na fakultetu - brucoš! Nastavak odgoja i samoodgoja i izobrazbe i samoizobrazbe.

Sposobnosti. A tri su temeljne sposobnosti ugrađene u ljudsko biće:

fizička sposobnost: rast tijela s pomoću hrane, rada i gimnastike; tijelo raste do 23. ili 24. godine života;

moralna sposobnost: rast duha s pomoću krjeposti, dobrote, zapovijedi i zakona; i tu nema svršetka, čovjek se stalno moralno izgrađuje;

intelektualna sposobnost: rast u spoznaji s pomoću učenja, pamćenja i razmišljanja.

Neka jedna sposobnost zakaže, nije više ni cjelina, ni punina.

Goranci. Fra Ferdo Boban, župnik u Gorancima, zakazao sv. krizmu za ovu nedjelju. I to 20 krizmanika. Odakle toliki? Svi iz Mostara, ali podrijetlom iz Goranaca. Izašli krizmanici sa svojim roditeljima, braćom i sestrama na ognjišta i pod stare krovove da s bakom i djedom proslave svoju krizmu. Kandidati su pohađali vjeronauk u Mostaru, a svojom mladošću oživili su Gorance ionako u zelenilu i cvijeću. Petnaest krizmanika i pet krizmanica. Svi su bili pod Misom uposleni: pozdravima, čitanjem, molitvama vjernika, darovima...

Biskup je govorio o trojici apostola različite sudbine:

Petar je u Cezareji postavljen za prvaka apostolskoga, u Kajfinu dvoru odrekao se Isusa, a nakon Isusova uskrsnuća zatražio od Isusa u prvom susretu oprostjenje i zadobio ga, a na Genezaretskom jezeru na trostruki upit Isusov: Šimune, voliš li me više nego drugi, potvrdio svoju ljubav prema Gospodinu.

Juda je imao veliko povjerenje Isusovo, čuvao je novčarku i brinuo se za ekonomske stvari zajednice. Ali ga je novac odvuкао na stranputicu, k đavlu. Nije se samo Isusa odrekao i izdao ga, nego se nije nikada ni pokajao ni zatražio od Isusa oprostjenje za svoj teški grijeh. U tome je sva Judina tragedija.

Treći je učenik **Ivan** koji je pratio Isusa po sudovima i suđenjima i konačno dopratio na Kalvariju zajedno sa svojom majkom Salomom i Isusovom majkom Marijom. Eto koliko ga je Isus volio da mu je s križa povjerio svoju Majku.

Krizmanici, ako je ovakva različita sudbina zahvatila Isusove učenike koji su se odgajali u Isuso-

voj školi, kako ne će slično i nas danas! Neka vam u tome pomognu roditelji sa svojim odgojem, škola sa svojom izobrazbom i osobito ovi darovi Duha Svetoga, koje sada primate i s kojima ćete surađivati.

Pod Misom je pjevao zbor od dvadesetak mladih.

Osim biskupa i njegova tajnika don Ivana na svečanosti su sudjelovala i dvojica fra Tomislava - Jelić iz Mostara i Puljić iz Širokoga Brijega.

SVETI JURE I KRIZMA U VIRU

(23. 4. 2010.) - Virski župnik don Petar Vuletić zauzeo se ne samo neposredno pred svetkovinu župnoga zaštitnika svetoga Jure, mučenika, 23. travnja, kada je zakazana i sv. krizma, nego i kroz cijelu školsku i katehetsku godinu. Sveti se Jure slavi u Viru evo gotovo 140 godina, otkako je uspostavljena samostalna župa, 1871. godine. Ove godine bilo je pripremljeno 69 krizmanika iz triju razreda: osmoga osnovne te prvoga i drugoga srednjih škola. Župnik je pratio u župi na župnoj katehezi svakoga pojedinoga, ne prepustajući školi i školskomu vjeronauku ovako važnu pripremu i dan u životu mladeži. I oni koji su s Biskupskoga ordinarijata išli povjeravati učenike vjersko znanje mogli su ustanoviti da ni župnik ni krizmanici nisu bili skrštenih ruku.

Veliki transparent dobrodošlice biskupu krizmatelju stavljen je na samomu ulazu u crkveno dvorište. Okupio se i značajan broj svećenika koncelebranata. Susjedni župnici: iz Zagorja don Ante Ivančić-Bikić i don Jozo Blažević iz Vinjana, nekadašnjih filijala virske župe; zatim dekan fra Marinko Leko, župnik iz Rakitna; fra Mladen Vukšić, župnik iz Posušškoga Graca; o. Jakov Mamić, karmelićanin, iz samostana sv. Ilije na Zidinama župa Grabovica; don Ilija Drmić, župnik iz Viniće; don Slaven Ćorić, župnik iz Sutine.

U ime roditelja, kumova i krizmanika pozdravnu je i srdačnu riječ izgovorio otac dvoje krizmanika, potom župnik don Petar. Zbor djevojaka predvodio je pjevanje, bilo je nekih misnih dionica i na latinskom jeziku. Baš lijepo!

Biskup je Ratko u propovijedi tumačio krizmeničko odreknuće od vraga, i od njegova sjaja, i od svih djela njegovih, te vjerovanje u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga. "Vi ćete se, krizmanici, danas odreći sotonskoga utjecaja i sjaja riječima, ali hoćete li u životu i riječima i djelima? I držati se Božjih zapovijedi i onih koje izravno ravnaju našim odnosom prema Bogu i onih koje ravnaju našim odnosima prema sebi samima, bližnjima i svima drugima?" Propovjednik je kao uzoran primjer protiv sotone istaknuo svečara sv. Juru koji je na našim tradicionalnim slikama prikazan kako svojim vojničkim oružjem probada ljutoga zmaja. Potaknuo je krizmanike da surađuju s darovima Duha Svetoga, od mudrosti do strahopoštovanja.

Iako je kiša rominjala, svijeta je bila puna crkva i u klupama i po korovima.

Iz kanonske vizitacije i statistike: prošle je godine u župi bilo 1270 vjernika, 4 vjenčanja, 18 krštenja 23 prvopričesnika, 26 preminulih. Vidna razlika između krštenja i preminuća.

U POSUŠJU

(24. 4. 2010.) - Tjedan dana prije sv. potvrde petorica ispitivača delegiranih od Ordinarijata provjeravala su vjeronaučno znanje ovogodišnjih kandidata u župi Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije u Posušju, koju vodi fra Milan Lončar sa svojim suradnicima. Krizma je bila u subotu, 24. travnja, a potvrđenika je bilo 186, točno kao i prošle godine.

Župnik je sa zahvalnošću Bogu u svome pozdravnom govoru istaknuo činjenicu da posuška župa djeluje u svome kontinuitetu kroz 275 godina. Prema župnim statistikama, prošle su godine bila 153 krštenja, u usporedbi s 1995. godinom, kada su rođeni i kršteni ovogodišnji krizmanici, polaznici osmoga razreda osnovne škole, 33 ma-

nje. Župa se kao općinsko mjesto povećava brojem doseljenih vjernika iz okolnih župa. Brakova je prošle godine bilo 60, a umrlih župljana 83, prvopričesnika 170. I tu se osjeća pad broja djece u godini 1999. kada su rođeni lanjski prvopričesnici, u odnosu na 1995. godinu.

Nakon krizmaničke pozdravne recitacije, skup je Ratko pozvao krizmanike i njihove kumove, roditelje i ostale vjernike na čin kajanja da milosrdni Bog sudionike ovoga dvostrukog slavlja učini dostojnima, i to krizmanike sv. potvrde, a sve skupa Isusove sv. žrtve.

Krizmanici su bili angažirani u pozdravima, u čitanjima, u molitvi vjernika i u darovima.

U propovijedi biskup je naveo primjer sv. Pavla propovjednika koji je u Efezu na svome putovanju kroz Malu Aziju održao tako snažnu propovijed da su ljudi donosili svoje zle knjige i razne

amulete i bacali ih u vatru pred Pavlovim očima odričući se vražbina i praznovjerja, a prihvaćajući Riječ Božju i zakone Gospodnje. Samo toga dana bilo je spaljeno tih knjižurina i kojekakvih čarolija u vrijednosti od 50.000 srebrnih drahma (Dj 19,19). Tako velik novac u tako besmislen svrhe! Tako se i suvremeni obdarenici Duha Svetoga trebaju odreći svakoga vlašnog utjecaja koji ulazi kroz oči i kroz uši. Spaliti bezobrazne časopise, odricati se raznih zlih slika odakle god one dolazile da ne truju dušu i srce. Tko se kadar uzdržati od takva otrova, taj je i pobožan i jak i bogobožan vjernik i vjernica! Takav surađuje s darovima Duha Svetoga.

U bratskom susretu u župnoj kući poveo se razgovor o temama koje se odnose na svećenički život u ovoj Svećeničkoj godini.

SVETI MARKO U KLOBUKU

Ove godine župnik fra Marko Jurič povezo je svetkovinu sv. Marka evanđelista, kojemu je posvećena župa Klobuk, sa sv. krizmom koja se u župi slavi svake treće godine, okupivši učenike osmoga osnovne i dvaju razreda srednje škole. A i sv. Marko i krizma pali u nedjelju, nedjelju Dobroga Pastira. Župnik je pozdravio biskupa Ratka i sve krizmanike i njihove kumove i roditelje.

Procesiju oko crkve Gospe pomoćnice s kipom sv. Marka predvodio je, pjevajući Gospine litanije, fra Stipan Šarić, župnik iz susjednih Veljaka. Bio je to penitencijalni i uvodni čin u sv. Misu. Pod Misom je pjevao zbor.

Bilo je svega 45 krizmanika, i to 27 krizmanica, 18 krizmanika. Prije same potvrde jedan je krizmanik u ime svojih vršnjaka pozdravio biskupa koji je u svome odgovoru primijetio kako je ugodno vidjeti da su svi krizmanici i krizmanice jednako odjeveni. Bez natjecanja u modnim kreacijama koje obično udaraju na pristojnost odijevanja i na dostojanstvo sv. krizme. Nije bilo nikakvih ekstravagancija ni besmislena pomodarstva.

U propovijedi biskup je govorio o sv. Marku evanđelistu. U kući njegove majke Marije Isus je imao posljednju večeru. Sasvim je moguće da je mladi Marko posluživao kod stola, ako ništa drugo jest nosio lavor i ručnik da Isus pere noge apostolima! Kasnije se prijavio kao suradnik svomu

ujaku Barnabi i njegovu kolegi Pavlu na njihovu prvom misijskom putovanju. Ali je već s Cipra odustao i vratio se u Jeruzalem. Nakon toga vidimo ga u službi jednom sv. Petra, drugi put sv. Pavla. Ako je u početku u zvanju klimao, kasnije se dobro učvrstio. I napisao evanđelje prema propovijedanju sv. Petra, kojemu je bio pisar, tajnik.

Propovjednik je spomenuo i primjer domaćega sina iz Klobuka Petra Barbarića, hercegovačkog sjemeništara u Travniku (1889.-1897.), koji je umro na glasu svetosti. Potaknuo je krizmanike i krizmanice da se ukrašuju krjepostima poslušnosti, poniznosti i marljivosti, poput svoga mještanina Petra.

Osvrnuo se i na praksu da krizmanice ili njihove kume, svejedno, svake godine nešto novo smišljaju što im nikako ne služi na čast za svećanost krizme. Ove godine u nekim župama neke su pustile nokte ko kandže pa ih prebojavaju da se ne može od grdobe gledati. Naravno da ih je stid sklopiti ruke u trenutku krizme.

- Koliko ti košta to bojenje noktiju? pita svećenik jednu u jednoj župi.

Trideset maraka! - Trideset maraka? I sada izračunaj: stotinu takvih pomodarica puta 30 konvertibilnih eto 3.000 samo za tu suludu modu. I to samoj krizmanici daje majka ili joj omogućuje kuma koja ne zaostaje za krizmanicom u pogledu

tih kandža. Umjesto da budu Bogu zahvalne na daru mladosti i zdravlja, neke samo traže kako će biti izvan normale, pogotovo u ovakvo svečanim

trenutcima kao što je sv. krizma, gdje Duh Sveti traži samo to: kakvo im je srce i duša.

SVETI JOSIP U GRljevićima

(1. 5. 2010.) - "S radošću i zadovoljstvom, na dan nebeskoga zaštitnika naše župe **svetoga Josipa Radnika**, izražavam srdačan pozdrav svima i svakomu osobno, priključujem ovomu pozdravu i iskrenu dobrodošlicu.

Ovomu našem slavlju pridružuje se **osam prvopričesnika** - miljenika Isusova srca. Tri godine pripremali su se za ovaj, za njih najradosniji dan. I danas će, primajući prvi put svetu hostiju, biti odbareni Isusom euharistijskim, a time njegovom vječnom životnom ljubavlju koja nema granica. Dolikuje, dragi prvopričesnici, da vas posebno pozdravim.

Ništa manjom radošću današnjem slavlju pridružuje se i **šesnaest krizmanika**, koji će po sakramentu svete potvrde primiti sedam darova Duha Svetoga i punopravno u Crkvi postati Kristovi učenici i svjedoci. Istom mjerom pozdravljam i njih.

Upućujem pozdrav roditeljima današnjih svečara, koji su ih, po Božjem daru, primili u život, rodili, njegovali, upućivali i, uz delegirane ustanove Crkvi i školu, doveli do ovoga njihova sretnoga susreta s Isusom i s darovima Duha Svetoga.

Oče biskupe Ratko! Pred vama je mala Kristova zajednica. Pred vama stoje s osjećajem iskrene ljubavi, poštovanja i vjerničke odanosti: svećenici, redovnici, redovnice, današnji svečari: prvopričesnici i krizmanici sa svojim roditeljima i kumovima te vaši vjernici. Još jednom - čast mi je i radost u ime svih pozdraviti vas: dobro nam došli!"

Ovako je svečano otpočeo župnik u Grljevićima don Tomislav Majić koji okuplja vjernike u župnu zajednicu iz Grljevića, Borajne i Lipna. Bila je nazočna veća skupina svećenika, franjevačkih i biskupijskih, s ljubuškim dekanom don Ivom Šutalom, studenačkim župnikom, na čelu, koji su došli sudjelovati u višestrukom župnom slavlju. Svećenici i podrijetlom iz župe i iz okolnih župa. Bilo je i nekoliko časnih sestara.

Procesija je pošla ispred novoga župnog stana uz pjesmu Litanija svetomu Josipu, a predvodio je susjedni rašanjski župnik fra Ante Kurtović.

Pozdrav osmero prvopričesnika Isusu. Onako hrabro napamet, vedro i radosno. I sva crkva radosna lica i oka. Bilo je dosta svijeta i pred crkvom. Započele su, pojedinačno, dvije blizanke, a nastavili ostali prvopričesnici. Od njih osmero, troje ih nosi ime zaštitnika župe sv. Josipa! Lijepa kršćanska praksa! Za pohvalu!

Za misna su se čitanja pripremili krizmanici. Kao i za molitve vjernika i za misne darove. Svi skladno, jasno i disciplinirano. Župnik samo ka-žiprstom, oni se stvore na mjestu.

Biskup je u propovijedi govorio najprije o starozavjetnom Josipu Egipatskom, a onda o novozavjetnom Josipu "Egipatskom". Abrahamu se rodi Izak, Izaku se rodi Ezav i Jakov. Jakov uz pomoć svoje majke prevari starijega brata i zadobi blagoslov od staroga i slijepoga oca Izaka. Pred prijetnjom smrću starijega brata, mlađi se skloni u daleku zemlju. Služio je u ujaka Labana sedam godina da dobije njegovu kćer Rahelu za ženu. A kad godine minuše, Laban prijevarom dade stariju kćer Leu, a ne mlađu Rahelu. Sjeti se Jakov da je i on nekada prevario brata svoga Ezava: sve se vraća, sve se plaća! Ako ćeš Rahelu, još sedam godina služenja, veli mu Laban. Te još sedam godina, koje minuše što bi rukom o rukom, zalive ne pravom ljudskom ljubavlju. Kad je počeo život udvoje, očekivalo se dijete. Ali djeteta ni za lijeka. Dijete je dar Božji, a ne samovolja roditelja. Ali Bog, bogat milosrđem, dade i dijete, Josipa - a ime mu znači: Bog mi dao još djece! Jakov je od Lee i njezine sluškinje, i Raheline sluškinje imao deset sinova i jedanaestu kćer Dinu. Ali je Jakov najviše volio Josipa, Rahelina sina, kojemu je sašio "kićenu haljinu". Braća, zavidna, žele ga najprije ubiti, pa se predomisle te ga prodaju, za 20 srebrnika. Ode Josip u Egipat i negdje na tržnici opet preprodan. Ali ovaj put na faraonov dvor. Mlađić Josip bio je uspravan, poslušan glasu svoje savjesti pošten prema Potifaru i njegovoj ženi, prema svima. Upao je u kušnju koju je u zatvoru izdržao i sretno i providnosno pobijedio, jer je Bog bio s njime! Josip je ostavio najljepšu uspomenu u

Svetome Pismu. A Bog se njime poslužio da učini velika djela svomu izabranom narodu.

A novozavjetni Josip, zaručnik Marijin, preko koje je po Duhu Svetome došao Sin Božji, bio je postavljen za glavara Svete Obitelji, koja je prošla razne kušnje. Jedna je bila i bijeg u Egipat da spasi glavu malomu Isusu pred hudim Herodom. Josipe, opet ruke na muke! Na posao! Josip uzima Dijete i majku njegovu i bježi preko granice u Egipat, kamo je bio dospio onaj prvi Josip prije 1700 godina. I ovaj je novozavjetni Josip kristalno čist, čelik-značaj, pun pravednosti i bogobožnosti pred porukama Božjim. Uzor svima: i pojedincima i obiteljima. Crkva mu slavi tri dana u godini:

spomendan Josipa Radnika, blagdan Svete Obitelji u kojoj je on glavar, i svetkovinu preminuća ili prelaska na bolji svijet u blaženoj smrti. On je zaštitnik i ljudskoga rada, i ljudske obitelji, i ljudske smrti!

Biskup je pričestio prvopričesnike i njihove roditelje te krizmanike i njihove kumove.

Župno slavlje prenijelo se iz crkve u prvopričesničke i krizmaničke kuće, zapravo u sve obitelji u župi jer svima bijaše radostan dan sv. Josip Radnik - zaštitnik. Župnik je pozvao biskupa i svećenike u svoj dom na patronsku okrjepu i bratski razgovor.

NA ŠIROKOM BRIJEGU - STRAH BOŽJI

(2. 5. 2010.) - Fra Stipe Biško, župnik širokobriješki, sa svojim suradnicima, pripremio je 289 kandidata za sakrament sv. potvrde. Petnaestak manje nego prošle godine. Dvanaest odjeljenja osmoga razreda. Bog dao lijepo nedjeljno vrijeme: svibanjsko sunce, lagani povjetarac, ponegdje oblačić. Izvrstan razglas, a disciplina - da je milina! Desetak je svećenika u koncelecijaciji. Don Ivana, biskupskoga vikara za pastoral, biskup je Ratko ovlastio i pozvao da pomogne dijeliti svetu krizmu. Pozdrav krizmanika Tomislava u ime svih krizmanika, i župnika u ime svih župljana. Biskup zahvaljuje i poziva sve nazočne da "budemo dostojni ove svete Mise, a krizmanici i ove svete krizme". Dva čitanja i treće Evanđelje koje fra Josip navješćuje.

Biskup u propovijedi kaže da ne će govoriti ni o mudrosti ni razboru, ni znanju ni savjetu, ni jakosti ni pobožnosti, nego - **o strahu Božjem**. Strahu koji je početak mudrosti! Što je to strah ljudski? Usađeni osjećaj i bijeg od opasnosti i neuspjeha, od nespremljena ispita i nesigurne vožnje, od vode i vatre, od kazne i sramote, od bolesti i smrti. Strah je prirodna ili urođena pojava u svakom živom biću. Kao neki zaštitni omot oko naše ljudske opstojnosti. Bojimo se uvrijediti roditelje, jer ih poštujemo, a ne jer se bojimo batine i kazne. Bojimo li se tako vrijeđati Boga, njegove zapovijedi, od prve do posljednje? Mišlju, riječju, djelom? Bojimo li se vrijeđati Božje dostojanstvo iz poštovanja, ne toliko od kazne - vulkana i groma? Izgovaramo li ime Božje uzalud, odnosno s užasnom uvredom Božjemu veličanstvu.

Sveto Pismo opisuje u *Djelima apostolskim* slučaj velikoga straha: susrela su se dva Šimuna: Šimun Petar, prvak apostolski, kojega je Isus odredio da bude ključar, kamen na kojem će Isus sagraditi Crkvu svoju, i Šimun mag koji se bavio vradžbinama, čarolijama u nekom samarijskom gradu. Zavodio ljude na sve načine. Ljudi grnuli za njim i njegovim "karizmatičnim" trikovima. Čak ga prozvali "Snaga Velika".

Ali kad se pojavio Filip đakon, i stao propovijedati o Isusu, veliko se mnoštvo ljudi priklonilo njemu, Filipu. Prikloni se i Šimun mag. Ali nije se obratio u srcu, nego samo izvana, poliven vodom po glavi, ali se nije umio iznutra, ostao stari magičar.

Apostoli Ivan i Petar došli da podijele sakrament Duha Božjega. I stavljahu ruke na krštenike, i davahu darove Duha Svetoga. Kad je Šimun čarobnjak vidio kako apostoli dijele darove Duha Svetoga, polažući ruke na njih, reče Petru: dat ću ti malo novca, daj mi te snage da i ja polažem ruke na druge. Želi se domoći milosti Duha Svetoga novcem, mitom i korupcijom, a ne obraćenjem!

Kako se Boga ne bojiš! veli mu Šimun Petar. "Novac tvoj zajedno s tobom propao kad si mislio dar Božji novcima steći! Nema tebi ovdje dijela ni udjela, jer tvoje srce nije pravo pred Bogom. Obrati se od te opakosti svoje i moli Gospodina ne bi li ti se kako oprostila namisao srca tvoga. Ta gledam te: žučju si gorak i nepravdom okovan."

Šimun mag odgovori: "Molite i vi za me Gospodina da me ne snađe ništa od toga što rekoste"

(Dj 8, 24). Ne znamo kako je Šimun mag završio, samo znamo da nije među svecima!

Apostoli i njihovi nasljednici zaduženi su prenositi sakrament Duha Svetoga onima koji su poučeni i raspoloženi da ga prime. Ne može se pristupiti tomu sakramentu ni s krivom nakanom, ni s lažnom pripremom, ni s novčanom svotom, zanemarujući crkveni red i zakon. Duh daje svoj dar, dapače, sedam darova, a kao krunu strahopoštovanje prema Bogu. Krizmanici su pozvani da kroz život surađuju s tim darovima.

Sva je krizma protekla u redu i miru. Čuo se samo jasan glas: Primi pečat... Amen. Mir tebi - I s duhom tvojim. A negdje iz daljine uvježbani zbor zaziva pjesmom darove nad krizmanike. Zapaženo je da se poštuje odredba da krizmanica budu kume ženske, a ne muške osobe.

Za sv. pričest red kao i za sv. krizmu: pobožno i skladno. Na kraju župnikova zahvala Bogu i svima koji su priredili ovo veličanstveno slavlje.

POTVRDA - OBLJETNICA - TEČAJ

(8. 5. 2010.) - **Krizma u Tihaljini.** Na poziv fra Jure Brkića, župnika u Tihaljini, biskup Ratko podjeljuje svake treće godine sakrament sv. potvrde trima razredima: osmomu osnovne i prvomu i drugomu srednje škole. U subotu, 5. svibnja, bilo je šezdeset krizmanika. Gotovo po dvadeset iz svakoga razreda. I u ove posljednje tri godine bilo je po dvadeset prvopričesnika. Stabilan broj. Krizmanici su, zajedno s kumovima, roditeljima, rodbinom i ostalim vjernicima napunili župnu crkvu Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije. Jedan je krizmanik pozdravio u ime svih kandidata - krizmanika, a župnik se nadovezao svojom dobrodošlicom i biskupu i dekanu fra Ivanu, župniku iz Drinovaca, i tajniku biskupovu don Ivanu.

U propovijedi je biskup, svraćajući osobito pozornost krizmanika, govorio o apostolskim odgovorima na Isusov zov i očekivanja. **Juda** je od početka pokazao svoju nevjeru, udaljavanje, đavolske ideje - eto tako da ga je Isus jednom prilikom nazvao "đavlom"! (Iv 6,70) - dok ga nije na Posljednjoj večeri izdao i pokazao velikim svećenicima da ga uhite bilo u dvorani na večeri bilo u Getsemaniju na molitvi. Sve iz srebroljublja i iz razočaranja što Isus ne slijedi njegove naopake nakane. On jest uvidio kako je izdao krv Isusovu, ali nije pokazao potrebne znakove kajanja i završio je u samoubojstvu. **Petar** je bio oholo ponosan na Posljednjoj večeri i siguran u sebe, govoreći da će on ustrajati u vjernosti pa makar Isusa svi izdali. A Isus mu je prorokao da će on prvi pasti, i to tri puta. Samo će ga pijevac opametiti. Tako je i bilo. Te iste noći Petar je tri puta zanijekao da pozna Isusa i kao "čovjeka" kamoli kao Sina Božjega. Taj

je svoj teški grijeh prvak apostolski gorko oplakao. I javno priznao svoju ljubav prema Gospodinu. **Ivan** je svjedok od početka do svršetka. On je pratio Isusa na Križnome putu do Kalvarije, pratio njegovu majku Mariju i svoju majku Salomu. I Isus mu je pred smrti povjerio svoju majku. Izraz najveće ljubavi. Krizmanici, koga želite slijediti?

U župi Tihaljini prošle je godine bilo 1277 vjernika u 365 kuća. Krštenja 12. Ženidaba 6. Prvopričesnika 20. Pokojnika 26. Biskup je pozdravio sestre franjevke koje stanuju u svojoj kući i u službi su župe i Tihaljine i susjednih Drinovaca.

120. obljetnica Služavki Maloga Isusa. Sestre su pokrenule duhovnu obnovu da se sve članice Sarajevske provincije prema okruzima susretnu u povodu 120. obljetnice svoga utemeljenja (1890.-2010.) i podsjetite na "Pisma" svoga utemeljitelja Sluge Božjega, nadbiskupa Josipa Stadlera. Pisma su objavljena prije 10 godina u povodu Velikoga jubileja 2000. Tako je skupina od 15-ak sestara iz Sarajeva, Viteza, Prozora, Neuma došla u Mostar u Rehabilitacijski centar gdje djeluju s. Krunoslava i s. Olga. Biskup je u 16,00 sati pod sv. Misom govorio o velikoj okružnici - oko 30 stranica u knjizi - koju je Stadler uputio svim sestrama u povodu 25. obljetnice Družbe, 1915. godine. Okružnica je sastavljena u 12 temeljnih točaka za duhovni život sestara. Biskup je izabrao i opširni je se osvrnuo na tri točke: molitvu, milost i Mariju. Bez **molitve** nema života, ni uzvišenoga dara duhovnoga zvanja: Molite Gospodara žetve... Bez **milosti** nema konačna spasenja: "Bez mene ne možete učiniti ništa" (Iv 15,5). Prutovi loze primaju svu svoju snagu i sok samo iz trsa, tako i mi

od Isusa. A Blažena Djevica **Marija** po Božjoj je providnosti dana svima nama za duhovnu majku kao najprikladnija pomoćnica u našem životu i za naše vječno spasenje.

Zaručnički tečaj. Na poziv don Ivana Bebe-ka, katedralnoga kapelana, koji je organizirao trodnevni tečaj - 8., 9. i 10. svibnja po dva sata - u prostorijama katedralne župe u Mostaru, biskup je govorio u 19,00 sati o smislu bračnoga života. Bilo je preko 60 osoba, točnije 33 zaručnička para iz raznih župa Biskupije. Tri su faze ljudskoga života: 9 mjeseci pod majčinim srcem, 90-ak godina na ovome svijetu i svu vječnost na onome svijetu. Tri su glavna praga na ovome svijetu:

rođenje, ženidba, preminuće. Zaručnici su pred ovim drugim pragom. Kako učiniti što smislenijim i uspješnijim u Gospodinu bračni život da današnji zaručnici - sutrašnji roditelji mogu jednoga dana stati pred sudište Božje puni dobrih djela? Tečajevi su pohvalna praksa koju župnici sustavno provode i zahtijevaju prije asistiranja sakramentu ženidbe, a na nekoliko se mjesta održavaju kroz godinu: Duvno, Gabela, Humac, Mostar - Katedrala i Sv. Petar i Pavao - Posušje, Stolac, Široki Brijeg. Tako godišnje bude po tri-desetak takvih tečajeva. Organizatori pozovu više stručnih osoba koje govore s medicinskoga, pravnoga, moralnoga, crkvenoga stajališta.

KRALJICA MIRA U HRASNU

(9. 5. 2010.) - Više je razloga navelo msgr. Stjepana Batinovića (1912.-1981.), župnika u Hrasnu (1947.-1979.), da se odluči na podizanje Marijanskoga svetišta u župi a za cijelu Trebinjsku biskupiju. Najvažniji su mu bili ovi momenti: 1° Povijesni: stalni nemir u ovom području tražio je nebesku zaštitu Kraljice mira; 2° Ekumenski: nazočnost triju vjera u području: katolička, pravoslavna i islamska; 3° kulturno-gospodarski: za-državanje naroda od težnje iseljavanja.

Ovdje se već 33 godine službeno, u ime Trebinjske biskupije i Crkve u Hercegovini, Blažena Djevica Marija slavi i zaziva crkvenim naslovom **Kraljice mira**. Na molbu župnika Batinovića, po nalogu biskupa Petra Čule, tadašnji biskup koadjutor msgr. Pavao Žanić boravio je u Hrasnu od 5. do 8. svibnja 1977. držeći duhovnu obnovu kao pripremu za vanjsku proslavu Kraljice mira i za blagoslov Gospina mironosna kipa na Gradini. A onda je koadjutor također osobno od 1978. do 1985. predvodio misna slavlja u Gospinu čast.

U lipnju 1984., kada je Trebinjska biskupija slavila Tisućitu obljetnicu postojanja a župna crkva Male Gospe u Trebinju uzdignuta na dostojanstvo katedrale, papa Ivan Pavao II. spomenuo je Marijino svetište u Hrasnu. Jednako tako i u rujnu iste godine kada je bio Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici.

Prigodom 20. obljetnice marijanskoga svetišta Kraljice mira u Hrasnu nadbiskup msgr. France-

sco Monterisi, apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini, za vrijeme misnoga slavlja koje je 11. svibnja 1997. godine osobno predvodio, pročitao je brzopjavnu poruku pape Ivana Pavla II., s potpisom državnoga tajnika kard. Angela Sodana, a naslovljenu na apostolskoga upravitelja Trebinjsko-mrkanske biskupije, biskupa Ratka Perića, sa sljedećim sadržajem:

U povodu 20. obljetnice osnutka svetišta Kraljice mira u Hrasnu, Sveti Otac Ivan Pavao II. upućuje svoj pozdrav s najboljim željama Vama, preuzvišeni gospodine, i svim sudionicima spomenutoga slavlja, te želi da ta svečana obljetnica svetišta, istinskoga središta marijanske pobožnosti za cijelu biskupiju, uvijek sve više biva mjesto izjarivanja mira uskrsloga Krista u životu katolika toga kraja. Moleći Boga da, po majčinskom zagovoru Marijinu, hrvatskim katolicima udijeli potporu u izgradnji budućnosti nade i mira dostojne njihove bogate i plemenite četrnaeststoljetne kršćanske baštine, Vrhovni svećenik rado udjeljuje poseban apostolski blagoslov Vama, svećenstvu, redovnicima i redovnicama i svim vjernicima Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Tom je prigodom, zauzimanjem župnika don Rajka Markovića, podignut ispovjednički centar, uređena Gospina Gradina i prilagođen središnji oltar.

Ustaljen je običaj da se 2. nedjelje u svibnju slavi Kraljica mira s obrascem dotične vazmene

nedjelje, a s propovijedu marijanskoga sadržaja. I isto je tako praksa da mjesni župnik, upravitelj svetišta, pozove kojega biskupa da predvodi misno slavlje. Ove je godine predvoditelj bio apostolski upravitelj biskup Ratko. Iako je otišlo preko 2000 mladih iz Hercegovine, sa svojim svećenicima pratiteljima, na Susret hrvatske mladeži u Zadar, gotovo se nije osobito osjetio nedostatak vjernika na veličanstvenu skupu podno Gradine kod crkve Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije u Hrasnu. Obično bude između 7 i 8 tisuća domaćih i hodočasnika. Sedam-osam svećenika ispovijedalo je od 10 do 13,00. A u koncelebraciji bilo je drugih desetak svećenika, među kojima i domaći sinovi, pa i oni iz Dubrovnika, a animirao je don Milenko Krešić, župni upravitelj iz Trebinja. Zbor s Domanovića predvodio je misne i ostale liturgijske pjesme za vrijeme euharistijskoga slavlja. Kao uvodni pokornički čin biskup je s asistencijom i skupinom vjernika pošao na Gradinu izmoliti posvetnu molitvu i blagosloviti vozače i vozila. Tu je molitvu prvi izgovorio zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić prevodeći misno slavlje u povodu 10. obljetnice svetišta 1987. godine.

Vrativši se na središnji oltar, na otvorenom, i zamolivši sve nazočne da pokažu potpunu sabranost i red, biskup je nastavio pjevanjem Slave.

U propovijedi predvoditelj je slavlja govorio o mudrosti koju je Bog dao kralju Salomonu, na njegovu molbu, u upravljanju narodom izraelskim. Mudrost je pokazao kad su mu doveli dvije bludnice od kojih je jedna zgnječila svoje dijete

preko noći, pa uzela dijete od druge žene, a svoje podmetnula njoj. Dok su se žene svađale pred kraljem čije je dijete živo, kralj je zatražio da se mališan rasiječe pa svakoj po polovica! Prava je majka zajauknula i zamolila da se dijete ne ubije, radije ga dati drugoj ženi, a ona kriva rekla je neka se rasiječe! U nas su svjetski kraljevi rasjekli majku zemlju na dvoje, pa polovicu dali jednomu djetetu, a drugu polovicu drugomu djetetu. A što je - pitao se propovjednik - s trećim djetetom koje stoljećima ima pravo na svoju egzistenciju, na svoju zemlju, na svoje ime, na svoj jezik, na svoju kulturu i medije, na svoju religiju? Djelitelji zemlje i pravde kažu: ako treba tražiti krivca, onda se krivnja za cijepanje zemlje prebacuje na pokojne. "Pa ako su pokojni krivi, hajdete vi, živi, ispravite njihove 'pogrješke', i vratite kako valja, a nemojte ostavljati ovako naopako. Vidite i sami da u tome nema 'mudrosti u izricanju pravde'? Kad bi bilo mudrosti i pravde, onda bi sva tri djeteta imala jednaka prava koja im pripadaju po povijesti i narodnosti, po ljudskosti i nazočnosti!"

Kralj Salomon nije ostao mudar do kraja. Političke ženidbe s pogankama uvele su druga božanstva u Izrael, tako da je nakon Salomonove smrti to slavno kraljevstvo razdijeljeno na dvoje i tako ostalo do propasti i jednoga i drugoga.

Biskup je govorio o Kraljici mira kao Prijestolju mudrosti Božje.

Župnik don Nedjeljko Krešić ugostio je svećenike, časne sestre i uglednike iz društva u dvorani župnoga stana.

SLAVLJE U GORICI-STRUGAMA

(9. 5. 2010.) - Već više godina u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Gorici-Strugama podjeljuje se sakrament sv. krizme kandidatima iz same župe zajedno s onima iz susjedne Čapljine. Ove se godine razdvojilo. U nedjelju navečer, 9. svibnja, osamnaest krizmanika iz Gorice-Struge, koje je pripremao župnik don Drago Bevanda, a čapljinskih osmaša prijavilo se preko 70 za krizmu početkom srpnja, koje priprema župnik don Ivan Turudić. Do sada, od 2000. godine najveći broj i iz jedne i iz druge župe.

U dogovoru sa župnikom don Dragom biskup se Ratko na povratku iz Hrasna zaustavio u Gori-

ci-Strugama da podijeli sv. krizmu pripravniciima od kojih je bilo deset djevojčica i osam dječaka. Dvoje krizmanika pročitao je pozdrav biskupu predajući mu buket cvijeća. Župnik je pozdravio u ime svih župljana koji su se okupili i ispunili crkvu, pa i kor. Uz domaćega župnika sudjelovao je, osim čapljinskoga, i župnik iz Gabele don Ivan Kordić, dekan. Pjevačice su dobro predvodile misne pjesme.

Biskup je u propovijedi najprije izrazio radost što su danas, u sv. nedjelju, iz obitelji Previšić pod ranom sv. Misom krštene dvije djevojčice blizanke, prije mjesec dana brat im je, nakon

prve ispovijedi, primio prvu sv. pričest, a večeras im se krizma sestra. Još k tomu djed i baka ove godine slave 50. obljetnicu braka. Višestruka svetkovina u kući, pogotovo ona vezana uz četiri sveta sakramenta. Župnik kaže da ima više obitelji iz kojih sve listom dolaze na sv. Misu: svi koji mogu poći. Ne samo Bogu ugodan čin nego i lijep primjer i drugima. Propovjednik je napose govorio o tri velika dara koja je Isus ostavio svojim vjernima: mir svoj, koji svijet ne može dati; mir koji se stječe osobito u sv. ispovijedi; ostavio nam je svoju majku Mariju, povjeravajući je Ivanu apostolu a preko njega svima nama; ostavio nam je sebe samoga, svoje Presveto Ti-

jelo pod prilikom kruha i Presvetu Krv pod prilikom vina.

Za vrijeme dijeljenja sakramenta potvrde svi su u crkvi mogli pratiti sveti obred i slušati riječi i krizmatelja i krizmanika. Upravo se tako i preporučuje: da roditelji čuju i vide svoju djecu kako na njih silazi pečat dara Duha Svetoga i kako ona na to pristaju i odgovaraju. Ovo je dan kada se krizmanici "upisuju" u školu darova Duha Svetoga, s kojima će surađivati i u životu, pokazivati koliko su mudri, razboriti, koliko primaju spasonosna znanja i pravoga savjeta, koliko su jaki, pobožni i bogobojažni. Doista trenutak koji pobuđuje na žarku molitvu za ovu našu današnju mladež, uzdanicu naše budućnosti.

ČITLUK: ODRIČEMO SE VRAGA, VJERUJEMO U BOGA

(15. 5. 2010.) - **Osamdeset i devet** potvrđenika i potvrđenica sakramentom sv. krizme, dvadeset više nego prošle godine, prvoga razreda srednjih škola na Čitluku našlo se u župnoj crkvi Krista Kralja u subotu 15. svibnja. Među njima i Stipe, sjemeništara prvoga razreda gimnazije u Visokom, kojega je biskup Ratko svojedobno krstio. Da odmah spomenemo neke župne statistike od prošle godine: prvopričesnika - 82, krštenika - 55, pokojnika - 49, brakova sklopljenih u župi - 27 na 4.742 katolika u 1228 kuća.

Krizmanik i krizmanica u ime svih svojih vršnjaka izrekli su pozdrav i program svoga života - rasti u katoličkoj vjeri i ljubavi, i ujedno zamolili pomoć ne samo Duha Svetoga nego i svojih roditelja, kumova, svećenika i biskupa.

Prije 16 godina: Vi ste, krizmanici - govorio im je biskup u propovijedi - prije 16 godina doneseni na krštenje. Ničega niste bili svjesni. Na sva su svećenikova pitanja vaši roditelji i kumovi odgovarali u vaše ime, svojom vjerom u Boga i ljubavlju prema Crkvi. Svećenik je njih pitao umjesto vas, odriču li se vraga i njegova sjaja i svega zavoda njegova. I oni su zdušno odgovarali da se toga odriču. I ujedno su izražavali vjeru u Presveto Trojstvo, u Crkvu Katoličku.

A danas? - Vi ste toliko uzrasli da sami možete odgovarati. Sami ćete sada reći da se svjesno, namjerno i hotimično odričete đavla i njegova utjecaja. A đavao se služi svim i svačim da zavodi i vas mlade i nas starije od posluha Bogu i nje-

govim zapovijedima, nagoni vas da Boga psujete, a ne štujete, da svoje roditelje smatrate staromodnima, zaostalima, a vas hvali da ste napredni, po mjerilima ovoga svijeta, odvraća vas od vašega duhovnog zvanja. Vi preuzimate odgovornost za vjeru na svojoj srednjoškolskoj razini. Imate još popoći do mature, da budete proglašeni zrelima i pred građanskim zakonom, i da možete štoviše preuzeti odgovornost za oblikovanje vlastite obitelji.

Biskup je potaknuo one koji u sebi osjećaju Božji poziv za duhovni stalež da imaju hrabrosti to iskazati i u kući i u župi i pred mjerodavnim poglavarima.

U konceleciji je sudjelovalo više svećenika. Župni je zbor uobičajeno skladno pratio misne obrasce i popratio slavlje drugim liturgijskim pjesmama. Sasvim razumljivo da i druge neke župe pozivaju ovaj izvježbani zbor za slične crkvene zgode. Krizmanici su na prinose donijeli darove kruha i vina a na kraju biskupu darovali knjigu sa svim svojim potpisima, kao i s potpisom vjeroučitelja fra Roberta Jolića, "Stanovništvo Brotnja u tursko doba", njegova doktorska disertacija od prošle godine. Neka Duh Sveti prati nove krizmanike sa svih svojim sedam darova na svim njihovim životnim putovima!

Sestre franjevke pripremile su objed za svećenike.

KRUŠEVO: NISAM NIČIM ZASLUŽIO

(15. 5. 2010.) - Sveta Misa sa sakramentom krizme nije bila u crkvi sv. Ilije proroka, iako je pokrivena a iznutra nedovršena, nego u velikoj župnoj dvorani, gdje se smjestilo 39 krizmanika sa svojim kumovima, roditeljima i drugim brojnim vjernicima. I vrlo prostrani "kor", koji se proteže na sve tri strane, bio je dobro popunjen. Na koru je i mladi župni zbor. Ni kiša nije spriječila misare da dođu na posebnu svečanost sv. potvrde, koja se u župi slavi svake druge godine. Župnik don Ljubo Planinić pripremao je dva godišta, osmi osnovne i prvi srednje. I dobro ih pripremio. Čak je i 14 krizmanika bilo više nego prije dvije godine. A ostale župne statistike iz prošle godine: brakova - 3, krštenja - 10, prvopričesnika - 16, preminulih - 26 na 1160 katolika u 338 domova.

Jedan je krizmanik pročitao svoj pozdrav biskupu po prilici ovim riječima: Biskupe, ja nisam ničim zaslužio da vas pozdravim, zapalo me... Domalo se i biskup nadovezao na tu poniznu i istinitu misao maloga krizmanika - Krizmaniče, i ja isto tako kažem: Ničim nisam zaslužio da ja tebe večeras krizmam kao biskup. Zapalo me. Ima puno više onih koji znaju i potresnije propovijedati i s ugodnijim glasom pjevati predslavlje, i s jačim zdravljem obavljati kanonske vizitacije, i žarčega duha dijeliti svete sakramente, i s većom stručnošću graditi župne crkve i kuće, i s više razbora upravljati biskupijom... Ali, eto, dopalo mene. Pa ćemo o zvanju, onom duhovnom, svećeničkom, koje Bog daje zajedno s ljudskom egzistencijom, s materinim mlijekom, što se kaže, bez ikakve naše zasluge. Bio jedan svećenik Miro. Slavio 25. obljetnicu misništva. Prije nego je pošao u

sjemenište, zanosio se željom da postane glumac. Nije mogao u glumce, nije ga imao tko preporučiti. Onda se prebacio na ideju o prosvjetnom radniku, nastavniku, profesoru. Nije mu ni to pošlo za rukom, jer je morao bježati iz crkve, da ga tko ne vidi u ono komunističko doba, a on voli crkvu i osobito onaj kip Srca Isusova pred kojim često kleči i moli. Konačno mu zafitiljala misao da bude liječnik. Ali skupa škola. I pričao on te svoje jade župniku. A njemu će župnik - Miro, pa svećenik je sve to troje: i *glumac*, koji dramski predstavlja na oltaru i s propovjedaonice Isusov život od utjelovljenja do užasašća; i *učitelj*, jer prenosi novi Isusov nauk na nov način; i *liječnik*, u prvome redu duše, a onda i tijela ako je volja Božja. I Miro se stvarno opredijelio za svećenika. I neke godine proslavio srebrnu Misu. Istina je živa, ona Isusova, da nema zvanja koje nije izmoljeno: Molite Gospodara žetve da on pošalje radnike u žetvu svoju. Njegova je njiva, njegova žetva, njegovi srpovi, njegovi žeteoci i žetelice.

U koncelecijaciji su sudjelovali, osim župnika i biskupova tajnika don Ivana, također don Srećko Majić, bivši generalni vikar; don Jakov Renić, župnik iz Pologa; don Đuro Bender, župnik s Gradine i njegov kapelan don Mile Vidić; dr. fra Ivan Ivanda, kapelan s Čerina.

Župnik je, na kraju, u svojim čestitkama krizmanicima, njihovim roditeljima i uzvanicima zaželio da ovu kršćansku svečanost iz crkve prenesu u svoje obitelji u duhu istinskoga slavlja s plodovima Duha Svetoga - ljubavi, mira, radosti... Također je za sutrašnju nedjelju najavio prvu sv. pričest kojoj pristupa desetero trećaša osnovne škole.

HUMAC: TKO NIJE KATOLIK, A KAŽE DA JEST?

(16. 5. 2010.) - U misnoj koncelecijaciji sa župnikom fra Mladenom Sesarom, gvardijanom fra Mirom Šegom, meštrom fra Slavkom Soldom, 88-godišnjim fra Hadrijanom Sivrićem, msgr.

Ivanom Vukšićem iz Kanade i drugim svećenicima i franjevcima biskup je Ratko podijelio sakrament sv. krizme mnoštvu od 221 kandidata u novoj župnoj crkvi na Humcu. Kada se krizma

dijeli i subotom, ovdje je gotovo puna prostrana crkva, a pogotovo nedjeljom, kao što je bilo ovaj put, 16. svibnja.

Župni zbor pjevao je na latinskom jeziku nepromjenljive dijelove sv. Mise: *Kyrie, Gloria, Sanctus* i *Agnus*. Ugodna i zapažena činjenica, ne iz nekih modnih promjena, nego iz razloga dvotisućljetne prakse Crkve. Ako mladi lako nauče i u raznim zgodama izvode razne moderne pjesme na talijanskom ili engleskom jeziku, zašto ne bi za vrijeme misnoga slavlja na latinskom, na kojem se gotovo sve izgovaralo i pjevalo sve do Drugoga vatikanskoga koncila. Nije latinski zabranjen nakon Koncila, nego nekim nemarom sve otišlo u neuporabu i zaborav. Stoga župnom zboru na Humcu pohvala!

Krizmanici su nastupali više puta: njih dvoje u početku kada su pozdravili krizmatelja i sav puk Božji, njih troje za vrijeme biblijskih čitanja i psalma, njih sedmero za sedam darova Duha Božjega kada su držali upaljene svijeće pred oltarom za vrijeme izricanja krsnih obećanja svih krizmanika i cijele crkve, njih desetero za vrijeme molitve vjernika, njih petero kada su prinosili darove: križ, Bibliju, svijeću, vino, vodu, i na kraju jedan krizmanik svojom zahvalom. A oni su na poseban način nastupili kada su osobno pristupili sa svojim kumovima samomu sakramentu: predavši ceduljicu, čuli svoje ime, jasno odgovorili da rado primaju pečat dara Duha Svetoga i da žele ostati u zajedništvu mira s biskupom i s cijelom župom i Crkvom. Biskup svako toliko zaustavi pokojega krizmanika ili krizmanicu i priupita štogod. I redovito dobro odgovore, makar i bilo malo straha pred onolikom "komisijom" asistencije i fotografa.

Biskup je u propovijedi govorio o tome tko je pravi kršćanin, a tko nije, a predstavlja se da jest.

Navevši bitne točke Vjerovanja i opsluživanja Deseć Božjih zapovijedi, kao oznake pravoga kršćanina-katolika, biskup je naveo više primjera koji pokazuju gdje se vidi nekatolištvo jednoga katolika, među ostalima:

"Nije katolik onaj koji iz ljudskih ili bilo kakvih drugih zemaljskih obzira zlorabi svete Isusove sakramente i nije mu briga je li krizma valjana ili nevaljana, je li ženidba valjana ili nevaljana, je li ispovijed valjana ili nevaljana. A ako svećenik do toga ne drži, onda on ima dvostruki grijeh, svoj i tuđi, zato što zavodi tebe, vjernika!"

Ili: "Možeš ti tvrditi i hvaliti se da si upisani katolik, krizmani katolik, vjenčani katolik, ali ako te opovrgavaju tvoja nevaljala djela, znaš i sam da si nevaljali, papirnati, samo matični, a ne praktični katolik!" Na kraju propovijedi i pouke biskup je poručio krizmanicima, osobito krizmanicama: "Ne će te na sudu svome Bog pitati kakva ti je za krizmu bila frizura, haljina ili obuća, jesu li ti nokti bili obojeni i zapušteno neobrezani, nego kako si se uresila moralnim krjepostima, darovima i plodovima Duha Svetoga. Borite se da s tim ukrasom Duha Božjega uđete u kraljevstvo nebesko!"

Gvardijan je u samostanskoj blagovaonici u ugodnoj atmosferi počastio i domaće i goste, a na odlasku biskup je pozdravio sestre franjevke koje rade u samostanu i u župi.

Za prošlu 2009. godinu humački je župnik svojedobno dostavio statistike na Biskupski ordinarijat: na području župe katolika - 13.500, obitelji 3.450, krizmanih - 266, prvopričešćenih - 202, pokopanih - 159, krštenih - 143, sklopljenih brakova - 76, redovnica - 13, svećenika s pastoralnim dekretom - 8. Na Humcu je također pri samostanu postulatura i novicijat Hercegovačke franjevačke provincije.

VITINA: SAMUELE! SAMUELE!

(17. 5. 2010.) - U Vitini dušobrižnički djeluju dva oca franjevca, fra Velimir Mandić, župnik, i fra Ivan Marić, župni vikar, a u župi pomažu dvije sestre franjevke Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije, s. Lenka i s. Marija. Sakrament sv. krizme u župi se slavi svakoga proljeća. I ove godine bilo je kao i prošle: 48 krizmanika. Doduše, sada ih je nekoliko bilo iz drugih župa sa znanjem i odobrenjem dotičnih župnika. Svečano slavlje

bilo je na svetkovinu sv. Paškala Bajlonskoga, zaštitnika vitinske župe, 17. svibnja. Župnik sa župljanima, pun pouzdanja u župnoga zaštitnika, i ne pazeći na metereološke prognoze, sve pripremio na travnatom crkvenom dvorištu, a dan ne samo tmuran, nego i s oblacima koji su se nadvili i nabrekli kišom rosuljom. Ali kiše ne bi ni prije sv. Mise, ni za vrijeme Mise ni nakon Mise. Okupilo se oko 800 vjernika procjenjujući običnim

okom. Krizmanici s kumovima raspoređeni su po sredini u klupama gledano od povišena oltara, stotinu roditelja smješteno je s slijeve strane, a župni kor u specifičnoj nošnji, suprot njima, na desnoj strani. Razglas čujan i bez pogovora.

Krizmanica pozdravlja biskupa Ratka. Župnik se nadovezuje i izražava radost zbog dvostruke svečanosti: sv. potvrde za osmaše i patrona sv. Paške za sve župljane. Župnik navodi nekoliko bitnih podataka iz života sv. Paškala: rođen je 16. svibnja 1540. na svetkovinu Duhova. Ušao je u Franjevački red s 24 godine. Njegovi su poglavari željeli da on bude svećenik, ali on iz poniznosti, kao i sv. Franjo, nije se smatrao dostojnim, nego je ostao običan brat laik. U Redu je uživao velik ugled i glas svetosti. Bio je veliki štovatelj presvete Euharistije. Preminuo je u svojoj 52. godini života, 17. svibnja 1592., također na svetkovinu Duhova, u Španjolskoj. Euharistijski svetac u znaku Duhova.

Nakon uvoda bila je, uz pjesmu litanija i drugih nabožnih pjesama, procesija od crkve do glavne ceste i drugim putem natrag, a krizmanici su pratili kip sv. Paškala.

Biskup je u ovoj "Svećeničkoj godini" govorio o duhovnom pozivu, kao što čini i u drugim župama prigodom sv. krizme. Naveo je primjer iz Staroga Zavjeta iz Prve knjige o Samuelu. Ana, udata za Elkanu, nema djece. Boga molila i domolila da joj dadne tu milost. Kako dijete na dar primila, tako ga Bogu za uzdarje vratila: kao dječaka odvela ga u svetište zvano Šilo da služi kod Kovčega zavjetnoga. Jedne noći mali u snu čuje

osobni poziv: Samuele! Samule! On se probudi, protrlja oči i otrči svećeniku Eliju: "Evo me, zašto si me zvao?" Uzvrat mu svećenik: "Mali, vrati se u sobu i spavaj, i ne smetaj!" Druge noći sličan poziv. Mali opet k Eliju: "Velečasni, evo me, zašto si me zvao?" "Sinko, nisam te ja zvao, ali ako ti se ponovi još koji put takav zov, ti samo reci: Evo me, sluga tvoj sluša." Tako i bilo. Bio je to Božji glas. Pravi Božji glas koji se javio dječaku u snu.

Bog se i danas služi raznim putovima i snovima. Koliko dječaka i danas sanja san o svećeništvu, ili djevojčica o redovništvu, a ne usuđuju se ispričati svoj san ni velečasnomu župniku ni svojim roditeljima. Kamo li da to javno kažu u razredu na katoličkom vjeronauku na kraju osmoga razreda. Sav bi im se razred grohotom nasmijao! Razred katoličkih dječaka i djevojčica, u katoličkoj Hercegovini, koje poučavaju naši katolički vjeroučitelji, a negdje i redovnici i redovnice i biskupijski svećenici. Od 2000 krizmanika i krizmanica - koliko će ih ovoga ljeta svoj uzvišeni san o osobnom Božjem pozivu ispričati svojim roditeljima i mjerodavnim poglavarima? I koliko ima onih Elkana i Ana koji će rado darovati dijete svoje Bogu svomu?

Prema župnikovu izvješću za prošlu 2009. godinu u župi je bilo: brakova - 18, prvopričesnika - 33, pokopanih - 36, krštenika - 38, krizmanika - 48 na vjernika 3.276 (314 izvan župe na radu) u 900 obitelji. Kad se uspoređi broj lanijskih prvopričesnika i krizmanika, vidljivo se ove godine smanjio broj ovih prvih.

Vrati se, Izraele, Gospodinu Bogu svomu!

DUVNO: ABRAHAME! ABRAHAME!

(22. 5. 2010.) - Na dva mjesta održavaju se sv. krizme određenoga dana: u Duvnu uoči Duhova i u Mostaru na Duhove. U svih drugih 80 župa jedne i druge biskupije termini se mijenjaju od Bijele nedjelje do polovice srpnja. U ova dva mjesta ostao je stabilan dan kao naslovima biskupije Mostar-Duvno.

Tako je u subotu 22. svibnja biskup Ratko podijelio sakrament sv. potvrde kandidatima u Duvnu, kojih je bilo stotinu šezdeset i četvero. Čak šezdeset više nego prošle godine. Kako je tako obilno rodila 1994. godina kada su došli na svijet ovogodišnji krizmanici, polaznici prvoga razreda

srednje škole! Tebe Boga hvalimo! Uobičajen i srdačan pozdrav u početku misnoga obreda i jedne srednjoškolke u ime svih krizmanika, i župnika fra Vinka Kurevije u ime svih župljana i sudionika slavlja dvaju sakramenata - euharistije i potvrde. Krizmanici su čitali prikladne odlomke Svetoga Pisma, a Evanđelje je navijestio dekan fra Mirko Bagarić, župnik iz Kongore. Zbor pod ravnanjem vjeroučitelja Ivana Sušilovića predvodio je misne i pučke pjesme, osobito u slavu Duha Svetoga.

Biskup je u propovijedi govorio o Božjem pozivu koji je raznolik i mnogovrsno milostan. Jednako se odnosi i na muške i na ženske osobe.

Istina, Bog posebno zove u svoje redove one koji će u njegovo ime naviještati evanđelje, koji će u njegovo ime slaviti sveta otajstva - sedam sakramenta - i koji će upravljati dijelom njegova naroda u Crkvi. Ali Bog sa svakim čovjekom ima svoj izvoran plan i program. I od svakoga očekuje slobodan i razuman pristanak.

Tako poziva Abrahama, praoca naše vjere, i rodozačetnika izabranoga naroda, na kojega se danas pozivaju i židovi i kršćani i muslimani. Njega Bog poziva: Abrahame! Abrahame! Dva puta ponavlja mu ime. A kada Bog ponovi ime, onda to treba zabilježiti jer mora biti vrlo značajno. Bog poziva Abrahama, dvije tisuće godina prije Krista, da prinese svoga sina kao žrtvu paljenicu. Primio je sina Izaka na dar, neka ga sada prikaže Bogu za uzdar. Milo za drago. Abraham, pun sinovske vjere, nade i ljubavi prema Bogu, pun doduše očinske ljubavi prema sinu jedincu,

ne oklijeva, ne otima se, nego se upućuje da učini što mu Bog naređuje. Znamo da Abraham nije žrtvovao sina, ali mu je Bog rekao da ga jest žrtvovao onoga trenutka kada je na to pristao, kada se uputio, kada je dospio na "Brdo providenja", kada je zamahnuo nožem. Jest i jest! Bog gleda na srce i na nakanu, a ne samo na vanjski čin. Tako ste i vi, roditelji, pozvani da prinesete svoje sinove i kćeri u ljubavi prema Bogu, da time priznate Božje stvoriteljsko djelo i velikodušan dar. Tako tek kada Bogu prikažete svoje sinove i kćeri, onda ćete ih imati u pravom smislu kako Bog želi.

Biskup je zahvalio svima koji su sudjelovali u pripremi ove crkvene svečanosti, jedinstvene za naše krizmanike. A fra Velimir i fra Vine pripremali su vjeronaučno kandidate za ovaj dan. U samostanskom blagovalištu uz domaće franjevence i goste iz Mostara bio je i don Ante Kutleša, ravnatelj hrvatske inozemne pastve.

MOSTAR: MARTA! MARTA!

(23. 5. 2010.) - Mostarski župnici župa katedrale Marije Majke Crkve, sv. Petra i Pavla i četvorice evanđelista najavili krizmu pred katedralom za nedjelju Duhova, 23. svibnja, a meteorolozi najavili kišu. A ta se nedjelja u Mostaru prije podne ukazala sunčana i sjajna, bez oblaka, s 25° Celsijevih. Pa i da je kiša, mi bismo je primili kao dar Božji, a ovako smo ipak radosniji pod ovim svibanjskim suncem, otpočeo je biskup misno slavlje na Gospinu trgu. Ako komu dođe slabo na suncu, eno ondje ambulantnoga vozila i vozača koji je spreman priteći u pomoć. Tko ne može izdržati na suncu, neka ide u hladovinu. Vas je samo krizmanika 600. S kumovima 1200. S roditeljima 2400. I još malo drugih vjernika, eto vas 3.000. Kao za onih prvih Duhova u Jeruzalemu prije gotovo 2000 godina. Vi se pokažite sabrani i pobožni, a mi ćemo s oltara sve predvoditi s najvećom odgovornošću. Pozvao sam za djelatnike sv. krizme generalnoga vikara don Tomu i dvojicu bivših generalnih vikara don Srećka i don Luku. Neka sve teče s darovima mudrosti i pobožnosti. Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem!

U propovijedi biskup je govorio o Božjim pozivima upućenima pojedinim osobama da se stave u službu Božju. Zove ih po dva puta, da dobro upam-

te. Abrahama je stavio na kušnju "pobožnosti" da prinese svoga sina. Mojsija je pozvao da očituje "strahopoštovanje", da se izuje i ne primiće svetom tlu dok mu Bog ne rekne. Samuela je pozvao u proke da surađuje s darom "mudrosti". Isus je Martu pozvao da ne bude zabrinuta za tolike stvari, nego da bude "razborita" i brine se za ono što je bitno u životu. Šimuna je Petra opomenuo da pokaže "jakost" i odoli kušnjama, a ako i padne da se hrabro digne. Savla je pozvao da izađe iz neznanja i nevjere u pravo "znanje" i vjeru, da s krivoga na pravi prijeđe put! Isus je pozvao i grad Jeruzalem, da se dadne "savjetu". Ali on se nije dao.

Mostarski se župnici tradicionalno i skladno mijenjaju: jedan pozdravlja na početku, ove godine bijaše to fra Šimun, a drugi zahvaljuje na svršetku, ove godine don Jozo. Jedan je odredio svoje čitatelje biblijskih odlomaka, a drugi prinositelje misnih darova. Jedan je izabrao molitelje vjerničkih molitava, a drugi one koji će zahvaliti na svemu na kraju krizmenoga i misnoga slavlja.

Ali ove je godine posebnu pozornost privukla molba jednoga krizmanika. Na kraju prije blagoslova pojavio se Mate za mikrofonom i pročitao svoju molbu biskupu da ga primi u sjemenište. Glasno i jasno.

Vjernici su radosno pozdravili ovu gestu krizmanika Mate. Biskup je stavio ruku na kandidatovo rame i rekao po prilici ovo: Mate! Mate! Dobro si me obradovao tim svojim nastupom i molbom. A bio bih još radosniji da je pokraj tebe ovdje stao još jedan krizmanik pa rekao: Biskupe, evo i mene Marka, mene spremite u fratre! Da su ovdje pokraj vas dvojice stale još četiri krizmanice pa rekle: Biskupe, ja se, Ana, javljam u časne: spremite me u milosrdnice; mene Ivanu spremite u franjevke, mene Mariju u Službenice milosrđa, a mene Matiju u Služavke Maloga Isusa, da spo-

menem samo ove sestarske zajednice u Mostaru. To bi bila radost na radost. Vas šest iz šest mostarskih župa na vas šesto potvrđenika, svaki stoti krizmanik i krizmanica! Ali i ovako je čudo na kraju ove Svećeničke godine.

Proslava svete krizme protekla je od 10,00 do 12,00 u najboljem miru i vanjskome redu. Nikomu nije trebala liječnička pomoć. Policija je odgovorno uredovala i uradila svoj dio posla na prilazima katedrali. Nakon sv. Mise vjernici su mogli prenijeti raspoloženje mira, reda i radosti i u svoje obitelji.

BUHOVO: PRESVETO TROJSTVO

(30. 5. 2010.) - Svetkovina Presvetoga Trojstva, najveća svetkovina Katoličke Crkve, slavi se svečano u svim župama, a u hercegovačkim biskupijama u trima se slavi kao naslovnik župne crkve: Blagaj (od 1892.), Buhovo (1969.) i Gabela Polje (1974.). U Blagaju, u staroj crkvi sv. Misu slavio je nekadašnji župnik fra Petar Vlašić, sadašnji međugorski župnik. U novom sjedištu župe na Buni župnik don Bernard Marijanović pozvao je pastoralnoga vikara don Ivana Štironju, a u Gabela Polju biskup je ovlastio generalnoga vikara don Tomu Vukšića da podijeli pripravicima sakrament sv. krizme.

Biskup Ratko, na poziv župnika don Pavla Filipovića, predvodio je koncelebrirano slavlje sa župnikom, don Tomislavom Majićem, don Jozom Ančićem i don Ivanom Kovačem u župnoj crkvi u Buhovu i krizmao četrnaest kandidata iz osmog razreda i iz prvoga srednje škole. Krizma se u župi slavi svake druge godine.

Nakon krizmanikova i župnikova pozdrava biskup je pozvao vjernike da "iskažemo najveću slavu, hvalu i čast Presvetomu Trojstvu, kojemu cijela Crkva danas slavi najveći stupanj svečanosti." A u propovijedi govorio je o toj najuzvišenijoj tajni razmišljajući o sedam zaziva u molitvi Očenaša. Krist je poučio svoje učenike i sve nas da molimo "Oče naš". Iako je sva molitva usmjerena na Boga Oca, ipak se neke molbenice odnose i na druge dvije božanske osobe: Boga Sina i Boga Duha Svetoga.

Zazivima: "Sveti se ime tvoje", "Dođi kraljevstvo tvoje" i "Budi volja tvoja" obraćamo se Ocu nebeskomu jer je njegovo Ime prvo, jer on nam

nudi Kraljevstvo istine i pravde, ljubavi i milosti i pozvani smo da njegovu svetu Volju ispunimo.

Zazivima "Kruh naš svagdanji daj nam danas" i "Otpusti nam duge naše" mislimo na utjelovljenoga Boga Sina koji je učenicima svojim naredio da pretvaraju kruh u njegovo Tijelo a vino u njegovu Krv i daje nam se kao duhovna hrana za život vječni. A tomu stolu možemo pristupiti samo ako izađemo raskajani i čisti iz ispovjedaonice gdje smo primili oproštenje Presvete Trojice, koje nam je Krist zaslužio u žrtvi na Kalvariji pomirivši si nas s Ocem nebeskim u Duhu Svetome.

Zazivima "Ne uvedi nas u napast" i "Izbavi nas od zla" imamo u vidu Duha Svetoga koji nam daje svoje sedmolike darove mudrosti, razbora, znanja, savjeta, jakosti, pobožnosti i bogobojaznosti kako bismo svladavali životne ispite i ne padali iz kušnje u napast, u grijeh, nego da nas Dobri Duh brani od zloduha i u životu i na času smrti naše.

Presveto Trojstvo najveća je tajna naše svete vjere, pred kojom je čovjekov razum sićušan kao što je malen razum tromjesečnog djeteta u kolijevci u odnosu na život njegova oca i majke. Dijete samo doživljava ljubav svoje majke i oca i tomu se raduje. A eto koliko zna o roditeljima da, ako nije na maminim prsima, samo drži prst u ustima! Biskup je naglasio da se mi dičimo vjerom u Presveto Trojstvo, a ne znanjem o božanskim unutarnjim odnosima jedne božanske naravi i triju božanskih osoba, nedokučivim tajnama.

Krizmanici su čitali biblijske odlomke i primili su darove. Svi su bili u nečemu uposleni.

Za objedom su, osim spomenutih, bili još i don Krešimir Pandžić iz Jara, fra Ante Kurtović iz

Rasna, načelnik Širokoga Brijega Miro Kraljević i župnikovi suradnici.

Kao što je župniku uredno u crkvi i u crkvenom dvorištu, tako mu je uredno i u župom ure-

du, gdje je biskup pregledao i potpisao župne matice i knjige. Prošle godine u župi je bilo: krštenih 1, brakova 4, prvopričesnika 6, pokopanih 9, obitelji 120, katoličkih vjernika 380.

STOLAC: KRV SVEĆENIKA - SJEME NOVIH DUHOVNIH ZVANJA

(3. 6. 2010.) - Na svetkovinu Tijela i Krvi Gospodnje, u četvrtak 3. lipnja, stolački župnik don Rajko Marković i župljani spremali su se da se sv. Misa i krizma slave pred crkvom i da se večernja tijelovska procesija vodi kroz grad, kao i svake godine. Ali je čitav dan bilo tako nesigurno vrijeme da je bilo razboritije ništa ne riskirati. Sve je spremljeno u crkvi sv. Ilije proroka. I stvarno, za vrijeme sv. Mise nezaustavljivo udarila kiša. Ljudi su pred crkvom bili stalno pod kišobranima.

Najprije se biskup Ratko sa župnikom, koncelebrantima don Barišom Čarapinom, don Damjanom Ragužom, don Ivanom Pavlovićem, don Vinkom Ragužom i don Ivanom Kovačem te ministrantima pomolio u Galeriji, zgradi do župne crkve, pred umjetnički izrađenim slikama za četrnaestoricu svećenika koji su djelovali u Trebinjskoj biskupiji. Od toga šestorica u Stocu, a trojica rodnom iz župe. A svi su stradali ili nestali za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata. Blagoslovio je njihove slike i poželio da svaki vjernik koji prođe ispred slike nazove Pokoj duši dotičnoga svećenika! Slike je izradio umjetnik Nenad Božić a poklonio Mato Njavro "Barba" i njegova kći Marija udana Vranješ, svi iz Zagreba.

U početku sv. Mise jedan je krizmanik vlastitom dobrodošlicom, koja je izabrana "na natječaju", pozdravio biskupa u ime svoja 22 vršnjaka i 31 vršnjakinje osmoga razreda. Potom je župnik izrekao svoj pozdrav izrazivši želju: "Kao što je krv mučenika sjeme kršćana, neka tako krv naših svjedoka svećenika bude sjeme novih duhovnih zvanja". I iznio podatak da je ove godine do sada pokopano 6 župljana, a rođeno 17 djece. Prijavilo se na zaručničke tečajeve i ispite 18 parova. Kad smo već kod duhovnih zvanja, iz stolačke su župe dva bogoslova i jedan kandidat karmelićanskoga reda.

Sva su misna zaduženja: pozdrav, čitanja, psalam, molitve vjernika obavljali krizmanici. Župni je zbor predvodio liturgijsko pjevanje. Župnik reče da ima oko 60 upisanih ministranata. Osmorica su se krizmala.

Biskup je u propovijedi govorio o ljudskoj hrani za tijelo i o duhovnoj hrani za dušu. Samo čovjek, od svih živih bića na zemlji, sebi priprema hranu, a druga niža bića: što nađu to i pojedu. I proces hranjenja više je nego čudesan. Eto toliko čudesan da čovjek ne zna ni ime ni funkciju svih probavnih organa, ni način dotoka hrane s pomoću krvi u posljednje pore života. Otac se nebeski božanski i očinski pobrinuo da ovo naše tijelo s dušom živi određenu dob na zemlji. A onda propadljivo tijelo u zemlju, a besmrtna duša u nebo. Bog će nas na sudu pitati: Kako smo hranili dušu: grijehom i opaćinom ili milošću i krjepošću? Sam se Bog pobrinuo da za dušu bude hrana Tijelo i Krv Kristova koje blagujemo pod prilikama kruha i vina. O tome je Krist govorio u Kafarnaumu navješćujući najveći misterij i čudo: da snagom Duha Svetoga kruh postaje njegovo Tijelo, a vino njegova Krv nama za hranu i piće za vječni život. I pitao je svoje učenike vjeruju li u tu istinu. Mnogima to bijaše "tvrd govor" i odstupiše od njega. A Isus će im na to: Hoćete li me i vi napustiti? Petar je odgovorio: Kamo ćemo, Gospodine? Ti imaš riječi života vječnoga! A Juda je ostao u svojoj nevjeri. Zato je Isus dodao da je među učenicima jedan "davao", onaj koji u te njegove riječi ne vjeruje. Jedan učenik postao je vrhunski vjernik, a drugi - vrag. A obojica se odgajala u Isusovoj školi i imala jednak pristup Isusovoj ljubavi. Juda je ostao do kraja u svojoj nevjeri: napustio je i posljednju večeru i Isusovo društvo. Isus je ostao dosljedan Očevu planu i svojoj misiji.

I biskup se osvrnuo na činjenicu četrnaestorice stradalih svećenika, najviše na kraju rata, u svibnju i lipnju 1945., prije 65 godina. I pozvao mlade da probude u sebi vjeru u Tijelo Kristovo. I ako netko osjeća da je pozvan poći u svećenike ili redovnike i redovnice, neka se hrabro i ponizno odazove, u vjeri u Isusov zov. Napose je pozvao roditelje da pomognu svojoj djeci izabrati pravo životno zvanje.

Prije završnoga blagoslova, jer nije bilo mogućnosti vanjske procesije, obavljen je čin klanjanja pred Presvetim. Nekoliko misli izrekao je biskupov tajnik don Ivan na temu Isusova zova učenika na Genezaretu i razgovora između Isusa i Petra. Petar Šimun bio je razočaran zbog svoje nemoći ribolova, ali na Isusovu riječ bacio je mrežu i ulovio mnogo riba. Nije se smatrao dostojnim Isusova zova zbog svojih grijeha, ali mu je Isus rekao:

Ne boj se! Bog ne traži bezgriješne, nego raskajane, da im udijeli svoje milosrđe. To je ohrabrenje i nama, napose mladima koji u sebi osjećaju Božji poziv da se stave u službu Bogu i Crkvi.

I župnik i biskup zaželjeli su na kraju da se radost, mir i red koji su vladali u crkvi prenese i u obiteljske domove. Sestre milosrdnice djeluju u župi više od 40 godina.

BUKOVICA: VOZI MAGISTRALOM BOŽJIH ZAPOVIJEDI!

(4. 6. 2010.) - Župa Bukovica u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, u Duvanjskom dekanatu, broji 2227 vjernika u 594 obitelji. Imala je predprošle godine 27 krizmanika, prošle 35, a ove godine 40. Svi iz osmoga razreda. Broj se penje svake godišnje krizme, ali to su godine rođenja krizmanika 1993., 94., 95. A krštenja bilo je preklani 28 i lani 28. Stabilno. Očito se narod više ne seli, radije se poneki umirovljenik vrati. Sa župnikom fra Jozom Radošom župljani su uredili okoliš oko župne crkve sv. Franje, napravili prikladnu župnu kuću i ove godine u blizini kapelice-mrtvačnicu.

Na poziv župnika biskup je Ratko, u subotu 4. lipnja, najprije blagoslovio kapelice-mrtvačnicu, a onda se u procesiji došlo pred crkvu gdje je bio priređen oltar i sve što je potrebno za sv. Misu i krizmu. Vrijeme nije slutilo kiši: malo oblaka, a puno više sunca. I tako je ostalo kroz cio sat i pol vremena svetih obreda. Narod dobro popunio dvorište. Mala djeca slobodno prolaze između redova i otkrivaju nova lica koja prije nisu vidjela i radosno se osmjehnu. I drugi njih osmjehom pozdrave. Oko oltara u poluvijencu stala 21 krizmanica i 19 krizmanika, iza njih njihovi kumovi, a iza njih krizmanički roditelji. Pozdravljaju krizmanici i biskupa i Božji puk. Župnik izražava dobrodošlicu i predaje mikrofon biskupu da započne dvostruko slavlje, misno i krizmeno.

Biskup zahvaljuje na pozdravima, raduje se tolikom broju krizmanika i sve poziva na čin kaja-

nja da nas Bog učini dostojnima svojih svetih sakramenta. Čitanja, molitve vjernika i prinose na oltar izvode krizmanici i krizmanice tečno i jasno da svi čuju. Đakon fra Stipan čita evanđelje.

Biskup je pri kraju ove Svećeničke godine pod Misom govorio o duhovnom zvanju, o potrebnim ljudskim kvalitetama za svećenika: osobito o učiteljskoj i liječničkoj sposobnosti. Učitelj ili vjeroučitelj tu je, krizmanici, da vas pouči kako ćete hoditi i voziti da se ni s kim ne sudarite na magistrali Božjih zapovijedi. Jeste li vidjeli kada netko okrene u protivnom smjeru kako dolazi do sudara i teških smrtnih posljedica? A to vam se ne će dogoditi ako svi vozite kako treba, magistralom, a ne preko jaraka i njiva, ako vozite desnom stranom, a ne lijevom ili u suprotnom smjeru. Poštuj Božji red i Bog će vam biti u pomoći.

Dekan fra Mirko pričešćuje krizmanike i krizmanice. A dvije između njih na kraju izražavaju zahvalnost svima, od župnika do roditelja, za sve što su priredili za njih. Obećaju da će surađivati s darovima Duha Božjega. Župnik preporučuje kumovima da svoju kumčad obdare Biblijom.

Čašćenje u župnoj kući. Župnik daruje biskupu knjigu "Osnovna škola fra Mije Čuića - Bukovica" koja je izišla prošle godine u povodu 40. obljetnice bukovičke osnovne škole s filijalama u osam mjesta. Najviše je đaka bilo školske 1977./78. godine - 516, a najmanje 1990./91. - 115. A 2007./2008. godine - 146 učenika.

GRADINA: UČENICI, VAŽAN JE I ŽUPNI I ŠKOLSKI VJERONAUKE!

U nedjelju 6. lipnja 2010. bilo je sunčano na Gradini. Okupilo se desetak svećenika u konceleciji koju je predvodio biskup Ratko u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja - Glavosjeka, a svijeta je ostala i vani, jer nisu svi mogli stati u crkvu.

Najprije je župnik don Đuro Bender, na molbu roditelja, zaželio da se krizma nemoćna Nikolina u kući, gdje su se okupili i ukućani i susjedi. A onda ostalih 68 krizmanika u župnoj crkvi, pod sv. Misom s početkom u 11 sati. Pozdrav je izrekao jedan krizmanik, a krizmanica uručila buket cvijeća. Župnik je u svojoj dobrodošlici izrazio radost zbog silaska Duha Svetoga na četvoro vjeronaučenika osmoga razreda i prvoga srednje škole, ali je iznio i neke podatke koji zastiru radost. Ove godine do sada: 8 krštenih, 17 pokopanih! Drugo, iako dvojica svećenika, i župnik i kapelan don Mile Vidić, stoje na raspolaganju, neki se đaci ne odazivaju na župni vjeronauk, sebi na duhovnu štetu. Kao da neki misle da mogu pauzirati ili barem preskakati od prve pričesti do krizme, pa se ponovno približiti crkvi i opet "ukrasti" sakrament krizme i tako pauzirati do vjenčanja.

Biskup je u propovijedi govorio o tome tko ima Duha Božjega, a tko ga nema. Možemo li se nekažnjeno poigravati i sakramenata i vjeronauka? Naveo je primjer Petra apostola prije dolaska i nakon dolaska Duhova. Prije dolaska: Petar ribolovi na Genezaretu, ali ne može cijele noći ništa uloviti. Gospodin mu kaže da izveze na pučinu i da baci mrežu na drugu stranu. I on baci na Isusovu riječ. I ulovi mnoštvo riba. Petar je svjestan da je grješnik, ali Gospodin mu kaže da se ne boji, on zna što će s njim ako bude vjerovao i sudjelovao. Ili: Petar s drugim učenicima na lađi. Isus čudesno hoda po vodi. Petar se uželio da i on pođe pješke po jezeru. Isus ga pozove, ali Petar

se prepade vjetra i umalo ne potonu. Nema vjere, malovjeran! Posumnjao, nema Duha u sebi. Ili: U Kajfinu dvorištu Petar je pao tri puta uzastopce niječući da pozna Isusa. Ali nakon što su apostoli primili Duha Svetoga u Jeruzalemu, Petar propovijeda tako da ga svi ljudi razumiju na svome materinskom jeziku. Kako to? Duhom Svetim. Pred Hramom pozdravlja hromoga, koji na Petrovu riječ ozdravlja. Opet Duhom Svetim. U Lidi je izljevio Eneju, u Jopi uskrisio Tabitu ili Košutu. Opet snagom Duha Presvetog! Kad čovjek ima Duha Božjega, lako ga prenosi na druge. Bog je čudesima učvršćivao tek stasalo kršćanstvo. Danas učvršćuje redovitim vjeronaukom, redovitim sakramentima, redovitim sredstvima milosti. Ali kad su u Samariju, neprijateljsku zemlju, dospjeli neki prognani kršćani s đakonom Filipom, koji je krštavao, pozvali su Petra da dođe krizmati krštenike. Petar došao i susreo se s jednim lažnim krštenikom, Šimunom čarobnjakom, koji je od Petra zatražio da i on može činiti čudesa, a on će mu dati novaca. Petar ga je na to prokleo, i njega i njegov novac! Ne znamo kako je Šimun čarobnjak završio. Ali znamo da se igrao sakramenata, i krštenja i krizme, poigravao se s vjerom u Boga, tražio duhovne vrijednosti za ljudsko mito. Bog je nepristran, nepodmitljiv!

Krizmanici su pripremljeno čitali misna čitanja, predmolili molitvu vjernika, na kraju zahvalili svima, a jedan krizmanik darovao je ploču s isklesanim križem, vlastiti ručni rad. Župni je zbor predvodio misno pjevanje. Župniku i krizmanicima došli su čestitati i neki susjedni župnici i svećenici.

Prošle godine u župi je bilo 2716 vjernika, u 699 obitelji, 20 sklopljenih brakova, 26 krštenja, 31 pokopan, 51 prvopričesnik.

ŠUICA: SV. ANTE VIŠESTRUKO OBDAREN DUHOM!

(8. 6. 2010.) - Župnik fra Ljudevit Lasta u Šuici kod Duvna svake godine upriličuje devet dana pripreme za župnu svetkovinu sv. Ante Padovanskoga. Kao i prošlih godina, tako je i ove godine župnik kroz devetnicu svake večeri pozivao svećenike, redovničke ili biskupijske, da predvode euharistijsko slavlje i iskažu pobožnost sv. Anti,

zaštitniku župe, posebnu obdareniku Duha Svetoga. On pozove također razne župne zborove koji svojom pjesmom poprate cijelo misno slavlje. Župnik se dogovorio s mostarsko-duvanjskim biskupom Ratkom da jednoga dana u devetnici pod sv. Misom podijeli sakrament sv. krizme kandidatima iz župe kojih je bilo dvadeset i sedmero

iz osmoga razreda osnovne škole. Pjevao je župni zbor iz Širokoga Brijega; dopratio ga je župnik fra Stipe Biško.

Krizmanici su najprije svojom recitacijom pozdravili biskupa i sve sudionike slavlja. Iznijeli su u svome pozdravu sve ono u čemu će se osobito vježbati kroz život: biti zahvalni svojim roditeljima koji su im život darovali, biti svjedoci Kristova evanđelja u ovome svijetu, dokazivati da su prožeti sedmerostrukim darom Duha Svetoga. Zatim je fra Ljudevit ne samo uputio svoju dobrodošlicu nego i iznio nekoliko misli o sakramentu sv. krizme, o jedinstvu u Crkvi, o svršetku Svećeničke godine.

Biskup je u propovijedi govorio o prvom krizmatelju među apostolima, sv. Petru Šimunu i o

njegovu suprotniku, Šimunu Samarijancu, koji se uzdao u svoj novac misleći da njime može kupiti sve, pa i najveće svetinje Božje. Petar Šimun došao je u Samariju na poziv đakona Filipa koji je krštavao pogane, ali im nije mogao dati dar Duha Svetoga. Ta je povlastica dana apostolima i njihovim nasljednicima, biskupima. Tako se Šimun mag ili čarobnjak duboko porezao. Petar ga je, čim je otkrio njegovu opaku misao, prokleo oštrim riječima, koje su ostale ubilježene u Dje-lima apostolskim. Šimun je uspio izgovoriti molitvu sv. Petru da se ništa od njegova prokletstva ne izvrši (Dj 8).

Župa Šuica broji 1465 vjernika u 400 obitelji. Prošle godine bilo je 16 krštenja, 21 prvopriče-snik, 25 krizmanika, 25 pokopanih.

PLOČE-TEPČIĆI: POBJEDA DUHA

(12. 6. 2010.) - Uoči svetkovine sv. Ante Padovanskoga, zaštitnika župe Ploče-Tepčići u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, u večernjim satima, mjesni je biskup Ratko u župi - točnije, u groblju na Crkvinama - predvodio misno slavlje u sudi-oništvu s oko 350 vjernika i podijelio sakrament sv. krizme ovogodišnjim krizmanicima kojih je bilo petnaest, i to polaznicima osmoga razreda i prvoga srednje škole. Dvoje ovogodišnjih kan-didata iz župe nije se prijavilo zakonitu župniku don Tomislavu Ljubanu.

Župnik je organizirao trodnevnicu uoči sv. Ante pa je ovo bio treći dan koji je završio podjelom sa-kramenta sv. potvrde. Uz biskupa i župnika bili su još u koncelebraciji don Đuro Bender, župnik s Gradine, i don Ivan Kovač iz Mostara. Misno je slavlje došao pratiti župni zbor s Bune sa svojim župnikom don Bernardom Marijanovićem.

Nakon pozdrava krizmanika, brata i sestre, i župnikove dobrodošlice, biskup je na početku za-

hvalio vlč. Ljubanu i svima koji su priredili ovo sakramentalno slavlje. U propovijedi je govorio o sv. Anti koji je u svome životu pokazao darove jakosti pred svijetom i strahopoštovanja pred Bogom. To je isto propovjednik osobito preporu-čio krizmanicima da ih rese ta dva Duhova dara u izvršenju Božjih zapovijedi i u vjernosti Crkvi Kristovoj u njihovu životu.

Vjernici, napose krizmanici, roditelji i kumo-vi, sabrano su i pozorno sudjelovali u euharistij-skom i krizmenom slavlju. Molili su Duha Sveto-ga, i njegovih sedam darova u molitvi vjernika, da se ova župa što prije potpuno uspostavi u svo-joj liturgijskoj, duhovnoj i pastoralnoj dimenziji, kao što je sve uredno provedeno i registrirano i na onoj vlasničko-imovinskoj.

I župnik i biskup preporučili su vjernicima da nastave u radosnoj atmosferi slaviti ovaj milosni silazak Duha Svetoga u vlastitim obiteljima.

KOČERIN: SPASONOSNO ZNANJE

(19. 6. 2010.) - Krizma u Kočerinu, župi Mo-starsko-duvanjske biskupije, proslavljena je u subotu 19. lipnja pod sv. Misom u punoj župnoj crkvi sv. Petra i Pavla. Bilo je 105 kandidata za sv. potvrdu iz osmoga razreda i iz prvoga srednje škole. Župnik fra Ivan Landeka, stariji, sa svojim pomoćnicima fra Ljubom Čuturom i fra Tomi-

slavom Sabljom u službi je velike župe. Tri sestre franjevke djeluju u župi.

Svećani ulazak u crkvu odvijao se ispred prostrana crkvenog dvorišta. Prema redovima krizmanika i krizmanica, vidi se da je pet-šest ženskih više nego muških. Pred oltarom je dvo-je krizmanika pozdravilo biskupa Ratka, potom

župnik fra Ivan i otpočelo je euharistijsko slavlje uz pjevanje izvježbana župnog zbora. Nepromjenjivi dijelovi Mise pjevaju se na latinskom jeziku.

Biskup je u propovijedi govorio o znanju kao daru Duha Svetoga. Stvorivši tijelo od materijalnoga svijeta, Bog je u tu zemaljsku raspadljivu infrastrukturu udahnuo svoj neraspadljivi i besmrtni duh s kvalitetama razuma i slobodne volje. Razum nam omogućuje shvaćanje, pamćenje i razmišljanje, a dar slobodne volje omogućuje nam savjest koja ne samo kazuje što je dobro a što zlo, nego nas i potiče da dobro činimo, a zla se kloni-

mo. Nakon Sudnjega dana ovo će se naše smrtno tijelo, preobraženo, pridružiti duši i dijeliti njezinu sudbinu u vječnosti. U sakramentu sv. krizme primamo potrebno znanje za postizanje spasenja, ali uvijek uz naše suradništvo s darovima Božjim. Pravi vjernik jest pravi radnik koji razvija svoje sposobnosti koje je primio od Boga, suradnik koji u znoju i trudu stječe potrebno znanje koje mu pomaže opredijeliti se i težiti za vječnošću.

Kočerinska župa prošle je godine brojila 3.466 vjernika u 845 obitelji. Bilo je 28 vjenčanih parova, 37 krštenja, 41 umrlo i 52 prvopričesnika.

BLAGAJ - BUNA: DAROVI DUHA U SLUŽBI BOŽJEGA ZAKONA

(20. 6. 2010.) - Don Bernard Marijanović, od prošle godine župni upravitelj župe Presvetoga Trojstva sa starim sjedištem i ruševnom župnom crkvom u Blagaju i novim sjedištem i još nedovršenom župnom crkvom na Buni, spremio je za sv. krizmu šezdeset i jednoga krizmanika - svi su polaznici osmoga razreda osnovne škole. To je ovdje do sada najveći broj u jednoj godini. I svi su se javili za primanje valjane krizme u župi, bez obzira na bolni slučaj bivšega franjevca i suspendiranoga svećenika koji nezakonito, samovoljno i svetogrdno djeluje na području župe.

Kandidati za sv. potvrdu sa svojim roditeljima i kumovima na vrijeme su zauzeli svoja mjesta, kao i svi ostali nedjeljni misari, koji su ne samo popunili crkvu nego i njezin kor.

Biskup je zahvalio na pozdravnim riječima i rukoveti cvijeća dvoje krizmanika koji su nastupili u ime svojih vršnjaka obećavajući ostati vjerni darovima koje danas primaju. Župnik je u početku pozdravio i na kraju zahvalio svima koji su pridonijeli ovom godišnjem slavlju. U koncelecijaciji je bilo više misnika, a nakon što su svećenici slavili pučke sv. Mise u svojim župama, došli su čestitati i župniku i župljanima. Bilo je na okupu petnaest svećenika.

Biskup je u propovijedi govorio o sedam darova Duha Svetoga u službi obdržavanja deset Božjih zapovijedi, razrađujući svaki pojedini dar i primjenjujući ga na pojedine zapovijedi. Tako je **pobožnost** stavio u odnos na sve tri prve zapovijedi: da se Boga priznaje, poštuje i blagdan njegov slavi; **mudrost** osobito odgovara Četvrtoj zapovijedi o poštovanju roditelja. Mudar je tko razborite roditelje sluša! Tu se biskup upitao: koja je

obitelj normalna? Ona u kojoj vlada ljubav i sloga između samih roditelja, roditelja i djece i same djece. A nenormalna je kada se netko izvan obitelji zalijeće s nečasnim nakanama u zajedništvo kućne čeljadi i razara mir i vjernost u kući. Slično je tako i župa normalna kada župljani poštuju zakonita župnika, a ovaj sa župljanima poštuje biskupa, a biskup sa svim biskupljanima poštuje Svetog Oca Papu. Vjerno i crkveno hijerarhijski. A nije normalna kada se nađe "najamnika" (Iv 10,12) koji ne idu zakonitim putem i crkvenim dekretom, nego preskaču preko plotu i razaraju crkveno jedinstvo. Dar nas **straha Božjega** posebno upozorava da pazimo na život, i svoj vlastiti i tuđi, kako nam kazuje Peta zapovijed: Ne ubij, ni nožem ni jezikom! **Jakošću** se služimo da opslužujemo Šestu i Devetu Božju zapovijed: Poštuj svoje i tuđe tijelo koje je u službi duše. Jak si kada ne sagriješiš bludno, a slab si i kukavan kada sagriješiš. Ne budi u životu bijeda i jad, nego budi herojski srcem čist i duhom jak! Dar **znanja** kazuje ti da poštuješ tuđu imovinu, da je ne kradeš, kako određuje Sedma, a i da ne poželiš ukrasti, kako kaže Deseta Božja zapovijed. **Razbor** ti kazuje da se držiš Osme Božje: Ne reci lažno svjedočanstvo! Nema prijevare i laži koja se ne će otkriti na sramotu onoga tko se njome služi. **Savjet** te **Božji** priječi da se ne povodiš i ne surađuješ s onima koji svjesno i nerazumno rade na razjedinjenju Crkve Božje, da ne bude ni jedna, ni sveta, ni katolička, ni Crkva koju je Krist otkupio krvlju svojom! Duhova nas moć sve više uvjeravala i jačala u poštovanju Božjega zakona!

Travnički gimnazijalac prije tri godine na dan sv. krizme na Buni javio se molbom u sjemenište.

Primljen i poslan u Travnik. Pod Misom je danas predvodio ministrante da sve ceremonije teku u savršenu redu, a u blagovaonici služio za stolovima. Roberte, životno dokazuj da onih sedam Duhovih darova koje si primio nije ostalo u tebi

bez ploda. I neka ti ne dodije činiti dobro! (Gal 6,9; 2 Sol 3,13).

Župa Blagaj - Buna ima oko 3.000 vjernika u 750 obitelji. Prošle godine bilo je u župi 18 crkvenih brakova, 24 pokopa, 28 krštenja, 41 krizmanik, 46 prvopričesnika.

RUŽIĆI: PORUKE IVANA KRSTITELJA

(24. 6. 2010.) - I prije tri godine, kao i danas, bila je u Ružićima sv. krizma na Ivandan. I onda kao i sada bila su tri razreda obuhvaćena: osmi osnovne i prva dva srednje škole. I onda kao i sada, zbog nesigurne vremena, bila je sv. krizma pod sv. Misom u prostranoj župnoj crkvi, iako je dosta svijeta ostalo pred crkvom. Župnik fra Nikola Spužević zamolio je biskupa Ratka da najprije blagoslovi novi kip pred crkvom. A odatle su krizmanici s kumovima u procesiji pošli na svoja mjesta u crkvi. Biskup je zahvalio i krizmanicima na pozdravu i župniku na dobrodošlici. Pozdravio je koncelebrante kojih je bilo šest, kao i sve župljane kojima je čestitao današnjega svečara sv. Ivana Krstitelja.

Propovijed je bila u tri dijela, prema fazama Ivanova života: Ivanovo čudesno začecje i rođenje, njegovo propovijedanje i krštavanje i njegovo životno svjedočenje za Božji zakon.

Prvo, stari Zaharija, starozavjetni svećenik, i supruga mu Elizabeta, izgubili su svaku nadu da će im Bog dati dijete, koje su željno i dugo očekivali. Primili bi ga na svoja koljena kakvo god bilo. Ali gdje čovjek ne sluti, Božji su puti. Bog daje dijete kada hoće, kako hoće, komu hoće. Bogu se svidjelo da posebnom blagoviješću obrađuje svećenika Zahariju da će zagrliti sina. On nije mogao povjerovati, pa je tražio vanjski vidljivi opipljivi znak. I dobio je znak potpune nijemosti. Kada nisi htio reći Bogu: Vjerujem! - eto ne ćeš više moći govoriti. Srećom, samo devet mjeseci. A kad je Ivan rođen, i otac mu izgovorio ime, svi su se pitali: Što će biti od ovoga djeteta? Prorok će se Svevišnjega zvati, jer s njime bijaše ruka Božja, tj. vodilja, milost, pomoć.

Drugo, nije ga ta ruka dovela u Hram da naslijedi svoga staroga oca Zahariju u svećeničkom redu, nego ga je odvela u pustinju, u isposnike, pokornike, proroke. Odavno se nije čuo takav prodoran glas Palestinom, u kojoj je već stoljećima umuknuo proročki zov. I evo sada na oba-

lama Jordana silan poziv na slušanje Božje riječi, na krštenje i ispovijedanje grijeha, na obraćenje Bogu i njegovu zakonu. Nije taj Ivanov glas grmio samo farizejima i saducejima, svećenicima i drugim vjernicima, carinicima i vojnicima, nego se usmijelio doviknuti i na dvoru kralja Heroda, koji se bio oženio svojom nevjestom, koreći ga da ne smije imati ženu brata svoga! Ali Herodijada je naopako nasavjetovala svoga muža da Ivana baci u Maheront, glasovitu tamnicu.

Tu je počela *treća* faza, mučenička i svjedočka. Nije mu jasno da se Isus za nj ne raspituje, ne zanima, ne posjećuje u zatvoru, a rođaci! (bake im sestre, a majke prve rođakinje!). Spopadaju ga tmurne misli, koje prelaze u oštra pitanja a ova čak i u sumnje: Je li on - on ili drugoga da čekamo? Takva je poruka doprla do Isusa preko Ivanovih učenika. Javite Ivanu tako i tako: slijepi gledaju, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda evanđelje! poručuje mu Gospodin. I nije ustao veći od rođenih od žene!

Krizma je tekla uredno: don Ivan glasno čita imena, krizmanici odgovaraju na mikrofona da se čuje njihova potvrda pred narodom, fra Ivan drži sveto ulje, ubilježuje se pečat i u čelo i u srce i poziva na mir, na suradnju, na otvorenost Duhu Svetomu, a roditelji prate svoje sinove i kćeri molitvom.

Na svršetku sv. Mise biskup je upozorio da ima ponegdje "molitvenih skupina" u kojima vjernici, osobito vjernice, polažu ruke na druge radi ozdravljenja. Takva praksa nije dopuštena!

Župa Ružići slična je tolikima u Hercegovini: na žalost, mortalitet nadjačava natalitet! Prošle godine u 434 obitelji 1454 katolika, 14 brakova, 21 prvopričesnik, 22 krštenika i 25 sprovoda. Sv. Ivan Krstitelj, kojega ime nosi čak 17 krizmanika i krizmanica od njih 88, i s kime "uistinu ruka Gospodnja bijaše" (Lk 1,66), zaštitnik je župe. Izmiču li se Ružići životu da ruka Božja ne bude s njima?

MAGISTRIRAO DON MLADEN ŠUTALO

(24. 6. 2010.) - Svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije, don Mladen Šutalo, župni vikar u župi sv. Ivana apostola i evanđelista u Mostaru, magistrirao je na Teološkom fakultetu u Innsbrucku u Austriji na Ivandan ove godine, i to pisani ispit imao je 23., a usmeni *rigorosum* 24. lipnja. Tema magistarske radnje: "Svećenički red kao preduvjet odrješenja" (*Priesterweihe als Voraussetzung für die Lossprechung*) pod dogmatskim vidom.

Radnja od osamdeset stranica, osim uvoda i zaključka, raščlanjena je u tri dijela. Prvi dio: **Čovjek** (str. 8-22) kao "središte i kruna stvaranja"; u odnosu na Boga, na bližnje i na sebe; kao izgubljeni sin prije i poslije bijega, i u susretu s milosrdnim Ocem.

U drugom dijelu obrađuje se **Grieh** (str. 27-52), pojam grijeha u socijalnom, teološkom i eshatološkom smislu, grijeh kao neposluh, nered, izbjegavanje ljubavi i otklanjanje Boga, bližnjega i sebe samoga, i grijeh kao prijestup Božjega zakona.

U trećem dijelu govor je o tome **kako čovjek može ponovno postići spasenje** (str. 53-75). Riječ je o Crkvi koja ima vlast otpuštati grijehe, o smislu svećeništva u biblijskom, sociološkom, teološkom pogledu; o sakramentu kao pretpostavci službe, o prenošenju vlasti, povezivanju sakramentalnoga ređenja i crkvenoga poslanja. Bez ređenja nema odrješenja.

Činjenica je da se čovjek nalazi u stanju grijeha, da je u stanju udaljiti se od Boga, posve odvojiti. To odjeljenje od Boga jest stanje grijeha, nespasenje. Čovjek u svojoj slobodi može izabrati put koji ne vodi punini, savršenstvu. Bog nas je stvorio bez nas, ali nas ne će spasiti bez nas (sv. Augustin). On ne želi smrt grješnika, daruje nam oproštenje, ali se traži naša raspoloživost duha.

Don Mladen je rođen od oca Ilije i majke Anice r. Raguž, 28. lipnja 1973. u Stocu. Ima još dva brata i sestru. U osnovnu je školu išao na Cericu i u Hutovo (1980.-1988). Kao sjemeništarač župe Hrasno polazio je gimnaziju u Zagrebu, Dubrovniku i Splitu (1988.-1992.). Maturirao u Splitu. Filozofsko-teološki studij pohađao je u Bolu, Zagrebu i Sarajevu. Diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, 1997. Zaredio ga je za svećenika biskup Ratko Perić 29. lipnja 1998. u katedrali u Mostaru. Služio je kao kapelan na Domanovićima i u župi Sv. Mateja u Mostaru. Biskup ga je poslao na postdiplomski studij u Innsbruck, gdje je odslušao predavanja, položio ispite i upisao magistarski rad kod isusovca prof. dr. Lothara Liesa, koji je u međuvremenu preminuo (2008.), pa je tezu preuzeo prof. dr. Jozef Niewiadomski. Unatoč poslovima koje obavlja u najvećoj mostarskoj župi kao kapelan i biskupijski povjerenik za mlade, uspješno je postdiplomsko djelo priveo kraju.

RAKITNO: PRIMI DAR - ZAPOVIJEDI OBDRŽAVAJ!

(26. 6. 2010.) - Rakitno se odijelilo od Seonica davne 1845. godine. Od davnina je i zaštitnik župe sv. Ivan Nepomuk. A ni župnici se nisu lako snalazili u životopisu toga sveca, kamoli narod. Da malo obnovimo povijesne činjenice: Ivan ili Jan rođen je u Pomuku, staro ime za današnje mjesto Nepomuk u zapadnoj Češkoj. Rođen je između 1340. i 1350. Zaređen je za svećenika oko 1380. godine. Postaje župnik i biskupov savjetnik. Školsku je specijalizaciju nastavio u Padovi, gdje je 1386. postao rektorom studenata. A već sljedeće godine bio je proglašen *doctor decretorum*, tj. doktorirao je iz crkvenoga prava. Kao praški

kanonik imenovan je generalnim vikarom, 1393., i to u vrijeme žestoke borbe oko crkvenih dobara od strane kralja Václava IV. Kralj je dao uhititi Ivana i stavio ga na teške muke, zajedno s nekim drugim crkvenjacima, koji su mu se odupirali u presizanju za crkvenim imanjem. Pušteni su iz zatvorskih muka, ali pod zakletvom da ne će nikomu ništa pričati kako su bili mučeni. Ivan međutim nije pušten, nego bačen po noći u rijeku Vltavu ili Moldavu s mosta, 1393. Ubrzo se nakon smrti počeo štovati kao *martyr sanctus*. U njegovim životopisima navodi se da je spočitnuo kralju njegove grijehe, da mu je rekao da nije do-

stojan toga kraljevskoga poziva i časti i da je bio bačen u rijeku zato što je odbio otkriti ispovjednu tajnu. Vavilavova supruqa, kraljica, zabavljala se sa svojim ljubavnikom, pa je kralj želio doznati tko je to, i to preko ispovijedi. Na slikama je sv. Ivan Nepomuk prikazan s križem u ruci i s prstom na ustima, simbol čuvanja ispovjedne tajne.

Godine 1719., 15. travnja, kad je već bio otvoren proces kanonizacije u Rimu, otvorili su mu grob i našli kosti, i jezik prirodno crven kakav je bio 320 godina prije toga kad je branio crkvena prava i spočitavao kralju nepravde. Od 1720. mogao se štovati na oltarima, 16. svibnja. Kad je jezik bio podvrgnut drugomu ispitivanju, nađen je sivsmeđ, ali nakon pola sata opet se zacrvenio. To je bilo drugo čudo s jezikom. Dne 11. siječnja 1729. Sveta je Stolica priznala čudo sa svježim jezikom. A na svetkovinu sv. Josipa 1729. kanoniziran je u bazilici sv. Ivana Lateranskoga u Rimu kao "mučenik ispovjedne tajne". On je zaštitnik ispovjednika. Zaštitnik dobra glasa. Njegov se zagovor zaziva protiv poplava, jer je i sam završio u poplavi Vltave/Moldave. Pokopan je u katedrali sv. Vida u Pragu. Na grobnoj mu ploči stoji *Johannes de Pomuk*. A u Češkoj i Slovačkoj podignuto je Bogu u slavu, a sv. Ivanu Nepomuku u čast oko 250 crkava. Kroz povijest i u našim se krajevima

širilo njegovo štovanje. Tako u Rakitnu nalazimo štovanje od prije 160 godina. Ali narod ne slavi sv. Ivana Nepomuka 16. svibnja, nego sv. Ivana Krstitelja 24. lipnja! Ovoga svi znaju!

Svečana procesija iz dvorišta u crkvu. Četrdeset i dva krizmanika i krizmanice. Dvoje njih čekaju pred oltarom s pozdravom. Krizmanik u prozi, krizmanica u poeziji. Župnik fra Marinko Leko u svome pozdravu govori pregledno o župi u fizičkom, radničkom, iseljeničkom, moralnom, duhovnom smislu. Ima tonova otužnih, ali ima i onih radosnih koji nadu daju. Krizmanici čitaju čitanja, đakon fra Goran evanđelje. Djevojački zbor s lijeve strane poredan od prvopričesnica do odraslih i uvježbanih pjevačica.

Biskup Ratko govori o darovima Duha Svetoga u službi Božjih zapovijedi. Ne možemo opsluživati Božje zapovijedi bez pomoći Božje. A evo velike pomoći u obliku sakramenta sa sedam darova - mudrosti, razbora, znanja i savjeta, jakosti, pobožnosti i strahopoštovanja. Obdržavati Božje zapovijedi - Boga poštuj, a ne psuj; roditelje ljubi, a ne preziri; život poštuj, a ne ubij; tijelo svoje čuvaj, a ne sramoti se; tuđe poštuj, istinu govori - eto to je sav čovjek!

Prema župnikovu izvješću za prošlu godinu, u Rakitnu je bilo: 1383 vjernika u 341 obitelji, 9 brakova, 17 krštenja, 19 prvopričesnika, 23 pokopa.

LJUTI DOLAC: PRAVI I KRIVI KATOLIK

(27. 6. 2010.) - Župa ljutodolačka pripada širokobriješkom dekanatu. Obuhvaća naselja: Biogranci i Ljuti Dolac. Matica je u Ljutom Docu, a podružna crkva nalazi se u Biograncima. Od dijelova širokobriješke i gradničke župe oblikovana je 1864. godine nova župa nazvana Ljuti Dolac. Tada je obuhvaćala današnje župe Ljuti Dolac, Kruševo i Jare. Kruševo se odcijepilo 1924., a Jare 1966. godine. Prva župna kuća sagrađena je 1864.-67. Temeljito je preuređena najprije 1929., a onda 1962.-66. te konačno 1968. Crkvu je sa župljanima gradio župnik fra Ivan Vasiljević, 1883.-90. Obnovljena je 1911. i do kraja izgrađena 1920. Potpuno je preuređena počevši od 1969. godine: najprije je uklonjen velik dio brijega iza crkve, a onda nastavljeno s uređenjem crkve, 1971. Crkva je proširena izgradnjom nove apside, svetišta i poprječne lađe. Uz crkvu je izgrađen i zvonik. Podružna crkva u Biograncima izgrađena je 1994.-98.

Krizma se u župi dijeli svake druge godine i obuhvaća učenike osmoga razreda osnovne škole i prvoga razreda srednjih škola. Ove godine bila su 83 krizmanika. Najprije je jedan krizmanik u ime svojih vršnjaka, a potom župnik fra Robert Kiš, izrazio dobrodošlicu biskupu Ratku. Čitanja su razgovijetno čitali krizmanici, kao i molitvu vjernika.

Biskup je u propovijedi govorio o kvalitetama pravoga katolika koji vjeruje što Crkva Katolička vjeruje, koji poštuje sav liturgijski sustav sa sedam svetih sakramenta i sa svim crkvenim obredima i pobožnostima, te koji prihvaća crkveni ustroj kakav vlada u Crkvi. A krivi je katolik koji bilo što od toga ispušta i radi po svojoj volji i po svome izboru.

Biskup je pregledao matične knjige i župne račune, uredno vođene. I potpisao. Prema župnikovu izvješću za prošlu godinu u Ljutom je Docu bilo: 2003 katolika u 535 obitelji, 8 brakova, 29 krštenja, 31 pokopan, 32 prvopričesnika.

MOSTAR: SREBRNOMISNICI

(28. 6. 2010.) - Don Dragan Filipović, svećenik Mostarsko-duvanjske, i don Zdravko Ivanković, svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije, obilježili su svoju 25. obljetnicu ređenja u mostarskoj katedrali uoči svetkovine sv. Petra i Pavla. Katedrala, koja je sada ispunjena skelama radi unutrašnje obnove, bila je ispunjena i vjernicima, katedralnim zborom, a u koncelebraciji, koju je predvodio mjesni biskup Ratko, sudjelovalo je oko 25 svećenika. U koncelebraciji je bio i don Ante Ivančić-Bikić, koji obilježuje 40. obljetnicu svoga ređenja.

Pod Misom je propovijedao don Dragan o mučeništvu sv. Petra i Pavla i o njihovu značenju za Rim i za Crkvu. Na kraju sv. Mise izrazio je don Zdravko zahvalnicu Bogu, roditeljima, učiteljima, vjernicima i svima koji su ih pomagali na putu do svećeništva i u svećeništvu. Katedralni zbor otpjevao je prije blagoslova "Na mnogaja ljeta". Župnik don Luka Pavlović priredio je domjenak u katedralnoj dvorani.

Don Zdravko je nakon svećeničkoga ređenja službovao kao župni vikar u Hrasnu i u Studencima, a kao župnik u Šipovači-Vojnićima, u Rotimlji, na Domanovićima, na Ledincu i sada kao ravnatelj Svećeničkoga doma u Mostaru. Odatle pomaže gdje se ukaže pastoralna potreba. Trenutačno pomaže don Ivici Puljiću Neumu.

Don Dragan, voditelj katedralnoga zbora u Mostaru, nakon sarajevskog studija bio je poslan u Rim na daljnji studij glazbe. Vratio se i od tada uglavnom je vodio zborove u katedrali u Mostaru. Talent glazbe u njemu nije ostao besplodan. Priredio je ovih dana privitak od šest svojih DVD-a, oratorija: "Drugo uskrsnuće" (tekst don Petra Vuletića Šjora), "Mojsije" (tekst S. S. Kranjčevića), "Rijeke kraja moga", "Galiotova pesan" (tekst V. Nazora), "Dona eis requiem" i korizmeni koncert "Miserere nobis" (samo audio). Uz nekoliko slika s ređenja i nekih značajnih nastupa, donesena je i kratka autobiografija u kojoj autor zahvaljuje Bogu na njegovu daru života, roditelja, svećeništva.

ROTIMLJA: ŽUPNI ZAŠTITNICI I ŽUPLJANI KRIZMANICI

(29. 6. 2010.) - Prije 85 godina dovršena je župna crkva na Pobrđu u Rotimlji, 1925. Blagoslov je obavio biskup Alojzije Mišić. Odabrani su nebeski zaštitnici župe: sv. Petar i sv. Pavao. Njihovi su likovi izrađeni na slici u svetištu. Nekoliko župnika, koji su u njoj djelovali, preminuli su: don Martin Krešić, don Lovro Konjevod, don Ivan Kordić, don Boško Obradović. Više je svećenika, redovnika i redovnica podrijetlom iz rotimske župe, od koje je 1976. odvojena nova župa Stjepan Krst. Obje su župe u posljednjem ratu doživjele teške udarce, Stjepan Krst potpuno uništenje: i crkva i župni stan posve srušeni, a doslovno svi vjernici raspršeni. U župi Rotimlji ubijeno je 12 osoba, a u župi Stjepan Krst 27. Rotimlja se nakon rata nešto malo bolje oporavila, a Stjepan Krst ovih posljednjih mjeseci doživljava obnovu crkve i župnoga stana. Ponetko se od starije čeljadi vratio na stara ognjišta. Do sada se prijavilo oko 70 obitelji koje žele obnovu kuća. Rotimski župnik don Damjan Raguž ujedno je župni upravitelj župe Stjepan Krst.

Sakrament sv. krizme u Rotimlji u posljednjem se desetljeću dijeli gotovo svake godine, iako je manji broj krizmanika, kao što ih je ove godine bilo petnaest. Prije desetak dana biskup je Ratko osobno ispitao krizmanike iz vjeronauka. Don Damjan župnik upriličio je da prigodom sv. krizme za svetkovinu sv. Petra i Pavla bude i blagoslov nove kuće i blagoslov kipa blaženoga Alojzija Stepinca. Biskup je nakon blagoslovne molitve u župnoj kući blagoslovio i kip pred crkvom. Zbog promjenjiva vremena odlučeno je da sv. Misa i krizma budu u crkvi, iako je dosta svijeta ostalo u crkvenom dvorištu prateći s jakih zvučnika što se govorilo i događalo u crkvi. Dvoje krizmanika izrazilo je recitacijom i cvijećem svoju dobrodošlicu biskupu u ime svojih vršnjaka. Krizmanici su čitali i biblijska čitanja i molitve vjernika a jedna je skupina na kraju izvela recital o darovima Duha Svetoga.

Biskup je u propovijedi govorio o sv. Petru, njegovu prvom susretu s Isusom, kada mu je Go-

spodin promijenio ime Šimun u Petar, o njegovoj ispovijesti vjere kojom je priznao Isusa Mesijom i Sinom Božjim, o njegovim čudesima koja je činio u Jeruzalemu, u Jopi i Lidi, gdje je ozdravljao bolesne i uskrisivao mrtve. Sveto Pismo o njemu veli: "I sve se više povećavalo mnoštvo muževa i žena što vjerovahu Gospodinu tako da su na trgovce iznosili bolesnike i postavljali ih na ležaljke i posteljama ne bi li, kad Petar bude prolazio, bar

sjena njegova osjenila kojega od njih" (Dj 5,14-15). A osobito je značajan bio, prigodom jedne apostolske krizme, Petrov susret u Samariji sa Šimunom čarobnjakom, kojega je prokleo zbog njegove zle nakane da novcem kupi darove Duha Svetoga. Sakramenti su neusporedivi s materijalnim dobrima, oni su Božji darovi, i traže crkvenu zakonitost i valjanost.

HERCEGOVINA: 1 BISKUP, 2 ĐAKONA, 3 SVEĆENIKA

(29. 6. 2010.) - U Crkvi u Hercegovini svake godine bude preko 2000 krštenih, preko 2000 prvopričešćenih, preko 2000 krizmanih, preko 2000 preminulih, preko 1000 vjenčanja, a u ovoj godini, od siječnja do kraja lipnja, bila su podijeljena sva tri stupnja svetoga reda: jedan biskup - don Petar Rajič, nuncij u arapskom svijetu; dva đakona - fra Goran i don Davor, i tri prezbitera - fra Vine, fra Slaven i fra Stipan. Raduje se mjesna Crkva s tolikoga Božjega dara.

Na svetkovinu sv. Petra i Pavla, zaštitnika istoimene župe u Mostaru, povjerene ocima franjevcima, biskup je Ratko pod večernjom sv. Misom zaredio dvojicu đakona za svećenike: fra Slavenu Brekala i fra Stipana Klarića, članove Hercegovačke franjevačke provincije. U konceleciji je su-

djelovalo, uz provincijala fra Ivana Sesara, preko 50 svećenika.

Fra Slaven je rođen 1978. u Mostaru, kršten 1979. na Širokom Brijegu, krizman 1991. u Jablanici. Svečane je zavjete položio 2008. u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu 2010. u Zagrebu. Đakonski *practicum* obavljao je u župi sv. Jakova u Međugorju.

Fra Stipan Klarić rođen je 1985. u Bukovici, kršten 1985., krizman 1997. u Bukovici. Svečane je zavjete položio 2008. u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji, diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu 2010. u Zagrebu. Đakonski *practicum* obavio u župi sv. Petra i Pavla u Mostaru.

MAGISTRIRAO DON NIKOLA MENALO

(23. 6. 2010.) - Svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije, don Nikola Menalo, poslan je 2007. na Fakultet kanonskoga prava u Veneciju. Pohađao je trogodišnji ciklus za magisterij ili licencijat, odslušao i predavanja "ad lauream", napisao magistarsku radnju, položio ispite, u pisanu obliku 22. a usmeno 23. lipnja ove godine, u redovitom roku i uspješno.

Tema magistarske radnje: "Nevaljana ženidba zbog nedostatka kanonskoga oblika" (Il matrimonio invalido per mancanza della forma canonica) kod prof. dr. Briana Edwina Fermea. Don Nikolina radnja obuhvaća pet poglavlja: Povijest kanonskoga oblika u Crkvi; Kanonski oblik u važećem zakonodavstvu; Neki problemi vezani uz kanonski oblik; Razni načini ženidbe kao poslje-

dica (ne)obdržavanja kanonskoga oblika i Putovi popravka nevaljanih ženidaba. U Bibliografiji i u samom tekstu autor navodi oko 60 autora kojima se služio, među kojima i domaći: Blažević, Berljak, Kutleša, Škalabrin, Vukšić.

Don Nikola je podrijetlom iz župe Hrasno, rođen je od oca Marka i majke Zore r. Vuletić, 30. svibnja 1975. u Metkoviću. Ima još dva brata i sestru. Osnovnu je školu učio u Višićima, gimnaziju u sjemeništu u Zagrebu, filozofiju i teologiju u Bolu, Sarajevu i Splitu (1994.-2000.), gdje je diplomirao. Zaredio ga je biskup Ratko Perić na Petrovo 29. lipnja 2000. u mostarskoj katedrali. Obavljao je službu župnoga vikara u Stocu, na Domanovićima, u katedrali u Mostaru i u Studencima. Biskup ga je poslao na postdiplomski

studij u Veneciju, a stipendiju su osigurali Fakultet kanonskoga prava "Sv. Pio X." u Veneciji, Mletački patrijarhat i Talijanska BK. Ovih se dana vratio u Hercegovinu, gdje će biti raspoređen u dušobrižništvu.

Prije don Nikole više je živućih hercegovačkih dijecezanskih svećenika postiglo akademski stupanj iz kanonskoga prava (umirovljeni profesor prava dr. Ante Brajko; generalni vikar i profesor prava dr. Tomo Vukšić; kancelar biskupije mr. Ante Luburić; nuncij u arapskom svijetu nadbiskup dr. Petar Rajić; službenik Kongregacije za biskupe u Vatikanu dr. Dražen Kutleša i sudski vikar u Mostaru mr. Ivan Kovač). Koliko Crkva drži do crkvene pravne struke, vidljivo je i po tome što Sveta Stolica zahtijeva od svakoga svojega službenog diplomata da ima barem magiste-

rij iz kanonskoga prava. Isto tako u Crkvenom zakoniku kan. 378 kao uvjet biskupske službe očekuje da dotičnik "ima doktorat ili magisterij iz Svetoga Pisma, bogoslovlja ili kanonskoga prava postignut na visokoškolskoj ustanovi koju je odobrila Apostolska Stolica, ili da je barem u tim znanostima zaista stručan". Kodeks slično traži i od biskupskih vikara (kan. 478). A papa Ivan Pavao II. u apostolskoj konstituciji *Zakonika kanonskoga prava*, 1983. piše: "Sredstvo kao što je Zakonik potpuno odgovara naravi Crkve, osobito kako je izlaže učiteljstvo II. vatikanskog sabora promatrano općenito, a posebno njegov ekleziološki nauk. Dapače, taj se novi Zakonik može, na određen način shvatiti kao veliki napor da se sam taj nauk, to jest saborska ekleziologija, prenese na *kanonistički jezik*."

EMAUS: SVEĆENIČKE DUHOVNE VJEŽBE

(7. 7. 2010.) - Po ustaljenu nepisanu i pisanu pravilu, i ove su godine početkom ovoga mjeseca, od 4. do 7. srpnja, održane duhovne vježbe skupini dijecezanskih svećenika u Emausu, kući susreta, u Bijelom Polju. Voditelj duhovnih vježbi bio je banjalučki svećenik, msgr. dr. Anto Orlovac, generalni vikar, potvrđeni propovjednik, koji je svoje ciklusne homilije objavljivao u sarajevskom Katoličkom tjedniku: "Idite i navješćujte", godina A; "Vjera oči otvara", godina B, i "Riječi života vječnoga", godina C. Predgovore nedjeljnim homilijama napisala su trojica dijecezanskih ordinarija iz Sarajeva, Banje Luke i Mostara.

Voditelj je ostavio svoje napisane nagovore svim sudionicima. Evo nekih naslova i tema duhovnih nagovora:

"Služite Gospodinu radosno!"

"U potrazi za Bogom. Bog nam se očituje kao Stvoritelj, Otac i Ljubav."

"Božje milosrđe u Isusu Kristu - Bog u Otkupljenju."

"Duh Sveti u Crkvi i u nama."

"Svećenik - poslužitelj Božjega naroda, Crkve."

"Ne može kršćanin bez radosti."

Emaus je kuća, u funkciji Biskupijskoga caritasa, na raspolaganju za duhovne susrete svećenika, vjeroučitelja, školaraca, bračnih parova, i drugih crkvenih i obiteljskih slavlja. Kada ljudi otkriju taj kutak vanjskoga mira i unutarnje sabranosti i ugođaja pokraj "modre rijeke" Neretve u brižljivo njegovanu ambijentu, sa susretljivom poslugom, poželi i više puta navratiti se na odmor i duhovno osvježenje.

SUSTAVNE OBLJETNICE JEDNE GENERACIJE

(8. 7. 2010.) - Generacija sjemeništara-gimnazijalaca 1959.-1963. godine sa zagrebačke Šalate redovito obilježuje svoje maturalne obljetnice sastankom u Zagrebu ili na kojem drugom mjestu. Najprije je to bilo u povodu 10. obljetnice (1973.), zatim se prešlo na proslavu svake 5. godine, a osobito je svečano bila obilježena 25. godi-

šnjica (1988.). Prošle godine proslavili su u Subotici 50. obljetnicu dolaska na Šalatu 1959. godine, gdje su ih odgajali i poučavali oci isusovci, od kojih je među živima o. Vladimir Vlašić iz Sovića, 90-godišnjak. Generacija obuhvaća 150 gimnazijalaca od kojih je trećina zaređena za svećenike. Neki su đaci iz gimnazije otišli u isusovce, pa se

kasnije, nakon novicijata, vratili u 3. i 4. gimnazije na Šalatu, a drugi su isusovci ušli u generaciju maturanata. Svi se sa zahvalnošću sjećaju šalatske gimnazije i sjemeništa. U Subotici se lani sastalo preko 50 "zlatnih jubilaraca" gdje je donesena odluka da se takav sastanak održava svake godine u prvom tjednu mjeseca srpnja.

Tako je biskup Ratko Perić iz Mostara ugostio svoje generacijske i školske sudrugove u "Emausu", u Bijelom Polju, 7. i 8. srpnja ove godine. Na obljetnički kolegijalni susret došlo je 50 sudionika, i to 25 svećenika i 25 kolega drugih zvanja. Godine 1959. iz Hercegovine je biskup Petar Čule poslao u prvi razred na Šalatu devetoricu sjemeništaraca, a njima je u 2. razredu priključio još jednoga sjemeništarca koji je prešao iz Dubrovnika. Od te desetorice šestorica su zaređena za svećenike: Josip Beljan, u Zagrebu; Marijan Bevanda i Milivoj Galić, u Mostaru; Ante Ivančić-Bikić, u Zagorju; Krešimir Pandžić, u Jarama, i domaćin ovogodišnje svečanosti. Jedan je kolega iz Studenaca, Vlado Jelčić, u veljači ove godine zamijenio ovaj svijet s boljim.

Spiritus movens svih obljetnica od samoga početka bio je sadašnji varaždinski biskup msgr. Josip Mrzljak, Krašićanac, a asistirao mu u pripremanju susreta don Andrija Lukinović, svećenik zagrebačke nadbiskupije, koji je zamoljen da priredi i Spomenicu Generacije. Msgr. Mrzljak od prvoga razreda u svoju "zelenu bilježnicu" upisivao je šalatske kolege iz sva četiri odjeljenja prvoga razreda (a,b,c,d) i tijekom vremena bilježio vijesti o svojim kolegama koje bi čuo, i u svećeništvu i u vanjskim zvanjima; a bilježnicu mu je na polasku u sjemenište bio darovao u Krašiću zatočeni nadbiskup zagrebački kard. Alojzije Stepinac, krizmeni mu kum i ujedno praujak (rođeni brat njegove bake s majčine strane), koji je preminuo 1960., a blaženim proglašen 1998. godine. Kao da je cijela Generacija ušla pod posebnu zaštitu hrvatskoga mučenika i blaženika.

Dolazak sudionika slavlja u prostrani i svijetli Emaus bio je u srijedu 7. srpnja poslije podne: iz Subotičke biskupije, iz Đakovačke metropolije i njezinih sufraganih dijeceza, iz Zagrebačke metropolije i njezinih područnih biskupija, iz Splitske i iz Vrhbosanske metropolije. Najveća skupina sudionika iz Zagreba namjerno je izabrala put preko Banje Luke, gdje su u Presnačama pohodili grob i pomolili se za školskoga kolegu don Filipa Lukendu, koji je kao župnik bio ubijen 1995. godine. U Emausu je bilo pozdrava i bratskih zagrljaja

među pojedinim kolegama koji se nisu vidjeli od mature. Jedva se i prepoznali. Sutradan, u četvrtak, u kapelici Uzašašća Gospodnjega u Emausu imali su koncelebriranu Misu, koju je predvodio biskup Mrzljak, a propovijedao biskup ugostitelj. U propovijedi je preuzeo rečenicu iz dnevnoga Evanđelja po sv. Mateju (10,8): "Besplatno primiste, besplatno i dajte!" Tako je Bog besplatno dao Zakon svoj narodu židovskom; a Mojsije besplatnom poukom prenio taj Zakon Izraelcima. Tako je Isus najveći Dar neba zemlji; Dar razvrstan u liječenja, smirenja, oprostjenja, oživljenja ljudi; Dar kalvarijske ljubavi i čudesna uskrsnuća svemu čovječanstvu. Tako smo i mi kao djeca Božja primili brojne darove, razvijali ih tijekom vremena i u gimnaziji, u bogosloviji ili u drugim školama; postavši također jedan drugomu dar iskrena drugarstva i prijateljstva. Dar koji traži uzdarje zahvalnosti Bogu i prenošenje dara drugima. Besplatno, kao što i dolikuje daru! Dirljiv trenutak pod sv. Misom bio je spomen pokojnih poglavara i profesora i imenito navođenje preminulih kolega, njih 25, svećenika i nesvećenika; ove godine - dvojica pokojnih.

Najdulji dio susreta, od 9,30 do 12,00, bila je Mrzljakova "prozivka" u velikoj dvorani: nazočni su izlazili za mikrofona jedan za drugim i iznosili bitne isječke svoga života, a o nenazočnima mogao je dati obavijesti bilo koji sudionik koji je nešto znao o kolegama Generacije, ili ona darovana "zeleni bilježnici". U svemu tome pozornost slušatelja izazivali su sudionici svojim duhovitim prikazom i osvrtom, zanimljivim zgodama sa životnoga puta, ponegdje i dramatičnima, od davnih dječjačkih šalatskih dana do suvremenih sjedina, u zdravlju i bolesti, u zatvoru i slobodi, a kroz sve se čitala Božja providnost, voditeljica životne sudbine svakoga pojedinca. Toliko je tomu dijelu posvećeno vremena da je predviđeni obilazak Mostara jednostavno izostao - za bolje dane. Sudionici su izrazili radost što su ove godine mogli doživjeti proslavu Generacije u bjelopoljskom Emausu. Kolege su razmjenjivali uzajamne darove, najviše vlastite knjige, pjesme, prijevode.

Nakon objeda, gdje je nastavljena kolegijalna radosna komunikacija i pjesma, sudionici koji su došli autobusom iz Zagreba, kratko su se zaustavili u Mostaru bacajući pogled na katedralu Marije Majke Crkve, zadržavši se kratko u zgradi biskupije, gdje im je domaćih kratko progovorio o "hercegovačkom slučaju" i o "međugorskom fenomenu". I oko 15,00 sati pozdravili se do - sljedećega susreta u Splitu, kako zaželješe kolege splitskoga kruga.

DOKTORIRAO DON MARKO ŠUTALO

(15. 7. 2010.) - Svećenik Trebinjsko-mrkanske biskupije, don Marko Šutalo, postigao je doktorat iz teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Tübingenu. U vrijeme svoga četverogodišnjeg studija pomagao je hrvatskim katoličkim zajednicama u Tübingenu, Reutlingenu i Metzingenu, koje vodi don Ivica Komadina, svećenik Mostarsko-duvanjske biskupije.

Don Marko je najprije 2. srpnja ocijenjen s obzirom na pisanu radnju vrlo dobrim uspjehom (*magna cum laude*), a potom je 15. srpnja 2010. položio i "strogi ispit" (*examen rigorosum*) iz tri predmeta: religiozne pedagogike, kerigmatike i povijesti dogme.

Radnja, pisana pod vodstvom dr. Alberta Biesingera, nosi naslov: "Firmkatechese in Herzegowina. Empirische Befragung von Priestern und Ordensleuten. Erarbeitung einer Konzeption für die Firmkatechese" - "Kateheza sakramenta potvrde u Hercegovini - Empirijski upiti svećenika i redovnika. Izrada koncepta za krizmenu katehezu".

Radnja je, uz uvod (str. 13-14) i Bibliografiju (263-291), sastavljena iz pet dijelova:

1. "Povijesni aspekt: Razvoj krizmene kateheze u hercegovačkim biskupijama" (15-59). Obraden je razvoj kateheze u Hercegovini prije i poslije II. vatikanskoga koncila, zatim apostolska konstitucija *Divinae consortium naturae* (1971.), kojom je nagoviješten novi obred sv. krizme. Važniji priručnici "Snagom Duha" (1977.) "Primi pečat dara Duha Svetoga" (1997.), koji je doživio 5 izdanja u oko 30.000 primjeraka, i "Plan i program" (2000.).

2. "Značajna opažanja razvojne psihologije za krizmenu katehezu" (60-76). Tu se autor osvrće na psihosomatski razvoj mladeži, socijalni svijet, obitelj, školu i religiozni razvoj s odrazom na krizmenu katehezu.

3. "Empirijski upiti svećenika i redovnika" (77-182). Tu je autor pozvao 15 svećenika i redovnika ili redovnica koji su uposleni u katehezi u Hercegovini, i to više godina, a u dobi su između 30. i 60. godine. Intervjuirani su također i neki krizmanici. Iz svega toga rada, koji predstavlja glavninu radnje, don Marko izvlači osam teza:

- Stanje pripreme za krizmu može se procjenjivati prema seoskim i gradskim sredinama;

- Katehetska srž priručnika sastoji se u priopćenju znanja prilagođena dobi krizmanika kao i njihovo aktivno sudioništvo u životu zajednice;

- Veće skupine katehiziranja otežavaju, a manje olakšavaju proces učenja;

- Animatori kao suradnici u katehezi od velike su pomoći;

- U demokratskim promjenama valja primijeniti i novi pristup katehezi, s osobitim naglaskom na roditeljima, kojih je uloga bitna u odgoju djeteta;

- Za početak i kraj krizmenih kateheza dobro je organizirati duhovne vježbe ili slične aktivnosti sa zajedničarskim sadržajem.

- Pastoralni centri za mladež mogu biti od velike koristi za njezin religiozni razvoj.

- Dosljedna provedba "Plana i programa" može zadržati potvrđeničke u životu zajednice i nakon primanja sv. krizme.

4. Sakramentalno-teološki kriteriji za krizmenu katehezu (183-231). U tome dijelu autor obrađuje ulogu Duha Svetoga, njegove različite karizme i sedam darova, sve prema crkvenim dokumentima. U traženju kriterija za izradu novoga modela za sv. krizmu don Marko uključuje kristološku, pneumatološku, eklesiološku, eshatološku i antropološku dimenziju.

5. U promišljanja novoga modela krizmene kateheze u Hercegovini (232-262) autor uzima u obzir ulogu škole, župe, roditelja, krizmanika, kumova.

U opsežnoj bibliografiji uvelike je zastupljena literatura na hrvatskom jeziku (Aračić, Baričević, Balaban, Bulat, Hobljaj, Jurčević, Jurišić, Mandarić, Mateljan, Pavlović, Razum, Šimunović itd).

Don Marko je rođen 3. kolovoza 1973. u Čapljini, od oca Srećka, pokojnoga, i majke Mare, r. Papac, nedavno preminule, u obitelji od šestoro djece. Nakon osnove škole pohađao je klasičnu sjemenišnu gimnaziju u Zagrebu i Splitu. Maturirao je 1992. Filozofsko-teološki studij završio je u Bolu - Sarajevu, 1992.-1998.

Za svećenika Trebinjsko-mrkanske biskupije zaređen je u Mostaru, 29. lipnja 1998. Bio je duhovni pomoćnik u župi Gradina, Mostarsko-du-

vanjska biskupija, 1998.-2003., a posljednje dvije godine bio je kapelan u župi sv. Ivana apostola i evanđelista u Mostaru. Radio je godinu dana u Bogdašićima u Kotorskoj biskupiji (2005-2006.).

Biskup ga je poslao na studij religijske pedagogike, gdje mu je Rotemburška biskupija osigurala stipendiju.

BOGOSLOVI NA OTOKU GOSPE OD MILOSTI

(15. 8. 2010.) - Ima već pet godina, od 2006., biskup Ratko svakoga ljeta omogućiti tjedan dana duhovnoga osvježenja biskupijskim bogoslovima na otoku Gospe od milosti u Boki Kotorskoj, nekadašnjem ljetovalištu sjemeništara i bogoslova Kotorske biskupije. Otok s crkvom i samostanom danas drže oci isusovci iz Zagreba s pripadnom župom Bogišići. Ove godine sedmorica bogoslova - druga su dvojica na učenju jezika u inozemstvu - bila su na Gospinu Otoku od 31. srpnja, Ignacijeva, do 6. kolovoza, Preobraženja. Prigoda je to i za biskupa da bolje upozna buduće suradnike u vrijeme njihova odgoja i studija, u zajedničkoj molitvi i Misi, u razmatranju i razgovoru. A ušla je i redovita praksa da svakoga dana, nakon večernje krunice, jedan student, nakon što iz knjige duhovnih vježbi pročita jedno razmatranje, pred kolegama na obali Otoka izloži glavne misli iz izabrana štiva, uz pitanja i diskusiju. Ove godine splitski je Ivan govorio o "Pilatovici", druge večeri sarajevski Ivan o "Jeruzalemskim ženama", zatim Ante o "Udovici u Hramu", četvrte večeri Josip o "Samarijanki"... U četvrtak bio je izlet po

Kotorskom zaljevu. Najprije na otok Gospe od Škrpjela pred Perastom, gdje je izletnike dočekaao msgr. Srećko Majić i u glavnim povijesnim i umjetničkim crtama protumačio im biser Boke i Jadrana, zavjetnu crkvu Gospinu, s muzejom. Zatim posjet katedrali sv. Tripuna u Kotoru, gdje je stručni tumač bio msgr. Anton Belan, generalni vikar, koji je proveo skupinu kroz stari i nedavno otvoreni postav katedralnoga blaga: biskupskih ornata i instrumenata, crkvenoga ruha i posuđa, knjiga, inkunabula, starinskih novaca... A biskup Ilija sve je poveo na čašćenje u obližnji restoran.

Uslužni vozač Dario spremno je i odvezao i dovezao bogoslove, kojima ljeto nije samo period bez škole, nego pravo osvježenje, tjelesno i duhovno za napornu studijsku godinu.

Biskup je ostao do Velike Gospe na Otoku, gdje je slavio pučku Misu za brojne hodočasnike, a don Ivan Kovač ispovijedao. Poslije podne predvodio je euharistijsku koncelebraciju na Otoku Gospe od Škrpjela, gdje se okupilo više stotina vjernika, katolika i pravoslavnih.

SJEMENIŠTARCI U NEVESINJU

(22. 8. 2010.) - U obnovljenom župnom dvoru, pokraj župne crkve u izgradnji u Nevesinju biskup je Ratko s dijecezanskim sjemeništarcima: petoricom maturanata, jednim drugašom i dvojicom novih kandidata proveo tri dana, od 20. do 22. kolovoza. Šesti je maturant u vrijeme polaska na planinu bio izvan Mostara. Župnik don Ante Luburić ugostio je, već drugi put, skupinu gimnazijalaca i u prikladnu stanu, poput maloga sjemeništa, omogućio ugodan boravak a u pripadnu Oratoriju sv. Pavla radostan duhovni sastanak.

U petak: Večernja sa sv. Misom. U kratkom nagovoru biskup je govorio o Isusovoj prisposobi "Sijaču i sjemenu". Svako se četvrto sjeme prima,

ali koje se primi, baš se primi. Tako Božju riječ ljudi slabo primaju, čak trojica od četvorice ne haju. Je li tako s krštenjima, s krizmama, s vjenčanjima, sa zvanjima? Imamo provjerljivu praksu, a imamo i Božju istinu.

Poslije večere razmatranje o **ljudskom mozgu**, najzagonetnijem fenomenu života, preko kojega se očituje duševna sposobnost razuma. Najprije je pročitan jedan članak o mozgu iz *Dekaloga*. Trebalo je napismeno ponoviti što je tko upamtio. Onda je biskup govorio osobito o trostrukom djelovanju mozga-razuma:

prvo, o primanju materijala preko vanjskih osjetila: sluha, vida, opipa, mirisa, okusa;

drugo, o smještanju toga materijala u sjećanje ili pamćenje, i,

treće, o preradi ili razmišljanju o onome što smo primili i zapamtili.

Spontano se i nenaporno događa da vidiš, čitaš, čuješ što izvana primaš. Ali je kudikamo veći napor da nešto od toga u sjećanje utisneš, i da tu ostane. Čini ti se da ćeš vrlo lako uhvatiti, a nisi ni rekao, već si smetnuo. A najveći je treći stupanj - razmišljanje, obradba materijala u nama. Razmišljanje nad smislom života, nad školom, nad izborom zvanja, nad odnosom prema roditeljima, prema ovom svijetu, prema Bogu. Po rezultatima tih triju moždano-razumskih djelovanja drugi zaključuje koliko si inteligentan, ne samo koliko čitaš i slušaš, koliko pamtiš i prenosiš, nego koliko razmišljaš kao zdrav gimnazijalac, sutra student. U školi su vježbe upravo u tim trima radnjama: u primanju, u pamćenju i u premišljanju. Gimnazija je vježbalište (to na grčkom i znači!), da bi sutra mogao inteligentno držati vjeronauk u školi, katehezu u župi, govor u raznoj prigodi.

U subotu: Jutarnja molitva, doručak, razmatranje o **ljudskom srcu**. Pročitao je najprije članak o srcu, potom vježba da se vidi koliko je ostalo u moždanoj memoriji. Srce je zagonetno kao tjelesni fenomen, a još više kao fenomen iz kojega niču ljudske zle misli i riječi, klevete i kletve, lijenosti i zavisti, bludništva i razbojstva. Isus ih nabraja trinaest (Mk 7,21-22). Kako upravljati svojim srcem od čega nema ništa "podmuklije" (Jr, 17,9) na ovome svijetu? Kako ne dopustiti da te prevladaju zli osjećaji, nepoučljivost, nepokornost, neponiznost? Kako se ne dati zavesti od ovoga svijeta, od požude očiju, požude tijela i oholosti života? Eto vježbe, eto stega! U tome se vježbaš u sjemeništu kroz deset mjeseci, kroz četiri godine. I usporedo ide izobrazba mozga-razuma s odgojem srca. Možeš biti vrlo inteligentan, odlikaš, oslobođen mature, a da budeš pokvaren u srcu, da ti ni mama ne smije ništa reći koja je duplo i

starija i pametnija od tebe. A kamoli da ti nešto kaže tvoj poglavar ili profesor!

Izlet na nevesinjsko jezero Alagovac, ono umjetno. Nekada je mostarski biskup fra Paškal Buconjić kupio velike prostore u nevesinjskom Čitluku i razdijelio ih u devet parcela: po 70 dunuma oranice i livade, a po 70 dunuma brda i šume. I naselio razne obitelji: Pandžiće, Čuljke, Buconjiće, Rotime, Vasilje... Značajan dio tih oranica i livada sada je pod Jezerom. U podne počelo je polsatno klanjanje u Oratoriju za duhovna zvanja u našoj mjesnoj Crkvi: da dosadašnja zvanja ustraju na odabranu putu, u dobru, i da Gospodar žetve i radnika pozove nove poslenike u svoju ekonomiju našega spasenja.

Poslije podne razmatranje o **ljudskom jeziku**. Najprije članak, pa što je tko zapamtio - na papir! Jezik je simbol govora i razgovora, ali i ogovora i zlogovora. Gimnazija je mjesto gdje se usavršava jezični instrumentarij i književni jezik, a sjemenište gdje ne ćeš dati da ti preko jezika prelaze prijevare i laži, zlogovori.

Večernja s Misom i kratkim nagovorom o sv. Petru kojemu Isus postavlja upit i uvjet: Ljubiš li me više nego drugi? Tako je i sjemeništarač, bogoslov, svećenik onaj koji mora imati više ljubavi za Isusa od onih kojima je poslan da ih duhovno predvodi.

Nedjelja: Jutarnja u Oratoriju. Pučku sv. Misu u 10,00 predvodio je biskup. Sjemeništari su pjevali, a gospođa Ivana, profesorica na Glazbenoj školi u Nevesinju, svirala. Netko je brojio: gotovo 60 sudionika. Skupina vjernika ostala je nakon sv. Mise u župnoj dvorani na razgovoru. Ručak i zahvala župniku don Anti koji je gimnazijalce ugovestio tri dana stanom i hranom. Ivan maturant srdačno sročio zahvalu u ime svih za ovakav duhovno-tjelesni izlet pred njihov odlazak u Travnik, da osvježenom snagom otpočnu novu školsku godinu u kojoj im je izgrađivati mozak u mudrosti, odgajati srce u krjeposti i vježbati jezik u iskrenosti. Potpuni čovjek i jest uspjela kombinacija srca, jezika i mozga.

HERCEGOVAČKI SLUČAJ

Mostar, 22. ožujka 2010.
Prot.: 287/2010.

Suspendiranim svećenicima nezakonito nastanjenima i djelatnima u župi Grude: Žarku Mariću (ex-fra Bernardu), Stanku Pavloviću, Anti Šaravanji

Primio sam vaš dopis od 1. veljače ove godine, s potpisima dvadesetak vjernika iz župe Grude. Na drugoj stranici pisma pod brojem 4 pišete mi: "Vi vjenčane vjenčavate. Potvrđene potvrđujete..."

Odgovor: Budući da ste vi zakonito otpušteni iz Reda Manje braće, i kanonski suspendirani *a divinis*, stoga kad vi vjenčavate, vjenčanje je nevaljano; kad vi krizmavate, krizma je nevaljana; kad vi ispovijedate, ispovijed je nevaljana. Samo vas na to mogu podsjećati, iako to i vi sami dobro znate.

Na trećoj stranici završavate pismo: "Unatoč ponora koji zjapi između nas i Vas, mi Vas pozivamo da dođete u Grude u svibnju ove godine obaviti obred sv. potvrde".

Odgovor: Dok vi, koji ste po svim crkvenim normama koje su na vas primijenjene, budete nezakonito i nasilno držali župu Grude, koja je od 1899. godine "na slobodno raspolaganje biskupu", ne ću moći doći i potvrđivati vašu nezakonitost u toj župi. A iskreno mi je žao naroda i kandidata za sv. krizmu, koje sustavno zavodite u zabludu i na krivi put.

OBRAZLOŽENJE, koje sam vam slao i 2004. i 2007. godine:

Svećenik **Stanko Pavlović** otpušten iz Reda Manje braće dekretom Franjevačkoga generala, 30. svibnja 2001., *zbog nezakonite odsutnosti iz redovničke kuće i tvrdokorne neposlušnosti zakonitim rasporedbama poglavara u teškoj stvari*; potvrđeno od Svete Stolice, 23. lipnja 2001.

Svećenici **Žarko** (krsno ime, a bivše franjevačko: Bernard) **Marić** i **Ante Šaravanja** otpušteni iz Reda Manje braće dekretom Franjevačkoga generala, 28. siječnja 2003., *zbog ustrajne neposlušnosti u zakonitim propisima poglavara u važnoj stvari*; potvrđeno od Svete Stolice, 10. veljače 2003. Vas ste dvojica u ožujku 2003. uložila hijerarhijski utok na Kongregaciju za redovničke ustanove, koja je u lipnju 2003. odbila vašu žalbu i potvrdila otpuštanje iz Reda. Na to ste se obojica u kolovozu 2003. pozvala na Vrhovni Sud Apostolske Signature. Kongres je Signature vaš utok odbacio u svibnju 2006., jer ga je smatrao neutemeljenim. Obojica ste angažirala svoga odvjetnika u srpnju 2006. i uložila utok na taj dekret. Signatura je dekret Kongresa konačno potvrdila na svome Plenumu u prosincu 2006., a notificirala 3. siječnja 2007. Time ste, s već sankcioniranim svećenikom Stankom Pavlovićem, kanonski definitivno istjerani iz Reda Manje braće nakon što ste u Crkvi iskoristili sve raspoložive načine da zakonitim putem dođete do svojih navodnih prava. Vama je pravno na Vrhovnom Sudu Svete Stolice dokazano da ste u krivu, tj. da se ne možete više smatrati franjevcima, da se ne smijete potpisivati franjevačkim naslovom niti nositi franjevački habit. I još uvijek ne pripadate nijednoj redovničkoj zajednici ili biskupiji, što je u Crkvi nedopustivo.

Prema vama trojici svećenika i sâm sam, po dužnosti, primijenio određene kanonske mjere s pozivom da sredite svoj svećenički status u

Katoličkoj Crkvi. Stoga to i ovom prigodom, iz ljubavi prema ovoj Crkvi koju želim zaštititi od teških zloporaba pojedinaca, ponavljam, u skladu s normama *Zakonika kanonskoga prava* (osobito s kanonima 1336 i 1338), da na području Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije nijedan od vas: Stanko Pavlović, Žarko Marić i Ante Šaravanja nema nikakvih ovlasti vršiti svećeničke čine te vas kao dijecezanski biskup ponovno pozivam da regulirate svoje svećeničko stanje, tj. da se povučete iz župe Grude u koju će crkveno i zakonito ući kanonski imenovani župnik.

Izjavljujem da sam, u skladu s kanonskim normama Crkvenoga zakonika, spreman doći u Grude, župu Mostarsko-duvanjske biskupije, i uredno pripremljenim kandidatima podijeliti sakrament sv. krizme, ako vas trojica iregularnih svećenika, uzurpatorski nastanjenih i djelatnih u Grudama, mirno, uredno i definitivno prepustite spomenutu župu zakonitu crkvenom svećeniku-ovlašteniku, prema odluci Svete Stolice iz 1975., Generalnoga kapitula Reda Manje braće iz 1997., Generalne kurije OFM iz 1999. i deklaraciji Generalnoga ministra zajedno s Generalnim definitorijem i Provincijalnim definitorijem iz 2005. godine. I tolikim odlukama i pozivima ovog Ordinarijata.

Ujedno po savjesti izjavljujem da ću biti sretan ako budem mogao i u čemu posredovati da se vaše crkveno neregularno stanje regulira prema normama Katoličke Crkve.

Obavijest roditeljima, kumovima, kandidatima. Katolički roditelji znaju da su dužni ravhati se po Božjim i crkvenim zakonima, i darovima Duha Svetoga. Krizma, koju pokušava dijeliti bilo koji neovlašteni svećenik, pogotovo sankcionirani, jest nevaljana. Na bezakonje u Grudama neprimjenljivi su zakoni za izvanredne slučajeve, takvom se primjenom samo još više povećava takvo bezakonje. Roditelji koji to znaju i, unatoč tomu, šalju svoju djecu na takvu "krizmu", a kumovi koji kumuju i kandidati koji dolaze na takvu nevaljanu "krizmu", koju organiziraju svećenici isključeni iz Franjevačkoga reda i suspendirani od bogoslužja u Grudama, teško griješe protiv Duha Božjega, Duha jedinstva i zajedništva. Kao što i suspendirani svećenici teško griješe i svetogrdno se ponašaju prema sv. sakramentima, obavljajući pri tom i nevaljane ispovijedi i slaveći svetogrdne Mise.

Stoga zazivamo darove Duha Svetoga i upućujemo svoj poziv na katoličku savjest krizmenih pripravnika, njihovih roditelja i kumova, da u svome religioznom uvjerenju ne dopuste da im nezakoniti i kažnjeni svećenici, izričito neposlušni Svetom Ocu i drugim crkvenim poglavarima, razbijaju katoličko jedinstvo i stvaraju u njima protukatoličko raspoloženje da se ne razlikuje crkveni zakon od protucrkvenoga bezakonja.

Želim vam svima pomoć Duha Svetoga

+ Ratko Perić, biskup

ČAPLJINA: SPASITI, A NE SPALITI!

Zahvaljujući Bogu, sustavnim i ustrajnim pastoralnim djelovanjem župnika u župi Čapljini, don Đure Bendera (1996.-2002.), don Ivice Borasa (2002.-2008.) i don Ivana Turudića od 2008. nadalje, dušobrižnički se život pod jurisdikcijom zakonita upravitelja župe iz dana u dan pomiče na bolje. Prema župnikovim statistikama u župi ima oko 6.000 katoličkih vjernika. Sadašnji je župnik u prošloj školskoj godini 2008./2009. imao 247 vjeronaučnika, a ove školske godine 2009./2010. točno 350 đaka. Prošle godine imao je 34 prvopričesnika, a ove godine poučavao je 63 prvopričesnika, od kojih je on pričestio 47, a drugih 16 pričesteno je u župama podrijetla njihovih roditelja, sa župnikovim odobrenjem. Prošle godine pohodio je i blagoslovio 454 obitelji, a ove 2010. godine posjetio je i blagoslovio 560 obitelji.

Što se tiče sv. krizme, lani je pripremio 116 krizmanika (i to 43 za redovitu krizmu, i 73 za izvanrednu krizmu u Mostaru za one nad kojima su prijašnjih godina nevaljani i svetogrdni obred krizme obavili suspendirani svećenici u Čapljini). Trojica svećenika - Petar Barbarić, Bože Radoš i Mile Vlašić - isključeni iz Franjevačkoga reda zbog svoje ustrajne pobune i neposluha, djeluju bezakonički i nasilnički na području župe Čapljina. Ove godine nisu organizirali nevaljanu krizmu, kao što je to bilo prošle godine spajajući zajedno "krizmu" i sv. pričest. Najbolju su im pouku dali sami roditelji, koji nisu dopustili da im djeca idu na nevaljanu krizmu koju dijele kao kažnjeni svećenici pod svetogrdnom Misom.

Tako je ovogodišnja krizma upriličena u subotu, 3. srpnja, na blagdan sv. Tome apostola, u 10

sati u župnoj crkvi u susjednoj Gorici-Strugama. Također je sv. potvrda za čapljske krizmanike odvojena od goričkih, koji su se krizmali u nedjelju 9. svibnja. Crkva je danas bila puna vjernika, uključujući i kor s pjevačima, a i pred crkvom bilo je dosta svijeta. Župnik je izrazio dobrodošlicu biskupu Ratku, svećenicima i svim vjernicima. On je pripremao redovito 73 kandidata za sv. potvrdu, od kojih se 53 krizmalo danas, a ostalih 20 u župama podrijetla njihovih roditelja, sa župnikovim znanjem i dopuštanjem. Pozdravne riječi, čitanja i molitve vjernika imali su sami kandidati. Pod Misom je pjevao čapljski župni zbor. U koncelebraciji je bilo šest okolnih svećenika.

Biskup je u propovijedi govorio krizmanicima i svim vjernicima o evanđeoskom prikazu sv. Luke (8,51-55) kako je Isus zadužio dvojicu svojih apostola, Jakova i Ivana, da pođu ispred njega iz Galileje u neko samarijsko mjesto i pripreme prenočište njemu i njegovim učenicima. Samarijanci ih nisu htjeli primiti zbog starih rana i svađa između Židova i Samarijanaca (Iv 4,9). Vrativši se neobavljena posla, dvojica braće predložila su Isusu da ono samarijsko mjesto gromovi sprže. Vjerojatno ih je zato Isus prozvao "sinovima groma" ili *Boanerges* (Mk 3,17). Isus ih je oštro prekorio zbog toga njihova stava i rekao im da ne znaju kojim duhom dišu, i da on nije došao

spaliti ljude gromovima, nego spasiti ih svojom ljubavlju, očitovanom najviše na križu. Nismo li se i mi kao Isusovi učenici i članovi Katoličke Crkve našli u sličnu stanju u ovoj našoj Čapljini, gdje "Samarijanci" ne omogućuju pristup zakonitim sinovima u župnu crkvu da prime valjanu krizmu? U ovakvu besmisleni crkvenopravnom neredu suspendirani svećenici i njihovi istomišljenici mogu razmišljati o svome ljudskom nasilju protiv velike većine župljana koji žele pripadati zakonitoj zajednici kao i drugi župljani u biskupiji, mogu razmišljati o svome bezakonju i svetogrdi nad sv. sakramentima, osobito Euharistijom i sv. krizmom, o svome uzurpiranju župnih knjiga, matica i objekata. Ni Isus ni njegovi autentični učenici ne služe se nasiljem i bezakonjem, nego strpljivošću i ljubavlju nastoje neprijatelje pretvoriti u prijatelje. I vrijeme, kao i pravo, i crkveno i civilno, ide u korist ove mirne metode ulaska u zakonit posjed župe, župne kuće i crkve. A svaka je sila i nasilje za vremena.

Čapljski župnik don Ivan, koji od rujna 2008. stanuje na području župe, još uvijek svete sakramente dijeli u susjednoj Gorici. Duh Sveti, najbolji savjetnik Crkve i svih nas, pronalazi putove da dođe do ljudskih srdaca i daruje im svojih sedam darova. Božji mlini melju polako, ali sigurno.

MEĐUGORSKI FENOMEN

U subotu 29. svibnja u župi Međugorje za vrijeme koncelebrirane sv. Mise koju je predvodio biskup Ratko Perić i u kojoj je, uz mjesnoga župnika fra Petra Vlašića, sudjelovalo desetak svećenika, franjevačkih i dijecezanskih, biskup je podijelio sakrament sv. potvrde učenicima osmoga razreda kojih je bilo osamdeset i četvero, i održao ovu propovijed:

Poštovani roditelji današnjih krizmanika!

Vi ste po svojoj roditeljskoj naravi i dužnosti pred Bogom i pred Crkvom najodgovorniji za svoju djecu koju vam je dobrostivi Otac nebeski darovao i povjerio na čuvanje, poučavanje i odgajanje, i za koju danas na ovoj sv. potvrdi zahvaljujete Duhu Božjemu. Niste ove svoje sinove i kćeri samo s očinskom i majčinskom slobodom, sviješću i ljubavlju rodili, nego im u svojoj dobroti i odgovornosti omogućujete životni rast duševnih i tjelesnih sposobnosti, u skladu s Božjim zakonom. Prije petnaest godina donijeli ste ih na krštenje da se u njima sveti ime Presvetoga Trojstva; prije pet godina pratili ste ih na prvu sv. ispovijed i sv. pričest da budu dionici Kristova oproštenja i da prvi put blaguju njegovo Presveto Tijelo. I evo danas ih pratite na ovaj četvrti sveti sakrament, sv. krizmu, otajstvo Duha Svetoga. A najljepša pouka i odgoj za njih jest vaš roditeljski primjer. Što to znači?

Ako ti, majko, od svoga djeteta tražiš da poštuje tebe i tvoga muža, onda ti poštuj i pomozi svoje stare roditelje, i rođene i stečene, a umrlih se sjeti u svakodnevnoj molitvi i nedjeljnoj sv. Misi!

Ako ti, oče, naređuješ svomu djetetu, i mušku i žensku, da ne pogrđuje sveto ime Božje, onda ti nikada ne izusti imena Gospodnjega uzalud!

Ako vi roditelji tražite od svoje djece da ne čine nikakve bludne radnje, onda se i vi čuvajte da to nikada ne činite ni u kakvoj prigodi. Budite čisti u mislima, riječima i djelima, a pogotovo: Ne poželi tuđega ženidbenog druga!

Ako svojoj djeci kazujete da ne krađu, ni male ni velike stvari, poštujući sedmu Božju zapovijed, onda vi roditelji nemojte ni poželjeti nikakve stvari u drugoga!

Ako vi, roditelji, poučavate svoju djecu da vama nikada ništa ne lažu, onda se vi držite osme Božje zapovijedi da nikada nigdje nikomu ni u čemu ne reknete lažna svjedočanstva!

Ako vi djeci govorite da idu na sv. ispovijed i na sv. Misu, onda se vi ispovijedajte i vi redovito pohađajte sv. Misu. Ako vi to ne opslužujete, možete očekivati da će vam djeca biti kudikamo gora od vas.

Vaše stroge riječi možda vašu djecu malo potresu, ali vaši dobri primjeri vašu djecu sigurno oduševljeno ponesu!

Za vas roditelje ne postoji posebna zapovijed, ni Božja ni crkvena, da poštuju svoju djecu. Zašto? Zato što je u vaše biće usađena naravna ljubav prema vašemu potomstvu, koja nadmašuje bilo kakav vanjski propis i zapovijed. Ta naravna ljubav jest najveći dar Božji, kao što vam je i dijete najveći dar od Boga. Kakve kćeri i sinove želite u životu imati, tako ih danas i sutra u razumu poučavajte i u srcu odgajajte. Ono što ste im zaželjeli na krštenju - milost posvetnu, posinjenje Božje, odreknuće od sotone, a prijanjanje uz pravu vjeru Katoličke Crkve - to im danas na sv. krizmi još odgovornije potvrđujete. Kakav otac, takav sin; kakva mati, takva kći!

Poštovani kumovi i kume! Vi ste pozvani da budete najprije svjedoci u svome kršćanskom životu, katolički svjedoci vjere i morala, opslužujući sve Božje i crkvene zapovijedi, pa ćete onda biti najbolji svjedoci i vjernički uzori i svojoj kumčadi. To će biti vaš najljepši dar njima.

Crkva preporučuje da kum ili kuma s krštenja bude također kum ili kuma na krizmi. Jer, ako kažemo da je sv. krizma potvrda krštenja, onda je i kum na krizmi samo potvrda kumstva na krštenju. Zamisli kako je kad kum s krštenja ne može biti kum na krizmi, jer je otišao s pravoga puta kršćanske vjere i čudoređa! I kako služi na čast i kumu i kumi da, poput tjelesnih roditelja, stalno duhovno prate svoju kumčad.

Krizmanici i krizmanice! Ovaj je dan jedan i jedinstven, neponovljiv u vašem životu. Zato što se dar sv. krizme, sedmerostruki dar, samo

jednom u životu prima, s pečatom dara Duha Svetoga. Ne možete ovo više nikada ponoviti, ali morate ove darove Duha Svetoga svakoga dana razvijati, s njima surađivati i milosti umnažati. Ovisi, dakle, o vama hoćete li se držati Sedam darova Duha Svetoga ili ćete se upustiti, ne daj Duše Sveti, u Sedam glavnih grijeha. Evo usporedimo te dvije sedmice:

Prvo, u krizmi se prima dar **mudrosti!** Ali o vama ovisi hoćete li se svakodnevno vježbati u mudrosti Duha Božjega i za ovaj i za onaj svijet, tj. hoćete li tako živjeti da se sutra, a pogotovo na času smrti, za svoje prošle čine i dane ne kajete i ne kažete: u mene je promašen život! Ili ćete se prepustiti da vas zahvati zloduh **oholosti**, kojega je Isus nazvao čovjekoubojicom od početka i ocem laži, koji se zna prerušiti u anđela svjetla da druge vara i u vjeri i u moralu, pa čak i one izabrane!

Drugo, tu je dar **razboritosti!** Zavisi od vas hoćete li u životu surađivati s Božjim darom razboritosti i razumnosti kako vam se danas sakramentalno daruje Duh Sveti, ili ćete biti gramzljivi i pohlepni, **lakomi** i požudni bez granice: da podignete kuće i hotele, da steknete vozila i druga sredstva, tj. da pokažete kolike su želje srca, tolike su i požude očiju, pa onda toliko i dugi prsti u životu! O vama ovisi hoćete li znati razabrati odnosno izabrati pravo zvanje u životu, pogotovo ono duhovno, na vaše dobro, na korist cijele Crkve i na slavu Božju.

Treće, tu je dar **znanja!** Nije posrijedi količina znanja školskih podataka i predmeta koje vam je potrebno svladati da prelazite iz razreda u razred i sutra se, nakon završene škole, zaposlite, nego dajemo vam u sakramentu Božji dar znanja za uredan i svet život na ovome svijetu, a spasonosan za budući vijek. Da poznajete Isusa Krista i njegov nauk i da ga životom potvrđujete i svjedočite. Do vas je hoćete li steći pravo znanje Božjega puta, biti čisti i pristojni ili ćete stjecati znanje raznih **bludnih** grijeha od misli do čina pa zbog toga i raznih zlih posljedica i u vašem današnjem životu i sutra u ženidbenom staležu.

Četvrto, evo i Duhova dara **savjeta**. Ovisi o vama hoćete li biti tako poučljivi da od svojih roditelja i drugih odgovornih danas primete a sutra odgovorno drugima dajete dobar savjet za čestit život, ili ćete od drugih primati i drugima davati loš savjet i još gori primjer, odnosno biti puni zle **zavisti** prema drugima. To jest da vam je krivo što je u drugoga sloga u kući, što mu je sve uređeno i na njivi i u vinogradu, što mu djeca napreduju u

školi, što mu svi idu u crkvu. I umjesto da se radujete dobru i uspjehu bližnjega svoga, vas zahvatila neka luda ljubomora što u drugih cvijeće cvate.

Ova se četiri Duhova dara: mudrosti, razbora, znanja i savjeta odnose više na našu spoznaju, na razum, mozak, pamet, a tri sljedeća dara: jakost, pobožnost i bogobojaznost odnose se na naše držanje, na srce, gdje padaju odluke kakvi želimo biti.

Peto, evo nas kod dara **jakosti**. Zavisi od vas, krizmanici, hoćete li biti darom Duha Svetoga hrabri, puni duhovne jakosti, odlučni svjedoci u vjeri i moralnom ponašanju, ili ćete u svemu biti **neumjereni, od jela i pića** do neuredne nošnje i svakakva ponašanja.

Šesto, dar **pobožnosti**. Danas se pred svim pukom obvezujete da ćete surađivati s Duhovim darom pobožnosti, tj. da ćete živjeti po Božjem naumu i **zakonu**, kako vam se daruje u sv. potvrdi, i kako božanska mudrost i blagost nalaže: pravedno, trijezno i pobožno. Ili ćete, ne daj Bože, biti bezbožni, nerazumno goropadni, **srditi**, proizvođači grijeha od grijehom - grдне psovke, ubojstva riječju i djelom, krađe, laži, prijevara - tako da vam se samo Zli veseli zbog vaših neobuzdanih strasti srdžbe i zle volje.

Sedmo, tu je konačno dar **straha Božjega!** Ovisi o vama hoće li u vama rasti dar bogobojaznosti, početak svake mudrosti, tako da budete puni strahopoštovanja prema roditeljima i njihovim savjetima, prema Bogu i njegovu zakonu, prema Crkvi i njezinim zapovijedima, ili ćete biti neodgovorni, nesuradnici, neradnici, propalice, **lijena** mozga i srca, **lijena** tijela i duha u životu!

Na kraju riječ i **ocima franjevcima**. Zahvaljujem vam za vaš pastoralni rad u ovoj župi. Vi ste kao crkveni Red dar Crkvi Božjoj. Stoga držite se crkvenoga reda i u ovoj župi i u biskupiji, kao što to od vas Crkva očekuje. Nitko od mjerodavnih crkvenih vlasti nije nijednoga od vas, niti ikoga drugoga, ovlastio ili zadužio da pod svetom Misom i uopće u crkvi propovijeda o "ukazanjima" koja uopće nisu potvrđena. Štoviše, potvrđeno je da se na temelju stručnih istraživanja i biskupskih izjava ne može govoriti o nadnaravnim ukazanjima i objavama. Ako Sveti Otac Papa sutra donese drukčiji stav nego što je bio do sada, držat ćemo se stava Crkve, uvjereni da je "Crkva Boga živoga, stup i uporište istine" (1 Tim 1,15). Stoga sve što sam do sada odgovorno s ovoga mjesta govorio, to i danas potvrđujem i očekujem da se crkveno poštuje!

Neka nam svima Duh Sveti pomogne!

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

Od 6. ožujka do 1. rujna 2010.

Dijecezanski biskup Ratko Perić:

6. ožujka 2010. primio don Zorana Pinjuha i razgovarao o njegovu statusu.

7. ožujka na poziv župnika don Petra Vuletića u Viru slavio sv. Misu i blagoslovio križ u župnoj crkvi.

7.-15. ožujka boravio u Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu, gdje se susreo s rektorom msgr. Jurom Bogdanom, vicerektorom don Željkom Majićem, svećenikom Mostarsko-duvanjske biskupije, i ostalim svećenicima studentima.

8. ožujka pohodio don Dražena Kutlešu, svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije, na službi u vatikanskoj Kongregaciji za biskupe.

9. ožujka pohodio nadbiskupa Nikolu Eterovića, generalnoga tajnika Biskupske sinode. Susreo se s msgr. Manuelom Monteiom de Castrom, tajnikom Kongregacije za biskupe, i s prefektom iste Kongregacije, kard. Giovannijem Battistom Reom.

10. ožujka pohodio msgr. Ettorea Ballestrera, podtajnika, i msgr. Henrika M. Jagodzinskoga, referenta za BiH, službenike Državnoga tajništva.

11.-12. ožujka u ime BK BiH sudjelovao na Međunarodnom teološkom simpoziju o svećeništvu na Lateranskom sveučilištu.

13. ožujka pohodio prefekta Kongregacije za nauk vjere, kard. W. J. Levadu, i njegove suradnike.

15. ožujka posjetio rektora Papinskoga zavoda Germanicum-Hungaricum, p. Franza Meuresa, SJ, gdje studira mostarski bogoslov Pero Miličević.

16.-18. ožujka bio domaćin članovima BK BiH u Mostaru.

18. ožujka slavio sv. Misu i propovijedao u katedrali, uoči svetkovine sv. Josipa, zaštitnika Mostarsko-duvanjske biskupije.

19. ožujka održana sjednica Ordinarijata (136).

- Zajedno s don Ivanom Štironjom, biskupskim vikarom za pastoral, pohodio isusovce u Zagrebu.

20. ožujka sudjelovao u biskupskom ređenju msgr. Vjekoslava Huzjaka u Bjelovaru.

21. ožujka na poziv dekana čapljinskoga, don Ivana Kordića, zaručničkim parovima održao predavanje o smislu bračnoga života u Gorici-Strugama. Sudjelovalo 26 osoba.

23. ožujka primio pomoćnoga biskupa iz Quebeca, msgr. Geralda Cypriena Lacroixa.

26.-28. ožujka na poziv voditelja katoličkoga ureda za Oružane snage BiH, don Tome Kneževića, održao više predavanja na biblijskom seminaru hrvatskim časnicima u Emausu u Bijelom Polju.

28. ožujka, Cvjetna nedjelja, predvodio procesiju oko katedrale, slavio sv. Misu, propovijedao u katedrali i završio seminar časnicima.

29. ožujka u katedralnoj kripti sv. Josipa podijelio sakrament krizme kandidatima iz više župa, bilo ih 20, najviše onima koji su prije nevaljano primili "krizmu" od suspendiranih svećenika, otpuštenih iz Franjevačkoga reda.

31. ožujka u Trebinju predvodio koncelebriranu sv. Misu posvete ulja. Pohodio zahumsko-hercegovačkoga i primorskog vladiku Grigorija Durića.

1. travnja 2010. prije podne pod koncelebriranom sv. Misom posvetio i blagoslovio ulja, bilo 80 svećenika i tri đakona.

- Uvečer predvodio Misu Večere Gospodnje. Propovijedao don Ivan Kovač.

2. travnja, Veliki petak, sudjelovao u hodočašću na Hum, u kojem je bilo više tisuća vjernika, i na kraju Križnoga puta izrekao poruku vjernicima na temelju poruke Pilatove žene.

- Uvečer predvodio obrede, propovijedao don Ante Komadina.

3. travnja, Velika subota, predvodio obrede i slavio sv. Misu, propovijedao don Tomo Vukšić.

4. travnja, Uskrs, predvodio sv. misu i propovijedao.

5. travnja zajedno s kancelarom don Antom Luburićem pohodio biskupa Želimira Puljića u Dubrovniku.

7. travnja sudjelovao u Pastoralnom svećeničkom danu u Bijelom Polju.

- Uvečer slavio sv. Misu za đakone zagrebačke teologije Šeste pastoralne godine. Bilo ih 33. Vodio ih dr. Tomislav Markić. Propovijedao o dvojici putnika u Emaus. Održao im predavanje o "Talentiranim radnicima".

6. travnja na prijedlog župnika don Ivana Turudića, odobrio sastav Župnoga vijeća u Čapljini.

- Na prijedlog župnika don Stjepana Ravlića, odobrio sastav Župnoga vijeća u Raskrižju.

- Na prijedlog župnika fra Ivana Borasa, odobrio sastav Župnoga vijeća u Drinovcima.

8. travnja u Sarajevu, zajedno s ostalim biskupima nazočio potpisu ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine. Potpisali: apostolski nuncij msgr. Alessandro D'Errico i ministar obrane Selmo Cikotić.

9. travnja predvodio sjednicu Ordinarijata (137). S direktorom Caritasa don Antom Komadinom pohodio Rehabilitacijski centar u Mostaru.

10. travnja zaredio mostarskoga bogoslova Davora Berezovskoga za đakona; na molbu provincijala hercegovačkih franjevaca, fra Ivana Sesara, zaredio fra Gorana Ćorluku za đakona a fra Vinu Ledušića za prezbitera, u crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru.

11. travnja, nedjelja, na poziv župnika don Ivana Kordića podijelio sakrament sv. krizme u Gabeli.

14. travnja održana sjednica Ordinarijata (138).

15. travnja zajedno s don Ivanom Štironjom, povjerenikom za duhovna zvanja, posjetio travničko sjemenište: slavio sv. Misu u sjemenišnoj crkvi, posjetio rektora Marijana Pejića i ostale poglavare, prisustvovao priredbi koju su pripremili sjemeništarci, razgovarao s hercegovačkim sjemeništarcima.

17. travnja na poziv župnika fra Vlatka Solde podijelio pod sv. Misom sakrament potvrde pripranicima u župi Seonici.

18. travnja, nedjelja, na poziv fra Josipa Vla-

šića, voditelja mladeži na Širokom Brijegu, održao predavanje maturantima u Emausu u Potočima.

- Na poziv župnika fra Ferde Bobana pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župi Goranci.

19. travnja uputio poruku za Izborni kapitul Hercegovačke franjevačke provincije.

20. travnja s don Ivanom Štironjom pohodio don Miju Zrnu na Rebru u Zagrebu. Susreo se s kard. Josipom Bozanićem. S don Antom Kutlešom, ravnateljem hrvatske inozemne pastve, u Svećeničkom domu posjetio don Milu Miljku.

21. travnja dozvolio (br. 486/2010.) župniku fra Ljudevitu Lasti blagoslov kapelice na Kolakovu groblju i delegirao msgr. dr. Antu Brajku da to učini 2. 05. 2010.

23. travnja na poziv župnika don Petra Vuletića slavio svečanu sv. Misu u Viru u čast zaštitnika sv. Jure, podijelio sakrament sv. krizme i obavio vizitaciju.

24. travnja na poziv župnika fra Milana Lončara pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u Posušju.

25. travnja, nedjelja, na poziv župnika fra Marka Jurića slavio svečanu sv. Misu u Klobuku u čast zaštitnika sv. Marka i podijelio sakrament sv. krizme.

28. travnja sudjelovao u Sarajevu na zajedničkoj sjednici biskupa i franjevačkih provincijala.

29. travnja podijelio sakrament sv. krizme u katedralnoj kripti sv. Josipa.

- Dozvolio i delegirao (br. 530/2010.) župnika don Antuna Pavlovića za blagoslov kapelice na groblju Gračina u Vojnićima.

30. travnja primio gradonačelnika Mostara Ljubu Bešlića.

1. svibnja 2010. na poziv župnika don Tomislava Majića slavio sv. Misu u Grljevićima u čast zaštitnika sv. Josipa Radnika i podijelio sakrament sv. krizme.

- Dozvolio (br. 805/2010.) don Rajku Markoviću da blagoslovi krajputnu kapelicu na Udori.

2. svibnja, nedjelja, na poziv župnika fra Stipe Biške pod sv. Misom na Širokom Brijegu podijelio pripranicima sakrament sv. krizme.

5. svibnja primio s. Franku Bagarić, provincijalku.

6. svibnja održana sjednica Ordinarijata (139).

8. svibnja na poziv župnika fra Jure Brkića za

vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme. Obavio vizitaciju.

9. svibnja, nedjelja, u dogovoru sa župnikom don Nedjeljkom Krešićem predvodio misno slavlje s propovijedu u čast Kraljice Mira.

- Na poziv župnika don Drage Bevande uvečer podijelio sakrament sv. krizme u Gorici-Strugama.

12. svibnja posjetio sestre Služavke Maloga Isusa i slavio sv. Misu u kapelici sv. Leopolda Mandića u Neumu.

13. svibnja održana sjednica Ordinarijata (140).

14. svibnja primio oca Jakova Mamića, karmelićanina, člana samostana "Karmel sv. Ilije" na Buškom Jezeru.

- S ostalim delegiranim svećenicima ispitivao krizmanike u župi sv. Ivana u Mostaru.

15. svibnja na poziv župnika fra Mike Miljenka Stojića u Čitluku prije podne, a don Ljube Planića u Kruševu poslije podne podijelio sakrament sv. krizme.

- Uvečer s ostalim svećenicima ispitivao krizmanike u katedrali.

16. svibnja, nedjelja, na poziv župnika fra Mladena Sesara pod sv. Misom u župnoj crkvi na Humcu podijelio sakrament sv. potvrde.

- Primio don Zorana Pinjuha i razgovarao o njegovu statusu.

17. svibnja na poziv župnika fra Velimira Mandića slavio svečanu sv. Misu u čast zaštitnika sv. Paškala Bajlonskoga u Vitini i podijelio sakrament sv. krizme. Pozdravio sestre franjevske i sestre milosrdnice u Ljubuškom.

- S ostalim svećenicima ispitivao krizmanike u župi sv. Mateja na Rudniku.

18. svibnja predvodio sjednicu Organizacijskoga odbora u župnom uredu na Kupresu u vezi sa Susretom svećenika zakazanim za 2. lipnja 2010.

20. svibnja održana sjednica Ordinarijata (141).

21. svibnja primio dom Jozu Milanovića, benediktinca.

22. svibnja, uočnica Duhova, na poziv župnika fra Vinka Kurevije podijelio pod sv. Misom sakrament sv. potvrde krizmanicima u župnoj crkvi u Duvnu.

23. svibnja, Duhovi, u dogovoru sa župnicima u Mostaru, msgr. Lukom Pavlovićem - Marije Majke Crkve - katedrala, fra Šimunom Romićem - Sv. Petra i Pavla, don Krešom Puljićem - sv. Iva-

na, don Ivanom Perićem - sv. Mateja, don Jozom Čirkom - sv. Marka i sv. Luke, podijelio pred katedralom u Mostaru sakrament sv. krizme ovlašćujući kao krizmatelje: katedralnoga župnika i bivšega generalnoga vikara don Srečka Majića i sadašnjega don Tomu Vukšića.

24. svibnja, u dogovoru dviju Biskupskih konferencije, Hrvatske i BiH, u okviru redovitoga zajedničkoga godišnjega zasjedanja, ovaj put u Bijelom Polju, svi su biskupi slavili večernju sv. Misu u katedrali u čast zaštitnice Marije Majke Crkve, a propovijedao je msgr. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki.

25. svibnja ugostio biskupe i sudjelovao na zasjedanju HBK i BK BiH u Emausu u Bijelom Polju.

28. svibnja podijelio sakrament sv. krizme u katedralnoj kripti sv. Josipa kandidatima iz raznih župa. Održana sjednica Ordinarijata (142).

29. svibnja na poziv župnika fra Petra Vlašića pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u Međugorje.

30. svibnja, Presveto Trojstvo, na poziv župnika don Pavla Filipovića pod sv. Misom u slavu Presvete Trojice, podijelio sakrament sv. potvrde u župnoj crkvi u Buhovu.

2. lipnja 2010., srijeda, sudjelovao na Svećeničkom susretu na Kupresu i održao prigodnu propovijed.

3. lipnja, Tijelovo, na poziv župnika don Rajka Markovića podijelio pod sv. Misom sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Stocu.

5. lipnja na poziv župnika fra Joze Radoša za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Bukovici.

6. lipnja, nedjelja, na poziv župnika don Đure Bendera pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi na Gradini.

8. lipnja u okviru devetnice u čast sv. Ante Padovanskoga, na poziv župnika fra Ljudevita Lasta, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župi Šuici.

9. lipnja u katedralnoj dvorani predstavio knjigu "Bleiburžka tragedija", koju je napisala i slikama opremila Suzanne Brooks-Pinčević, a prošle godine prevedena na hrvatski.

10. lipnja u okviru trodnevne u čast Presveto Srca Isusova, u dogovoru sa župnikom fra Mirkom Bagarićem, posvetio oltar u župnoj crkvi u Kongori. Obavio vizitaciju.

11. lipnja, Presveto Srce Isusovo, svetište u Studencima: u dogovoru s don Brankom Šimovićem, koji je slavio 40. obljetnicu misništva i sa župnikom don Ivom Štalamom, predvodio koncelebriranu Misu i propovijedao.

- Na poziv Organizacijskog odbora "Raguži", zajedno s ostalim predstavljacima u Stocu prezentirao knjigu Stojana Raguža Gunjinovića, "Ragužuša u ogledalu".

12. lipnja slavio sv. Misu sa svećenicima Ragužima, don Damjanom, don Vinkom i don Ivicom iz Slavonije, pred crkvom u Stocu za sve žive i pokojne Raguže (biskupova je majka od Raguža).

- U dogovoru sa župnikom don Tomislavom Ljubanom uvečer pod sv. Misom na groblju u Vidovićima u župi Ploče-Tepčići podijelio sakrament sv. krizme.

14.-17. lipnja bio u Rimu.

19. lipnja na poziv župnika fra Ivana Landeke, starijega, pod sv. Misom podijelio sv. krizmu u župnoj crkvi u Kočerinu.

20. lipnja, nedjelja, na poziv župnika don Bernarda Marijanovića za vrijeme sv. Mise podijelio sv. potvrdu u crkvi na Buni.

23. lipnja slavio sv. Misu u Nevesinju na svršetku duhovne obnove za mlade koju je vodio dom Jozo Milanović, benediktinac.

- Primio Khaleda Allatrasha, ambasadora Države Palestine pri vladi BiH.

24. lipnja na poziv župnika fra Nikole Spuževića pod sv. Misom u čast zaštitnika sv. Ivana Krstitelja podijelio u župnoj crkvi sakrament sv. potvrde u Ružićima.

26. lipnja na poziv župnika fra Marinka Leke za vrijeme sv. Mise podijelio sv. krizmu u Raki-tnu.

27. lipnja na poziv župnika fra Roberta Kiša pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Ljutom Docu. Obavio vizitaciju.

29. lipnja na poziv župnika don Damjana Raguža u Rotimlju pod sv. Misom u čast zaštitnika sv. Petra i Pavla podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi.

- Uvečer na poziv Provincijalne uprave OFM podijelio sakrament sv. reda prezbiterata dvojici đakona: fra Slavenu Brekalu i fra Stipanu Klariću.

1. srpnja održana sjednica Ordinarijata (143).

- Dozvolio (br. 811/2010.) i delegirao župnika fra Franju Mabića da 25. 7. 2010. blagoslovi križni put i kapelicu na brdu Orugu, "Ljubuški grobovi".

3. srpnja na poziv župnika don Ivana Turudića za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz čapljinske župe u župnoj crkvi u Gorici-Strugama.

- Poslao kao delegata hercegovačkih biskupija don Tomu Vukšića, generalnoga vikara na biskupsko ređenje Mije Gorskoga u Zagrebu.

4. srpnja na poziv župnika fra Ivana Landeke, starijega, za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi u Kočerinu.

7.-8. srpnja ugostio kolege sa Šalate u Emausu u Bijelom Polju. Bilo oko 50 sudionika, pola svećenika pola laika.

9. srpnja slavio sv. Misu u župnoj crkvi u Prčanju u povodu 100. obljetnice prijenosa čudotvorne slike iz stare u novu crkvu.

9.-11. srpnja s don Nikolom Menalom proveo na Otoku Gospe od milosti.

11. srpnja, nedjelja, slavio sv. Misu u kapelici Duha Svetoga na Ordinarijatu.

12.-14. srpnja sudjelovao na 49. zasjedanju BK BiH u Banjoj Luci.

15. srpnja poslao čestitku novoimenovom pomoćnom biskupu u Banjoj Luci fra Marku Semrenu.

Od 15. srpnja do 15. kolovoza s kratkim predikdom boravio na Otoku Gospe od milosti u Boki Kotorskoj.

17. srpnja zajedno s drugim svećenicima Kotorske biskupije čestitao imendan biskupu Iliji.

18. srpnja, nedjelja, u dogovoru s p. Josipom Opatom, župnikom, slavio sv. Misu u Bogišićima.

24. srpnja posjetio don Ivicu Puljića, župnika u Neumu.

- U 15,00 sjednica Ordinarijata (144).

- U 17,00 sa svojim suradnicima, generalnim vikarom don Tomom Vukšićem i pastoralnim vikarom don Ivanom Štironjom, susreo se s provincijalom fra Ivanom Sesarom, humaćkim gvardijanom fra Mirom Šegom i župnikom humaćkim fra Mladenom Sesarom.

25. srpnja, nedjelja, za vrijeme sv. Mise u kapelici Ordinarijata podijelio sv. krizmu kandidatima iz raznih župa, bilo ih četvero. Susreo se s don Draženom Kutlešom, službenikom na Kongregaciji za biskupe. Poslije podne posjetio don Milenka Krešića, župnoga upravitelja u Trebinju.

26. srpnja, dozvolio (br. 960/2010.) i delegirao župnika don Marka Lukača da 16. 08. 2010. blagoslovi kapelicu sa sakristijom i mrtvačnicom na groblju u Zidinama.

31. srpnja, subota, Ignacijevo. Izrazio čestitke isusovcu Opatu, na Otoku. Uvečer došla sedmorica bogoslova iz Mostara, koji su proveli do 6. kolovoza na Otoku: Jutarnja, Meditacija o Isusovim sugovornicima, večernja meditacija o Isusovim sugovornicama, krunica.

1. kolovoza 2010., nedjelja, na poziv don Marka Vukovića, župnika, slavio sv. Misu u Krašićima, u Boki Kotorskoj.

5. kolovoza zajedno sa skupinom svećenika i bogoslova pohodio Otok Gospe od Škrpjela, gdje nam je župnik Perasta msgr. Srećko Majić tumačio blago Škrpjela, zatim posjetili katedralu i katedralni muzej, gdje je tumačio msgr. Anton Belan, generalni vikar, i na kraju sve častio objedom biskup Janjić u Prčanju.

8. kolovoza u Bogišićima predvodio sv. Misu, a propovijedao don Ivan Kovač.

15. kolovoza, nedjelja, Velika Gospa, predvodio sv. Misu pred crkvom na Otoku Gospe od milosti i propovijedao. Poslije podne posjetio sestre u Dobroti. U 17,30 slavio sv. Misu s osam koncelebranata u nazočnosti više stotina katolika i pravoslavnih.

16. kolovoza održana sjednica Ordinarijata (145).

- Dozvolio (br. 1037) i delegirao župnika don Peru Pavlovića da blagoslovi kapelicu na čast Šimuna ap., Revnitelja, u mjestu Čvaljina.

18. kolovoza primio provincijala fra Ivana Seara.

Primio s. Terezu Raguž, koja je bila vjeroučiteljica u školi u Mostaru od 1994. godine i otišla na novu dužnost.

19. kolovoza sudjelovao u sv. Misi zadušnici za pokojne sestre Filipu, Matejku i Martu u Čardaku.

20. kolovoza pohodio Morine i Somine.

20.-22. kolovoza vodio duhovnu obnovu osmorice sjemeništara u Nevesinju.

Prije podne slavio pučku sv. Misu u oratoriju sv. Pavla.

Uvečer predvodio sv. Misu u mostarskoj katedrali.

24. kolovoza pohodio, s don Krešom Puljićem, biskupijsku kuću na Bijelome Brijegu koja se adaptira za sakralni prostor. Posjetio na Rudniku don Ivana Perića koji dovršava crkvu sv. Mateja zaštitnika župe.

25. kolovoza susreo se u Metkoviću s msgr. Martinom Vidovićem, apostolskim nuncijem u Bjelorusiji.

26. kolovoza prisustvovao primopredaji župe Sv. Petra i Pavla od fra Šimuna Romića fra Stipi Markoviću.

27. kolovoza primio dr. Ivu Lučića.

28. kolovoza podijelio sakrament sv. krizme u kripti sv. Josipa. Bilo ih dvoje.

Uvečer održao, u okviru zaručnickoga trodnevlja, predavanje zaručničkim parovima o smislu ženidbe. Bila 42 zaručnicka para. I podijelio im knjigu "Znamenita imena".

29. kolovoza na poziv župnika don Ivica Puljića podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi Gospe od zdravlja i čestitao vjernicima župnu Zaštitnicu.

Pod svečanom sv. Misom u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru uveo u kanonski posjed župe novoga župnika fra Stipu Markovića.

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

PATER VLADIMIR VLAŠIĆ

O. Vladimir Vlašić, SJ, proslavio je 11. kolovoza 2009. godine 60. obljetnicu svećeništva, a godinu dana kasnije, 16. kolovoza 2010. preminuo je u Novom Marofu u 90. godini života, 70. godini redovništva. Sprovodne obrede predvodio je 23. kolovoza na Mirogoju zagrebački pomoćni biskup Valentin Požaić, isusovac.

Pater Vladimir Vlašić rođen je 20. veljače 1921. u Sovićima, župa Gorica, u Hercegovini od oca Ivana i majke Klare r. Vlašić, koji su imali šest sinova i dvije kćeri. Brat mu je Damjan bio franjevac, rođen 1912., ušao u novicijat 1929., s imenom fra Humil, kasnije fra Vlado, zaređen za svećenika 1935., preminuo 1970. Vladimir dolazi kao sjemeništarc Mostarsko-duvanjske biskupije u Travničko sjemenište 1932. Bio je vrlo dobar đak. Nakon završetka gimnazije u lipnju 1940. prijavio se za Mostarsko-duvanjsku biskupiju u Sarajevsku bogosloviju. Rektor bogoslovije p. A. Alfirević piše 4. rujna 1940., br. 403/40., Biskupskom ordinarijatu Mostar: "Ovim javljamo, da su se prijavili za prvi tečaj Bogoslovije Đuro Kulaš iz Crnića, Jure Čilić iz Međugorja i Vladimir Vlašić iz Sovića kod Imotskog. Svi su iz mostarske biskupije i bili su pitomci sjemeništa u Travniku". U bogosloviju nije došao, nego je u listopadu 1940. pošao u isusovački novicijat.

Filozofsko-teološki studij završio je u Zagrebu, i na Kaptolu i u Palmitičevoj na isusovačkom studiju. U odgojiteljski rad uključio se u Dječaćkom sjemeništu na Šalati 1945./46. Zaređen je za svećenika 14. kolovoza 1949., a Mladu Misu slavio u Sovićima dvije godine kasnije. Godine

1961. stječe diplomu na Zagrebačkom sveučilištu iz romanske skupine: francuski, latinski i talijanski jezik.

Djeluje u Dubrovačkom sjemeništu 1951.-1952. i 1960.-1961. kao odgojitelj, profesor i tajnik gimnazije, u međuvremenu također u Beogradu radi kao kateheta za osnovce, srednjoškolce i studente. Od školske godine 1961./62. pater Vlašić je u Sjemeništu na Šalati u Zagrebu - ustanovi u kojoj će ostati do trenutka kad brigu za nju opet preuzima Nadbiskupija, 1998. Punih 13 godina razredni je odgojitelj. Profesor je i ravnatelj škole, a od 1973. do 1982. godine i rektor Sjemeništa. Nastojao je gimnaziji vratiti pravo javnosti, ali bez uspjeha. Ali je poduzeo i postigao da su đaci mogli polagati državnu gimnaziju.

Nakon izdavanja papinskoga Dekreta "Romanis Pontificibus" 1975. godine, kojim je odlučena raspodjela župa u Hercegovini, Sveta ga je Stolica zajedno s generalom Reda i biskupom Stefanom Laszлом iz Gradišća imenovala izvršiteljem dekreta u Hercegovini. Dekret nije tada proveden, a u nekim točkama ni danas.

Sjemeništarc sa Šalate sjećaju ga se i kao profesora i kao odgojitelja sa zahvalnošću. Bog mu dao vječni mir.

FRA MLADEN HRKAĆ

U nedjelju, 8. kolovoza 2010., u franjevačkom samostanu u Dubravi, Zagreb, nakon teške bolesti, opremljen svetim sakramentima, preminuo je fra Mladen Hrkać u 61. godini života, 42. godini redovništava i 35. godini svećeništva. Svetu Misu zadušnicu 11. kolovoza u 15 sati predvodio je provincijal fra Ivan Sesar u širokobriješkoj crkvi a potom su fra Mladenovi zemni ostatci pokopani na mjesnom groblju Mekovac.

Fra Mladen je rođen u Izbičnu, 19. prosinca 1950. od oca Franje i majke Janje rođ. Bondža. Kršten je 22. prosinca 1950. u župnoj crkvi sv. Josipa Radnika u Izbičnu. Osnovnu školu pohađao je u

Izbičnu, Donjemu Crnču i Čerinu (1957.-1965.), a srednju u Visokome (1965.-1969.). Franjevački habit obukao je 14. srpnja 1969. na Humcu gdje je položio i vječne zavjete 29. ožujka 1976. godine. Bogoslovne studije započeo je u Sarajevu a završio u Fuldi gdje je zaređen za đakona 24. travnja a za svećenika 5. lipnja 1976. Kao svećenik djelovao je u Širokom Brijegu (1977.-1991.), u Viti-ni (1992.-2000.). U svojoj redovničkoj zajednici vršio je službe samostanskog vikara i gvardijana. U službi gvardijana u Zagrebu (od svibnja 2003.) zatekla ga je smrt. Počivao u miru Božjem!

